

קונטרס

מלחמת אש דת

בירור הלכה בענין פסלנות ה"גמ מעושה" של
חנה פיגא פייערוורגער [קליין] הנואפת עם יצחק גרינבוים
הדרים יחד באיסור "אשת איש" ובניהם "ממזרים"

אחת מן ה"גיטין הפסולין" שביצע הפוקר בן-יעקב מה"רבנות" תל אביב, על כעל שלא הכיר
בסמכותם, ולאחר שחבשוהו בכלא בין פושעים מסוכנים למשך ארבעים יום [כולל ימי חג
הפסח], הובל אצלם ע"י שוטרים כשיריו ורגליו כבולים באזיקים, וככה הכריחוהו ליתן "גמ
מעושה" לאשתו המורדת הנ"ל, וכל זה למרות שפסקו מקודם שהיא חייבת בשלום, שינו אחר
כך את פסקם ל"מצוות גמ", ושוב שינוהו ל"חייב גמ", ולבסוף עשו "כפיה" גמורה.

ובחיות שבת דינינו הכריזו: שהגמ בטל ובניה משני ממזרים ותצא מזה ומזה, ע"כ כדי
לאפרושי מאיסור "אשת איש" ומטמיעת "ממזרים", נוכח תוקף פסק דינינו ע"פ תוה"ק

ויתבאר עוד: שאסור להבעל ליתן לה גמ מרם שתתגרש מן השני. וכל גמ שתקבל
מרם שיוסר מהבעל פחד אונס ואיומי "מאסר" ו"בזיונות", הוא פסול ובטל

ובחדא מחתא יתגלה אפס קצחו מבטימת ה"רבנות" בגזירת תוה"ק: שכשרות הגמ תלוי
ב"רצון הבעל", ובגירתם באיסור החמור דאשת איש ע"י היתירי הכל המלאים דופי קלות
ובורות ו"זיופים" ובניגוד ל"כללי הוראה" בשו"ע, שע"פ גדולי הפוסקים הם "דייני שקר"
רשעים "עוקרי הדת" ו"מינים", וכמה גדולים ד"ח שפסלו הוראתם. [וברור, דכיון דכל בעל
הממאן מלגרש ע"פ רצון האשה, הם חובשים אותו לבסוף בכלא, יש להם דין "אלמים" שכל
הגיטין המבצעים על ידם ע"פ רצון האשה (אף כשהבעל לא נחבש) הם בחזקת פסולים]

חובר בעזרת החונן לאדם דעת, גותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה
אברהם שמואל יהודה בלא"ה הרח"ה נתן ז"ל געשטעמנער

מח"ס: מחזה איש (על סוגיות וחידושי הלכות, ב"ח, תורת אמוך [דיני נשים בת"ת, ג"ח], סדר"א קמא
ותניינא [אוסף קונטרסים לחיזוק הדת על יסוד טהרת ההלכה], משפטים כהלכתם (על הלכות דיינים),
גבול עולם (דין גזילת קרקע), מגילת פלסתר (הוכחת זיוף המגילת ספר המיוחס להיעב"ץ)

יוצא לאור בהשתדלות ובסיוע "וועד למשמרת כשרות גיטין"

מהדורה רביעית מורחבת * אלול תשע"ה מאנסי נ. י.

סניף "שמרו משפט" * ב"ד מיוחד לפקח על: הזמנות, עיקולים, סיוכים, חיתר ערסאות, פסקי דין, גניסין * ומגן לבע"ד שלא יקפחו מזכותם: לבחירת הבי"ד, ולדין גמור, ולמחיקת דתני, ולמאן בבוררות, ובמסגרת

הכרזת בי"ד למנוע פירצת "אשת איש" ומכשול "ממזרות" [ג]

הן יצא הכרזת בית דינינו ביום ו' אייר תשע"ג ע"פ זעקת רבנים ראשי ישיבה ות"ח חשובים מארה"ק [ה"ה: הרה"ג זליג ליב בראווערמאן שליט"א, חתן הרה"ח קאניעווסקי שליט"א, והרה"ג נחום גומנמג שליט"א מבי"ד קרליץ ב"ב, ועוד] שבאה אלינו בין בכתב ובין בבע"פ, על הפירצה הנוראה: שההריבה אשה ממחנינו: חנה פינא פייערוערגער [קליין] מקרית סאטמאר ב"ב, ללכת לעוקרי הדת: ה"רבנות" מת"א, לכפות על ידם גם מעושה באופן שפסולה לכל הדעות, על בעלה מי שרצה בשלום, וגם הלכה לבית משפטם החילוני להוציא את בעלה מן הדירה.

עברנו על ה"פרוטוקולים", ועלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה שהיא רעה, דבעוד שהם עצמם כתבו בפסק דינם (ג' ניסן תש"ע): שאין ממש בטענות האשה, וליכא שום חיוב על הבעל לגרשה, ואדרבה האשה חייבת להשתדל לשלום בית. כל זה נתהפך פתאום משהלכה האשה לערער ע"ז אצל הנקראים אצלם "בית דין הגדול", שבדרכם הקלוקל לתת גושפנקא דהכשר על התרת אשת איש לשוק בדברי הבל, הם עושים חוכא ואטלולא מכה"ת, ומחפכים כד"ת כאדם העושה בתוך שלו. מקודם פסקו עליו "מצוה לגרש" תוך כדי לאיים: שאם לא יגרש עד ל' יום, אז ישתנה הדין ל"חיוב גט"!. [איך, ע"י לחיצת כפתור...?], וגם יטילו עליו דמי מזונות גבוהים לאשתו, ואח"כ "אסורוהו בכלא" כאילו מוחשש בריחה, ועצרוהו שם למשך ארבעים יום רצופים, כולל משך חג הפסח. וביום כ"ז ניסן תשע"ג הובל לכפיית גט בפני ה"דיין" הפוקר בן עקב, ובנוכחות ארבעה "שוטרים" כשהוא "כבול באזיקים", ביצעו עליו "גט מעושה שלא כדין" תוך כדי לאיים עליו: שאם לא יתן גט אז יחזירוהו לכלא [באם לא יתן להם "ערבות" הון רב ועצום במזומן]..

החילול השם הוא איום וגורא, אותה "רבנות" המוקצה מחמת מיאוס אצל היראים, והנאסרה ע"י כל גדולי ישראל, [כמובא לשונם החרפים בקונטרס מלחמת אש דת (ענף ט')]: ובעוד שהיראים מתנזרים מבשר שלהם ומגעילים כליהם מתערובתה, תרדיב אשה ממחנינו ללכת אצלם ל"סידור גט" [פסול], ובוה דקרו באופן מחפיר ברבם הק' מסאטמר וצוק"ל שפסק בדברי יואל (סו"י ק"ט): שאין לסמוך עליהם בשום דבר הלכה, ע"ש. [ובכדי להשתמר מן הטעות אנו מרגשים, שלא כתבנו נימוק זה רק ליתר שאת ולרווחא דמלתא, כי הדבר פשוט כביעותא בכותחא: שגם זה באופן שניתנה, היא פסול ובטל אפילו אם היתה נעשית ע"י בי"ד היותר חשוב בישראל, אלא כמובן שבי"ד כשר ל"ה מבצעים גט הספוג ורווי בכל כך הרבה פסלות שזוהי].

ובהיות שהרבנים ובתי דין הכשרים בא", יראים לפצות את פיהם מאימת ה"רבנות" המטילים חתיתם עליהם [שיבטלו את סמכותם בעיני אישות גירות וכשרות], ומה גם דבנ"ד כתוב מפורש בפרוטוקול, שאיימו על הבעל: שלא יהיו "להוציא לעז" על הגט, ואם אכן יעשה כן אז יגיבו ע"ז "בחומרה רבה", [עונש כלא, וכבר הוציאו "צו מאסר" על בעל בשביל "פשע" זה שההריב לערער אצל בית דינינו על כפייתו, ונאלץ להמלט על נפשו], על כן נתבקשנו מהם להתריע ע"ז. אשר ע"כ ליהיו ידוע, דיותר ממה שכתוב כאן יש דברים בנז, אלא דמיראת שלטון הרשע שלא ינקמו בהתנגדים תחת מדרם רגלם, אנו מוכרחים לגלות טפח ולכסות טפחים מכמה פרטים הנוגעים להלכה [הפוסלים בכפליים], וגם להסתיר זהותם של המעורבים בהפרשה, בכדי להגן עליהם מפחד רדיפת ה"אינקוויזיציע" הציונית [כמו אצל ה"קאמוניסטן"]. גם ליהיו ידוע, שאין כאן מחלוקת ב"הלכה", [והא ראייה: שאין ביכולתם להשיב מאומה על דברינו בקונטרס "מלחמת אש דת" הרצו"פ, רק ממפתמים שאין ממש בדברינו, מה שכל ע"ה ומסלף יכול לומר], רק ב"אמונות ודעות", שהם כופרים בגזירת תורה"ק: שכשרות הגט תלוי ב"רצון הבעל" ובלתי זאת הוא חספא בעלמא, ורוצים לשנות תורת מרע"ה כה"ריפורמים", ה"י.

ברם, הדבר פשוט כביעותא בכותחא: שגם זה הוא פסול ובטל ואין לה שום תוקף כלל, ודינה מבואר בשו"ע (אה"ע, סי' ק"ג, ס"ב): כל גט שהוא בטל מן התורה, אם נתגרשה בו עדיין היא אשת איש גמורה, ואם נשאת בו תצא והולד ממזר, ואסורה על שניהם לעולם, עכ"ל. וולדוניהם מותרין רק בממזרות ודאי, ובדנפסק בשו"ע (אה"ע סי' ד', סכ"ד): ממזר נושא ממזרת, כד"א בששניהם ודאי, אבל אם האחד ודאי והשני ספק או אפילו כששניהם ספק, אסורים זה בזה, דשמא האחד ממזר והשני אינו ממזר, ע"כ. וזאת למודעי, שהמומחה הגדול בדיני אישות, ה"ה הגה"צ ר' משה זאב זארגער שליט"א, בעל וישב משה ג"כ הביע דעתו: שגם זה פסול ובטל בהחלט.

והאחרון הכביר, שהגיע אלינו השמועה המבהילה אשר תסמור שערות ראש: שהאשה עברה בשאט נפשה על התראת בי"ד, וביום ו' מכת תשע"ה נכנסתה לחופה עם איש זר ה"ה יצחק שלום ב"ר אשר זעליג גרינבוים, על סמך "התירו" של הקל המורקב הרמ"ש (שפרן), [מי שכבר פועל בהריסותיו ופירצותיו בהכשרת גיטין מעושים זה עשר שנים, וכדהתערענו עליו בקונטרס פתילי חותם (פלד תשס"ה, פרק ו') המוצג בפנקס בי"ד (ריסוס 5005)]. וגם עלתה בידם לרמות הרה"ג חיים מאיר וזאנר שליט"א, להכשילו בל"ת דלפנ"ע מדאורייתא: שיסדר לתומו "קידושין" לאשת איש, תוך כדי שהסתירו והעלימו ממנו את כל הפלמוס. ובצער גדול אמר לנו (ג' אלול, כ"ז טבת תשע"ה) בזה"ל: "התחננתי להם שיוציאו אותי מעסק זה, ואילו ידעתי שיצא קול פסלות על הגט מכמה מורים, לא הייתי עושה זאת עבוד כל חללי דעלמא, אף אם היו מושכים אותי בשלשלאות של ברזל, והשית" יציגו שח"ו לא אכשל עוד הפעם", עכ"ל, שומו שמים על זאת.

אשר על כן הרינו מכריזים בזה: שע"פ הלכה הברורה שע"פ דתוה"ק, הרי האשה חנה פינא פייערוערגער עדיין היא "אשת איש" גמורה, אשתו של בעלה מו"ה מאיר נחום ג", ושניהם - היא והבעל, עוברים על האיסור החמור ד"אשת איש" רח"ל. וולדוניהם שיוולדו להם על סמך גט זה, הם "ממזרים" גמורים עד סוף כל הדורות, וע"פ פסק הרמ"א (יו"ד סי' קס"ה, ס"ד. וזה"ע סי' ק"ג, ס"ה) נהיה מוכרחים להכריז עליהם. ודינה ש"תצא מזה ומזה" ואסורה על שניהם עולמית. ומרם שתתפרד מהבעל בנז, אסור לבעלה ליתן לה גט כשר, [וגם לאח"כ, בניה מן השני "ממזרים דרבנן"], וכדביארנו כל זה הדק בקונטרס מלחמת אש דת הרצו"פ, [זולת אם יוכיחו בגלוי לעין כל דיחיו כל דברינו, וכמבואר במשפט הכפיה (סי' ע"א, סעיפים ז' - י') מוצג בפנקס בי"ד (ריסוס 5071)] ע"ש. וכל מי שיש בידו להרפם ולרדפם שיתפרדו זה מזה, מחויב לעשות כן מדין "ערבות", ולהשומעים יונעם וגו'.

אכתבתי ביום ו' אייר תשע"ג
אברהם שמואל יהודה נעשטעמנער
ראב"ד דבר"צ סניף "שמרו משפט"

ועל זה באנו עה"ח בשם שאר חברי הכר"צ דסניף "שמרו משפט",
עש"ק לסדר "אחרי אשר הוטמאה" (תצא), שלשה עשר יום
לחודש אלול, שנת חמשת אלפים תשע"ה לברכה"ע פה מאנסי ניו יארק.

מפתח ותוכן הענפים והאותיות:

ענף א: דלענין היתר כפיה אין נפק"מ בין "מאוסות" ל"שנאה" [דף ה]. **אות א:** לא טענה שום טענה המצדיק הריסת ב", וכל והנפק"מ ביניהם: דבשנאה חייבת לחזור אליו, אבל אף במאוסות ליכא חיוב גמ וכש"כ דלא היתר כפיה [דף ה].

ענף ב: דליכא "מצוה" ליתן גמ למורדת ד"מאוס עלי", ודיחוי מקורות המזוויפים שעל זה [דף ה]. **אות א:** לשון "מצוה" לגרש שכתב תה"ד, קאי על מצא בה ערות דבר, ולא על מורדת דמ"ע [דף ה]. **אות ב:** לשון ד"צורך גדול" שכתב מיירי כששניהם רוצים בגמ [דף ה]. **אות ג:** התה"ד כבר מצוי מאות בשנים, וכל גדולי הפוסקים הבינו דאין משם שום ראיה למצות גמ [דף ו]. **אות ד:** דברי תר"י בשטמ"ק: דמצוה או חיוב לגרש במאוס עלי, לא הובא בשום פוסק למרות שהשטמ"ק כבר היה מצוי בידם [דף ו]. **אות ה:** הרא"ש כבר מביא מחידושי תר"י על כתובות, ורעק"א נוב"י וחת"ס מביאים השטמ"ק עמ"ס כתובות, ואף אחד אינו מוכיר דבריהם מה שכתבו במאוס עלי, משום דפשוט שאין הלכה כחיד במקום רבים, וכש"כ נגד רוב מנין ובנין [דף ו]. **אות ו:** הרא"ש כתב על תלמידי רבינו יונה שכתבו בשם רבם מה שלא אמר מעולם, אלא שהמהרי"ק כתב דרך הרא"ש היה יכול לומר כן [דף ו]. **אות ז:** הרשב"א היה בעיקרו תלמיד רבינו יונה, הגם שלמד גם אצל הרמב"ן, והב"י כותב דהרשב"א לא הורה בדבר שלא קיבל מרביתו, ונמצא דכשיש סתירה בין תר"י והרשב"א, דברי הרשב"א גוברים [דף ז]. **אות ח:** וכיון דהרשב"א פסק דמותר לענן מורדת דמ"ע לעולם, היינו טעמא שלא התחשבו הפוסקים עם דברי תר"י דלחיפך [דף ז].

ענף ג: דליכא "חיוב גמ" במ"ע אף כשהם נפרדים לזמן ארוך, ואף בבעלים גרועים [דף ז]. **אות א:** כן כתבו להדיא כ"ג מגדולי הפוסקים, רובם מגדולי הראשונים בלי שום חולק כלל, וציטוט לשונם [דף ז]. **אות ב:** גם כשמצהרת שלא תחזור אצלו לעולם אינו משנה דין זה [דף ח]. **אות ג:** הנודב"י: אף כשעגנה י"ב שנה ונשא אחרת באיסור, אם רוצה לחזור אצלה א"א אף לחיוב בגמ, הריב"א: מורדת בבעל שחי עם פלגש גויה וי"ל ג' בנים ממנה, אינו חייב במזונותיה, וכ"כ החת"ס במומר, וכ"כ בקובת"ש בבעל מזור שנפרדה ממנו שש שנים [דף ח]. **אות ד:** אפילו בבעלים הכי גרועים חוטאים ומאוסים, לא חייבו הפוסקים לגרש, ואף ההרחקות לא התירו עליהם [דף ט].

ענף ד: הפרכת מקורות המזוויפים על "חיוב גמ" במ"ע [דף ט]. **אות א:** כתבו שקר בשם הריטב"א שכתב לחיפך [דף ט]. **אות ב:** וכן יוצא מלשונו בשו"ת: דליכא שום חיוב גמ במ"ע [דף י]. **אות ג:** מש"כ בשם הגר"ה, שקר, שאינו דין על חיוב גמ, רק לענין ממונות [דף י]. **אות ד:** מש"כ לכופו מחיובו בפור', נפרך מרוב מנין ובנין פוסקים שכתבו לחיפך [דף י].

ענף ה: דאף "חיוב גמ" במ"ע פוסל הגמ [דף י]. **אות א:** כ"כ גדולי הפוסקים בלי שום חולק, וציון ט"ז מקורות [דף י].

ענף ו: אף רק ה"עייכוב יציאה" לבד וכש"כ ה"מאסר" הם כפיות הפוסלים הגמ לכל הדיעות [דף יא]. **אות א:** כ"כ י"א מגדולי הראשונים דעייכוב יציאה מן העיר הו"ל כפיה הפוסל, ולא נמצא חולק עליהם [דף יא]. **אות ב:** אף התשב"ץ לא התיר רק לעכבו מלהשתקע במקום לא נודע, אבל לא לעכבו מלצאת מן העיר ע"מ לחזור, למרות שמיידי מבעל שחייב בגמ לכופו, אבל בבעל דמורדת דמ"ע כתב הרשב"ש שמותר לו לילך לכ"מ שירצה אף שלא ע"מ לחזור [דף יא]. **אות ג:** הפרכת דברי בן יעקב דגן שרוצה להצדיק עייכוב יציאה מן הארץ על יסוד היתר כפיה לגמ זמן להנפסע למרחקים, ואינו דומה כלל, דהרי שם נותנים לו ברירה לחזור בזמן ולא להתגרש, וכאן הוא כפיה על גמ מוחלט [דף יא]. **אות ד:** ועוד דשם היתה רוצית בו והיתה יראה שלא ייעלם, וכאן הוא לחיפך שהיא מרדה עליו [דף יא]. **אות ה:** וכ"כ הסד"א להדיא דבעלה של מורדת מותר ליסע למרחקים בלי שום הגבלה כלל [דף יא]. **אות ו:** וכ"כ הפוסקים להדיא דאין כופין בעל דמורדת אף לא לגמ זמן [דף יב]. **אות ז:** כיון שגדולי הפוסקים הצדיקו ההרחקות מן הטעם שיכול לילך למק"א, מזה ראיה להפרכת היתר עייכוב יציאה [דף יב]. **אות ח:** וגם ראיה דאף בעל החיוב לגרש שהתירו עליו ההרחקות, ג"כ אסור להגבילו בעייכוב יציאה, וכש"כ בעל דמורדת במ"ע שאף חיוב גירושין ליכא עליו [דף יב]. **אות ט:** כש"כ מאסר החמור מעייכוב יציאה, המגביל צעדיו לבנין אחד ודאי דפוסל הגמ לכופו [דף יב]. **אות י:** גם פסול "מוטעה", יש בנ"ד, בהיות שסמך על הרב מארגנשטערן שאמר לו בהיותו בכלא: שיתן הגמ כי ממילא הוא חספא, ואח"כ פנה לרבנים קלים שיכשרוהו [דף יג].

ענף ז: דיחוי מקורות מזויפים מה"רבנות" על היתר כפיה במ"ע [דף יג]. **אות א:** רי"ז לא התיר רק כששניהם מדרו זע"ו, וג"ז רק כשעמדו במדרס יב"ח, וג"ז רק כשלא חזר ממדרו טרם הכפיה, ואפילו לאחר כמה שנים וכמ"כ הנודב"י [דף יג].

אות ב: הרא"ש לא התיר לכופ משום עיגון במ"ע, רק בקידשה ברמאות דהו"ל מק"ט [דף יג]. **אות ג:** התשב"ץ לא התיר לכופ במ"ע סתם, ושום פוסק אינו מביאו כמקור לזה [דף יד]. **אות ד:** הצ"א המביאו דין בנשים שאביהם השיאם בע"כ לבעלים מבוגרים, וזה גרוע מקידשה ברמאות [דף יד]. **אות ה:** התשב"ץ אינו מתיר כפיה אלא מסיים שיגערו עליו, וכ"כ נכדו ביכין ובעוז שלא התיר שם לכופ [דף יד]. **אות ו:** הצ"א מדלג ג"פ על סוף לשון התשב"ץ מש"כ לבסוף דרך יגערו בו [דף טו]. **אות ז:** הרי התשב"ץ מיירי מבעל שהיה רגיל להכותה, וראיה ממחרש"ם [דף טו]. **אות ח:** גם מיירי התשב"ץ מבעל שהיה מרעיבה [דף טו].

אות ט: אבל במ"ע סתמא כותב התשב"ץ להדיא דאסור לכופ [דף טו]. **אות י:** אף אם היה מסתפק שם לכופ במ"ע אוליגן בתר דבריו המוחלטים שאסור [דף טז]. **אות יא:** יוצ"ח התשב"ץ: הרשב"ש ויכין ובעוז מעידים שזקינם התשב"ץ אסר לכופ במ"ע, למרות שבשאר דברים עשו שם הכל כהרמב"ם [דף טז]. **אות יב:** אף אם היה מוחלט להיתר אין מזה ראיה לנו, דקימ"ל דלא כהרמב"ם [דף טז]. **אות יג:** קיצור הו' פירכות על ראייתם מן התשב"ץ [דף טז]. **אות יד:** דברי החיים ושלוש לכופ אחר י"ח חודש נודיף שם לאחר פטירתו [דף יז]. **אות טו:** אף אם היה מתיר לכופ ל"ה הלכה כמותו נגד כל הראשונים ואחרונים שאסרו לכופ [דף יז].

אות טז: אף אם נמצא עוד פוסקים יחידים שמתירים לכופ, ל"ה הלכה כמותן נגד רובן מנין ובנין האוסרים [דף יז]. **אות יז:** וכש"כ נגד נ"כ השו"ע, באיסור המבוסס על רוב ועל ראיות שלא נדחו מהמתירים, דכ' החו"א דהו"ל בנדר "אתמר הלכתא" [דף יז].

ענף ח: דכפיה מבי"ד הנפרכין אצל הבעל ל"מ [דף יח]. **אות א:** אף במקום שמותר לכופ ל"מ הכפיה בלי כח ב"ד, וציון מקורות [דף יח]. **אות ב:** דברי ט"ז פוסקים דכשהבעל יודע שעושין שלא כדין ל"מ הכפיה [דף יח]. **אות ג:** רבותינו אסרו הוראת ה"רבנות" לחלוטין והם מוקצים מחמת מיאוס אצל היראים [דף יט]. **אות ד:** הבעל דגן הוא מצווה מרביתו "לקיים דברי חכמים" שלא לציית ולשמוע לפוקרי הרבנות, וממילא כל כפיה מהם אף במקום שמותר לא מהני, וכש"כ בנ"ד שאסורה [דף יט]. **אות ה:** הפוקר בן יעקב כפה את הבעל דגן בהיותו משמש כ"דיין יחיד", ולכו"ע לא מהני כפיה בלי כח ב"ד של שלשה [דף יט].

ענף ט: אף בעל שדינו לכופו, אם קפחוהו מזכותיו באופן מתן הגט, הוא בטל מה"ת [דף יט]. **אות א:** כ"כ מהרשד"ם עם עוד ז' פוסקים, ומש"כ שאר פוסקים דא" לעשות תנאי בהגט ר"ל תנאי בלתי הגיוני [דף יט]. **אות ב:** ועכ"פ ברור דבעל הפטור מלגרש כבנ"ד, ולא ביקש משלה, רק שלא רצה להניח עצמו שתקפחנו משלו, לכו"ע פסול כשכפחוהו לגרש בל"ז [דף כ].

ענף י: דיחוי האמתלא ד"דרך ברירה" [דף כ]. **אות א:** דחמש גדרים נצרכים לכשרות הגט בכפיה דברירה בבעל הפטור מלגרש, ובנ"ד כולם חסרים [דף כ]. **אות ב:** בנ"ד חסר גדר הראשון: כיון שאינו חייב במזונותיה [דף כ]. **אות ג:** בנ"ד חסר גדר השני: כיון דעונש מאסר בשביל חוב לא מוצדק להלכה [דף כא]. **אות ד:** בנ"ד חסר גדר השלישי: כיון שניכר שהכפיה הוא בשביל הגט, וכן חסר גדר הרביעי: כיון שידוע שא"י לשלם הון כזה, וגם חסר גדר החמישי: כשעשה מסי"מ [דף כא].

ענף יא: דיחוי ליצנותו של בן יעקב: דהמאסר היה רק להבטיח שיהא מצוי לכשיצטרך, ולא בשביל הגט [דף כא]. **אות א:** אף עיכוב יציאה מן העיר עם אמתלא בשביל שיבא לדין, פוסל הגט לכולי עלמא מדין מעושה, וכל שכן מאסר [דף כא]. **אות ב:** וכש"כ מאסר למשך מ' יום שבכ"פ שהביאורו לדין לא שאלוהו רק אם רוצה ליתן גט, ובפרט כהיום שיכולים להבטיח מניעת בריחה ע"י מכשירי אלקטרוניים, אין שום הצדקה למאסר ממושך כזה [דף כא]. **אות ג:** אף אם לא היו מזכירים לו הגט ג"כ פסולה, דכל גדולי האחרונים חלקו על הת"ג, והלכתא כרובא ובתראי [דף כב]. **אות ד:** אף החלקת יואב והעיר"צ לא נקטו כמותו רק באונס ממון שמוציאה ממנו בכוחות עצמיים דהו"ל אונסא דנפשיה, ולא באונס דאחרני שעי"א אחרים הפוסל במוחלט [דף כב]. **אות ה:** גם הם לא נקטו כוותיה רק באונס ממון ולא באונס הגוף כבנ"ד במאסר [דף כב]. **אות ו:** וכש"כ כשאכן הזכירו לו הגט, וליצנותו של בן יעקב להכחיש זאת בדברי דופי לא מהני [דף כב].

ענף יב: הפרכת טענתם ד"שונא" ו"מורד" [דף כג]. **אות א:** מה שרוצה להתאחו על מה שהבעל אמר פ"א שרוצה להתגרש כי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, אינו מטיל שום הכשר על הכפיה [דף כג]. **אות ב:** הבעל חזר בו מדבריו אח"כ, ואיך יועיל זה על גט הנעשה כמה שבועות לאח"י [דף כג]. **אות ג:** ליכא חיוב לגרש שנואה אם מרוצית לו בשע"ת, וגם מה שאומר בהיותו בכלא לא משנה להלכה, וכש"כ כשיש לו אמתלא על דבריו [דף כג]. **אות ד:** גם ל"ש להכשיר הכפיה מדין זה נהנה וזה לא חסר, דאין כופין מטעם זה, ובדאי לא על פליטת פה דחד פעמית, ובפרט כשלא מלאו בקשתו שבתוכ"ד [דף כד].

אות ה: גם אין בזה משום הצהרת מרד, כי שוברו בצידו: רק משום שהיא מרדה עליו [דף כד]. **אות ו:** אף מורד גמור אין כופין להגב"א, ולהחת"ם ודעימיה פסולה בכה"ג מה"ת בתורת ודאי אף בדיעבד [דף כד]. **אות ז:** אף בהצהרת מרד גמור אסור לכופ טרם עמדו במרדו יב"ה, ובנ"ד חזר מיד, גם בעינן שיעמוד במרדו יב"ה בהיותו חפשי דוקא [דף כד]. **אות ח:** אף אם היה עומד במרדו יב"ה ויותר בהיותו חפשי ג"כ יכול לחזור בו טרם ששפוחו, ובנ"ד כפוחו ג' שבועות אח"כ בהיותו עדיין במצב אסיר [דף כה].

ענף יג: דכפיה דמ"ע פסול אף בדיעבד וא"א להכשירה מכח ס"ס [דף כה]. **אות א:** כן הוא הסכמת כ"א פוסקים מגדולי הראשונים ואחרונים ובתוכם נז"כ השו"ע מבלי שום חולק כלל [דף כה]. **אות ב:** וכש"כ דבמודי ל"מ דיעבד וכבנ"ד, ולולא שהויע"ד נגרר אחרי דברי המתפרצים ל"ה צורך להגיב על דבריהם [דף כו]. **אות ג:** מלבד ההירוס הדת שמוזה, שמתירים לכתחלה עם החשבון שאח"כ יהיה דיעבד, דבכה"ג כתבו הפוסקים דל"מ כלל [דף כו]. **אות ד:** וכש"כ בנידון של הויע"ד שכל גדולי ישראל פסלו הגט, והחציפה להנשא ע"פ היתר מרמ"ש הידוע, ואח"כ בא הויע"ד להכשירה מטעם דיעבד [דף כו]. **אות ה:** הגם דבנ"ד ל"ה עיגון כלל, פשוט דאי אפשר להקל בדאו"י על דעת יחידאים אף בשעה"ד ועיגון אמיתי, וציטוט מקורות ע"ז [דף כז].

אות ו: היכא שכל עצם המחלוקת הוא בשעה"ד, כתבו הפוסקים דל"ש להקל בכה"ג מטעם זה [דף כז]. **אות ז:** עד היכן שהחמירו הפוסקים בגיטין אף בשעה"ד ודיעבד וציטוט לשונם [דף כח]. **אות ח:** דברי הפוסקים שאין להקל בדאורייתא בדיעבד [דף כח].

אות ט: המחבר פסק דאף "בדיעבד" אם נשאת בגט שי"כ ספק פסול מה"ת תצא והולך ספק ממזר, ושפסק ממזר חמור מודאי לענין שאסור בהכל: בין בממזר ודאי ובין בספק ממזר וכש"כ בכשר, ואם היה יכולים להכשיר זאת ע"י עוד ספק אחד שבמחלוקת הפוסקים ל"ה דינים אלו מתקיימים לעולם [דף כט]. **אות י:** לדברי החת"ם והחזו"א ודעימיהו לא יועילו אף אלפי ספיקות להכשיר על ידם כפיה נגד דיעה הפוסלה [דף כט]. **אות יא:** החלטת גדולי הפוסקים: דא"א להתיר א"א ע"י ס"ס, וציטוטי לשונותם, ועכ"פ שאלת כפיה די"כ גם חלק ממונות ודאי דא"א להכשירה בס"ס [דף כט]. **אות יב:** ובפרט כשיש ס"ס גם לחומרא דאף בדרכנן מחמירין בכה"ג, וכש"כ בדאורייתא [דף ל]. **אות יג:** כיון שהפוסקים לא התירו כפיית בעלים רשעים חוטאים בחמורות וגם מאוסים בתכלית, מזה חזינו דא"א להתיר בס"ס [דף לא]. **אות יד:** ובפרט מה שהויע"ד רוצה להכשיר כפיית מ"ע מס"ס זה נפרך מכמה טעמים נוספים [דף לב]. **אות טו:** כשהבעל מוכן לגרש כשלא יקופח מזכותיו גם להרמב"ם פסול הכפיה מה"ת [דף לב]. **אות טז:** מה שהרמב"ם מכשיר מה"ת עישוי שלא כדין שע"י ישראל הוא רק בבעל החייב לגרש, ולא בבעל מודרת דמ"ע שפטור מלגרש [דף לג].

אות יז: הויע"ד מוחה בהמוחים תוך כדי לחפות על המתפרצים [דף לג]. **אות יח:** מה שהויע"ד תולה עצמו על העיר"צ הוא סילוף, כי הוא דן על מוכה שחין מי שמותר לכופו, והס"ס הוא על הספק במין השחין [דף לג]. **אות יט:** גם מיירי מקידשה ברמאות דבלא"ה מותר לכופו, וגם היה שם "עיגון" אמיתי [דף לד]. **אות כ:** וכן מה שהויע"ד תולה עצמו על הסדר"ר בהגררו אחרי ה"רבנות", הוא סילוף עצום, דהרי הוא מיירי מאשה שמאסה בבעלה מרגע הראשונה, ותיכף אחר החופה ברחה לבית אביה ושתתה שם עשרים שנים בעיגונה, ועכ"ז היה ירא להתיר יותר מן ההרחקות, ואיך מתנבא בשקר שהיה מכשיר גם כפיה גמור אף במ"ע סתם [דף לד].

ענף יד: ביאור יסודי ומקיף בשיטת הרא"ש ותשב"ץ אם יש להכשיר כפיה דמ"ע בדיעבד [דף לד]. **אות א:** סמיכת הווע"ד על התשב"ץ בשם הרא"ש כאילו שמכשיר בדיעבד, נגדר בזה אחרי דברי ה"רבנות", למרות ששום פוסק לא הבין כן מדבריהם [דף לד]. **אות ב:** אף אם לו היו מכשירים בדיעבד, ל"ה הדין משתנה נגד רוב מניין ובנין ובתוכם נ"כ השו"ע שפוסלים אף בדיעבד [דף לה]. **אות ג:** הרא"ש הוא מראשי המחמירים שלא לכופ במ"ע, וא"א להעמים בלשונותיו החריפים דס"ל בדיעבד כשר [דף לו]. **אות ד:** ראיות ברורות מלשונות הרא"ש דפוסל מה"ת ואף בדיעבד [דף לו]. **אות ה:** בתשובת הרא"ש שלפנינו אינו מקיל בדיעבד רק לשעבר, כלומר טרם שהוחלט הדין דלא כהרמב"ם [דף לו]. **אות ו:** התשב"ץ עצמו כותב בדברי הרא"ש אמורים רק למקומות שנוהגין ע"פ הרמב"ם, וזה היה דבר מצוי שבמקומות ידועים נהגו ע"פ פוסק ידוע, ויש לזה תוקף להלכה טרם חתימת השו"ע [דף לז]. **אות ז:** גם הרשב"א והר"ן הקילו בדיעבד לאותן המקומות, ומדוע התאחוזו על התשב"ץ יותר מעליהם, וכיון דכל הפסול באותן המקומות הוא רק מחומרא בעלמא שפיר יש להקל להם בדיעבד [דף לח]. **אות ח:** ונמצא דמה שהווע"ד רוצה לבנות ע"ז קולא בדיעבד לדין הוא מופרך מיסודו [דף לח]. **אות ט:** מה שהתשב"ץ רצה להשוות כל המקומות להכשיר בדיעבד, היה רק טרם שנתפשט בכל העולם דלא כהרמב"ם, והיי"ט דהרמ"א והב"ח העירו על דבריו דפסול אף בדיעבד [דף לט]. **אות י:** גם הפוסקים יוצ"ח של התשב"ץ עצמו העירו שאף במקומותם כבר נתקבל דלא כהרמב"ם מעיקר הדין, ולא הביאו החילוק בין לכתחלה ודיעבד מש"כ התשב"ץ בשם הרא"ש, וכש"כ דלא הצעתו להשוות כל המקומות להכשיר בדיעבד [דף לט]. **אות יא:** וממילא אין בכח לפוקרי הרבנות ולהווע"ד להכשיר בדיעבד לדין נגד הכרעת גדולי הפוסקים ונ"כ השו"ע דפסלו אף בדיעבד [דף מ]. **אות יב:** דיעבד ל"ה רק לאחר שנשאת, ובתנאי שלא הוזהרה שלא תנשא [דף מ]. **אות יג:** דברי החוה"מ תמוהים, והמשכנ"י כתב דכ"ד אינם רק לפלפולא ולא להלכה [דף מ]. **אות יד:** אם התרו בה שלא תנשא לא מקרי דיעבד אף כשהיו גם מתירים [דף מא].

ענף מז: כשהכפיה אסור ע"פ שיטת פוסק אחד הגט פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד [דף מב]. **אות א:** ט"ו פוסקים שכ"ב ובתוכם החת"ם, וליכא חולק ע"ז רק ההי"צ שכתב דאין לנו להרתע מהחת"ם והווע"ד שנגרר אבתריה [דף מב]. **אות ב:** הווע"ד שכתב שהמהרש"ם חולק על החת"ם, הוא משמש עצום, דאדרבה הוא פוסק שם כוונתו שהגט פסל [דף מב]. **אות ג:** לשונות מ"ו גדולי הפוסקים איך שחרדו וייראו לחלוק על החת"ם, וננסים בומנינו מרדכיב לעשות כן רק משום דבהפקירא ניחא להו [דף מג]. **סיכום:** היוצא מענפים י"ג-ט"ו לענין דיעבד וס"ם [דף מג]. "סוף דבר" מכל האמור עד כאן [דף מו].

נספח: שו"ת בדין נישאת בגט פסול [דף מז]. **השאלה:** אם י"ל דכיון שכבר נישאת, נכון שהבעל יתן לה גט בעודה עם השני, כדי להציל אותה ואת בועלה מאיסור אשת איש, ואותנו מטמיעת ממזרים, וביאור צדדי השאלה [דף מז]. **הערה א:** דזה מיהא פשוט לכו"ע, דחיובא רמא לכופ אותה ואת בועלה להתפרד זמ"ז [דף מז]. **התשובה:** דלא רק דליכא מצוה שיתן לה גט בעודה עם השני, וכש"כ דליכא חיוב, אלא אדרבה אף איסור רמא עליו שלא לעשות כן [דף מח].

ענף מז: כשהיה לה הוראת היתר, אם נחשבת כאנוסה [דף מח]. **הערה ב:** דחיוב לגרשה ודאי דליכא עליו רק משום שמונית עם הבועל, וראיה מעובדא דמיכל ופלט, ודמרדכי ואסתר [דף מח]. **אות א:** דברי גדולי הפוסקים החולקים על הרשב"א וס"ל דל"ה אנוסה, ואסורה על השני אף לאחר שתתגרש מן הראשון [דף מח]. **אות ב:** הפוסקים דס"ל דאף להרשב"א אינה מותרת רק לבעלה, אבל לא להבועל אף לאחר גירושי הבעל [דף מט]. **אות ג:** דברי הפוסקים דכשהיתה רדופה להפקיע עצמה מבעלה אסורה על השני אף לאחר גירושי הראשון [דף מט]. **אות ד:** דברי הפוסקים דרק בשאלה על קידושין נחשבת כאנוסה כשסמכה על מתירין, ולא בשאלה על הגט [דף מט]. **אות ה:** דברי הפוסקים דבהוראת היתר שבטעות דבכ"מ אינה אנוסה [דף מט]. **אות ו:** דברי שבה"ל דבמידה דצריך הוראה אינה נחשבת אנוסה ע"י הוראת המתיר [דף מט].

ענף יז: כשיש מחלוקת בין המורים [דף מט]. **אות א:** בנ"ד ידעה שהיו כמה מורים שפסלו הגט [דף נ]. **אות ב:** דברי הפוסקים דכל שהיו גם פוסלים, אינה אנוסה כשסמכה על המתירים [דף נ]. **הערה ג:** דהיתר ממורים שאינם בקיאים במיב גיטין לא נחשב לכלום ואינה משווייה לאנוסה כלל [דף נ].

ענף יח: אם מותר להבעל ליתן לה גט בעודה עם השני [דף נ]. **אות א:** כיון שאף לאחר הגט ישאר חייהם ביחד באיסור דרבנן אין אנו אחראין וערבאין לחוטאין [דף נ]. **אות ב:** הסומך להקל על קלים אינו שוגג רק פושע, דלעולם ימצאו מורים קלים הרוצים לקנות להם שם אצל ההמון שבהפקירא ניחא להו [דף נא]. **אות ג:** החלטת הפוסקים דעלינו לחוש יותר לתקנת הכלל מלהפרט [דף נא]. **אות ד:** לתא דלפנ"ע כלפי החוטאים [דף נב]. **אות ה:** לתא דלפנ"ע כלפי אחרים [דף נב].

ענף ימ: דגם הסוכרים במק"א שיגרש יודו לאיסור בנ"ד [דף נג]. **אות א:** דהם מיירי בכשנשאת בלי שום גט, משא"כ כשנשאת בגט פסול המכשול קרוב יותר [דף נג]. **אות ב:** הם מיירי ממפקרים ופושעים חפשיים, וליכא חשש שיגררו אבתריהו [דף נג]. **אות ג:** הם מיירי בנוגא שבניהם שלאחר הגט מן הראשון לא יהיו ממזרים כלל, משא"כ בנ"ד יהיו ממזרים מדרבנן שצריכין להכריז עליהם [דף נג]. **אות ד:** הם מיירי ממקרים בודדים שגעשו מיחידים, אבל כהיום הכל נעשה באופן מאורגן וממוחשב והתקלה גדולה מאוד [דף נג]. **אות ה:** אף לדידהו חייבים להכריז לאחר הגט מן הראשון, שהייתה עם השני הוא באיסור, אבל לשחוק לגמרי לא עלה על דעת שום פוסק [דף נד]. **הערה ו:** ופשימא דאם יש לו עליה תביעה דממונא או דילדים שיכול לישא אחרת ולמנוע גט ממנה עד שתפסיק מלקפחו [דף נד].

ענף כ: כשהבעל ממאן מליתן לה גט [דף נד]. **אות א:** ח"ו ללחוץ עליו דזה ודאי יפסול גט השני כמו הראשונה, ובפרט כשרוב פוסקים פוטרים אותו ואף אוסרים עליו לגרשה בעודה עם השני [דף נד]. **אות ב:** עד היכן הקלקול מאנשים שאינם בקיאים מגיע [דף נד]. **סיכום ותמצית מהנספח:** בענפים ט"ו - כ' [דף נה].

מ ב ו א

א. כלפי שהורונו חז"ל (סנה' ל, ז') דהגם דבהנוגע למילי דעלמא יש לקיים הפסוק (משלי כ"ו, ד'): "אל תען כסיל כאולתו פן תשוה לו גם אתה", מ"מ בהנוגע לד"ת יש לקיים אידך קרא (סס, ה'): "ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו". ע"כ נשיב כאן על חלק מדברי הבליהם של הפוקרים מ"רבנות", במה שניסו להצדיק "להלכה" את "עקירת הדת" שלהם בבציעת "גיטין פסולים", ע"י עשיית חוכא ואטלולא מכה"ת בהפכפכם בדברי הפוסקים כפי חשקם ורצונם, כאדם העושה בתוך שלו בלי שום גדר והגבלה, ובניגוד הגמור ל"כללי הוראה והכרעה" המסורה לנו מרבותינו הפוסקים אשר מפיחם אנו חיים ומימיהם אנו שותים.

ובפרט, הקורא את דבריהם של אותם שהכתירו את עצמם כ"בית דין הגדול", נשאר משתומם איך שלצים הללו משחקים בד"ת בייצור "פסקים", מקודם מחליטים ש"אין שום סיבה לגירושין" ואדרבה "האשה חייבת בשלום". אח"כ משתנה פתאום הדין: שמוטל עליו "מצוה לגרש", ושוב משתנה הדין: שרובץ עליו "חייב לגרש", ולבסוף עושים "כפיה גמורה", בעוד שחילופי החלטות הללו אינם פועל יוצא מאיזה "שינוי מצב" מה שההלכה משתנה עבודה, זולת "החלפת זמן" בלבד. כי כל החלטותיהם בנוי על טהרת "דעת בעל הבית" כאילו: ד"התעקשות די חזק וארוך" מהאשה על גט, מכשיר כל ה"אמצעים" להשיגה, [רעיון המנוגד מכל הפוסקים וכדלקמן (ענף ג')], אלא דלשם טשטוש מנסים לייצר תמונה מסולף: כאילו שיש כאן איזה מו"מ בהלכה.

ב. שורש ויסוד הבעיה שלהם, כבר קבעו והסבירו רבוה"ק [שציטטנו לקמן (ענף ח', אות ג')] שהוא בכפליים. ראשית מן הכלל: שכל המחובר לטמא טמא, וכיון שהם עצם מעצמיות הממשלה הטמאה והכפרני, דין גרמא שהם לקויים בדיעות נפסדות, ומורדים בתוכיות לבכם בגזירת תוה"ק; שכשרות הגט תלויה ב"רצון הבעל", וע"כ אינם יראים להתל בהלכה חמורה זו כגבר עברו יין שאיסורים חמורים דומים להם כמישור. ובשרואין שיצירת "מצוה" הכדוי, אינו משכנע את הבעל שיגרש, אז מתהפך כרגע [כאילו ע"י לחיצת כפתור]: ל"חייב" בדוי, ואם גם זה לא מהני, אז מתהפך בין יום וילילה ל"היתר כפיה", תוך כדי "לבעוט" בדברי כל הפוסקים.

ושנית, מן הסיבה הפשוט ד"נגיעה" ו"שוחד", כיון דמשרתם ופרנסתם הוא מממשלת הכופרים נותני לחמם מימם צמרם ופשתם, שהסכימו שעניני "אישות" תהיה תחת פיקוח ה"רבנות", דבר שהיה נחשב בשעתה כ"הישג" גדול: שגם החפשים יינשאו ויתגרשו ע"פ גדריו תוה"ק. אבל משהבחינו, שמן הנמנע לכפות על החפשיים ופושעים אוכלי חזיר ביוה"כ, הגבלת תוה"ק; שכשרות הגט תלוי ב"רצון הבעל". לכן נאלצו להכניס קימעה קימעה "שינויים" ו"תיקונים" בחוקי תוה"ק שלב אחר שלב באופן שיתאימו גם להם. עד שעקרו הלכות קבועות משרשם, והתירו "כפיה" גמורה ב"מאסר" באמתלאות מגוחכים שבניגוד לדברי כל הפוסקים כדלקמן (ענף ו', ענף ז', אות ד').

ובסופו של דבר, לאחר כל "תיקוניהם", הגענו למצב: דבמקום ש"אף החפשיים יתגרשו כדינא", הסתיים הדבר להיפך הגמור: ד"גם שומרי תומ"צ מתגרשים שלא כדינא". [וגם להחפשים יצא קלקול גדול מ"הישג" זה: דבעוד שנישואיהם הוא כדינא, הרי גירושיהן הוא שלא כדינא, והתוצאה מזה: ריבוי ממזרים לאלפים ורבבות רח"ל [הנממעים לאט במחנינו], ויותר טוב היה לכולנו, אם הם היו נושאים בלי חו"ק].

ג. אף מי שאינו בקי בפרטי גדריו דינים הללו, יש לו להבין ולדעת דבר פשוט, והוא: שלא יצאנו עכשיו או כלפני חמשים שנה "מן היער", שלצים הללו יוכלו למכור לנו "מקורות" ל"חייב גט" או ל"היתר כפיה", מה שאף אחד מן רבותינו הפוסקים לא הבחין בהם, למרות שהיתה לפני עיניהם. יש לנו ב"ה עבר עשיר, ארזי לבנון אדירי התורה, החל מן גדולי הראשונים ועד חיבור המוש"ע וגדולי האחרונים אריות ונמרים בתורה, שכבר עסקו והתמפללו עם הבעיה הכאוב הזה ד"מאים עלי". והם קבעו לנו מסמר חזק בדיון זה: דאין לבוץ את הבעל בשום אופן על מתן גט, [ולא הזכירו שום "מצוה" לגרש, אדרבה כתבו: דאף "חייב גט" בלבד "פוסל" הגט וכדלקמן (ענף ה')]. ואין לך ליצנות גדול מזה: שפוקרים רוצים למכור לנו "חייב גט" או "היתר כפיה" ע"פ "מקורות" ישנים מה שהיו לפני כל רבותינו, אלא שהם חוכו [ח"ו] בסנורים, ולא הבחינו במה שלנגד עיניהם..., עד שבאו ליצים הללו להאיר את עינינו...

מלחמת

דיחוי הבלי ה"רבנות" להכשיר בנ"ה, מ ב ו א

אש דת

ד. והיות, שלחרפתינו צצו וקמו בינינו מחברי שו"ת [בבחינת "מכם ובכם", עי' רש"י (ויקרא כ"ו כ"ז, ד"ה ודלו נכס)], המכוסים במעטף היראה ואין תוכם כבדם, שהתחשק להם להראות כוחם בהמצאת "קולות" כדי לקנות להם שם אצל ההמון שיכתירו אותם כ"גאונים", והם מוריקים לנו דברי ההבל מה"רבנות" בדרך מוסווה, ולכן פונים אצלם המחפשי היתירים ממחנינו, ע"כ ההכרח להסיר המסוה מעל פניהם כי היכי דלא ליגירו אבתריהו. חילקנו הפרכת דבריהם לשני סוגים: **סוג א':** הם ה"בעימות" מה שבועטים ובוגדים במרידה נוראה נגד הסכמת "כל" [או "רוב מגין ובגין" של] הפוסקים ע"י "התעלמות" כליל מדבריהם, כאילו שהיו "שונים" ו"שועים" [ח"ו] ואין "במה" להתמפל כי אין נפק"מ בדבריהם [ר"ל]. **וסוג ב':** ה"זיופים" והם ה"מקורות מזוייפים" שמביאים ב"ראיה" לדבריהם, ולאחר בדיקה קלה מתברר שאינה ראיה, וכ"פ הוא אף ראיה להיפך הגמור מדבריהם...

במהדורה זו הרביעית, יש הוספות כמעט בכל דף, [בענף ב' הוספנו (אומיות ו' - ח'), ענף י"ב כולה נתוסף, ובענף י"ג הוספנו (אומיות ד' - י"ז)]. והיות שבגמר מהדורה זו, בא לידינו מכתב שנשלח לה"מתיר איסורים" בעל ויע"ד שפנו אליו "להזמין אצלו היתר" על ג"ד, [בהיות שסמכו על מה שפירסם כבר דאשה שנישאת בגט מעושה, היא כשירה מס"ם, דאף אם לו היה כן, עתיד ליתן את הדין על לפנ"ע שבפרסומה, וכש"כ כשזה שקר וכמבואר לקמן (ענפים י"ג וי"ד)]. **במ"ו** שכבר שיתף פעולה בעבר עם ריעו רמ"ש הפרצן, המתיר מקודם שינשאו [כבנ"ד], ואח"כ בא הוא להכשירה עם האמתלא ד"דיעבד", [ועתיד הקב"ה להרכיבם זע"ז ולדונם יחד כ"חוגר וסומא" שבמאחז"ל], ה"מכתב הזמנת היתר" היא מלא קלות ובורות ושטשוש גדרי דינים אלו, וכדנוכח אי"ה במהדורה הבא.

ענף א

לענין כפיה אין נפק"מ בין מאיסות לשנאה

(א). **הנה,** מה שמאריכין להוכיח, ד"מאיס עלי" אינו מנריך "מאיסות" דוקא, או שתאמר המלים "מאיס עלי" דוקא, אלא דסגי גם בכשמתאנת זו מ"שנאה" גרידא להענקת הדינים ד"מאיס עלי". [ועלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה שהיא רעה, דמה שהוכרחו להאריך באמתלא זו, הוא משום שכל המעיין בהתיק, רואה מיד: שלא טענה נגדו שום טענה ממש, מה שילדיק הריסת צית נאמן בישראל, ועד כדי כך: שאף הם חייבה מקודם בשלום]. **אמנם** כ"ז, הוא בגדר "עורבא פרח", בכדי להשיאנו לדבר אחר שאינו מן הענין, דהרי אין שום נפק"מ יולא מזה. רק אם היינו רוצים לחייבה לחזור אללו, כיון דיש מקורות דזדליכא "מאיסות", רק קטטות ומריבות, אז חייבת לחזור אליו.

אבל לענין עיקר הנקודה שאנו דנין עליה, והוא: **אם יש מקום לחייבו בגט** [בגלל מיאונה להיות עמו], וכש"כ לענין לכופו ע"ז, **אין שום נפק"מ מזה.** דהרי אף כשטוענת "מאיס עלי" להדיא, ג"כ הלכה רווחת היא ע"פ הסכמת כל הפוסקים: לכלל היותר אין מחייבין אותה לחזור אללו, אצל מ"מ אסור אף רק "לחייבו" במתן גט. [בניגוד הגמור לדעת פוקרים דנן, הצנויה על "דעת צעה"צ": דכל שלא תחזור אללו, הם מטילים עליו חיוז

צדוי לגרשה]. **דעצם** הטלת "חיוז גט", כבר מטיל פסול גמור ד"מעושה" על הגט שיתן צעקצותיה כדלקמן (ענפים ג' וד'), וכש"כ וק"ו מה שכפוהו לצקוף צ"מאסר", ודאי דפוסלה לחלוטין כדלקמן (ענף ו'), וע"ז לא ענו מאומה.

ענף ב

דליכא "מצוה" ליתן גט למורדת ד"מאיס עלי", ודיחוי מקורות המזוייפים שעל זה

[זיוף א':] הפתמכותן בפילוף על דברי התה"ד:

(א). **מה** שזיינו לדברי תה"ד (פסקים וכתבים, סי' נ"ח) דקרי לה לגט דמ"ע כ"גט מצוה", כאילו דמזה ראיה דיש "מצוה" לגרש צכה"ג, [ונגדר אצתריהו הויעין דוד (ווייס ח"ז, סי' מ"ד, אות י"ג)], **הוא מופרך** מכח כמה טעמים: **ראשית,** דצורר דלשון "מצוה" שכתב, קאי על "מצא צה ערות דצר" דמייירי שם גם מזה, ושאני התם דמצוה לגרשה מחמת "איסור". **משא"כ** על גט דמ"ע, קאי לשונו מש"כ אח"כ דהוי "צורך גדול", עי"ש.

(ב). **שנית,** דאף לשונו ד"צורך גדול" ג"כ אינו ראיה ל"מאיס עלי" דצתמא, דהרי שם מייירי בגוונא שהצעל "רוצה לגרשה", אלא שנדר או נשבע שלא יגרשנה, ועכשיו התחרט ורוצה שיתירו לו את נדרו או את שצועמו. והשאלה היא: אם יכולים להתיר לו, דהרי

קימ"ל ברב"א (י"ד סי' ר"ל, ס"א), וש"ך (שם, סק"ז): דאין להחמיר רק ל"נורח מנזה", או "לנורח קנח". וע"ז הוא דכתב התה"ד, דלענין זה שיהא מותר להזדקק לו, להחמיר את נדרו, שפיר נחשב עכ"פ כ"נורח" [דהרי שניהם רואים בגמ', וכמס"כ הש"ך (שם, סי' רל"ה, סק"א) זכוונת התה"ד. אבל פשוט, דכשהצעל "אינו רונה בגט" וממאן מלגרשה, אז לא הו' אף בגדר "נורח גדול", וכש"כ דלא הטיילו עליו זכה"ג "מנזה" לגרש כלל, וז"פ.

ג. **ישלישית**, דהלא התה"ד כבר מנזיה חמש מאות שנה [זדפוס], וכל הפוסקים שקלי וטרי בדבריו. והיעלה על הדעת, שאף אחד מהם [כחש"ך דשקו"ט דדבריו הללו, וכנ"ל (אות ז')], לא ראו ולא הרגישו איך שמתאר כ"מנזה" לגרש מורדת דמ"ע. אלא מאי, הם הבינו בפשיטות מכה כל טעמים הנ"ל, דאין מזה שום ראיה כלל דיש "מנזה" לגרש דמ"ע, וז"פ.

[זיוף ב':] התמכותם על דברי תר"י בשטמ"ק

ד. **ובזה** נפרך גם ראיתם ממה שהשטמ"ק (כתובות ס"ד ע"א) הביא מתלמידי ר"י: דיש "מנזה" בדבר לגרש דמ"ע עי"ש, [וגם בזה נגרר אצטריהו הויען דוד (שם)]. דמלבד מה דכל הלשון שם מגומגם, דקוחר ענינו מ"מנזה" ל"עצה" ול"חיוז" עי"ש. הלא זה מיהא ברור: דשום פוסק לא זירף את דעתו להלכה [אף לא ל"עצה"], וכש"כ דלא ל"מנזה", וק"ו דלא ל"חיוז"], על אף שראו דבריו, דהרי דברי תר"י עמ"ס כתובות כבר נתפשטו בימי הרא"ש שהביא (שם פ"א, סי' י"ח) מדבריהם.

ובפרט, אחר שנדפס השטמ"ק (משנת תנ"ח) שדבריו היה מזדרן צדי מדרשא. עי' נודב"י (קמא, אה"ע סי' ע"ב, ד"ה תמנית) שמזכיר מדברי שטמ"ק עמ"ס כתובות. ובן הראש מושביר (ח"א, אה"ע סי' כ"ז, אד"ה א"כ, דף ס"ד ע"א) מרמז לדברי תר"י הללו בשטמ"ק, ועכ"ז פסקו שלא כדבריהם וכדלקמן (ענף ג', אותיות ז' וי').
וע"כ שלא נתקבלו דבריהם אלו להלכה, מן הטעם הפשוט, דכל הראשונים דלקמן (ענף ג') כתבו להיפך: דמותר לעגן מורדת ד"מאס עלי" כל ימיה, ופשוט דאין הלכה כיחיד במקום רבים. [המשך הזיופים להלן (ענף ד')].

ה. **ובדאי** לדעת, דחידושי תלמידי ר"י, כבר היו נפוצים בעולם, גם טרם שהרב"א הכניסם בספרו שטמ"ק. ולא רק חידושי עמ"ס זכרות

מש"כ תלמידיו בשמו, היו מזדרן צדי מדרשא, אלא דגם חידושי על שאר מסכתות הש"ס. ולדוגמא: הרא"ש (כתובות פ"א, סי' י"ח) כבר מביא בחידושי תלמידי ר"י עמ"ס כתובות, עי"ש. וכן מהרש"ל (יש"ש חולין פ"ג, סי' פ"ח) מביא זאת, עי"ש. ובאמור לעיל (אות א'): שהנודב"י היה צידו השטמ"ק עמ"ס כתובות, וגם הגרעק"א והחת"ם מביאים בחידושיהם עמ"ס כתובות מהשטמ"ק פעמים אין מספר. ועב"ז חזינו, דקרוצ למאה וחמישים פוסקים המתטפלים עם השאלה ד"מאס עלי", אף אחד מהם אינו מזכיר דברי תלמידי ר"י הנ"ל (אות א'), המוצא בשטמ"ק כתובות, הלא דבר הוא.

ו. **ונראה** דמלכד הטעם הפשוט: דאין להלכה כיחיד נגד רבים וכנ"ל (אות ד', ד"ה וזפרט), יש בנ"ד עוד דברים בגו: דהנה הרא"ש (כתובות פ"א, סי' י"ח), כותב נגד סמכות דברי תלמידי ר"י, בזה"ל: **והעו תלמידיו לכותבה בשמו, כי לא אמרה מעולם, עכ"ל עי"ש.** [ובברר מנינו כע"ז דדברי שאר גדולי הפוסקים, דכשמלאו דבר תמוה דדברי גדולי הפוסקים שמלפניהם, החליטו וכתבו: דלאו בר סמכא הוא, והדברים לא ילאו מפיהם. ולדוגמא, עי' רדב"ז (ח"ב, סי' תשט"ו) שנשאל על דברי תמוה בתשובות הרשב"א (ח"א, סי' תתע"ח), וכתב בזה"ל: **לא תסמוך על מה שתמלא בתשובות ובהגהות, עד שתעמוד על עיקר הדבר... כי אותה תשובה אינה להרשע"א ז"ל, לפיכך אינו אומר דלאו דסמכא הוא, עכ"ל.** ובן מנינו להב"י (שו"ת בדיני יבוס וחליצה, סי' ד') בחלקו על דברי הרמב"ם בתשובותיו בזה"ל: **ואין להתעצל ולומר, מי הוא זה ואיזהו אשר ימלאנו לצו לחלוק על תשובת המורה... שדברי התשובות לפעמים הן נחלות באין גדול, ואולי שלא אמרה כן מעולם. ולבן כשנראה איזו תשובה בשם אדם גדול, שאין הדעת נוטה הימנה, יש לנו רשות לומר, שלא אמרה הגדול ההוא מעולם, עכ"ל.]**

והגם, שכל הפוסקים, ה"ה: הפנ"י (כתובות, שם), והנודב"י (תניינא, אה"ע סי' י"ד), וכן החת"ם (כתובות שם, ד"ה לאוסרה), תמהו על דברי הרא"ש הללו, דקושייתו על תר"י לק"מ, עי"ש. עב"ז, הדבר ילא מקולמסו של רבינו הרא"ש: דלא כל מילי שכתבו תלמידי ר"י בשם רבם, אכן ילא מפיו וכנ"ל (אות ג'). הן אמרת, שבדורות האחרונים אין זכויותינו לומר כן מחמת קושיא, וכמס"כ מהרי"ק (שורש קס"ט) למי שרצה להסתמך על דברי הרא"ש הנ"ל (אות ג'), ולחלות טעות בדברי תלמידי

ר"י, וז"ל: רבינו אשר שהיה צידו לחלוק על מה שכתבו תלמידי ר"י, היה יכול לסמוך על סברתו, ולתלות הטעות בתלמיד יותר מרבו. אבל אכן יתמי דיתמי, מה כוחו ומה גבורתו שנהלוק.. על שום אחד מקטני תלמידיו, והלא היו הם כמלאכים, ואין אנו אפילו כנ"א, עכ"ל.

ז. **עב"ז** כדאי להדגיש, דהרשב"א שהיה תלמידו של הרמב"ן, וגם מר"י, ובעל שלשלת הקבלה כותב: שבעיקר היה תלמידו המובהק של הר"י. וב"ב גם בשו"ג (מערכת תלמידי ר"י), וחולק על מש"כ הפמ"ג (בהקדמה ליו"ד, כללים בהוראת או"ה, סק"א): דמסתמא היה גם הרשב"א צין הכותבים חידושי תלמידי ר"י, וז"ל: אינו בכלל תלמידי ר"י, כי גדול הוא הרשב"א ופקיע שמה, ומימי נעוריו כבר התחיל לכתוב חידושים לעצמו, ויהיו נקראים על שמו, עכ"ל. הרי לנו, דהרשב"א היה תלמיד מובהק מרבו ר"י, ואינו נכלל בשם הכללי "תלמידי ר"י" שכתבו את חידושי רבם בשם "חידושי תלמידי ר"י".

והנה, הב"י (יו"ד, סי' ל"ה) כותב על הרשב"א צוה"ל: ואפשר שהיה מנהגו, שלא להורות למעשה, בדבר שלא קיבל מרבותיו, עכ"ל. ובשנתרבונו צוה, נראה דזהו הגדרה שיש בה משמעות רחב ועמוק מאוד, דהרי זאת אומרת: דכל אלפי התשובות מש"כ הרשב"א, כולם נכתבו ע"פ מה שקיבל מרבו הר"י. והגם שכתב זאת רק בדרך אפשר, מ"מ זאת מיהא ודאי יש להוציא ממשמעות דבריו צבירות: דעכ"פ להיפך ממה שקיבל מרבו, ודאי דלא כתב הרשב"א [בסתמא] מעולם. וא"ב נמצינו, דכשיש לפנינו "סתירה" מדברי תלמידי ר"י מש"כ בשם רבם, לדברי הרשב"א מש"כ בסתמא, אז דברי הרשב"א גוזרים. וזהו משני טעמים: חדא, דהרי היה הבר סמכא היותר גדול מצין כל תלמידי ר"י וכנ"ל (אות ד'), ועוד: דהרי לא ייתכן שדבריו [אף הסתמיים] יהיו צניגוד לדעת רבו, וכנ"ל מהצ"י. [וזכר לדבר, מלאנו באור שמח (ק"ש פ"א ה"ג, ד"ה ומה) שמקשה על דברי השאג"א שזנה דבריו על דברי תלמידי ר"י, מדברי הרשב"א ע"ש. הרי, שהצין צפשיטות, דאם יש סתירה מדברי תלמידי ר"י לדברי הרשב"א, אז דברי הרשב"א גוזרים, וע"כ דזהו מטעם הנ"ל, ודו"ק].

ח. **ומעתה**, אחרי כל האימורין הניתנים למעלה, ניחוי אכן: הרי הרשב"א כתב צ"פ בתשובותיו להדיא: דבעלה של מורדת דמאס עלי, מותר

לעגנה לעולם, וכדלקמן (ענף ג' אות א', ציונים ח' וי"צ). וא"ב עכ"ל, דמש"כ תלמידי ר"י בשם רבם: דיש "מלוא" או "חיוז" לגרש מורדת דמ"ע, אינו מדוקדק, דהרי לא ייתכן שהרשב"א יכתוב בסתמא להיפך מדעת רבו הר"י וכנ"ל (אות ה'). והיינו טעמא, בהסבר החזון הנפלא, דכל הפוסקים מנעו עצמם מלהציא דברי תלמידי ר"י הנ"ל (אות א') מש"כ בשם רבם להיפך, בהיות דצכה"ג גוזרים דברי הרשב"א, והצ"י. הארבענו צוה, כדי להתלמד להצין דעת קדושים, לזרר מקחם של רבותינו הפוסקים, איך שמדדו וספרו וקצבו והכריעו בדבר ה' זו הלכה, הכל יסודתו בהררי קודש ומדוקדק עד להפליא.

ענף ג

דליבא "חיוז גט" ב"מאס עלי" אף בשם נפרדים לזמן ארוך, ואף ב"בעלים גרועים":

[בעיטת א']: התבחשותם הנועז בדין מוסכם זה מהראשונים

א. **ובן** מה שפסקו אח"כ "חיוז גט", מופרך מכל הראשונים: עי' (א) ספה"י (לר"ת, סי' ס"ד), (ב) ומהר"ם (ד"פ, סי' תס"ו), (ג) וחבמי פרובינציה (סי' פ"א) שכתבו: "יעגנה לעולם" [הוצא (ד) בב"ח (סי' ע"ו)]. (ה) ומהר"ם ב"ב (שם, סי' תס"ו) כתב: "והבעל יכול לעגנה". (ו) ושם, (ז) ובהג"מ (אישות פי"ד, הי"ג), (ח) ורשב"א (ת"א, סי' תמ"ט) כתבו: "שהרשות צידו לעגנה". (ט) ומהר"ם (כתובות, רמז קפ"ו) כתב: "ומעגנין לה עד שתתפייס עמו, או עד שתתפייס הוא ליתן גט", [הוצא (י) בהג"א (כתובות פ"ה, סי' ל"ה)]. (יא) ושם (רמז ר"ט) כתב: "אם ירצה, יעגנה לעולם". (יב) ורשב"א (ת"א, סי' תי"ד) כתב: "ואם לא רצה, לא יגרש". (יג) וחבמי פרובינציה (סי' ע"ו) כתבו: "תעמוד במרדה עד יום מותה". (יד) ושם (סי' ע"ט) כתב: "ויושבת עגונה כל ימיה, ואין כופין אותו להוציא.. וכן ראוי לדון ככ"מ וצ"ז". (טו) ושם (סי' פ') כתב: "דודאי הדבר תלוי בצ"ח הבעל, ויכול לעכזה שלא יגרשנה כל ימיו", עכ"ל.

יז"ל (טז) הרא"ש (כלל מ"ג, סי' א'): "ותמעגן ותשז עד שתתגרסה להיות עמו". (יז) ושם (סי' ט') כתב: "לא תיבעל לו ותזכור אלמנות חיות כל ימיה". (יח) ורשב"ש (סי' תי"ז) כתב: "נתתי לו [לבעלה של מורדת] רשות, לילך לדרכו [צלי מתן גט] לכל מקום

(אה"ע, סי' קל"ה): איני רואה לכופ לגרש ח"ו... "ויעמוד הדבר כן עד יסקיף וירא ה' משמי חסדיו, אולי ישים בלצה לשוץ אל אלוף נעוריה כימי קדם". ועי' (ד) ראש משביר (ח"א, אה"ע סי' כ"ז) [צנתפס למינות חזנות ורצה לשוץ, וטענה]: "שאין לה עוד נאמנות צבעלה כלל, מאחר שהורגל כ"כ זמן צמינות ועצירה... והאשה גמרה דעמה דמוטצ לה.. להטעגן ולא לחזור אליו", ועכ"ז לא פסקו "מנלה" או "חיוצ" גט, ועי' בפייט מאסר (סי' ז', ענף ד', אות ז') [מולג בפנקס בי"ד (רישום 5029)], שהצאנו ל"ד מקורות ע"ז, עי"ש.

[בעיטת ב']: בדעת גדולי הדורות שפסקו דליבא "חיוצ" ולא "מצות" גט אף בבבלים "גרועים", כאילו שהיו "שועים" (ח"ו):

ג. עי' (א) גורב"י (תניינא, אה"ע סי' ע"ו) [צנתקדשה מספק וממאנת להנשא לו, ומסיק צוה"ל]: "אפילו במקום דחק ועיגון", אין לה תקנה רק להנשא לזה שקידשה... או תשתדל להשיג גט ממנו [כלומר, שתתפטר עמו], "או תתעגן כל ימיה", עכ"ל. ובן (ב) שם (סי' ז') [צרשע שעוצה חצי שנה לאחר חתונתם, ונעלם ממנה למשך י"צ שנים רצופות, וגם נשא אחרת עליה באיסור, וכשתפסוהו אמר שרונה לגרש השניה ולחזור אללה, והיא מיאנה צו צמ"ע, ועכ"ז מסיק צוה"ל]: חלילה לכופ האיש הזה צשטין ולא צנידוי כלל, "ואפילו צדצרים לומר לו שאם לא יגרש הוא עצרין, ג"כ איני מסכים, כיון שהוא אומר [עתה לאחר שתפסוהו]: שרונה לדור עם אשתו", עכ"ל.

ובעי"ז כתב גם (ג) הריב"א (אה"ע, סי' כ"ט) [מגדולי תלמידי ראשי גולת אריאל, ה"ה הגאון] האדירים: מהר"ם בנעמ, החת"ם, שמון רוקח, ומיב גיטין. שרן באשה שהתוודעה, שיש לצעלה פלגש גויה צסתר, וכבר יש להם שני צנים, ועכשיו היא מעוברת עם שלישי, ואשתו עוצתו ותובעת גט, ופסק צוה"ל: "אין לה שום טענה נגדו" כל זמן שלא מנע ממנה מזונותיה ולא השצית עונתו. ולבן גם מש"כ. שאם ידיו תקיפה, נכופ אותו לתת לה מזונותיה ופרנסתה, [דהיינו כפיה צדרך "צריה"], איני מסכים עמו... [כיון] דהוא מילא כל חובותיו שיש לה עליו, כל זמן שהיתה צציתו. ואדרבה היא המורדת עליו... [ו]הוא אינו חייב לה כלום, צכל עת שהיא אינה מקיימת שום חיוצא דילה. [א"ה: עי' חת"ם (ח"ב, סק"י סי') שכתב כע"ז כלפי

שירלה". ועי' (יט) מבי"ט (ח"ב, סי' מ"א) וז"ל: ומאחתי תשובה למוריני הרצ כמהר"ר (ב) יוסף פאסי ז"ל, שהצית תשובת (בא) הריטב"א [סי' מ"ו], על יצם כהן שקצלה היצמה קידושין מאחר, [ועי"ז פסלה עצמה מייצום, דלאחר שתתגרש יהיה אסור להיצם הכהן ליצמה, וממילא יוכרח לחלוץ לה], שכתב דין ליצם הזה, שאין כופין לחלוץ, וצידו לעגנה עכ"ל... וא"כ מי הוא אשר ימלאנו לצו לעשות מעשה ולכופ נגד כל עמודי התורה קמאי וצתרא... כש"כ אנחנו יתמי דיתמי... הדרך הישר והטוב לפני כל איש מהמורים הלכה, שלא להכריח כלל, וצמופלח ממנו אל ידרוש וכו', עכ"ל. ובן פסק (בב) הח"מ (סי' ע"ז, סק"י) וז"ל: "יכול לעגן המורדת עולמית... ואין כופין אותה להוציאה עולמית", עכ"ל. וב"ב (בג) אורים גדולים (לימוד פ"ו) וז"ל: צמורדת שטוענת מ"ע... לא אשכחן דרמו שום חיוצ לגרש... ולא אשכחנא מאן דצצר דנימא ליה "חייצון חכמים לגרש", עכ"ל.

ה"ר לנו דברים צרוצים צכפליים. חדא: צצעל הרוצה צ"שלוס", אין עליו לא "חיוצ" ולא "מנלה" כלל לגרש. ועוד: ד"הארכת הזמן" שהם צפירוד, אינו משנה דין זה כלל, [להיפך מ"דעת צעה"צ" דפוקרים דין, כאילו דעלם החלפת זמן צפירוד, מחייצו צגטן]. והיינו טעמא שכתבו הפוסקים: דצ"ד או אחרים לא יתערבו צוה כלל, כלומר דאין כופין אותה להיות עמו, וגם אין כופין אותה לגרשה. אלא מניחים הדבר על דעת עצמם, וממחינים עד שאחד מהם ישנה את דעתהו מעצמהו, או היא: לחזור אליו, או הוא: לגרשה. ובמש"ב: (א) מהר"ם ב"ב (ד"פ, סי' תתקמ"ו), (ב) מרדכי (כתובות, רמז קפ"ו), (ג) מהרי"ק (חדשות, סי' כ"ג) [אפילו כשאין נותנת אמתלה לדצריה], (ד) רשב"ש (סי' צ"ג), (ה) מהרש"ל (סי' מ"א, וס"ט), (ו) מור (סי' ע"ז), (ז) שו"ע (סי' קנ"ד, ס"ד), (ח) רמ"א (שם. וסי' ע"ז, ס"ג. וסי' קי"ז, סי"א. וסי' קנ"ד, ס"ד, ה', ח'). וצש"ת סי' ל"ו, (ט) רדב"ז (ח"ד, סי' ר"ס), (י) מהריט"ן (חדשות, סי' ל"ז), (יא) באר שבע (סי' ס"א), (יב) וסדאר"ו (סי' י"ג, ד"ה הלום) ועוד, עי"ש.

ב. ופשוט, דמה שהיא מצהרת: ש"לא תחזור אלנו לעולם", אינו משנה להלכה כלום [אף כשכן ה"אמת"]. עי' (א) ריב"ש (סי' ר"ט): "שאומרת שתאצד עצמה לדעת" [אם לא יכופו אותה]. (ב) ורמ"א (שו"ת, סי' צ"ו): "צצומרת להיות עגונה כל ימיה, ולא תמודוג עוד לאיש אשר אלה לו". וב"ב (ג) מהרשד"ם

מומר, וז"ל: ומ"ש בפשיטות, דאשת מומר אינה חייבת [לעשות] לבעלה, כל מה שאשה חייב לבעלה, איבדא כן הוא עלי ספק, אך לעומת זה, "גם הוא אינו חייב לה שום דבר, כיון שהיא אינה מחייבת נגדו..", עכ"ל. ונחזור ללשון הריב"א: ולבזה נעכז עליו ונעקם דרכו שיתן לה מה שאינו מחויב לתת לה, או יגרשנה, שג"כ "אינו מחויב מן הדין לגרש", עכ"ל. וב"ב (ד) בקובץ תשובות (אלישיב, ח"א סי' קע"ד) [בצעל "מזור" שכבר עזבתו שש שנים], ואסר אף רק "לחייבו לגרש", ולא"ל דליכא שום מצוה היתר לכופו].

ד. ועד היכן ד"חייב" [או "מנזה"] לגרש, על סמך טענת מאיס עלי, הוא מופקע ומופרך מדברי הפוסקים, יש להוכיח ממה דחזין דאף צידונים מצעלים שמאוסותן צור, וכגון: [א] אינו עוסק ציטובו של עולם. [ב] משחק בקוציא ומאבד ממנו. [ג] עושה מעשים אשר לא יעשו. [ד] מצוצו ממנו צבתי משתאות של עכ"ס. [ה] גנב וגזלן. [ו] מזייף מטבעות. [ז] משתכר ומתפלג בעפר ומקיא [שכל הצית מתגעל מזה]. [ח] מטורף המסוכן להרגה. [ט] חוטא בחמורות צפרהסיא. [י] מחלל שבת. [יא] רשע גמור. [יב] מוחזק במסירות. [יג] מקיט צחורי ישראל לזנות. [יד] נתפס למינות וגם הקיט אותה למינות, אלא שלצסוף אמר שרופה לשוץ. [טו] מומר ומשומד. [טז] תבעה צנדתה. [יז] צא עליה צנדתה. [יח] רועה זונות. [יט] מצוצו ממנו על זנות. [כ] נואף ושיכור. [כא] נאף עם אשת איש. [כב] דר צונות עם אשת איש. [כג] משחין צמטה [המסריח]. [כד] יש לו חולי נופל. [כה] משוגע מסוכן שני חדשים צשנה. [כו] ארוסה שנחלטה צחו"נ מכה מאיסותה מהארוס. [כז] נאסרה עליו ע"י זנות צרלון ומוצעת גט.

ועב"ז, אף צמקרים הכי קשים ומרים הנ"ל חזין דגדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים, ה"ה:

- (א) מרדכי צס רצו (ב) רבינו מתתיהו קינו.
- (ג) הר"א ש. (ד) הגהות מיימונית. (ה) ר"ן. (ו) מהר"י ווייל. (ז) מהר"ק. (ח) ב"י. (ט) רדב"ז. (י) רמ"א. (יא) מהרש"ל. (יב) מהרי"ט. (יג) באר שבע. (יד) עבוה"ג. (טו) בית יהודה. (טז) ר' יצחק מפיזנא. (יז) מהר"ם חגיז. (יח) בנסי"ח. (יט) עמרת צבי. (כ) אמונת שמואל. (כא) ראש משביר. (כב) משאת משה. (כג) חכם צבי. (כד) נודב"י. (כה) רעק"א.

(כו) חת"ס. (כז) ר"י מילער. [כח] אגר"מ. (כט) קובת"ש] ועוד. בולם כתבו פה אחד: דאסור לכופס על מתן גט, [הוצא דצריהם עם ליון מקומם צבפיית מאסר (סי' צ/ ענף ג)], ואף אחד מהם לא כתבו: שיש עכ"פ "מנזה" או "חייב" על הצעל לגרשה, וכדברי פוקרים דין. ואם איתא דיש "מנזה" או "חייב" כזה, איך שתקו מלהודיענו ד"י הנוגע למעשה צכפליים: חדא, כדי שידע הצעל מה שמוטל עליו לעשות ע"פ תורה: "ליתן גט". ועוד, שנדע שמותר לעשות עליו עכ"פ ה"הרחקות" [מה שאינה מותרת רק כשיש עכ"פ "חייב גט" מדינא, וכדלקמן (ענף ו, אות ח)], הלא דבר הוא.

ועל כרחק דליכא שום מנוס מלהכיר: דענאם שתיקתם מזה, מהוה "ראיה" חזקה דס"ל: דליכא אף "מנזה", וכש"כ ללא "חייב" כזה, כלל, [וכמש"כ הנודב"י והריב"א להדיא וכנ"ל (אות ג)]. והיעלה על הדעת, שכל גדולי הפוסקים הנ"ל "טעו", ונעלם מהם "מנזה" או "חייב" פשוט, מה שהפוקרים דין רוצים לייצר לנו, על סמך מקורות ישנים וגלויים, מה שהיו גם לפניהם. אלא שכל צבותינו הוכו צסנורים [ח"י], ושגו מלהרגיש צמה שלנגד עיניהם. עד שצאו הם להאיר עינינו, ולעשותם כ"טועים" [ח"י], לצעוט צהם, "לחייב" ו"לכוף" כל צעל הרופה צשלוס, שיוכרח לגרש, וע"כ שהמקורות שמציאים הם "מזוייפים". ונביא כמה דוגמאות מזיפס צנ"ד:

ענף ד

הפרבת "מקורות" המזוייפים על "חייב גט" למורדת ד"מאים עלי":

[זיוף ג':] הסתמכותן בפילוף על דברי הריטב"א

א. ובזה שכותצים צסם הריטב"א (מצלי ליון מקומו) כאליו דפוסק דיש "חייב גט" צמאיס עלי, שקר צלשונס. דמש"כ צצידושיו (כמוצות ס"ג ע"ב, ד"ה ורצינו): "דאסור לה צשנאה" [מדין צני ט' מדות ד"צני שנאה"]. הלא הדגיש להדיא דזהו רק לענין: ד"אין לנו לכופה לחזור לו", אצל ח"י דמשו"ה יהא "חייב לגרשה". דהרי סיים עליה תוכ"ד: "הלכך מוטב שלא מקק להן" [שהצ"ד לא יכופה לחזור, אלא]: "ויכופנה הצעל צכל כפיות שיוכל, הן צעיכוד מזונות הן צכיו"צ", עכ"ל. ואם הו"ס"ל דיש עליו "מנזה" או "חייב גט,

איך כתב שיכופנה הצעל ככל כפיות שיוכל שתחזור אליה, אי"ו ברור דס"ל דליכא שום "מנוה" או "חיוצ" כלל וז"פ.

ב). ובן יואל להדיא ממה שפסק הריטב"א (שו"ת, סי' קכ"ג) וז"ל: נשים שבעליהם משחקים בקוציא ומאזדים ממונם, והן נועקות להתגרש מהם בטענת "מאיס עלי".. תשובה.. "אין כופין לגרש מפני טענת מאיס עלי גרידתא, אמנם ראיתי למורי הרב [הרא"ה] ז"ל בכיו"צ, שהיה קונסם להרחיק נשותיהם מלשמשם ולא לדון במורדת בן, כדי.. שישונו מדרכם הרעה, אבל לגרש, מנקה, ואין כופין, עכ"ל. הדרי לנו, דלא התיר לנשותיהן רק שיתפרדו מהם וכנ"ל (ענף ג' אות א, ד"ה ה"י), וג"ו רק: "כדי שישונו מדרכם הרעה", כלומר, רק עד שהצעל יטיב את דרכו, דלא חייבות לחזור אלל. [וב"פ מוהר"י ווייל (סי' קל"ה) במשכר צנתי משפאות של נכרים, ומוהר"ש"ל (סי' ס"ט) בעושה מעשים אשר לא יעשו, והח"צ (סי' קל"ג) צנא על אשת איש, והגורד"י (הנ"ל ענף ג', ד"ה ע"י) בעניגה י"צ שנים, ונשא אחרת עליה באיסור: דכל שמקבל עליו להטיב דרכו אין לה שום טענת גט]. אבל "לחייבו בגט" מאן דכר שמה, אדרבה הרי כתב להדיא: "אבל לגרש מנקה ואין כופין", וזהו הוראה ברורה: ד"אינו חייב בגט", דאם הו"י ס"ל דיש "חיוצ גט" הול"ל: "אבל לגרש מחייבין ואין כופין". ונבצינו, דהציאו "ראיה לסתור", דמשם גופא מוכח להיפך: דס"ל להריטב"א: דליכא "חיוצ גט" כלל במ"ע, וברור דמשו"ה העלימו הניין משום שכתב להיפך מדבריהם.

[זיזף ד': הסתמכותן בפילוף על שיטת הגר"ח

ג). ובן מה שכותבים: שהם "נוהגים" כהחומ המשולש (מהגר"ח וולאזין, סי' ז') [שהמו"ל מציין על תשובה זו, שאינו ברור שהוא מהגר"ח, אלא ש"משמע כן מריהטא דלישנא"] שפוסק: דיש "חיוצ גט" במ"ע, הוא שקר גמור. דהרי אינו דן שם על "חיוצ גט" כלל, רק על "דיני ממונות": אם מורדת ד"מאיס עלי" שבעלה מת, גובה כתובתה מן היורשין או לא, ומאי שייכות מזה ל"חיוצ גט" במ"ע. [ואף מה שצינו: שכ"כ בפר"ד שלהם הוא גם כן שקר, דגם שם מיידי ד"מ, וייפו אף דברי ענמס].

[זיזף ח': חייב גט מוסף על סמך חיובו בקיום מ"ע דפו"ר:

ד). ומה שכתבו דיש עליו "חיוצ גט" מכח חיוצו בקיום המ"ע דפו"ר. כבר הוכחנו הפרכת ודיחוי

טענה זו מכל הצדדין וידי צדדין צבפיית מאמר (סי' ג'), עי"ש. ובפ"א: איך שקלים הללו מייאגים ענמס צענר כ"מחמירים" ומדקדקים קיצוניים באופן קיום המ"ע דפו"ר, מכיון שנדמה להם שע"י יגיעו לשאיפתם: "להקל" בפסול ד"מעושה" ובאיסור "אשת איש".... וב"ז חוץ כדי שמתעלמין מדבר הפשוט לכל מי שיש לו מושג כלשהו בדרכי הוראה: דל"ש להחמיר בשאר איסורים [וכש"כ דלא באופן קיום מנוה], כשינא מזה קולא צדיני מעושה. ובמ"ש"ב הב"ש (סי' י"א, סק"ד) צסס מוהר"י הלוי (סי' קכ"ג) צסס מוהריב"ל (ח"ב, סי' ו') ומוהר"א ששון (סי' כ"ד) [כלפי לחייב או לכופ הצעל לגרש מדיני כיעור] וז"ל: בדינים הללו, לא שייך להלך אחר המחמיר, כי יש [בזה גם] דל לקולא: לכופ על הגט, לכן יש להלך אחר רוב דעות, עכ"ל. [המשך הזיזופים להלן (ענף ו')]

ענף ה

דאף רק "חייב גט" ב'מאים עלי' פוסל הגט

[בעיטת ג': בדין המסובב ד"חייב גט שלא בדין פוסל הגט

א). ופשוט, דכיון דה"חיוצ" גט הוא "שלא כדיו" וכנ"ל (ענפים: ג' ד'), שז מופסל הגט הניתן בעקבותיה מדין "מעושה" אף אם נותנה "ברצון". דבן כתבו להדיא: (א) ספה"י (לר"ת, שו"ת סוס"י ע"י), (ב) מדרבי (גיטין, רמז סס"ו), (ג) מבי"ט (ח"א, סי' רפ"ז), (ד) רדב"ז (ח"א, סי' רנ"ח), (ה) ומה"ש (סי' י"א, סק"ד) [כ"כ צסס (ו) מוהר"י הלוי (סי' קכ"ג) שכ"כ צסס (ז) מוהריב"ל (ח"ב, סי' ו') (ח) ומוהר"א ששון (סי' כ"ד)], (ט) גורד"י (תניינא, סי' ז') [הנ"ל (ענף ג', אות ג'), דמטעם זה אסר אף רק לחייבו צמתן גט], (י) שמון רוקח (תלמא, סי' ז'), (יא) ד"ח (אה"ע ח"ב, סי' פ"ה), (יב) בר ליוואי (סוס"י מ"ד), (יג) עונג יו"ט (סי' קס"ט, ד"ה ואס), (יד) דבר מושה (תניינא, סי' ק"ד, ד"ה ומדי), (טו) אבנ"ז (אה"ע, סי' י'), (טז) וחזו"א (גיטין סי' ז"ט, אות ז') [דהו"ל גם "גט מוטעה": דהרי הטעהו שחייב לגרשה. [וכדהעמקנו לשונם צבפיית מאמר (סי' ד', ענף ו', אות ז'), עי"ש].

ו. ליבא שום חולק ע"י, דכו"ע מודים: ד"חיוצ גט" ד"שלא כדיונא" פוסל הגט. [ובפרט הפסול ד"מוטעה" שפוסל אף צמי שמותר לכופ, עי' נופת צופים (סי' י"ו), וכ"מ מעין יצחק (ח"ב, סוס"י מ'), וליכא

שום דיעה המכשירה צ"מאים עלי", וע"ע לקמן (ענף ו, אות י') מזה]. וזהו טענה ניכרת שאין עליה שום תשובה כלל, והוא אשר דיברנו במבוא (אות ב, ד"ה שורש), שפוקדים דין צוענים צעצס גזירת מוה"ק: שכשרות גט מלי צ"רצון הצעל", ועל כן לא איכפת להם מה שדבריהם מופרכין מדברי הפוסקים, כי פשוט נזמקים מהם, רח"ל.

ענף ו

אף רק ה"עיבוב יציאה" לבד ובש"ב ה"מאסר" הם בפיות הפוסלים הגט לבו"ע

[בעיטת ד' בדיון: ד"מאסר" ו"עיבוב יציאה" הוא "כפיה"

א). ובל מה שכתבנו עד כאן, הוא רק להוכיח: דצנ"ד אף "חיוצ גט" ליכא, וממילא היה נפסל הגט צנ"ד אף אם היה נומנה צרצון מכח ה"חיוצ" דשלל דינא וכנ"ל (ענף ה'). אבל למעשה אין אנו צריכין לכ"ו, דהלל ציצעו עליו "כפיה גמורה" מר' פנים: [א], ד"צו עיבוב יציאה" צלצד, כנר די צכומה לפסול הגט הניתן בעקבותיה דהרי הסכמת כל הפוסקים ה"ה: (א) ריב"ש (סי' קצ"ו), (ב) רא"ם (סי' צ"ה), (ג) פני משה (ח"א, סי' כ"ו, וס"ב, סי' קצ"ג), ועוד (ד - ט) ששה גדולים (ריצ"ש המדשות, סי' כ"ז - ל"ב): דאם מעכצים את הצעל מלצאת מן העיר, הרי זה "כפיה" הפוסל, אף אם מניחים לו להסמוצ חפשי צכל מחוס העיר, עי"ש. וגם על דין זה ליכא שום חולק, דאף (י) התשב"ץ (ח"א, סי' א') מודה דכשעיכבו עליו מלצאת מן העיר ללכת לעסקיו, שפוסל הגט, ואינו מחיר רק לעכב עליו מ"להעתיק את דירתו למקום לא נודע", כמש"כ (יא) במכתב מאלהיו (שער ו, סי' כ"ב), עי"ש.

ב). ובאמת, דאף לדעת התשצ"ץ, ל"ש להנדיק אפילו "עיבוב" מלהשתקע במקום לא נודע, רק לכל היותר לזמן קצר, כפי הנצרך לאפשר צואו לד"ת. אלא דהתם שטענה עליו חוסר גבול, ד"חייב לגרש" מן הדין כשכנים הדברים, צכה"ג ס"ל להתשצ"ץ: דמותר לעכבו מלהשתקע במקום לא נודע, [אבל לא: שלא לצאת מן העיר], מה דאף צוה חלקו עליו רוב הפוסקים וכנ"ל (אות א'). משא"כ צטענת מאיס עלי צצנ"ד, שהסכימו כל הפוסקים ד"אינו חייב לגרש" כלל וכנ"ל (ענף ג'), צוה גם התשצ"ץ מודה דאף "עיבוב" מלהשתקע במקום לא נודע, פוסל את הגט. עב"פ אחר

גמר דיון הראשון כשצבר נחצבר: שהיא טוענת מ"ע, ושהוא אינו מרוצה לגרשה. ובש"ב לדעת רוב הפוסקים החולקים עליו, וכדלקמן (ענף י"א, אות ב'). דהיעלה על הדעת, שהצעל יהא מעוכב כל ימיו מליך למסעיו, צכדי שאשתו מי שמרדה עליו [ומיאנה מליך עמו], תוכל לחזור אליו לשחררה, ודאי לא. דביון דמותר לו לעגנה וכנ"ל (ענף ג'), מה צכך אם ייעלם, [וכש"כ כהיום, שכמעט מן הנמנע הוא, להיעלם כליל]. וב"ב להדיא (א) הרשב"ש (סי' תי"ז): "נתתי לו רשות לילך לדרכו לכ"מ שירצה" ו"צ.

ביטול והפרכת דברי האלם "בן יעקב" שביצע הכפיה:

ג). ובזה מצואר לעין כל, הפרכת דברי הפוקר דין צן יעקב [האלם שציצע את הכפיה צנ"ד],

שמפטפט צמחצרתו משפט"ד ליעקב (ח"א, סי' כ', אות ל"ו) להנדיק מעשי ה"רבנות" המטילים "צו עיבוב יציאה" על כל צעל הממאן מלגרש צמ"ע. ורתולה עצמו על דברי הפוסקים צדין המוצא השו"ע (סי' קנ"ד, ס"ח): דכשהצעל רוצה לילך לארץ אחרת [לסחורה וכדומה], דכופין אותו ליתן "גט זמן". דמלבד מה, שאין הנידון דומה לראיה, דהרי התם אין כופין אותו רק על גט זמן, כלומר שנותנים לו הצרירה לחזור צתוך הזמן. דאז לא יחול הגט כלל, משא"כ הם, אינם נותנים לו לעוצ משם אף עם השלשת "גט זמן", הרי זאת אומרת: כפיה גמורה על גט מוחלט.

ד). בר מן דין, הוי דצריו שיצוש עצום וטשטוש הגבולים, דמה דמות יערוך מצעל שחי צשלוס עם אשתו, ויש חשש שצהיותו צמרחקים ייעלם [צאונס או צרצון], דודאי עלינו לדאוג שלא תתעגן. לא כן כשמרדה עליו צמ"ע, שכל הפוסקים הסכימו: שמוחר לעגנה כל ימיה וכנ"ל (ענף ג'), צכה"ג אין שום הגיון צצבר, להצר את צעדי הצעל עם "צו עיבוב". ולאז כל כמיניה של צן יעקב, וגם לאלף כמותו, לייצר היחר מסולף על דבר שלדעת כל הפוסקים, הרי זה מטיל פסול גמור על הגט וכנ"ל (אות א'). [וראה בפיה בחר (סי' ו, ענף ב') מוצג בפנקס ב"ד (רישום 5010)] שהוכחנו: דהדין בשו"ע (שם, ס"ט): דכשאינו רשאי לעמוד צמקום שנשאה, דכופין אותו להוציאה. לא נאמרה רק כשהוא מוכרח לצרות צמקום למקום, ולא כשמשתקע צמקום אחד, עי"ש].

ה). יצו"ך דכן כתב גם (ב) בסדר א"ר וזוטא (סי' י"ג, דף נ"ט ע"ב, ד"ה עוד) כדצרינו, ו"ל: דעם היות אמת, דמי שהולך למקום אחר, כופין אותו לתת

(ח) צ"צ (אה"ע, סי' רס"ב, אות י"ב), (ט) תועפת ראם (סי' קכ"ב, אות י"ב), (י) ואנר"ב (אה"ע ח"א, סי' קל"ז), עי"ש.

ומעתה הגע עתמך, אם נימא דכדרי הצל של הרצנות: דענא תציעת האשה גט מצעלה, כזר מחיר ומנדיק להזר את צעדו צ"ל עיכוב יציאה" שלא יוכל לילך למסעיו. [בין האמתלא המגותך: שיש חשש שייעלם, דבר שחמט מן הנמנע הוא צימיו וכידוע, ואמיתת מטרות מוצן לכ"א: לכופו על מתן גט]. א"ב כיצד יתכנו שני פסקים הללו, דאין אפשר להנדיק מצד אחד, היתר ההרחקות, שכל כולה צנויה רק על האמתלא: שיכול לילך למק"א, זו צומן שמנד שני: מוטל עלינו לעכב אותו מלילך למק"א. א"ו מוכח מענא דין היתר ההרחקות גופא: שאכן יש להצטל רשות לילך לכ"מ שירצה.

(ח). **ואף** יותר מזה יש דברים צגו, דלפי מה שהוכחנו בבפיית מאמר (סי' ה', ענף א'): דכל היתר ההרחקות לא נאמרו מעיקרא, רק צצטל ש"חייב לגרש" עכ"פ, אלא שאינו מן אותם שמותר לכופס לגרש, דוקא, [או בארסה וציצס, עי"ש ואכמ"ל]. א"ב, הרי יתחזק עוד יותר ציטול היתרם, על הוצאת "ל"ו עיכוב יציאה" נגד הצטל. דהלא הדברים ק"ו, דמה אם חזינן מדברי מהרי"ק הנ"ל (אות ו'): דאף מי שמוטל עליו "חיוב לגרש", עכ"ו מניחים לו לילך למקום שחפץ, [דהרי ציה חיקנו ההרחקות וכנ"ל]. [ואדרבה, אם יעכבו עליו מלילך, נחשד ככפיה הפוסל גם צכה"ג, וכדחזינן גם מן השקור"ט של הריב"ש והתשב"ץ הנ"ל (אות א'), דאירי מצטל שסבל צחוסר צבו"א, שיש עליו "חיוב לגרש" לכ"ע, עכ"פ כשהודה צדצר וכדהתם]. א"ב כש"כ וק"ו צ"צ של ק"ו, צצעלה של מורדת דמ"ע, דלכו"ע הוא פטור לגמרי מלגרש, [אדרבה כל הפוסקים כתבו להדיא, שמותר לו לעגנה כל ימי חייה וכנ"ל (ענפים צ' וג')]. בודא"י שאסור להזר את צעדי רגליו מלילך למקום שחפץ, וזהו טענה ניצחת שאין עליה שום תשובה, וד"ב.

(ט). **ומעתה** אם חזינן: דאף "ל"ו עיכוב יציאה" לצד, כזר די צכוחה לפסול כליל הגט דנן וכנ"ל (אותיות א' - ו'). א"ב כש"כ צצירוף [ב] "מאמר" ממש וכצנ"ד. [ובזה נידחין דברי היב"א (ח"ג, אה"ע סי' כ', אות ל"ד), שרונה לחדש ד"מאמר" צתנאים דכהיום ל"ה כפיה. דמלבד מה שכתב צחלקת יעקב (אות"ס סי' ס"ב): דכל תפיסה אף צתנאים דכהיום, הוא צחזקת סכנה, ע"ש.

גט זמן לאשמו, כדי שלא תשאר עגונה. היינו דוקא צמי שאשמו עמו צטלו וצמישור כמשפט הצנות, והוא רונה ליסע ממקומו מחמת הכרח אשר לו. הנה צבי הא, ודאי כופין אותו לגרש לזמן, דכל הדרכים צחזקת סכנה, או שמה יתעכב שם צמקום שהוא הולך, ותשאר אשמו עגונה. אבל צאשה שמרדה צצעלה, ומחמת מרידותה חפץ הצטל לילך למרחקים, צהא ודאי אין נזקקין (לו) [לה] לכופו לתת גט לזמן, ולחוש על עיגונה, כיון דהיא הגורמת צמרידתה, עכ"ל. הרי לנו, דאף אם מטרות נסיעתו למרחקים, אינו צצציל חיזה הכרח כמסחר וכיוצא צו, אלא: ש"מחמת מרידותה חפץ הצטל ליסע למרחקים", כלומר שמטרות נסיעתו הוא צכדי לעגנה צצציל מרידתה. עכ"ו סיים עלה: "דאין נזקקין לחוש לעיגונה", ומניחים לו לילך לכל מקום שירצה. וא"ב כש"כ וק"ו, דאין רשאים להזר רגליו, שלא יוכל לנסוע למרחקים צצציל צרכיו, וכדצריז המפורשים של הרשב"ש הנ"ל (אות צ'), ופז"צ].

(ו). **ובן** מסיק להדיא (ג) המל"ב (גירושין פ"ב, ה"כ), דלאחר שמסתפק מקודם צזה, אם כופין צעלה של מורדת דמ"ע על מתן "גט זמן" כשרונה לילך למרחקים, כתב להוכיח מלשון הר"א"ש (כלל מ"ג, סי' ח'): דאין כופין. וסיים צזה"ל: וא"כ צמקומינו, שמעולם לא נהגו לכופ צמורדת, פשיטא דאין כופין לגרש צגט לזמן, עכ"ל. [והוצאו דצריז (ד) באוני יהושע (סי' ט"ו, אד"ה נמנא אחר), עי"ש]. ואמזו חושד צן יעקב, שע"י התעלמות כליל מדצריהם של גדולי הפוסקים הללו, שכתבו להדיא להיפך הגמור מדצריז, יוכל לחלוק עליהם, ולהפקיר אשת איש לעלמא שלא כדין, אמתמה.

(ז). **וליתר** שאת נוסף ראה צרורה, לדיחוייה הגמור של אפשרות היתר הדצר: להצציל צעדי הצטל צ"ל עיכוב" יציאה, אף לולא דצרי הפוסקים הנ"ל: שזה מהוה "כפיה" וכנ"ל (אותיות א' - ו'). דהנה, ידועים דצרי (א) הב"י (סי' קל"ד. וצו"ת, דיני יצוס וחליצה, סי' ג') מש"כ צסם (ב) המהרי"ק (שרשים ק"ב, וקל"ה): דמשו"ה היתר ר"ת ה"הרחקות", [הגם שיתכן לגרוס לו פיסוק חיותיה, מה דהו"ל אונס גמור], משום שיכול לילך למקום אחר [היכן שאינם יודעים מההרחקה שהטילו עליו, עי"ש]. ובן נקטו כהגדרה זו להלכה: (ג) מהרשד"ם (יו"ד, סי' קל"ב. וחז"מ, סי' שצ"ט), (ד) בנימין זאב (סי' ע"ט), (ה) לבוש (אה"ע סי' קל"ד, ס"י), (ו) הגר"א (שם סי' קנ"ד, ס"ק ס"ז), (ז) צל הבב"א (אה"ע ח"א, סוס"י י"ג, ד"ה ואופן),

גם בלא"ה, דצריז נפרכים מדצרי כל הנך ארייוותא הנ"ל (שס) שמתעלם ענמו מדצריהם, שפסקו להיפך: דאפילו רק "עיכוז יניאה מהעיר" גרידא, ג"כ כצר הו"ל כפיה גמור, על אף שהוא חפשי להסתובב בכל תחום העיר.

וא"ב כש"כ וק"ו, כשמגבילים את נעדיז ב"מאסר", דהרי לא יאמר שום אדם שיש לו מח צקדקדו: דהגבלת נעדיז ע"י "מאסר" [בתוך צנין אחד], קל יותר מ"עיכוז יניאה" [מתחום כל העיר]. וגם פשוט, שאין צרכו לחלוק עליהם מסבירא בעלמא וכמזכיר לקמן (ענף ז, אות י"ד). ובמעתה, ק"ו צירוף שהיה [ג] "כבול צאזיקים". ועאבו"ב, צירוף שנעשה [ד] צנוכות "שטרס", דודאי דהו"ל "כפיה מהודר" מד' פנים הללו, המצטל כליל את הגט לכור"ע מדין "מעושה". ואין לך "נעיטה" גדולה מזו צתה"ק: להתעלם כליל מהסכמת הפוסקים שזה פוסל הגט, צלי שום חולק כלל. ולפסוק להיפך מדצריהם על יסוד ה"רצון והחשק" בעלמא, וזה טענה ניחת מה שאין עליה שום תשובה כלל, ו"ב.

גם הפסול מדאורייתא ד"מוטעה" יש בגט זה

י. **ובלבד** הפסול ד"מעושה" שיש צנ"ד מד' פנים כנ"ל (אות ט'). גם נמוסף צנ"ד הפסול ד"מוטעה" [צנוסף לטעם הנ"ל (ענף ה', סוד"ה ופשוט)]. דהרי הצעל אמר לנו כ"פ: שסמך צנתינת הגט, על דצרי משפיעו הרה"צ יצחק מאיר מארגנשמערן שליט"א, שאמר לו כ"פ צהיותו בכלל: דחבל לו להתייסק עוד תחת ידם, דיכול ליתן הגט שס, דהרי הכל יודעים: דגט הניתן בכלל הוא חספא בעלמא, עכ"ד. ולפ"ז פשוט, דכיון שסמך ע"ז, ועכ"פ לא עלה על דעתו שהוא ענמו יעשה אח"כ פעלים להכשירה. א"ב, עכשיו ששינה את טעמו, לפנות אל רהצים מורים קלים ו"הזמין אלס הכשר על הגט", ודאי דאין לך "גט מוטעה" גדול מזה, ופז"ב.

ענף ז

דיחוי מקורות המזוייפים ל"היתר בפיה" על טענת "מאים עלי"

[זיוף ו':] הסתמכותן בסילוף על דברי רבינו ירוחם

א. **בזה** שזיינו לדצרי רבינו ירוחם (מישרים נתיב כ"ג, ח"ט) כאילו שכתב, דלאחר יצ"ח כופין צמאים עלי, הוא זיוף עזום ונורא. דהלא הוא מיירי התם:

כששניהם מרדו זה על זה, [כלומר דגם הצעל מרד עליה ואמר "לא צעינא לך", ע"ש]. ולא עוד, אלא דאף צכה"ג לא התיר לכוף רק ע"פ שני תנאים נוספים, ואלו הם: [א], כשעמד צמרדו למשך שנה תמימה. [ב], ורק כשאף אח"כ לא חזר ממרדו, וכמש"כ להדיא בלשונו: "דלמא דצרי צהו". [ובן פסק חנוך"י הנ"ל (ענף ג', אות ג')] בפשיטות: דאם חזר ממרדו הצלעדי אפילו לאחר שנעלם ממנה ועיגנה למשך י"צ שנים רזופות, ג"כ אסור אף רק "לחייצו" צמתן גט. וע"י תבסיסי פורצים (סי' מ"ח, ד"ה דצרי) [מוצג בפנקס ב"ד (רשום 5031)], שהתרענו על הפוקר שאנן מה"רבנות", איך שצהעמיקו לשון רי"ז הללו, דלג צמכוון על תנאי זה צרשימת נקודות... ובזה מתגלה ומתחזק עוה"פ, אותו גינוני זייפנות שהם מטטיינים צה..., המצריח צדצריהם מן הקצה אל הקצה חזור ושוב]. וא"ב מאי שייכות מזה לנ"ד, כשהאשה צלצד מרדה על הצעל, והוא לא מרד עליה כלל. [וראה לקמן (ענף י"צ) עוד מדין מורד, ע"ש].

[זיוף ז':] הסתמכותן בסילוף על דברי הרא"ש תוך כדי להתעלם מחילוק הבולט בין "מאים עלי" ל"קידשה ברמאות":

ב. **וגם** מש"כ: דהרא"ש (כלל ל"ה, סי' צ') מתיר לכוף צמ"ע "צמקוס עיגון", הוא שקר מוחלט, דהרי כתב להדיא: (כלל מ"ג, סי' א'): "ותמעגן ותשצ עד שמתרצה להיות עמו". וב"ב (שס, סי' ט'): "לא תיצעל לו, ותצורר אלמנות חיות כל ימיה" [וכנ"ל (ענף ג', אות א')]. ולא עוד, אלא דגם כתב (כמוצות פ"ה, סי' ל"ה): דאף כשתצא למרצות רעה (דזנות) כשלא יגרשנה, גם כן אסור לכופו, [הוצא בשור (סי' ע"ז) ומהרש"ל (סי' ס"ט)].

ברם, שאני התם (כלל ל"ה, סי' צ') דמיירי צ"קידשה צרמאות", וכדכתב להדיא צצכה"ג שאני. ובן הציא הב"י (סי' ע"ז, אות צ' ג') דין זה צשמו צזה"ל: וצסימן קנ"ד יצצאר "שיש צד" שאף לדעת הרא"ש כופין אותו לגרש עכ"ל, והיינו מה שהציא הב"י (שס, אות ז') מתשובת הרא"ש הנ"ל: ד"צקידשה צרמאות" שאני וכופין, ע"ש.

תרי לנו, דהרא"ש דהוי מאריה דכל הך דינא של היתר כפיה צ"קידשה צרמאות", הוא גופא מחלק להדיא צין "מאים עלי" צצסתמא, וצין מ"ע צש"קידשה צרמאות". ובתב, דהגם שהוא מהאוסרין לכוף צ"מאים עלי" סתם, עכ"ז הוא מקיל לכוף צ"קידשה צרמאות", וכמו שמציר שס היטצ חילוק זה. וב"ב הב"י וכנ"ל

(ד"ה וגם), והרמ"א (סי' ע"ז, ס"ג), והח"מ (שם, סקכ"ט. וסי' ז, סקט"ו), והב"ש (סי' ע"ז, סק"ל וסי' קי"ז, סקכ"ד), כולם הביאו דברי הרא"ש הללו כמקור לדין "קידשה ברמאות". ולהדיא כתב בשו"ת רמ"א (סי' ל"ו, להג"ר צרוך עזיאל חזקיהו) להדגיש להשתמר מזה: שלא ללמוד מתשובת הרא"ש הנ"ל למורדת במ"ע דעלמא. בושום דקידשה ברמאות שאני, משא"כ במ"ע, הרי הרא"ש הוא מראשי הפוסלים בזה, ולכא"פ הללו מעמידים פני תם, כאילו שהרא"ש מתיר כפיה במ"ע משום עיגון, שקר מוחלט...

ובל בר דעת מצין, דאין לך "רמאות" גדולה מזו לכתוב: דהרא"ש מתיר לכוף במ"ע משום "עיגון", זו בזמן שכתב להדיא: דאסור לכוף במ"ע אף במקום "עיגון", אלא דשאני ב"קידשה ברמאות", חרפה ובושה תכסה פניהם מ"רמאות" גלוי שכוה. [ויש לדעת, דהרבה זיזים של רמאים הללו, תלויים ועומדים בצעיטתם והכחשתם בחילוק יסודי הזה הפשוט בכל הפוסקים וכנ"ל, בהעמידם פני תם כאילו "מאס עלי" ו"קידשה ברמאות" הם סוג אחד. בו בזמן שכל הפוסקים חילקו בסמיכה חריפה צנייהם, וכדלקמן (ענף י"ג, אותיות י"ח - כ'), וד"כ].

[זיוף ח':] הסתמכותן לכוף במ"ע על דברי התשב"ץ

ג). **ובן** מה שזיינו לדברי התשב"ץ (מ"ב, סי' מ'), כאילו שמתיר שם לכוף על טענת מאס עלי, הוא טשטוש וצלצול ענוס. ובדביארנו בבמשפט הבפיה (סי' ז'): אף שהמעקב בשורש הדבר יוכח לדעת, דבאמת ליכא שום "מקור" משם להיתר כפיה במ"ע, ותמלית הדברים בקיצור: דהנה, שו"ת תשב"ץ כבר נדפס (שנת תנ"ח) [קרוז לשלש מאות שנה], וגם טרם כן היתה נפוח בכת"י דהב"י מציאו צערך ק"ס פעמים. ובל ישרן מצין, דזה גופא: מה שאף אחד מגדולי הפוסקים לא הרגיש במשך מאות שנים, כאילו שיש מדבריו מקור להיתר כפיה במ"ע. עד שצאו אנשי ה"רבות" והתאחזו על דבריו כמקור להיתר כפיה במ"ע, כבר מעורר חשד דע"כ דיש כאן עקמימות. והא לך ה"גילויים" שעמדנו עליהם:

ד). **והזרם** כל שית יש לזיין, שהצ"א (תש"י, ח"ד סי' כ"א) הרגיש בעצמו, שהוא מתטפל כאן "להתיר איסור הפשוט בשו"ע וכל הפוסקים". ועל כן הוא מתחיל דבריו עם ה"אמתלא": ד"לאור המציאות של תקופתינו..." "עם חידוש הקמת מדינתנו...", [והוא מסביר שם בין הסימין: ש"איסור כפיה במ"ע, עושה

קשיים להמציאות של חיי יום יומית...]. [וביאור הדברים, כבר הסברנו במבוא (אות ז', ד"ה ושנית): דצהיות משמש בזה"רבות", היה תחת לחץ גדול לשרת לאדוניו הכופרים, להמציא "היתר כפיה" במ"ע מה שיתאים במסגרת "חוק" לאורח חיי החפשים].

ובברי לרוב את הרקע, להכניח כביסוס ו"הצדקה" על מה שמרהיב להכניס שינויים ו"היתרים" באיסור החמור דאשת איש בניגוד לדברי כל הפוסקים. הוא משתמש עם הטנדיק: לתאר לפני הקורא "תמונות מוזעזעות": אף שמעשים בכל יום, שנשים יוצאי חימת, באים ל"רבות" בטענה: שאביהם "מכרו" אותם נגד הסכמתם בגיל צעיר כבת י"ב שנים, לאנשים מזוגרים בני ארבעים מי שכבר היו להם נשים אחרות, והם בזכות ולועקות: "מאס עלי". [גם היב"א (מ"ג, אה"ע סי' י"ח - כ') משתמש עם טנדיק זה: שמתחיל צידון מוזעזע כנ"ל, ומסיים בהיתר כפיה במ"ע רגיל... עי"ש].

ובל בר דעת מצין, דכשהמדובר מנשים שאציהם השיאו אותן בעל כרחן לאנשים מזוגרים, דכזה"ג שפיר יש מקום להתיר כפיה. דהרי זה גרוע מדין "קידשה ברמאות", [שאף הרא"ש מתיר לכוף בכה"ג], וכמש"כ הרשב"ש [בנו של התשב"ץ] (סי' ז"ג), [וכנ"ל (אות ז')] ולקמן (ענף י"ג, אותיות י"ח - כ'), וא"כ מאי ראה מזה למ"ע בסתמא. אבל כך הוא טבען של "קולות": דכרגע שנפתח "סדק" קטן, היא מתרחצת והולכת חיש מהר באין מעצור. ובן אירע בנ"ד, דמאז, מלפני ששים שנים והלאה, משכתב זאת, כבר משתמשים ה"רבות" עם דבריו הללו, כאילו שזה היתה יסוד להיתר כפיה בכל מקרה פשוט ורגיל דמ"ע וכדחזינן בנ"ד.

ברם, לאחר עיקוב מקיף ויסודי ניחוי אגן, דבאמת אין שום ראייה בלשהו מדברי התשב"ץ (מ"ב, סי' מ') הנ"ל, להיתר כפיה במ"ע [ובפרט לדידן]. וזהו מבח במה טעמים, ואלו הן:

במסקנא אינו מתיר לכוף רק מסיים שיעשו "דרך בקשה"

ה). **ראשית**, והוא עיקר גדול, דהמעין בלשון התשב"ץ יראה בצירור, דרך הסתפק ונטה לומר: דמותר לכופו, וכמש"כ בלשון להדיא: "יש לדון...", "ואפשר". אבל למעשה אינו מסיק לבסוף שמותר לכוף, אלא שכותב: ד"ראוי לצי"ד לגעור בו [על שמרעיה], והטוב והישר בזה שיעשו דרך

בקשה" [שיגרשנה]. הרי, דלמעשה לא התיר לכוף, וא"כ איך התאחזו על "הי אמינא שבספק", והמעלמו ממסקנתו שלבסוף, אתמהה.

ובן יואל גם צרור גם מדברי נכדו זיבין ובוועז (ח"א, סי' ק"ל) דשקו"ט עם השואל הר"ר יוסף ששפורטש, מי שהיה השואל גם אלל זקינו התשב"ץ בתשובה הנ"ל. ובורת לו: דממה שזקינו לא רצה להמיר שם לכוף, אין ראיה דס"ל דאין לכוף באיני זון ומפרנס, דשם היה עיקר הטענה "מאיס עלי" וזוה רבו האוסרים. הרי שהבין בפשיטות: דלמסקנא לא המיר שם התשב"ץ לכוף. וישו"ר, דכ"כ להדיא גם באות היא לעולם (ח"ב, מע' מ' אות ל"א, דף נ' ע"ב, מד"ה והנראה) וז"ל: דלאו להלכה ולמעשה אמרה למלחיה... עכ"ל. וישו"ב, דכ"כ להדיא גם בשואל ונשאל (ח"ד, אה"ע סי' י"ד) וז"ל: דהרשב"ץ לא כתב דכופין, "רק לצד צעלמא, ולא צהלט", וכמו שיראה "הרואה כל דבריו שם תחילה וסוף..", וא"כ נראה.. צרור דאין כופין, עכ"ל.

ו. ובעתה צואו ונאווה הפלא ופלא על הצ"א: היתכן דכלל תשובותיו [ג"פ: (שם, אות ז'. וחי' סי' מ"ב, פ"ג אות ג'. וחי'ט סי' מ"ד, אות ט')], כשמעתיק לשון התשב"ץ הנ"ל. בב"פ כשמגיע לסיום לשונו: ד"והטוב והישר צוה, שיעשו דרך בקשה", הוא מרים פתאום את קולמסו, ומפסיק מלנטט לשונו זה, כדי להעלימה מעיני הקורא... [וזהו לימוד גדול: עד היכן כוחה של ה"לחץ" על אנשי "רבנות", להשביע רצון פטרונוס הכופרים: להמליא "היתר כפיה", מגיע [אף בטובים שבהם], עד כדי שהרהיז בנפשו להעלים את האמת מן הקורא, עי' מבוא (אות ב', ד"ה ושיטת)].

הנידון שם מבעל שהיה "רגיל להכותה"

ז. וצנירת, דאף מה שהתשב"ץ "מסתפק" שם להיתר כפיה [וכנ"ל (אות ה')], הוא ג"כ דוקא צכה"ג דמיירי שם, דהיינו: מצעל המפורסם כ"איש מדון וצעל מריצה". ועי' יד אהרן (אלפנדרי שנת תקט"ו, אה"ע סי' קנ"ד, הגז"י אות כ"ב), שהבין בפשיטות ד"מריצה" דשם הוא "הכחות" ממם, [כנראה ע"ש הכתוב (שמות י"א, י"ח): וכי "יריבון" אנשים "והכה איש את רעהו"]. והובאו דבריו בנושא האפור (תרע"ג, סי' ל"ב, אות י"ח), וכן הבין גם צאות היא לעולם (מע' מורדת), ובשואל ונשאל (ח"א, אה"ע סי' י"א. וחי'ט, סי' נ"ה) דמיירי מצעל

המכה את אשתו, עי"ש. ועי' בזהרש"ם (ח"ה, סי' ל"ח, ד"ה ועוד) שמדברי תשב"ץ הנ"ל יש מקור להיתר כפיה על צעל "משוגע" שזיערה כל ימיה, [אלל לא לענין לכופו למעשה, רק צנוגע לדיני ממונות לעזובו לאחר מותו, וכ"פ בשואל ונשאל (ח"ד, אה"ע סי' י"ד, ד"ה ולענין) כלפי ד"מ דוקא]. [וע"ע בזהרש"ם (ח"ו, סי' קנ"ט, ד"ה ועוד (א"י): דמדברי תשב"ץ הללו יש ללמוד מק"ו דכשהאשה היא "צעלת מריצה", אז מותר לגרשה צעל כרתה]. ובעתה, הרי צ"מכה את אשתו" פסק הרמ"א (סי' קנ"ד, ס"ג): ד"א שכופין אותו להוילא. וא"ב מאי דררא דרואה כלשהו יש מזה ל"מאיס עלי" דצתמא, אתמהה.

הנידון שם מבעל שהיה "מרעיה"

ח. וצליצירת, דהרי שם מיירי מצעל כזה, דמלכד שהיה רגיל להכותה וכנ"ל (אות ז'), היה גם "מרעיה", עי"ש. ובבה"ג, כשצירוף הקטנות ומריצות, הוא גם מרעיה, הרי צ"ן התשב"ץ (שם) צוה"ל: "והרשב"א ז"ל כתב בתשובה כדבריו". ובוונתו לתשובת הרשב"א (ח"א, סי' תרנ"ג) [הוצא בב"י (סי' קנ"ד, אות ג')] שכתב על כה"ג: "דאפשר שכופין אותו להוילא", וכן הביאה הרמ"א (שם, ס"ג) להלכה. [ובן יואל גם מדברי נכדו זיבין ובוועז (ח"א, סי' ק"ל) דשקו"ט עם אותו השואל, אס כופין באינו מפרנס]. ובעתה, מדוע התאחז הצ"א על דברי התשב"ץ, יותר מעל דברי הרשב"א שמקור דבריו הוא משם, צעוד שמדברי שניהם אין שום צסיס להיתר כפיה צמ"ע צתמא. דהרי באומר "איני זון ומפרנס" שאני, דיס דיעה צגמרא דכופין אותו לגרש, וכן נפסק להלכה בשו"ע (שם). וא"ב מאי רואה מזה ל"מאיס עלי" צתמא [מצלי שמרעיה, ומצלי שמתקוטט עמה ומכה אותה].

ב"מאיס עלי" דסתמא כותב להדיא ג"פ דאסור לכוף

ט. רביעית, דכן יואל כדבריו הנ"ל (אותיות ז' וחי'): דצמ"ע סתמא [מצלי שמרעיה ומכה אותה] אף "ספק היתר כפיה" ליכא. במבה דחוינא, דהתשב"ץ (ח"א, סי' ד'. וחי'ט, סי' ק"פ, ורנ"ו) פוסק צשלשה מקומות אלו: דאסור לכוף צמ"ע, עי"ש, והייתכן שמעלימים את עיניהם מזה... דהלא אף אס לו היה מסיק שם (ח"ב, סי' ח') להיתר כפיה [מה שז"א וכנ"ל (אות ה')], מ"מ היה להס ליזל צתר רוצא דאיסורא צשלשה מקומות, ולא להתאחז אהיתרא צצמקוס אחד. דהרי

כללל אית לן: דכשיש סחירה דדברי הפוסק, אז אולינן בתר רוב דבריו, וא"כ סמי חדא מקמי תלתא, [ראה לקמן (ענף י"ד, אות י"ג, סוד"ה וכו'), עי"ש]. ובש"כ וק"ו לפי האמת, דליכא שום סחירה דדבריו כלל, דהרי לא מסיק להיתר בשום מקום, וכנ"ל (אות ה').

אף אם היה מסתפק, אולינן בתר דבריו המוחלטים

י. חמישית, ולפי"ז נמצינו, דאפילו אם התשוב"ן היה נשאר (שם, סי' ט') ד"ספק היתר כפיה" [מה שז"ל וכנ"ל (אות ה')]. ג"כ היה צרור ע"פ "כללי ההוראה": דדבריו המוחלטים של פוסק גוזרים על דבריו המסופקים, וכמ"ש בנימין זאב (סי' ע"ט), ושד"ח (כללי הפוסקים, סי' ט"ו). וא"כ אף מבלי חילוקים הנ"ל (אותיות ה' - ט'), ג"כ פשוט: דאזון ג' תשובות (ס"א, סוס"י ד'. וט"ז, סי' ק"פ, ורנ"ו) היכן שאוסר הכפיה בהחלט, הם גוזרים על תשובה היחיד (סי' ט') היכא שמסתפק בזה. [והיי"ט, מדוע שהב"י שהיה צקי דדברי התשוב"ן, שמציאו יותר מק"ס פעמים, לא הביא (בסי' ע"ו, אות ז' ג') רק מש"כ (בסי' רנ"ו) שאוסר לכוף, והשמיט כללי דברי ספיקו (בסי' ט') מש"כ רק בתור הו"א להיתר].

"עדות" ברור מיוצ"ח "מקבילים" מובהקים: שאוסר לכוף במ"ע

יא. שנישית, ובפרט כשכן יוצא מעדותם של יוצאי חלציו של התשוב"ן שהם ה"מקבילים" המובהקים של שיטתו ודעתו, שכתבו דין העיקר: דדבריו שאוסר לכוף. דז"ל צנו הרשב"ש (סי' נ"ג): "וכן היה דן אדוני אבי מורי הרשב"ץ ז"ל, שלא לכוף לגרש", עכ"ל. [והוצא צב"י (שם), עי"ש. ובן מעיד גם נכדו ביבין ובוט"ז (ס"ב, סי' כ"ג) צוה"ל: ויש מקומות מתנהגים ע"פ הרמז"ם ז"ל ואינם נוטים מדעתו, כמו מקומינו זה, שהרצנים הראשונים שהיו בכאן, מורינו הריצ"ש ז"ל "ומורינו הרשב"ץ ז"ל. [ש]חברו "שיטתהגו על [פי] משנה תורה [להרמז"ם], זולתי צג' מקומות, [ואחד מהם]: דדין המורדת במאס עליו.. עכ"ל. וב"כ עוה"פ (שם, סי' מ"ו) צוה"ל: דבר שכל הגדולים לא הסכימו עליו, ולא נשמע על אחד מהם שעשו, אדרבה הם אומרים שכל הכופה מרבה ממזרים בישראל. "ואנו וכל בית אצינו" וכל אחד מהראיין לסמוך עליהם, לא עשו מעשה לכוף... רח"ל מכפיה זו שלא להרבות ממזרים, עכ"ל.

קרי לנו "עדות" ברורות מצנו ונכדו של התשוב"ן: דבמ"ע סתמא [כלי הקטנות, וצירוף שמרעיה

ומכה אותה], ס"ל להתשצ"ן לאסור לכוף במחלט, וכנ"ל (אותיות ז' - ט') להיפך מדברי קלים דין שהמעלמו מזה כלל. שו"ב בפרי צדיק (נרוד, ליוורנו תק"ט, ריש סי' י"א), איך שמונה צפשוטות את התשוב"ן בין האוסרים לכוף צ"מאס עליו, עי"ש.

במקומו עשו הכל ע"פ הרמב"ם, ומאי ראייה מזה לדידן

יב. ושביעית, לפני מה שכתב נכדו: דצאתה של התשוב"ן נהגו צכ"ד כהרמז"ם וכנ"ל (אות י"א). א"כ ע"כ נמצינו, דמה שהנהיגו שלא לכוף שם, היה רק בגדר "חומרא" בעלמא, [וכדמדגיש גם התשוב"ן גופא (שם, סי' ק"פ), עי"ש]. ולפי"ז נמצינו, דאף אם לו היה התשצ"ן מיקל לכוף למעשה במקרים החמורים, [כשרגיל להכותה ולהעריצה וכנ"ל (אותיות ז' - ט') מה שגז"ל וכנ"ל (אות ה')]. ג"כ ל"ה מזה שום "מקור" כלשהו לדידן, גם אמתנו נוכל להקל במקומותינו [אף צכה"ג, וכדחזינו לעיל (ענף ג', אות ד'): דכל הפוסקים אסרו לכוף אף צכה"ג]. בושום דשאני לדידן, דהכפיה אסורה "מעיקר הדין", ולא רק מ"חומרא" בעלמא כלדידהו, [וכדלקמן (ענף י"ד, אות ט', ד"ה וע"כ), עי"ש].

יג. בקיצור, המתבונן בכל הג"ל יבין, דהמצאת הצ"א [תחת לחץ ייסוד המדינה], להוציא מדברי התשוב"ן (ס"ב, סי' ט') [לאחר כמה מאות שנים משנדפס] "מקור חדש" להיתר כפיה במ"ע [שכל הפוסקים לא הרגישו בזה, וכל חברי ה"רבנות" טוחנים קימחא דיליה]. הוא מגדל הפורח באויר, הנפרך כליל מו' פנים, ואלו הם:

א. והוא העיקר: דלמעשה אינו מסיק לכוף רק: ש"יגערו צו" [על שמרעיה], או ש"יצקשו ממנו" שיגרשנה. ב. דשאני תס שהיה "מכה אותה" דיש דיעה צשו"ע לכוף. ג. ואצט"ל: דמשו"ה שאני תס, משום שהיה ה"מרעיה" דג"כ יש דיעה צשו"ע שמותר לכוף צכה"ג. ד. דאין כח ציד "ספק" דבריו "להתיר", להוציא מדי "ודאי" דבריו "לאסור". ה. דהרי פוסק להדיא צג' מקומות ד"אסור לכוף צמ"ע", וצודאי דניזל בתר "רוב" דבריו המוחלטים, ולא בתר מקום אחד דדבריו שמספק. ו. והוא עיקר גדול: דהרי ה"מקבילים" צנו ונכדו מעידים צשמו: שאסר לכוף בהחלט, אלא שקלים דין מתעלמים כליל מזה. ז. דאף צמרעיה אין ללמוד לדידן, דהרי במקומו אסרו הכפיה רק מ"חומרא", משא"כ לדידן הרי

חסורה "מעיקר הדין". [וראה לקמן (ענף י"ד, אותיות ו' - י') ביאור שיטת התשב"ץ בדין "דיעצד", ע"ש].

[זיזפים ט' וי': הסתמכותן על דברי החיים ושלום]

(ד). **ובמה** שמציאים דברי החיים ושלום (ח"ב, סי' ק"ז), שכתב: **ללאחר פירוד של י"ח חודש מותר לכופ, ואנשי ה"רצנות" מנטטים דבריו הללו חוזר ושוב. בבר כחצנו צבפיית באסר (סי' ז', ענף ד', אות ח'): "דע"כ דמלת "לכופס" הוכנס שם בשורה האחרון של תשובה זו בזיוף, שהוא דף האחרון מספרו שנדפס כמה שנים לאחר פטירתו, [דמקודם לכן כתב כ"פ רק לשון: "להשמדל"].** דהרי לא יתכן בשו"א, שגאון ולדיק כמותו, יכתוב בהעברה בעלמא להיפך מדבריהם המפורשים של רוב מנין וזנין של הראשונים וכל גדולי האחרונים הנ"ל (ענף ג'), וכאילו שהיתה דבר פשוט, ולא חידש כלום. וד"ו לחשוב, שחולק עליהם מ"ס צר"א" בעלמא, דאטו לא ידע, מש"כ הרשב"א (ח"ב, סי' שכ"ז), ותה"ד (פסקים וכתבים, סי' רמ"א), ופרמ"א (ח"א, סוס"י ק"ו), וברב"י (חומ"מ סי' כ"ה, אות ז'): **דא"ל לחלוק על קמאי מקצרה בעלמא, וגם דכח"ג ליכא הכלל ד"הלכה כצתרא", [הוצא בפת"ש (שם, סק"ג). וראה בגילת פלסתר (פ"ג, הערה א', אות ד') [מו"א בפנקס ב"ד (רישום 5001)], דכן אירע גם עם ספרו כל החיים שג"כ מזייפה צאופן מזהיל, ע"ש].**

(טו). **ואיך** שיהיה, אף אם יתעקש משהו לומר שאכן כתב כן, מ"מ זה מיהא ברור עכ"פ ע"פ "כללי הוראה": **דאין הלכה כמותו זוה, כיון דדבריו הללו הם מנוגדים מדברי כל הפוסקים. והיינו טעמא, דשום פוסק [אף הספרדיים הרגילים להציאו תמיד] לא הציא דבריו הללו צמשן מאה שנה מעת שנדפסו. עד שצאו אנשי ה"רצנות", והתאחו ע"ז, וכאילו שזה היתה תשובה חדשה מה שנתגלה בימינו מכת"י ישן. [ראילו מש"כ (שם, סי' ל"ה): לכופ צבעל חו"ג לאחר פירוד של שנתיים, והתאחו גם ע"ז, אין שום ממש בזה. דהרי לכמה דיעות מותר לכופו, ולכו"ע עכ"פ "חייב לגרש", ואין שום ראיה מזה למ"ע בסתמא. [המשך הזיזפים, ראה לקמן (ענף י"ג, מן אות י"ח), ע"ש].**

[בעיטת ח' בהבלל: דהלכה כ"רוב מנין ובנין" [הראשונים], ובש"כ במה שנפסק להלכה בשו"ע ומוסכם מ"כל האחרונים"]

(טז). **ובחז"ל** להדגיש, דכל מה שהתטפלנו עד כאן בהסרת מסוה הזיזפים הנ"ל (אותיות א'

- ט"ו), לא נזכרה רק להעדפה ולרווחא דמלתא. בדי להוכיח לעין כל: שהמדובר כאן מזיזפים זולים, המהרסים בחומת הדת, בגילוי פנים בתורה שלא כהלכה, תוך כדי לשקר אף צמילתא דעצדי לגלוי. אבל צר מן דין פשוט, דאף אם לו היו פוסקים המועטים הללו כותבים כדבריהם [מה שז"א וכנ"ל]. ב"ב לכל היותר, היו פוסקים הללו מטטרפים לדעת הרמב"ם (אישות פי"ד, ה"ח) ודעימיה, המתירין לכופ צמ"ע, שהם מיעוטא דמיעוטא [ז' ראשונים מתירין, לכלל היותר היה מגיע מספרם לפי זיזפס ל"א].

אבל מ"מ אכתי לא היה די כוחם, להכריע בזה את קף ההלכה כמותם. בו צומן כשלעומת זה, יש לנו "רוב מנין וזנין של הפוסקים", יותר מ"ארבעים ראשונים", וצערך "חמישים מגדולי האחרונים". שבו"לם פסקו צהחלט [ציותר מק"פ מקומות] פה אחד: **שאסור לכופ צמאים עלי, [רובן נימנו צבפיית באסר (סי' ז', ענף ז') ע"ש].** ודא לך לשון החזו"א (יו"ד, סי' ק"ג, אות ח' סוד"ה וכנון): [נגד אותן שרצו להקל צאמירה לנכרי להרכיב כלאים, ע"י שמאלו כמה שיטות מקילין]: **"הלכה כרבים", ומה יתן ומה יוסף, אם נמלא עוד אחד, ועוד אחד [שיצטרף להמועט]... סוף דבר.. הוא לפסוק כרבים", עכ"ל. [ושם (סוד"ה אם) כתב צה"ל: "אין הדין משתנה, כאשר מדפיסים כתבי יד חדשים, ונהפך המיעוט לרוב", עכ"ל].**

(יז). **ובפרט** צנ"ד, דהכרעת ההלכה דאין כופין צמ"ע, אינה מצוססת רק על "רוב" גרידא, אלא על "רוב מנין וזנין". ולא עוד, אלא שר"ת גופא שהוא ראש האוסרים, שהיה מקודם לכן מהמתירין. חוזר וכתב אח"כ בספר הישר (מידושים סי' ד'): **"שטעה" צפירוש הסוגיא ד"מאים עלי", והציא כמה ראיות ברורות ממקומות רבים צש"ס, דע"כ שאסור לכופ צמ"ע, [עי' תוס' (כתובות ס"ג ע"ב, ד"ה אצל)].** ובל גדולי הראשונים כתבו: **שראיותיו חזקות ואין להשיצ עליהם, [עי' (א) רשב"א (ח"א, סי' תקע"ב), (ב) חזר (סי' קנ"ד), (ג) רא"ש (כלל מ"ג, סי' א'), (ד) ריב"ש (סי' ק"ד, ר"ט, ושס"א), וכ"כ (ה) הרמב"ן (צמיותות, סי' לכתובות ס"ג, ע"ב): דהסומך לכופ "טועה גמור הוא" עכ"ל, ע"ש].**

א"ב נמצינו, דהחלטתם לאסור הכפיה, הוא מצוסס על "ראיות ברורות" מש"ס, מה שהרמב"ם ודעימיה לא דחאס מעולם. ועי' חזו"א (יו"ד סי' ק"ג, אות ג')

הגדול שמכללי הוראה והכרעה: **"הלכתא כרובא וכתראי"**. [ועצם ציעוטס צה"כללים" היסודיים הללו, כבר מחליט אותם: **"כ"רשעים" "כופרים ו"עוקרי דת" וכללקמן בסוף דבר (דף מ"ו, ד"ה ופשוט), עי"ש].**

ענף ח

דכפיה מב"ד הנפרכין אצל הבעל לא מהני

[בעיטת ו':] בדין הפשוט דכפיה ע"י ב"ד שאינו מוכר ל"מ

(א). **והנה**, צהיות שהכופים דין הם הפכפכנים מובהקים, הצאים עלינו צעיקופין משני צדדים. **מצד אחד** הם טוענים על סמך אמתלאות מגוחכות: **"שה"מאסר" צנ"ד לא היה כפיה על ה"גט" כלל, [וכללקמן (ענף י"א)]. ואילו מצד השני הם טוענים [צסקר] כאילו: שמוטר לכוף על סמך טענת "מאסר עלי", [וכנ"ל (ענף ז)]. **אשר** על כן נצוא עליהם צגירא דידהו, ונפן להוכיח ליתר שאת צדרך "אס תמנא לומר": דאף לפי טעטוטס וצלצלס, כאילו דיש דררא כלשהו להיתר כפיה צמ"ע [מה שז"א וכנ"ל (שס, אומיות ט"ז - י"ח)], **עכ"ז** הגט פסול צנ"ד לכ"ע.**

דהלא הלכה רווחת היא, דאפילו צמקרים שמוטר לכוף, וכמו צחמשת הגצרים המנויין צמשנה, **מ"מ** צעיין לזה דוקא **"כח צנ"ד" כזה**, המקובל על הצעל. **דבלא** זה, הרי ל"ש הסצירו של הרמב"ם (גירושין פ"ג, ה"כ): דהיינו טעמא דמהני הכפיה, משוס דצפנימיותו רוצה הצעל לקיים ה"מנזה" מה שהטילה עליו התורה: **"לשמוע לדברי חכמים"**. **ע"י**: (א) קצוה"ה (סי' ג/), סק"א, (ב) משובב נתיבות (שס), (ג) שמן דוקח (תלמודא, סי' צ'), (ד) חת"ם (אה"ע ח"ב, סי' נ"ד, וס"ד), (ה) **משאת** משה (אה"ע סי' י"ז), (ו) **אמרי בינה** (חומ"מ ח"ב, דיינים סי' ט'), (ז) בית הלוי (סוף ח"א), (ח) **תפא"צ** (אה"ע סי' ק"ב), (ט) **נאות דשא** (סי' קמ"ד), (י) **אבנ"ז** (אה"ע סי' קס"ז אות א'), וסי' קע"ח אות ב'), (יא) **קול אליהו** (אה"ע סי' כ"ב), (יב) וחזו"א (אה"ע סי' צ"ט אות א') [שכתב: דכל שכפו שלא כדין, יש להם דין **"הדיוטין"** דליכא מנזה לשמוע להם, ונאצד מהם כח צנ"ד, ממילא לא מהני הכפיה, עי"ש].

(ב). **ולא** עוד, אלא דמהאי טעמא: מדצעיין לזה כח צנ"ד, וכל כוחס אינה נוצעת רק מכח שיכנוע הצעל שמקיים מנזה צמה ששומע להם. **על** כן, כתב

שכתב: דהכרעת הדין שע"פ **"שיקול הדעת"**, הוא יותר חזקה מהכרעת הדין ע"פ **"רוצ"**. **וא"ב** כש"כ צנ"ד דכלהו איתנהו צה: **"רוצ מנין וצנין"**, וגם **"הוכחות צרות מסוגיית הש"ס"**. **וב"ו** צ"צ של ק"ו צנ"ד, צצמוך החולקים על דעת הרמב"ם נמצאים גם: נו"ב הרמב"ם והשו"ע [שפסלוה אף **"צדיעצד"** וכללקמן (ענף י"ג, אות א')]. **ובש"ב** כשכן נקטו להלכה: **"כל האחרונים"** ממש, דאף אחד מהם מצלי יוצא מן הכלל, לא נקט כהרמב"ם. **וזה"ל** יבין ובוועז (ח"א, סי' קכ"ד): **"דר"מ** [כתובות ס"ג ע"ב, ד"ה אצל וספה"י משוואת, סי' כ"ד וע"י. וחי, סי' ד'] **הציא ראיות חזקות שלא לכוף, וכן ס"ל להרמב"ן והרא"ש והרשב"א והרצה זולתם"**, **וכן** פשטה הוראה צכל העולם שלא לכוף צמ"ע, ואין סומכין צזה על הרמב"ם ועל הסוצרין כמומו. **עכ"ל**. וכ"כ מהר"א ששון (סי' קפ"ו): **"שכן פשטה ההוראה"**, עי"ש.

ובמילא פשוט, דדין זה לא ישמנה, אף אם ימצאו עוד ג' או ד' ראשונים, דס"ל כהרמב"ם.

דו"ל החזו"א (יו"ד סי' ק"ג, אות ד', ד"ה והנה): צמקוס שנחלקו הפוסקים, אם רוצ הפוסקים מסכימים לדעת אחת, אין סומכין על היחיד אפילו צשעת הדחק, דזה מקרי **"אחמר הלכתא"**. **ובש"ב** **"כשאין פלוגתא צאחרונים"**, וכגון שנחלקו צדורו של הרמב"ם, והסכימו הרא"ש והר"ן לדעת אחד מהם, או שהכריע השו"ע והאחרונים לדעת אחת, דזה מקרי **"אחמר הלכתא"**, עכ"ל. והלא כן הוא ממש צנ"ד. **והרי** על כל כה"ג, שנינו בהוריות (פ"א, מ"ו): **ולמה מוכרין דברי היחיד צין המרובים, כדי לצטלן, שאם יאמר אדם כך אני מקובל, יאמרו לו כדברי איש פלוני שמעת, ע"כ**. **ופירשו** הרמב"ם **"ראב"ד ותוס'** שאנין דהכוונה: דאם לא היינו מציאין דברי היחיד. אז אם היינו שומעים מחכם, שאומר צסם רצו כאותו דיעה, היה מקוס לחשוב, שרצו שמעה מן המרובין. **אבל** עכשיו שאנו יודעים שזהו דעת יחיד, נדע דאין הלכה כמומו, [והוצא צריש מבוא התלמוד, עי"ש].

ומעתה הרי התימה גדולה, דאטו חושצים לצים דין מה"רצנות", שיש צכוחס להמיר **"אשת איש"** לעלמא. **תוך** כדי לעקור משרשם הלכות גדולות וקצועות, צהתעלמס כליל מדברי **"רוצ מנין וצנין של הראשונים"** ומהחלטת **"כל האחרונים"** כולל השושו"ע ונו"ב שחרצו משפטס: **שצשו"א** אין לכוף צמ"ע, ותוך כדי לזייף מקורות. **והאם** אין זה צעיטה מוחלטת צה"כלל"

חכמים, משם גופא תצא ידיהו. דאדרבה, דוקא משום ה"מנא לשמוע לדברי חכמים", הוא שומע לדברי רבותיו שזיווי עליו: **שלא לשמוע להם**, וזהו טענה נכחה מה שאין עליה שום תשובה כלל.

(ה). **וב"ז** הוא מלכד מה, שהפוקר בן יעקב עשה הכפיה **ציחיד**, ולא היה שם "צית דין" כלל, אף לא מחזורתם. [במובן, דלא כתבנו טענות אלו, רק בדרך א"ל, כלומר דאף לפי טשטושם: כאילו שיש מקום לכפות לדינא את הצעל דין [מה שז"א], ג"כ הגט בטל, רק מהטעמים שנעשית על ידם, וגם צלי צי"ד של שלשה. אבל כיון דגט זה ספוג ורווי עם כ"כ הרבה פסולות לצד מזה וכדלקמן, פשוט דאף אם הייתה נעשית אצל צי"ד של שלשה היומר חשוב צעולס, ג"כ הייתה פסולה בתכלית].

ענף ז

אף מי שדינו לכופו בשוטיין, אם קפחוהו מזכויותיו באופן מתן הגט הוא בטל מה"ת

[בעיטח ז]: בדין זה הפשוט בגדולי הפוסקים

(א). **ובפרט**, לפמש"כ (א) מהרשד"ם (אה"ע, סי' מ"א) [הוצא (ב) בבנה"ג (סי' קנ"ד, הגה"ט אות א')]: דאף מי שמומר לכופו על מתן גט לכו"ע, [וכגון: מנוול ומוכה שחין], זהו רק כשאינו רוצה ליתן גט צו"א. **משא"כ** כשמסכים לגרש ע"פ תנאים הגיוניים שלטונות, אסור לכופו לגרש צו"א, ואם כפואו לגרש מצלי זא"ת, הגט בטל. ובמבם דצרי ע"פ: (ג) חזה התנופה (סי' ד') שלמד ד"ו מדברי (ד) הרא"ש (כלל מ"ג, סוסי"י י"ז) שהוצא (ה) בב"י (אה"ע, סי' קמ"ג), עיי"ש שמסכים שדין זה צרור צעיניו כתורה מסיני, עיי"ש. ובן נקטו מדנפשיהו: (ו) דבר אמת (סי' נ"ו), (ז) עין יצחק (אה"ע מ"ב, סי' מ'), אותיות י"ז ו"ח), (ח) ומהרש"ם (מ"ה, סי' ס'), עיי"ש.

ופשוט, דמש"כ (א) הרשב"א (מ"ד, סי' רנ"ו), [הוצא (ב) בב"ה (סי' קמ"ג)], (ג) ורשב"ש (סי' ר"ט, ופ"ג-א'), (ד) חזון המשולש (טור א', סי' ו', אות ג'), (ה) משחא דריבותא (אה"ע סי' קל"ז, ס"א), (ו) ונופת צופים (אה"ע, סי' קצ"ו): דמי שדינו לכופו לגרש, אינו יכול להטיל תנאים על הגט, עיי"ש. [אגב, יש לציין על הפלא: דהתשב"ץ (מ"ב, סי' רנ"ו) לא השיב כלום להשואל על שאלה זו: אם המחויב לגרש יכול לעשות תנאי, עיי"ש].

(יג) מהריט"ץ (ישנות, סי' מ'): דכשהצעל הוא ת"ת, וידוע שכופין אותו שלא כדין, אז לא מהני, דהרי דצכה"ג אינו נכנע להם לקבל דצריהם. והובא דצרי: (יד) בשמן דוקא (תליחא, סי' ז'), שמוסיף: **וטעם זה שייך גם צי"ד**, אף ש[הצעל] אינו בן תורה, מ"מ כיון שידוע שעשה עמו **שלא כדין**, לא גמר ומגרש, עכ"ל. ור"ל: דהצעל [שם, שהלך מאשתו] ידע שעושין עמו שלא כהוגן, דהרי היה מוכן לחזור לאשתו, וכעיי"ז כתבו גם (טו) החת"ם (מ"א, סי' כ"ח), (טז) ועונג יו"ט (סי' קס"ח) מדנפשיהו, עיי"ש.

(ג). **ומעתה**, הלא ידוע ומפורסם: שה"רצנות" הם מופרכים ומוקצים מחמת מיאוס אצל היראים, צהיות שהוראתם נאסרו ונפסלו מגדולי ישראל: עי' (א) משכנות הרועים (מ"ג, דף אלף פ"ו) מכתב מהגה"ק צעל קרן לדוד זצ"ל, שכתב: **שכל גיטין שלהם פסולים**. ובן זכספר (ב) מרא דארעא דישראל (מ"ב, דף רי"ו) יש קול קורא מהגה"ק יוסף חיים זאננענפעלד זצ"ל וצית דינו, שגזרו **תענית** ציוס הווסדס. ובן זכספר (ג) מבתבי הגרי"ו (מכתב פ"ח) כותב עליהם הגה"ק הגרי"ו מבריסק זצ"ל: **שכל מגמתם להשתלט על התורה** "וצעיקר צעיניי אישות". ובן זכספר (ד) קריינא דאגרתא (מ"ב, סי' רמ"ט) כותב הגה"צ הגרי"ו קניבסקי זצ"ל צעל קהלת יעקב: **דשומרי תורה יודעים היטב, שאין ממש צכל דצריהם, הכל הצל ורעות רות, ושנתיקדו צכדי לתת "הכשר" על הציונות**, עכ"ל. ובן צשו"ת (ה) דברי יואל (סוסי" קי"ח) כותב הגה"ק מסאטמאר זצ"ל: **שאין לקמוך עליהם צשום דצר הלכה**, עיי"ש.

(ד). **וא"כ** הגע עצמך, איך חושצים פוקרים הללו, אף לפי צלצולם וטשטושם, כאילו דיש כאן איזה דררא כלשהו ל"היתר כפיה", צכותצם על עצמם: שהצעל חייב לציית להם, מכח המנא ד"לשמוע לדברי חכמים". בו צומן שזה נפרך צכפליים: חדא, דהרי מכיון שהצעל דין הוא ת"ת מופלג, הרי ידע צצירור, שהם עושים עמו **שלא כדין**, דצכה"ג ל"מ הכפיה וכנ"ל (אות ז'). ועוד והוא העיקר, דצהיות שהצעל משתייך לחוג הנכנעים לדעת צבתה"ק הנ"ל (אות ג'). הרי הוא מנאוו ועומד מרצותיו: **שלא לשמוע לפוקרי הרצנות**, צהיות שהם "רשעים" גמורים ו"עוקרי הדת" מוצהקים. ובמו שהצעל הצהיר להם כ"פ נחרצות: שאינו מכיר צסמכותם כלל [כמזכר צ"פרוטוקול" שלהם]. וא"כ הרי ממקום שרואים להכשיר הגט, מכח המנא ד"לשמוע לדברי

אמנם, צכדי שלא לאפוזי צפלוגתא, ומה גם דלא מסתבר לומר, שמהרשד"ם לא ראה דברי הרש"א. **עבצ"ל:** דהם מיירי מתנאי מופרו ומוגוס, מה שאי אפשר לה לקיימו, דצכה"ג גם המהרשד"ם מודה שא"י לעשות, וכמו שמדייק מלשון הרא"ש, עי"ש. ומה גם, דהרשב"ש והחזו"ם הלל מיירי ממי שחייב להוציא מחמת "איסור", ועל כן שפיר חשו: דאם יטיל תנאי ולא תתקיים, הרי לא תתגרש, ונמצינו דלא הועילו חכמים בתקנתן. **משא"ב** המהרשד"ם מיירי מתנאי הגיוני, [שהיצט רצה לעכב על היצמה, שלא תנשא לפלוגי, משום שאותו פלוגי היה נשוי לדודתו, והיה ירא שעי"כ יגרש אותה עי"ש]. **בבה"ג**, גם הרש"א ודעימיה יודו דאסור לכופו שיגרש מבלי למלאות מצוקשו, וכמש"כ העי"צ והמהרש"ם וכנ"ל (אות א'), ואין כאן שום מחלוקת.

ב). **ועב"פ** זה מיהא פשוט וברור אליבא דכו"ע, דאף צעל שהוא מחויב לגרש מן הדין, אם אינו תוצע ממנה שתתן לו משלה. רק שמעמיד עצמו על "זכותיו" המגיעים לו, דהיינו שהיא לא תקפחנו משלה, או מילדיו. **בודאי** שיש צרכו לזה, דאטו משום שחייב לגרש את אשתו, כבר איצד את זכותיו האישיים, ודאי דלא. **ובש"ב** וק"ו צ"צ של ק"ו: דצעל הפטור מלגרש, ודאי דיש צרכו להטיל אפילו תנאים מוגזמים על מתן הגט, ואף על שתתן לו משלה, דמהיכ"ת שיהא אפשר לכופו לעשות מה שאינו מחויב לעשות. **ובערתה**, הרי צנ"ד ההיר הצעל צפני הני "דייני אלמיי" כופיו ומאנסיו: דהגם שרוצה בשלוס, עכ"ז יסכים צלית צרירה ליתן גט ע"פ תנאים מקומיים לטובתו [צענין חלוקת הדירה והילדים, ראה לקמן (ענף י"ב, אות א')], והם מיאנו צזה, וכמו שכתבו צענזם צ"פרוטוקול" שלהם. **א"ב**, מכיון שהמדובר מצעל שפטור לגמרי מלגרש, וכנ"ל (ענפים צ' - ה'), צודאי דמה שכפו אותו לגרש מבלי הענקת מצוקשו: דהגט פסול צמוחלט לכו"ע, צלי שום חולק כלל, ופז"צ.

ענף י

דיחוי והפרבת האמתלא: ד"דרך ברירה":

[בעיטה ח': בכל גררי דיני כפיה בדרך ברירה]

א). **מה** שכתבו צפטופטי הצליהם ה"אמתלא": שלא נאסר צצציל הגט, רק צצציל מוזנותיה שחייב

לה, כלומר, שה"כפיה" היה צדרך "צרירה", שאם ישלם מוזנותיה יפטור מלגרש. **[אלא, דאח"כ שינו את טעמם: שנאסר כדי "שיהא מצוי לכשינטרן"...]** אלא שנתנו לו צרירה, למשכן צידם הון עצום תמורת שחרורו, וכדלקמן (ענף י"א, אות א'), עי"ש].

ומ"מ שנוכח הפרכת אמתלא זו, נקדים: דהענין של "כפיה צרירה" אינו דצר הפקר, מה שכ"א יוכל להמציאה לפי דעתו ודמיונו, דיש צזה הגצלות צצות צצרי הפוסקים. **[והארבנו צזה במשפט הכפיה (סי' ה')]**, וכאן לא צביא רק הקיצור והתמצית: **והיינו**, דאלל צעל הפטור מדינא לגרש, וכמו צנ"ד וכמזאר לעיל (ענף ג'), הטילו הפוסקים חמשה גדרים הנצרכים לכשרות ה"כפיה צרירה, ואלו הן:

גדר הראשון: שהצעל יהא "חייב" צאותו דצר השני, מה שכופין אותו עליה, "מן הדין". גדר השני: ש"אופן הכפיה" מה שמצנעים עליו על שיעשה אותו דצר השני, יהא "מוצדק לדינא". גדר השלישי: שאף צלי חשבון הגט ג"כ היו כופין אותו על הדצר השני. גדר הרביעי: דוקא אם אפשר לו לקיים הדצר השני, מה שכופין אותו עליה. וגדר החמישי: דוקא כשלא מסר מודעה על אונסו. **ובאם חסר אחד מתנאים הללו, הגט פסול.** **[ולא נאריך כאן צראיות ומקורות, רק נציין: דכן יוצא מצירוף צצרי הפוסקים שהניחו לנו היסודות צדין זה "דכפיית צרירה". עי' (א) רא"ש (כלל מ"ג, סי' י"ג), (ב) ריב"ש (סי' קצ"ו, ורל"צ), (ג) תשב"ץ (סי' א'), (ד) מהרשד"ם (סי' ס"ג), (ה) מבי"ט (ת"א, סי' כ"ב, וס"ב, סי' קל"ט), (ו) ראב"ח (סי' ס"ג), (ז) רמ"א (סי' קנ"ד, סכ"א), (ח) ביאור הגר"א (שם, סק"נ), (ט) בית מאיר (שם, ס"ח), (י) פת"ש (שם, סק"ד), (יא) אונזי יהושע (סי' ט"ו), (יב) חזו"א (סי' צ"ט, סק"ג), עי"ש].** **ובערתה** ניחוי אכן, דכל אחד מהנך חמשה גדרים הללו, כולס חסרים צנ"ד.

ב). **ראשית,** דמכיון דליכא חיוב מוזנות ל"מורדת" דמ"ע, וכדפסק רמ"א (סי' ע"ו, סי"א) וח"מ (שם, סקמ"ג) וב"ש (סקל"ה), ורשב"ש (סי' צ"ג, וקס"ט, ומי"ו), א"כ נמצינו דחסר ה"גדר הראשון", והכפיה הוא "שלא כדינא" ופסולה. **[ובאמת דאף אם רק מיעוט הפוסקים היו פוטרים אותו ממוזנות, ג"כ היה הכפיה נפסל עי"ז וכדלקמן (ענף ט"ו, אות א'), וכש"כ צנ"ד שפטור לכו"ע].** **ובן פסק ריב"א** (אה"ע, סי' כ"ט): **דאף צעל החי**

דצריה", כולם חסרים צנ"ד. ופשוט, דאפילו אם היה חסר רק אחד מהם, כבר נפסל הגט, וכש"כ בהצטרפות העדרת כולם ביחד, אין לך גט פסול לכו"ע, יותר מזה. וזהו דוגמא מובהקת, איך שפוקדים הללו משחקים בהלכה חמורה זו כאלם שעושה בשלל, מוך כדי צעיטה מוחלטת בכל הכללים והגדרים המפורשים בגדולי הפוסקים, ה"י.

ענף יא

דיחוי ליצנותם: דהמאסר היה רק "להבטיח שיהא מצוי לבשיצטרך", ולא בשביל הגט..

[בעיטת ט': בדברי הפוסקים הכותבים מפורש להיפך]

ובן האמתלא הליצני מבין יעקב: שהמאסר אינו בשביל הגט, רק להבטיח הופעתו לבשיצטרך.. [בשביל מה..], אלא שיכול למשכן תחת ידם הון עתק כ"ערבות" תמורת שחרורו. ובאילו שזה מועיל להבשיר הכפיה ע"פ דברי התו"ג (סי' קל"ד ס"ג, אות ז'): דבשאיין מוזכרין הגט בעת הכפיה, כשירה. וניחוי אגן דזה נדחה מחמשה פנים, ואלו הם:

(א). **ראשית**, דאם כוונת אמתלא המעורפל הזה, הוא: דמשו"ה הניחוהו צמאסר, כדי שלא יוכל להתחמק מלצא לדין. הרי כבר מצוה לעיל (ענף ו', אות א'), דטענה זו נדחה מדברי ח' ראשונים [ואתם עמם הפנ"ב, והמכתב מאלהיו, שפסקו: דאמתלא זו לא מהני אף כלפי "זו עיכוב יציאה מן העיר" הקל, וא"כ כש"כ דלא מהני כלפי "מאסר" החמור, וז"פ. [ופשוט, דמש"כ שבו"י (ח"א, סוס"י י"ד): דצעל הרו"ה לצרות, מותר לחוצשו אף בשבת, הוא מיירי כשהאשה לא מרדה עליו כלל, רק אדרבה הוא רוצה לצרות ולעגנה. **משא"ב** צמורדת כצנ"ד, דמותר לעגנה וכנ"ל (ענף ג'), ודאי דלא רק: דאסור לחוצשו וכנ"ל, אלא אף מתירין לו להרחיק נדוד, וכדהצאנו לעיל (ענף ו', אותיות ז', ה', ו') מן הפוסקים, ע"ש]. ונבצינו, ד"מאסר" זה הו"ל אונס ד"שלא כדין" למרות האמתלא הניתן, וממילא פשוט דפוסל את הגט הניתן צעקצותיה לכו"ע, ופז"ב.

(ב). **שנית**, דאף אם אמתלא זו היה מתיר "מאסר" [מה שז"א וכנ"ל (אות ז')], מ"מ לכל היותר היה מועיל רק על משך זמן, המסתבר שנרדף צאמת להצטחת צואו לדין, וכגון ימים ספורים להכנת ישיבת

עם פלגש גויה וכבר יש להם ג' צנים, אסור לכופו על "מזונות", דכיון שמרדה עליו "פטור ממזונותיה", ואם יגרשנה מכה חיוצ זה תהיה "שלא כדין" ומיפסל, ע"ש.

(ג). **שנית**, דאף אם לו היה חייב צמזונות [מה שז"א וכנ"ל (אות ז')], מ"מ הרי העונש ד"מאסר" אינו מולדק ע"ז, דהרי הסכמת הפוסקים: דאסור לחוצש צכלא על חוצ כשאין לו. ובמש"ב הרא"ש (כלל ס"ה, סי' י'): [דאף כשהסכים לך אסור], והוצא להלכה במור (ח"מ, סי' ז'), [ועי"ש ב"י ב"ה ד"מ וב"ח] ובשו"ע (שם, סט"ו), [ורמ"א לבוש ש"ך (סק"ח) באה"ט (סק"ח) תומים (סק"ג) ופת"ש (סק"ו)]. ועי' פרישה (ח"מ, סי' ז') סק"א, דאף דתנאי כתובה ד"לזונה הו"ל תיקון חכמים, מ"מ אף ר' אליהו (שם, סי' ז') מודה: דאינו חייב להשכיר עזמו כדי לקיים חובה זו. [ויותר מזה כתבו: (א) רשב"א (ח"א, סי' אלף ס"ט), דאף כשהצריח נכסיו, ג"כ אסור לחוצשו צמאסר, וכ"כ (ב) חוה התנופה (סי' י"ד) (ג) סה"ת (שער ז' ח"א, ס"ב), [ועי"ש בגדולי תרומה], (ד) ריב"ש (סי' מפ"ד) [זולת כשנשבע על כך, עי"ש], (ה) מהרשד"ם (ח"מ, סי' ש"ז), (ו) ראנ"ח (סי' נ"ח), (ז) יש"ש (צ"ק פ"ה, סי' ס"ה), (ח) שתי הלחם (סי' ט'), (ט) בית המלך (תקס"ד, סוכת דוד ה' מל"ז פ"ב, ה"א), (י) חיים ביד (סי' ז"ג, ד"ה ומאסר), (יא) מעשי למלך (כלי המקדש פ"ז ה"ד, אות ז' ד"ה אמנס), (יב) גליוני הש"ס (פסחים ז"א, ע"א), (יג) קול סופר (שקלים, אות ר"ז), (יד) מהרש"ם (ח"מ, סי' רנ"ג), (טו) תרשיש שהם (ח"מ, סי' ס"ו), (טז) עמק המשפט (ח"ה, סי' י"ט), עי"ש]. ונבצינו, דחסר צנ"ד גם ה"גדר השני", ופסולה.

(ד). **שלישית**, דכיון שידוע, שאשה הרוצית לחיות בשלום עם בעלה, לא תאסור אותו צכלא משום שא"י לזון ולפרנס, א"כ הרי צרור וניכר: דרק משום מטרת השגת הגט עשתה כן. ונבצינו, דחסר צנ"ד גם ה"גדר השלישי", והכפיה הוא שלא כדינה, ופסולה. רביעית, כיון דידוע, שהצעל א"י לשלם הון רב כזה, הרי נמצינו: דחסר צנ"ד גם ה"גדר הרביעי", והכפיה הוא שלא כדינה, ופסולה. וחמישית, אם הצעל עשה "מסירת מודעה", אז נמצינו: דחסר צנ"ד גם ה"גדר החמישי", והכפיה הוא שלא כדינה, ופסולה.

בקיצור, כל אחד מן החמשה גדרים מה שהטילו הפוסקים כ"תנאים" להכשרת ה"כפיה

זי"ד. לא כן זי"ד שעכצוהו במאסר ארבעים יום, וכל פעם שהוצא לפניהם [בערך פ"א בשבוע], לא דינו על שום דבר, רק שאלוהו: אם רוצה לגרש, ומיכף כשמיאן בדבר החזירוהו מיד לכלא, למרות שלא נשאר עוד "על מה לדון", [ובכלל למה יחשבו שגינה את דעתו, אם לא מתוך נער הכלל...]. שלישיית, דהיום שייתכן להצטייט מגיעת בריחה ע"י חזיקים אלקטרוניים, הרי ניכר לעין כל שלא נחשב בשביל הצטחת זואו לד"ת, רק בכדי לכופו על גט, וזהו טענה ניכחת שאין עליה שום תשובה כלל.

ג. רביעית, דמלכד מה דדברי התו"ג נידחים מדברי הרבה מגדולי הקדמונים, ה"ה: (א) מבי"ט (ח"א, סי' קס"ו, וח"ב, סי' קל"ח), (ב) מהרשד"ם (סי' ס"ג), (ג) ראנ"ח (סי' ס"ג), [ד] מל"מ (גירושין פ"ב, ה"כ). שבתבו אף בכפיה מן הנד: שאינה כשירה [עכ"פ צמי שהוא "פטור מלגרש", וכנ"ד וכנ"ל (ענפים ז' - ה)], רק כשהיו כופין אותן על הדבר השני, גם מבלי החשבון לנללה על מתן גט, עי"ש. וא"ב כש"כ וק"ו, דענ"ס הכפיה גופא לא מתכשרת במה שאין מוזכרין לו הגט, דהרי צדור שכל"ז לא היו כופין אותו, [וכן הקשה עליו הצ"צ דלקמן (ציון ו)], וח"פ.

בר מן דין, הרי חלקו על התו"ג רוב מנין וצנין של גדולי האחרונים שהזכירו את דבריו, ודחאוה מהלכה, ה"ה: (ה) הפת"ש (סי' קל"ד, סק"א), (ו) צ"צ (סי' רס"ד, ד"ה ומ"ש), (ז) עונג יו"ט (סי' קס"ח, ד"ה וראיתי צט"), (ח) אזני יהושע (סי' ט"ו), (ט) חזו"א (סי' צ"ט, סק"ו). ובן יואל צדור, גם מדברי (י) מנח"י (ח"א, סי' קל"ו), (יא) שבט הלוי (ח"א, סי' ר"י), (יב) תשובה"נ (ח"א, סי' תשפ"א), [יג] אג"מ (ח"א, סי' קל"ו), [יד] משנה"ל (חי"ו, סי' פ"א) שכתבו: דעכ"פ כשיכר לעין כל, שהכוונה הוא על הגט, [וכמו זי"ד וכנ"ל (אות ג'). ענף י', אות ד)], הגט פסול, עי"ש. ופשוט דעל כה"ג נאמר הכלל: ד"הלכתא כרובא וצמראי", [דהתו"ג לא ראה דברי ד' פוסקים קודמיו הנ"ל (ציונים א' - ד'), מדלל הזכירם, מה דבכה"ג אית לן הכלל להיפך: ד"הלכתא כקדמאי" והבן, עי' משפ"ט הבפיה (סי' א' ס"ג, סק"ו, אות מ"ג)], וח"פ.

ד. חמישית, דאף מה (א) שהחלקת יואב (חומ"מ דיני אונס, ענף ה'), אכן נוקט כהתו"ג, זהו רק "באונס ממון", [כשלקחה ממנו, ואינה מחזרת רק לכשיתן לה גט]. ובן (ב) העין יצחק (ח"ב סי' ל"ג,

אות ז'), שנראה מתחלת דבריו שנקט כהתו"ג, ג"כ מיירי שם מ"אונס ממון", ולמעשה אף בכה"ג לא הסתמך ע"ז לצסוף, דמסיק להקל מכה נימוק אחר, עי"ש. אבל הם מיירי מאונס ממון שכזה, מה שהאשה ציטעה עליו בכחות עצמיים, שבעצמה גנבה מכיסו מבלי סיוע ממאנסים אחרים. דבב"ה"ג ס"ל, דהו"ל כ"אונסא דנפשיה", דכיון שהמנצ צינו ולצינה נשתנה לרעה, שנעשית גנבנית וגולנית, וע"כ [כשלא ערער עכ"פ אח"כ שנתן הגט מאונס], אמרינן: שרצה להפטר ממנה וגירשה צרנו. בישא"ב, זי"ד, שציטעה עליו את אונס הממון, ע"י כח של מאנסים אחרים, ה"ה ה"רבנות" שאנסוהו לשלם הממון עם כח ה"חוקי" שיש להם, הרי זה "אונסא דאחריני" גמור, מה שפוסל את הגט לכ"ע, אף כשאין מוזכרין את הגט, וח"פ.

ה. ושישירית, דאף לפוסקים הנ"ל (אות ה'), הרי ג"כ מוגבל ההכשר ל"אונס ממון" דוקא, דשם שיין ההסבר דנחשב כ"אונסא דנפשיה" וכנ"ל (שם). בישא"ב זי"ד, שענשוהו על תשלום הממון ע"י "אונס הגוף" שהניחוהו צ"מאסר" בשביל זה, בכה"ג לא נמצא שום פוסק, ואף לא יחידאה, שיכשיר את הגט על סמך הנימוק: שלא הזכירו את הגט. [ולא כדצנו שני דיחויים האחרונים הללו, רק ליחר שאת ולרווחא דמלתא, דודאי דגם בלא"ה ליכא שום מקום כלל ע"פ "כללי הוראה והכרעה", לסמוך על דעת המיעוט בהתרת אשת איש לעלמא, ראה משפ"ט הבפיה (סי' ז' ס"ה, ו), וחפ"ו צ].

ו. ושבירעית והעולה על כולנה, דאם כ"ז הוא אף אם היה כן האמת: שלא היו מוזכרין לו הגט, ג"כ היה הגט פסול וצטל מכל הנך טעמים המנויים לעיל (אותיות ז' - ו). א"ב ק"ו צ"צ של ק"ו, כשכל ענ"ס ההנחה זו, הוא "שקר" גלוי ובלוט, המופרכת ועומדת מדברי עצמם מש"כ צ"פרוטוקול": דכלל הארבעה פעמים כשהציאוהו לצי"ד צמשך מ' ימי כלותו, שאלוהו: "אם שינה את דעתו למתן גט", וכשמיאן החזירוהו מיד לכלל וכנ"ל (אות ג'), וא"כ מאי שייטא בהתו"ג לנ"ד. ובה שכתבו: שהליטן צן יעקב דנן, אמר להבעל בזה"ל: "אני מצהיר, שאתה עזור, לא על ענין הגט, אלא להצטחת הופעתך. לסידור גט.. שחויצת צו..". הוא "צדחנות" וסמירה גלויה מיניה וציה צמוכ"ד.. דאטו חושב צאמת, שאם מכחישין את השמש צצהריים לומר: שהמאסר אינו בשביל הגט, אז זה יכול לשמש כ"לחש" המכשיר את הכפיה, אף כשאומר לו תיכף

אין לה תקנה, ואני יכול להתגרש... אמנם אני יכול להתנות גט על תנאי. בן יעקב: אין עושים כשום פנים ואופן גט על תנאי. הבעל: אני רוצה להתנות כמה תנאים, דברים צפויים, דבר ראשון הסדרי ראייה, שיש לי זכות לקבל הילדים פעמיים בשבוע לשלש שעות, וכל שבת שניה מיום שיש... עד אחרי זאת השבת, כמו כן מחליט חגיס וחופשות... בן יעקב: התנאים שלך צלמי סצירות. הדיון הסתיים, עכ"ל. [ואז הוחזר לכלא, עד לאחר חג הפסח].

ב. בדאי להדגיש, שהבעל הסביר מה שמונה מתחת להצהרה הנ"ל (אות א'): שבהירותו ככלא, כזר כשזועים, והיה שזור ורנן כחפזו עז: לזאת משם קודם חג הפסח. התקרב אליו אחד מן האסורים, ואמר לו שהוא מומחה גדול בענין סרצני גיטין, והוא מייעץ לו: שיפסיק מלהתעקש ולומר צב"ד שרואה בשלום, כי זה מעלה עליו את חמת אפס, ולעולם לא יא' מן הכלל. אלא יאמר להם להיפך: שאינו רוצה באשתו, כי אין אדם דר עם נחש וכו', אלא שיתבע מהם שיסדרו לו תנאים מסויימים לטובתו, וע"כ עשה כנ"ל. והוסיף: כי חושד, שאותו אסיר "נשלח" ליעץ לו כן..., אם מצד האשה, אם מצד הצב"ד, שהצטיחו לו לנכות מזמן כלותו בשכר זאת...

ראיך שיהיה, הבעל טוען, שכל הזמן רצה בשלום, ועד כדי שהציע לשלם הון מוגזם למי שיפעול זאת, ולא אמר דבריו הנ"ל, רק משום שרצה לזאת משם על חג הפסח. ובמיד לאחר שאמר כן, הודיע כל הזמן לכל מי שדיבר עמו, שעדיין הוא רוצה בשלום, עכ"ל. ברם, צהיות שזה משמש היטב לצן יעקב דקן, להחם ההרגשים אצל המון ועמי הארץ, כאילו שיש איזה משקל מכריע בדברים אלו. הגם דבלא"ה, בולט השקר: שסמך ע"ז, דהרי היה מוכן לכופו להגט שזועים טרם כן, ואיך ידע שיאמר כן, אם לא שאכן עמד מתחת לטנדקי זה וכנ"ל. ב"מ נבוא להוכיח, שממצט הלכה ליכא צמלים הללו, שום ממשות דדברא כלשהו על היתר כפיה כלל, וניחוי אגן.

ממכת דין "בני שנואה" ליבא חיוב גירושין

ג. הבה, אף בעל ה"שונא" את אשתו באמת, ג"כ לא מצינו שיהא מחויב לגרשה בשביל זה, וזהו מכח כמה טעמים, ואלו הן: ראשית, דכזר כתב הב"י (או"ח סי' ר"מ) בשם הראב"ד: ד"צני שנואה", היינו רק כששונא אותה בשעת"ש, ולא כשהיא רצויה לו אז, ועי"ש לבוש (ס"ז), מג"א (סק"ח) פרמ"ג (שם), וחבמ"א (שער בית

ומיד צמוכ"ד להיפך: שהכפיה אכן הוא משום כן... וזהו דוגמא מובהקת אף שהוא מהתל בעשיית חוכא וטלולא מדינים חמורים ואיסורים נוראים, ה"י.

בקיצור, אף אם לו היו חובשין אותו באמת, רק בכדי שיהיה מצוי בידם "לבשיצטרך" לדין, ולא בשביל מתן גט..., וגם לא הזכירוה כלל. ג"כ היה הגט נפסל ע"פ דעת כל הפוסקים. ובש"ב וק"ו כשעצם הדבר הוא "שקר" גמור ומוחלט, דהרי אבן הזכירו ה"מתן גט" בכ"פ שהובא לפניהם, וגם בלא"ה היה זה דבר בולט לעין כל, ופ"ב ותל"מ.

ענף יב

הפרבת טענתם ד"שונא" או "מורד"

הפתמכותן המנוחה לחיתר כפיה בנ"ד מדין "שונא" ו"מורד"

א. והנה, לאחר שילא מהדו"ק של קונטרס הנוכחי, ופנו כמה ת"ח להאלס צן יעקב דקן, מי שצינע את הכפיה צב"ד. ושאלוהו: דצהיות שסתרנו את כל דבריו ונימוקיו, מה שהוא עצמו אישר בהתיק, שעליהם סמך להיתר, עד שלא נשאר מהם מאומה, אם יש לו דבר מה להגיב על דבריו. נתבעם ונעק: שכזר יש לו נימוקים חדשים מה שאינו רוצה לגלות..., [מדוע, מפני שהם חזקים, או מפני שאין צהם ממש...], ומלמל צין שיניו: שקומך להכשיר מדין "שונא" ... במובן, שכל צר דעת מציך, דמה שממאן מלהסביר דבריו ונימוקיו, הוא מיראתו שלא יתברר פירוס ודיחויים. דבבר כתב הרא"ש (כלל ק"ז, סי' ו') וז"ל: השקר צריך קיצור, כי אין לו מעמד רגלים, ואם היה גדול וארוך, צקל יפול, עכ"ל, [וכע"ז בחוף השני (סי' ע"ו) עי"ש], וניחוי מאי דקמן.

בפרי הנשמע, רוצה להתאחז על מש"כ צפרוטוקול (מב' יסן תשע"ד): דכשהציאוהו לפניו מן הכלל צפעס השלישי. ושאל ממנו, אם הוא מוכן ליתן גט מרצונו, או להפקיד לחלוטין ערבות 450 אלפים ש"ח [כדי להצטיח "שיהיה שם לכשיצטרך...", וכנ"ל (ענף י"א)]. ענה הבעל ע"ז צזה"ל: אני רוצה להתגרש, אני לא יכול לגור עם האשה ככפיה אחת, אין אדם דר עם נחש ככפיה אחת, אני סחצתי חמש שנים רק בגלל שהילדים שלי לא יצבלו. התייעצתי ע"ז עם גדולי ישראל (אציחזירא), עד לפני כמה חדשים שאמרו לי שאם האשה [אינה] רוצה לחזור,

הנשים, כלל קב"מ, ס"ו). [וע"ע: מחר"י ווייל (ס"י קפ"ו, ד"ה ומה שפסקתי), גורב"י (קמא, ס"י פ"ד, ד"ה ומה שנסתפק), תורה לשמה (ס"י ע"א), ופד"ר (ח"ו, עמוד ע"ח)]. שנית, דאף אם לו אכן היה חיוצ על צעל השונא את אשתו [אף בשעת"ש] לגרשה. ג"ב צרור, דא"א לחייבו לגרש על יסוד מה שאמר כן בהיותו בכלל [משומר משוטרים מזוינים], דהרי הלכה רווחת הוא, דכל מה שאדם אומר כשהוא צמא "אנוס", אינו מעלה ולא מוריד כלל וכידוע. ושלישית, דכש"כ כשתיקף אח"כ חזר מזה, ודאי דפליטת פה דחד פעמית [אף שלא צאונס] אינו כלום, וק"י כשיש לו אמתלא המתקבל על הדעת וכנ"ל (אות ג'), וכ"ז פשוט וצרור כ"כ, עד שאינו סובל שום אריכות כלל.

גם ממבט דין "זה נהנה וזה לא חסר ליכא חיוב גירושין:

ד. ואם ירצה משהו לומר, דבמה דברים אמורים: ליתא חיוב גירושין על צעלה דמורדת צמ"ע, זהו רק כשהוא רוצה זה ורודף אחריה לשלום. משא"ב, כשגם הוא אינו רוצה זה עוד, אז שפיר יש עליו עכ"פ "חיוב גירושין", מכא הדין ד"זה נהנה וזה לא חסר", שאין מן היושר לעגנה בחנם, זו צומן שאינו רוצה זה, והרי בנ"ד אמר שאינו רוצה זה וכנ"ל (אות ז'). אבל ז"א מכא כמה טעמים, ואלו הם.

ראשית, דכבר מצאנו לעיל (אותיות ג' וד'): דאם חזר מדבריו וכמו בנ"ד, ודאי דאזלינן צמר דבריו האחרונים. דהיעל"ה על הדעת, דכל פליטת פה דחד פעמית מהצעל: שאינו רוצה זה, כבר מחייבו לגרשה כשהיא רוצה זה, ודאי דלא. שנית דפשוט, דאפילו אם ל"ה רוצה זה באמת, ולא היה חזר מדבריו שאינו רוצה זה, [מה שבנ"ד אכן חזר מזה וכנ"ל (שס)]. ב"ב לכל היותר, היה מקום לומר [לפי סברא זו], שהוא "חייב לגרש", [מה שג"ז אינו וכנ"ל]. אבל זה מיהא צרור, דאין כופין לגרש מטעם זה, דהרי דבר זה לא נמנה בין אותם שמותר לכופס, וכאן הרי אכן כפוהו ליתן גט ע"י "מאסר", א"כ ודאי דהגט פסול וצטל.

ושלישית, דכש"כ בנ"ד שאמר תיקף ומיד תוכ"ד: שאינו מסכים ליתן גט, רק בכשיעניקו לו תנאים נוחים לטובתו, והם דחו בקשתו ולא ניתנו לו וכנ"ל (אות ז'). והרי כבר הצאנו לעיל (ענף ט', אות א') דברי מחרשד"ם ושאר גדולי הפוסקים: דאף צעל שמותר לכופו לגרש לכונ"ע, מ"מ אם זיקש תנאים הגיוניים

לטובתו, וכפוהו ליתן גט צלעס, הגט פסול וצטל, ע"ש. וא"ב, הרי בנ"ד לא העניקו לו אף בקשותיו הצסקיים ביותר, וכגון להתראות עם ילדיו כפי הנהוג, ודאי דהגט פסול וצטל, אף אם היה מותר לכופו, וכש"כ כשז"א אף אם לו היה בגדר סוג ד"מחויב לגרש" [מה שגז"א וכנ"ל].

גם דין "מורד" א"א להעמים מחמת הצהרה גרידא:

ה. ואף אם ירצה משהו להרחיק ללכת ולומר, דמה שאמר הצעל: שאינו רוצה זה וכו' כנ"ל (אות ז'), דזה משמש כ"הצהרת מרד" על אשתו. והיינו, דכשיעמים כצוונתו, דר"ל: דאף אם היא תפסק מרידתה ותחזור אלל, ג"כ אינו מוכן ליתן לה את חיוצו, וממילא מותר לכופו לגרש מדין "מורד". אבנ"ב גז"א מכא כמה טעמים, ואלו הם: ראשית, דא"א להעמים כן דצבריו, דהרי פירש סיבת מיאוננו זה, "משום שהיא אינה רוצה זו", והו"ל כאומר: דעד שתמרוד זו, גם הוא ימרוד זה, אצל לכשתחזור ממרידתה, ודאי דגם הוא יחזור זו. ובמילא פשוט, דכל עוד שהיא לא חזרה ממרידתה, אין להחשיבו כ"מורד" מצידו כלל, ופז"צ לכל הולך ישר.

ו. שנית, דהרי אף ב"מורד" גמור [אפילו כשהיא רוצה זו והוא מורד עליה, מה דל"ה כן בנ"ד וכנ"ל (אות ו)], ג"כ אין צידנו לכופו לגרש, וכמש"כ הגב"א (ס"י כ"ח, כ"ט, מ"ח, ו"א), [והוצא להלכה בפת"ש (ס"י קנ"ד, סק"ו, ח', כ"ד, ו"א)]. ובש"ב לדברי החת"ם ודעימיה: דכשהכפיה הוא צניגוד אף רק למיעוט פוסקים, ג"כ הגט פסול אף צדיעצד, צתורת ודאי ולא מספק, וכדלקמן (ענף ט"ו, אות א'). שלישיית, דאף אם לו היה הצעל בנ"ד "מורד" גמור [מה שז"א, וכנ"ל (אות ו)], וגם אם לו היה מותר לכופו בנ"ד לכונ"ע [מה שז"א, וכנ"ל]. ג"ב ל"ה אפשר להכשיר הכפיה טרם שהתרו זו כדינא, וכמצואר (א) ברא"ש (כלל מ"ג, ס"י י'), (ב) וגורב"י (תמינא, ס"י ז') [הוצא (ג) בפת"ש (ס"י קנ"ד, סק"ה)], (ד) וחב"ם צבי (ס"י קל"ג), (ה) וחזו"א (ס"י ק"ח, אות י"ג): דצלי התראה כדין, אין לו דין מורד, וליכא שום חולק ע"ז.

ז. ורביעית, דהרי כתב רי"ו (משרים נכ"ג, ח"ח): דאם האשה מרדה עליו תחלה, ואח"כ אמר הצעל שגם הוא אינו רוצה זה, אף כשעומד דציבורו ולא חזר זו. ב"ב: "משהינן להו תריסר ירחי שתא, דילמא הדרי צהו", ורק אח"כ, כשעדיין עומד במרדו, ואינו רוצה לחזור אללה, אז כופין את הצעל

לגרשה, עי"ש. וא"ב כיון דהצעל זנ"ד, חזר מדצריו תיכף כשראה שלא הועיל צדצריו שע"פ ענת היועץ כלום, והחזירוהו לכלא עד לאחר חג הפסח, וכנ"ל (אות ג'), ודאי דאין לו דין מורד כלל. וחמישית, דאפילו אם לא היה חוזר בו מיד וכנ"ל, ג"כ ל"ה לו דין מורד, אף אם היה עומד צמרדו למשך שנה תמימה, רק כשעה כן בהיותו חפשי, ולא כשהוא תפוס בכלא, דהרי שם בלא"ה אינו מעלה או מוריד כלל מה שאומר, וכנ"ל (אות ד'), וז"פ.

ח. ושישית, דאף אם לו היה עומד צמרדו למשך שנה תמימה בהיותו צמנצ חפשי כזר, [ואפילו לזמן הרבה יותר מזה], ג"כ אין לכופו מדין "מורד", כל עוד שחזר בו לצדק, טרם שכפוהו. ועד כדי כך: דאפילו רק "לחייבו בגט" צכה"ג צמילי גרידא, ג"כ פוסל הגט צכה"ג, וכמש"כ הגדוד"י [הנ"ל] (ענף ג', אות ג'): דאף כשנעלם ממנה ועיגלה למשך י"ב שנים, מ"מ אסור אף רק לחייבו בגט, מכיון שעתה רוצה לחזור אללה, וכש"כ ואנ"ל דליכא היתר כפיה צכה"ג. והסבר הדבר פשוט, משום דהיתר כפיה על צעל המורד, אינו צמור "הענשה על העבר", אלא צמור "הללמה מעיגון" של עתה. ובמשו"ה, כל עוד שחזר ממרידתו טרם שכפוהו לגרש, אפילו לאחר כמה שנים, שוב אין כאן "עיוגון". ובמילא כשהיא אינה רוצה בו, שוב הו"ל כשאר כל מורדת דמאס עלי דעלמא, דאף חיוב גט ליכא, וכש"כ דלא היתר כפיה. והלא צנ"ד, כפוהו ג' שבעות לאחר ההרתה, למרות שחזר בו מיד, וגם טרם ששחררוהו ממאסרו. בקיצור, להלכה ולמעשה, ליכא שום ממשות היתר כפיה כלל על סמך טענה זו, וזפוז ותל"מ.

ענף יב

דכפיה ב"מאים עלי" פסול אף בדיעבד ודלא מהני "ספק ספיקא" להבשירה

א. בן הוא הסכמת הפוסקים, ואלו הם: (א) הה"מ (אישות פי"ד, ה"י) שחולק בתקיפות על הרמב"ם [להיפך מדרכו לגונן עליו, וכמו שמדגיש פעמיים ציבין ובוועז (מ"א, סי' קכ"ד. ומ"ב, סי' כ'), וגם (ב) הב"י (סי' ע"ו, אות ז' ג') העתיק דצרי הה"מ דאף צדיעצד תנא], (ג) חבמי פרויבניציה (סי' ע"ה) [להג"ר מרדכי ב"ר יצחק]: (ד) ריב"ש (סי' רל"ב. וסי' ק"ד) [שכ"כ צסם

(ה) הרשב"א], (ה) מהר"י קשמריו [צתשוצתו הנדפס בדרכי נועם (אה"ע, סי' נ"ח, ד"ה ושעתי)]. ובין כתבו צפשיטות: (ו) מהר"א הלוי (זקן אהרן, סי' י') וז"ל: שהדין אללינו, צכל מקום שלא אמרו חכמים לכוף, וכפו צי"ד ולקחו ממנו גט צעל כרחו, הגט פסול וצניה ממזרים, עכ"ל. (ז) מהרש"ל (סי' מ"א, וס"ט), (ח) יבין ובוועז (מ"א, סי' קכ"ד), (ט) ומהר"א ששון (סי' קפ"ו) [וז"ל: שאפילו נשאת צגט שנתן מחמת כפיה זו תנא, "וכצר פשטה הוראה זאת צכל ארצותינו", עכ"ל].

ובפרט, כשכן קצעו להלכה "כל" נושאי בלי השולחן ערוך: ד"גט מעושה" פסול אף צדיעצד, ותנא מזה ומזה, ואלו הם: (י) ד"ב (סי' ע"ו, סק"י) ציין לדצרי הה"מ כתגוצה על דצרי התשב"ץ [דלקמן] (ענף י"ד, אות ט', ד"ה וע"כ) שהוצא שם בב"י, (יא) ב"ח (שם, ד"ה עוד סניף) הציא דצרי הה"מ כדיעה נגדית לדצרי הר"ש [דלקמן] (ענף י"ד, אות ה' ד"ה ונית) שהוצא בבור (סי' קנ"ד). (יב) פרישה (סי' ע"ו, סקל"ז), (יג) ח"ב (שם, סק"ה), (יד) באה"ט (שם, סק"ח) כתבו להדיא: דאף אם נשאת תנא [והולד ממזר], וכן יוצא מדצרי ב"ש (סי' קנ"ד, סקל"ה) עי"ש. ובין נקטו להלכה: דאף כשנשאת תנא: (טו) משאת משה (מ"א, אה"ע סוס"י י"ז), (טז) צל הבב"ש (אה"ע מ"א, סי' י"ג), (יז) חת"ס (אה"ע מ"א, סי' כ"ח, וקט"ז), (יח) שמן דוקח (תלמא, סי' ז') וז"ל: ואף דצמנצ"ס נראה דאינו פסול רק מדצנן, כצר נצטלה דעתו צרוצא דמנכר, מגדולי ראשונים ואחרונים... כל הפוסקים וכו"ע סוצרי דכדין צעכו"ס ושלא כדין צישראל, הגט צטל לגמרי.. ואפילו אם נשאת תנא, עכ"ל. (יט) חזו"א (סי' צ"ט, אות א'), (כ) משנה"ל (סי' קנ"ד, רס"ב), (כא) שבה"ל (מ"ה סי' כ"ו, שאלה צ') עי"ש.

הרי לנו ב"א פוסקים צלי שום חולק כלל, שכתבו להדיא: דכפיית גט ד"מאים עלי" פסול אף צדיעצד. הגם דאין צזה משום חידוש כלל, דהרי הלכה רווחת היא במוש"ע (סי' ק"ג, ס"א) וז"ל: "בל גט שהוא צטל מן התורה, אם נאגרשה צו עדיין הוא אשמת איש גמורה, ואם נשאת צו תנא והולד ממזר", עכ"ל. ויותר מזה קימ"ל במוש"ע (שם, ס"ב) וז"ל: כל שהיא ספק מגורשת, לא תנשא, ואם נשאת תנא, והולד ספק ממזר, עכ"ל. הרי, דכן הדין צכל גט שיש צה [אף רק ספק] פסול מה"ת: דאף צדיעצד תנא, וה"ה צגט שצכפיית "מאים עלי", דפסול אף צדיעצד לכו"ע וכנ"ל, דמאי שנא.

ומסולפים [כנ"ל (ענפים ב', ד', ח' ו') ולקמן (אותיות י"ח - כ'. וענף י"ד, אות א')], וצניגוד הגמור ל"כללי הוראה והכרעה", מה שמעניק להם דין "רשעים" "כופרים" ו"עוקרי דת", [וכדלקמן בסוף דבר (ד"ה ופשוט), ע"ש].
ואצ"ל, שדברי מתחכמים הללו בטלים ומבוטלים לעומת כל הנך אריותא הנ"ל (אות א') שפסקו: דכפיה במאים עלי פסול אף צדיעצד, למרות שגם הם ידעו היטב מן האפשרות להשתמש עם הטנדקי ד"ס"ס", ו"פ.

ג). **אמנם**, צהיות דמלכד מה ש"הירוס הדת" היוצא מפרסום "היתר" עלוב כזה, המבוסס על הנימוק ד"דיעצד" צדורינו השפל, [אף אם לו היה מחזיק מעמד להלכה, וכש"כ כשז"ל וכלקמן (מד"ה והלא, עד סוף אות ח'. וענף י"ד)], הוא "חטא בל יכופר". דהיתבן להעמיד פני תם, כאלו שאינו מצין: דפרסום "הכשר דיעצד", ישמש כעידוד וחזוק להנך פורצים המצמצים "גיטין מעושין", עם החשבון: שישארו בו "לכתחלה" כדי שאח"כ תהיה "דיעצד". [ובבו שכתב לנו במסל"ת אחד מן הכופין צעם כתב ידו: דהלא "צדיעצד כשירה", וכתב זאת שני חדשים טרם שצינע את ה"כפיה" על הצעל שצאחו הנידון... ראה הצילום מכת"י בפנקס ב"ד (מסמך 1062), והאם אין זה "הודאת צע"ד" מהנך קלים ורקים: שהם סומכין "לכתחלה" על "דיעצד", ה"י].

והלא אף באיסור שנתקן רק באופן דלכתחלה, ג"כ כתבו הפוסקים: דכשיש חשש שע"י "היתר דיעצד" יצאו לעצור לכתחלה, אין "דיעצד" מועיל צכה"ג. ע"י (א) מרדכי (יצמות, ריש פ"צ), (ב) מוהר"ם ב"ב (ד"ק, סי' קצ"ד. וד"צ, סי' צ"ו), (ג) תשובת מיימונית (נשים, סי' י"א), (ד) ריב"ש (מיוחסות, סי' כ"ט), (ה) מוהר"י ווייל (סי' קכ"ח) [שהוצא (ו) בקיצור ד"ב (ריש סדה"ג)], (ז) ורמ"א (אה"ע סי' י"ו, סל"ד), (ח) ורב פעלים (ס"ד, אה"ע סי' י"א), ע"ש. וא"ב כש"כ צנ"ד, דאף מ"עיקר הדין צרור: דפסולה אף "צדיעצד" וכדהצאנו לעיל (אות א') מנושאי בלי חשו"ע, פשיטא דאין כח לנסיים הללו ולאלף כמותם לחלוק עליהם. ב"ב ככדי להוכיח עד היכן שסילופם וטשטושם חיופם מגיע, אשר על כן נציא כמה דוגמאות, ככדי ללמד על הכלל כולו:

ד). **ואם** כל זה הוא אמת ויציב, אף בגוונא של "דיעצד" גמור ואמיתי, מה שאירע בשוגג ובלא יודעין, דאם יש בזה משום חשש חורבא, אין שום

ובהיות כן, מי היה מעלה על דעתו, שיעמדו ננסים צומניו היתום, [צצחינת "צכס ומכס"] מורים [את מוריהם], יהירים הצצועים צאדרת שיער למען כחש, שהלכו לרעות צשדות אחרים. וירחיבו להכשיר צדיעצד נגד צבריהם מפורשים של להקת גדולי הפוסקים הנמנין לעיל (ד"ה ק), עם הטנדקי דס"ס מה שיכולים לעשות בקל ע"י פלוגתא דרצותא שיש צכל הלכה וכידוע. והם מוריקים לתוך מחנינו קולות מופרכים, מה שלקחו מדברי דופי וצורות של כנופיית ה"רצנות", שהוראתם כצ נפסל מרצותינו וכנ"ל (ענף ח', אות ג'). ועושים כן, ככדי לקנות להם שם אצל ההמון [דניחא להו צהפקירא]: שיצאו "להמין אלסם היתרים", והם המחרצים כרס צ"י.

הטנדקי ד"ספס ספיקא בדיעבד" [מה שייצרו פוקרי ה"רבנות" וחוי"ד נגד אבתריהו להחריה למחנינו], לא מחני בלל:

ב). **והגם**, צכלא"ה הו"ל "לכתחלה" גמור צנ"ד, דלא מציעא ד"טרם הנישואין", ודאי דהו"ל נגד ד"לכתחלה" אף לאחר ש"נצמצע הגט", וכלקמן (ענף י"ד, אות י"ב) ע"ש. אלא דאפילו בגוונא ד"דיעצד" גמור, וכגון: כשנשאת צשוג צגט כפוי דמ"ע [ולא התרו צה שלא תנשא, וכלקמן (ענף י"ד, אות י"ד)], ג"כ הדין צרור: דהגט פסול ותצא מזה ומזה, וכנ"ל (אות א') מכל הפוסקים, וכש"כ צמויד, וכצנ"ד. ב"ב לא נמנענו מלהדגיש דין זה הפשוט מכל הפוסקים: דכפיה דמ"ע פסול אף צדיעצד וכנ"ל (סס). בבדי לאפוקי מדברי הה"צ (הרצח ח"א, סי' א', אות כ"ט. וסי' ב', אות י"ב. וסי' ה', אות ד'), שרצה להמציא: די ש להכשיר "צדיעצד" כל כפיה ד"מאים עלי", מכה "ספס ספיקא", ע"ש.

ובאמור, של"ה עולה על דעתינו, שיש צורך להחטפל ולהגיב על צבריו המגוחכים, מה שכל צר צי רצ דחד יומא מרגיש תיכף ומיד צדיחויים. לולא שראינו, שנגרר אצתריה הויען דוד (ווייס ח"ו, סי' מ"ד אות ט"ו), שכל צבריו שם הם לקוחים ממחצרת הנקרא בפ"ר]ה בגט. [שכבר הוכחנו הפרכת חלק מדברי צורות שלו, צפתילי חותם (תשס"ה, ענף ט"ו), המונג בפנקס ב"ד (מסמך 5005)]. מי שכל ליקוט צבריו לקוחים וצנוים על צברי הצל שצפ"ד שלהם שצדרכס הקלוקל לעקור הפסול ד"מעושה" משורשה [ה"י]. הם מתאחזים על שיטות מקילים יחידאים הנידחים מהלכה, תוך כדי להתעלם מדברי רוב מנין וצנין של הפוסקים הפוסלים. ובל החלטתם הוא תוך כדי מתן מקורות מווייפים

מקום להקל כלל וכו"ל (אות ג'). **בש"ב** וק"ו צהנידון מה שהויען דוד (ווייס, ח"ז סי' מ"ד, אות ט"ז) דן שם, בכפיית גט שנעשה ע"י קלים ורקיס, מה שכל גדולי דורינו מא"י וחז"ל פסלוהו צמוחלט. **והבריוו צכתצ: דמצלי גט אחר, הרי צניה מן השני ממזרים.** [ראה הצילומים בפנקס ב"ד (רישום: 1067)]. **ועב"ז** החציפה האשה להנשא, על סמך היתירו ועידודו של הפרטן והמהרס הרב"ש הידוע. **וע"ז** הרהיב הויע"ד לצא אח"כ צמקלו וצתרמילו, למלאות את דברי ריעו הנ"ל, וקרהיט ואזיל לחזק ה"היתר" עם הטענה התמימי הצווי והמופרך: דהלל עכשיו צבר הוא "דיעצד", וממילא יש להכשירה מכא "ספק ספיקא".

בקיצור, הם משתפים פעולה ציחד להריסת הדת, עם הטנדקי **ד"שנים שעשאוה פטורים:** דמקודם צא הרב"ש ומתיר להם לעשות מעשה להנשא לכתולה צאיסור, ואח"כ צא הויע"ד כ"מציל", להכשיר הפירצה עם הנימוק: שכבר הוא "דיעצד ולאחר מעשה". וזהו מה שעודד גם אחרים לעשות כמעשיהם, וכצנ"ד, ציודעם שלצסוף יצואו להכשירה. [אוי להם מיום הדין ואוי להם מיום התוכחה, כי עתיד הקצ"ה להרכיבם זע"ו, ולדונם כך ציחד, כמאחז"ל הידועים צ"חיגר" ו"סומא"]. ולבן מצאנו לנחוך, להראות לעין כל, דיחוי המוחלט של מהלך מופרך זה, שאינו מחזיק מעמד להלכה כלל.

הכלל הגדול: דא"א לחתאחו על מקילים יחידאים באיסור מה"ת

ה). **אבל** טרם כל שיח יצמח צהדיחוויים, נחוך להדגיש: שדצרינו אינם מופנים רק לת"ח ויר"ש היודעים ומצינים הכלל הגדול: **דלא** יועיל להפורצים והמתריצים, מה שימצאו להם איזה פוסקים יחידים צודדים מקילים, שיוכלו להתלות עליהם. **אפילו** כשהם פוסקים מפורסמים, מכיון דסו"ס הרי קימ"ל: **דהלכה כרובא וצתראי.** ובי שאינו מצין: דאין צכא שום אדם, אפילו אם כגוצה ארזים גצהו, לצעוט צכלל זה, ולהתלות עצמו לקולא, על סמך דיעות יחידאים, [וכש"כ ואז"ל לננסים צצימינו]. **הוא** מעיד על עצמו, שהוא לקוי צמחלת ה"ריפורס", מי שטענה זו היתה שגורה תמיד צפיהם וצכתצם: דמדוע אין צכוחם לסמוך על דעת פלוני המיקל, או אלמוני המכשיר, ואין דצרינו נפנים אליו כלל.

גם נחוך להדגיש ד"כלל" זה ד"הלכתא כרובא" הוא אף "צשעת הדחק" ו"מקום עיגון". **הגם דצנ"ד** צלא"ה ל"ה מקום עיגון כלל, דהרי היא מותרת לכל

העולם חוץ מלצעלה והצועל. **עי' (א) ריב"ש (סי' שע"ח), (ב) מהרי"ק (שורש פ"ד), (ג) מהר"י בירב (סי' נ"ז), (ד) מב"ט (ח"צ, סי' מ"א), (ה) מהריב"ל (ח"ג, סי' ג'), (ו) ב"י (סי' י"ז) [לענין שא"א לסמוך על שיטת הר"א מווארדן להקל צמשאל"ס], עי"ש. וז"ל (ז) שו"ת ב"י (דיני כתובות, סי' א') [לענין שא"א לסמוך על שיטת הרקאנצי להקל צמינקת מזנה]: **ומה שהציא ראהי ממש"כ הכלצו צסוף ספרו, הוא הדצר אשר ככתצ: כי זה דרכו של מורה זה.** לבחור לסמוך על דצרי הפסקים הקצרים המקילים, אף על פי שיהיו נגד כל חכמי ישראל... **עלה צידינו, דהוראת המורה שהורה להמיר מזנה מינקת לכנסה, הוראה לקילקולא היא, וראוי לכל חכמי לצ אשר נגע ה' צלצם.** לגעור צו, עד שיקצל עליו שלא להורות עוד היתר צדצר כזה, וגם ראוי לקצל עליו מלהורות היתר צדצר שאינו מוסכם מרוב הפוסקים עכ"ל.**

ודבריים צרורים כתצ (ט) מהר"ם חביב (גט פשוט, כלל ו') צזה"ל: **הכלל העולה: דצדורות האחרונים אין יתמי דיחמי, אין לנו כח להקל צאיסורי תורה צמחלות פוסקים, לסמוך על מיעוט פוסקים להקל, אפילו "צשעת הדחק" שיש צו גם הפסד מרובה, ואפילו "צמחלות שקול".** וזה שחמא שמקילין צאיסור תורה צשעת הדחק, היינו כשרוצ הפוסקים הם מתירים, ולא היו מחמירים כצצרת המיעוט אלא לכתחילה, צכה"ג צשעת הדחק סומכין על רוב הפוסקים להקל... עכ"ל.

בש"ב היבא דכל המחלות הוא בגוונא ד"דיעבד ושעת הדחק"

ו). **ובפרט,** היבא שכל מחלוקת הפוסקים הוא צכה"ג דהיינו צ"שעת הדחק וצמקום עיגון", ל"ש להקל מטעמים אלו, דהרי צזה הוא דפליגו ועכ"ז ס"ל לרוב הפוסקים לפסול. **עי' (א) מ"ב (פ"צ מחמץ ומזה, ה"י) וז"ל: וכתצ הרא"ה ז"ל, שהטעם דאף על גצ דספיקא דרצנן היא, כיון שצדיקת חמץ תחילתה [נתקנה] על הספק, החמירו צספיקה יומר משאר ספיקות של דצריהם... עכ"ל.** [וכ"כ (שם, סוף ה"צ), עי"ש]. **ושקלו וטרו דצצרי:** (ב) לח"מ (שם), (ג) מל"מ (שם), (ד) מעשה רקח (שם), (ה) צרור החיים (שם), (ו) אבן האול (שם), (ז) רדב"ז (ח"ה, סי' קל"ח), (ח) מהרי"ט (ח"צ, יו"ד סי' צ'), (ט) ב"י (אוצ"ח ריש סי' תל"ט), (י) ב"ח (שם), (יא) פר"ח (שם), (יב) צו"ז (שם, סק"א), (יא) פרמ"ג (משצ"ו, שם. וא"א, שם סק"ה), (יג) מוצל מאש (סי' מ"ט), (יד) ברב"י (אוצ"ח סי' קפ"ו, סק"ד), (טו) בית שערים (אוצ"ח

ס' רס"ב, ד"ה מכתבך. יו"ד ס' ז"ט, ד"ה וזהכי. וס' ת"ה, ד"ה וע"ד, (טז) שבט הלוי (ח"ב, ס' ל"ט), עי"ש. וב"ב: (יז) בח"מ (ס' י"ז, סקל"א) [לענין היסור עגונה שע"י עדות גוי מסל"ת], (יח) שו"ע הרב (או"ח ס' רס"א, קו"א סק"ג) [לענין לערצ צביהש"מ], (יט) רעק"א (קמא, ס' ר"ה) [לענין יצמה שנשאת לשוק ע"פ טעות], (כ) דברי יואל (שו"ת ס' ז"ת, אות ג' ד"ה והנה) [לענין שמיטה], עי"ש.

"דיעבד" בדיני גיטין אף ב"מקום עיגון" לא מוחני לחקל

ז. **ובמטעם** זה קימ"ל בדיני גיטין: **דלא מנרפינ מרי קולות, אף כשכל אחד מהם כשירה דיעבד.** ע"י (א) רשב"א (יבמות פ"ו ע"ב, סוד"ה הא): דאף במקום עיגון לא מקילינ מרי קולי, (ב) לח"מ (יבוס פ"ב, הי"ז), (ג) בגרי בהונה (ס' כ"ט) [מלויין (ד) בפת"ש (ס' קכ"ט, סק"ב)]: דאף מרי קולות מה דנכ"א מהם מפורש צשו"ע דכשר דיעבד, לא מנרפינ להו ביחד, (ה) בית אפרים (תנינא, ס' מ"ט) [בהשגותיו החריפים על צעהמ"ס שור האבן בדיני שמות גיטין], (ו) וחת"ם (ח"א, ס' מ"ט, ד"ה ועוד), (ז) ושם (ס' ז"ד, ד"ה ואע"ג), (ח) ושם (ס' ק"א, ד"ה וכשאינ), (ט) בית שיערים (מכת"י, ס' מ"ט, ד"ה ולפ"ו), (י) דברי חיים (ח"א, ס' ז'), (יא) ושם (ח"ב, ס' קל"ג) וז"ל: דח"ו לזרף כמה ריעותות בגט אחד, "אף במקום עיגון, ואפילו אם תלצין ראשה", עכ"ל.

יז"ל (יב) שו"מ (ח"ג, ס' ט"ו) [בגט שכ"מ שמאלו זה ריעותות], וז"ל: **ואם נכשיר כיון שהוא במקום עיגון, נלפע"ד כיון דיש הרצה ריעותות אשר אינם כשרים אף דיעבד כ"א במקום עיגון, צכה"ג אין מכשירין.** ובע"ז זה כתב הטור"ו (סוף ס' ז"א ביו"ד), דמרי קולי לא מקילינ צשציל הפסד מרובה עי"ש, וא"כ הדברים ק"ו, דהשתא שם שאינו אלא חשש ספק טריפות, לא מקילינ מרי קולי. וב"ב צ"ש צחומר א"א שהוא חשש כרת, איך יקל צרוב ריעותות, שצריך לסמוך על סברות הרצה פוסקים, ויש שמכשיר צו הריעותא, ומחמיר צריעותא אחרת. וא"כ הוה ככסיל צמושך הולך, לגצב קולות אשר הפוסקים, מה שזה מיקל צוה, מחמיר צאחרת, וכן להיפך, והלצ מהסס מאוד... ועל כן, על כל אלה הטעמים והצלזולים אי אפשר להכשיר הגט.. עכ"ל. וע"ע (יג) אבני חפץ (ס' א', אותיות צ' וד'. וס' ל', אות י'), (יד) חזו"א (אגרות ח"ג, ס' י'): דהמנרף כמה קולות צגט, הוה ליה כ"מקולי צית שמאי ומקולי צית הלל" [דאמרין

עלה בגמרא (חולין דף מ"ג, ע"ב): דהו"ל "רשע", עי"ש. ח. **ובל"ל** גדול השרישו לנו בעלי (א) התוספות (גיטין ג' ע"ב, ד"ה וכן), צוה"ל: **"דמדאורייתא אין חילוק צין לכחלה לדיעבד"** עכ"ל עי"ש. [ובן יואל גם בתוס' (קידושין נ"ה ע"ב, ד"ה אין לוקמין. וצחיס ע"ו ע"ב, ד"ה הא), דרך צדרצנן שייך להקל צדיעבד]. וז"ל (ב) מהר"י ווייל (ס' קכ"ח) [אף לענין פסול צרצנן צגיטין] וז"ל: ומה שכתבו להחמיר צדיעבד... א"כ הוה מילמא צרצנן כי מוכא ואיטולא, דכל אחד.. יסמוך על זה שחמירו לו צדיעבד... עכ"ל. וז"ל (ג) אבני מלואים (ס' כ"ז, סק"ח): דמעולם לא נשמע צספק איסור, שיהא חילוק מה"מ, צין לכחלה וצין דיעבד, וכל לכחלה ודיעבד אינו אלא צצריהם, עכ"ל. וב"ב (ד) מהר"י אשכנזי (יו"ד, ריש ס' ל"ט, ומ'). [וע"ע ברב"י (יו"ד ס' ער"ב, סק"ה)], עי"ש.

ופשוט, דכן הוה גם לענין דיעבד צכפיה, דהלא הלכה רווחת יש לן: (א) בשוש"ע (ס' ק"ג, ס"א) וז"ל: **"בל"גט שהוא צטל מה"מ, אם נמגרשה צו עדיין הוה אשת איש גמורה, ואם נשאת צו מלא והולד ממזר"** עכ"ל, הרי דכן הוה פשטות הדין צכל פסול מה"מ צצגט: **דל"מ אף דיעבד.** ובן מצואר הדק היטצ מלשון (ב) החת"ם דלקמן (ענף ט"ו, אות א' ד"ה ולא): דאף צדיעבד אם כפו, הגט פסול מה"מ צחורת ודאי ולא מספק, עי"ש. ובפרט לפי הצנת (ג) הרב"י צכוונתו: דקאמי עלה מכת "קיס ל"י" וכנ"ל (שם, ד"ה ועמה), הרי צצר הצאנו בבפיית מאסר (ס' ט', ענף ג' אות ד') מדצרי הפוסקים: דאם הוציאו מן המוחזק צניגוד לצכותו שע"פ קי"ל, הדין חוזר אף צדיעבד, עי"ש. ובן יואל גם מדצרי (ד) הרד"ד (ס' ז'), שפסל גט שהצטל היה כפוי [על "מקום" נתינתה, שרצה צמק"א] אף צדיעבד וצמקום עיגון גדול, עי"ש. ובן מדצרי (ה) החזו"א (ס' ז"ט, אות א'): דכיון דנאצד מהם דין "צית דין", פשוט דהגט פסול אף צדיעבד עי"ש.

ששה דיחויים להפרכת אפשרות הכשר בפיה ע"י ס"ם

וערתה, אחרי שנדע כל זאת, נפן ונבוא להוכיח, דמש"כ הויע"ד דיש להכשיר בפייית גמ דמ"ע מטעם "ספק ספיקא", אינו מחזיק מעמד להלכה. [וזהו מלצד מה שידוע, עד היכן שהזכירו הש"ך (יו"ד ס' ק"י סקס"ו, כללי ס"ס אות ל"ו), והפר"ח (שם, כלל י"ח) צגודל הזהירות שנלרך בהשתמשות צספק ספיקא, עי"ש]. וזהו מבח ששה טעמים ואלו הן:

(ט). **ראשית**, דהרי שפתי המחבר (סי' ק"ג, ס"ז) צורר מללו: **דאף "צדיעצד" חס נשאת בגט שיש צו רק "ספק פסול מה"ת, עכ"ו "חלא והולד ספק ממזר", ובערוה"ש (שם, ס"א): דכל החומרות שיש צודאי פסול תורה, יש גם בספק. ולא עוד, חלא דהפוסקים הדגישו החומר שבספק ממזר ע"י פרישה (שם, סק"ט): דאסור צין בממזרת וצין צישראלית, ובשו"ע (סי' ד', סכ"ד): דאסור צין בממזר ודאי וצין בספק ממזר ע"ש.**

והיעלה על הדעת, שכל מה שטרחו לכחוצ כ"ו, הוא רק במקום שא"א לזרף עוד "ספק" אחד מכח מחלוקת הפוסקים. מזה שלא ימלט שלא יימצא אחר החיפוש הקל, דמי כמוהם היו בקיאים במחלוקת הפוסקים צדינים אלו יותר מהם. האם לא ידעו משיטת הרמב"ם שמתיר כפיה על סמך טענת מ"ע, או משיטתו: דכפיית גט ע"י ישראל שלא כדין, כשירה מה"ת ואינה פסולה רק מדרבנן. ובמצ"ב דכל מחלוקת בהיתר כפיה, יכולים לייצר ס"ס בקל, ע"י צירוף שני שיטות הרמב"ם הללו, ונפלה כל הך דינים דהמחבר והרמ"א צדדיה. [וזהו מלבד מה שיוצא לקמן (ענף י"ד, אות ז') מהפוסקים דא"א לעשות "ספק" או "ספק ספיקא" על סמך שיטות שהם צניגוד לפסק השו"ע]. ובמילא פשוט, דא"א לבנות הכשר כפיה על סמך ד"ספק ספיקא ודיעצד", ופ"ו צ.

(י). **שצירת**, דלא מיבעיא לפי הצנת הדב"י (ח"ג, סי' ל') צדעת החת"ם (ח"א, סי' קט"ז): דאין צכוחינו לקפח את הצעל המוחזק באשתו, מזכות "קיס ל" כהדיעה הפוסל את הכפיה, ודאי דאף אלפי ספיקות לא יועילו צזה להכשיר הכפיה. [ע"י בע"י חיי (ח"מ ח"א, סי' ע"ה, ד"ה ומאחר) שכתב צזה"ל: **בבר עלתה הסכמת מורי הרב** [מהרי"מ] **ז"ל (צח"א סי' קי"ד** [סוד"ה ואעיקרא], **וצחלק** [שני] **ח"מ סי' כ"ח** [ד"ה והנה], **וני"ג** [אד"ה ואם. וסי' ס"ה, אד"ה עוד], **וס"ו** [אד"ה ומיהו]: **דכל שאתה מרצה בספיקות וספיקי ספיקות לא מפקינן מיד המוחזק עכ"ל**].

אלא דאף לפמש"כ במשפט הכפיה (סי' ז' ס"ו, סק"א, אות ל') צכוונת החת"ם: דלקצוע דבר חידוש מוזר כזה, שפנימיות רצונו של הצעל הוא היפך ממיאווו החיצוני והגלוי שלגנדי עיינו, צעינן לזה היתר כפיה המוסכם לכל הדיעות ממש, ע"ש. ג"ב פשוט: דלא ישתנה ד"ו אף חס נייצר המון ספיקות להכשירה, וכמוצן. **שלישית**, דכש"כ לפי דברי החזו"א (סי' צ"ט אות א', ד"ה כתב עוד):

דלאחר שכבר נחרץ הדין ברמ"א: דעלינו לחוש לחומרא לכל דיעה הפוסל כפיה, וכנ"ל (אות ט'). **שוב** הו"ל ההסתמכות על דעת מקילין, בגדר "הזדה", מה שמסיר מעליהם דין צי"ד, ומטיל עליהם דין "הדייט"ס", דבר שפוסל את הכפיה, צודאי דלא יועיל ע"ו ס"ס להכשירה.

(יא). **רביעית**, וצפרט לפמש"כ גדולי הפוסקים: דאי אפשר להתיר "אשת איש" מכח "ספק ספיקא". ע"י (א) חו"ו (י"ד סי' ק"י, סקט"ו) ו"ל: האשה שהיא צחוקה אשת איש, ונולדו אח"כ ספיקות... בגירושה, אפילו הוה כמה ס"ס לא יועילו, כיון שאתה צא להוציאה מכלל אשת איש שהיתה תחילה... עכ"ל. וב"ב (ב) הפנ"י (ק"ו א' עמ"ס כתובות, אות מ"ו) ו"ל: לענ"ד נראה צורר, דכיון דאתחזק איסור אשת איש, לעולם היא צחוקמה, עד שיוודע צודאי שצאתה מחזקמה, ולא מהני צה ספק ספיקא כלל, והיינו כדברי (ג) ר"י בעל התוס', (ד) הרא"ה, (ה) האו"ה, (ו) והאגור, ובהכרעת (ז) המשאת בנימין להטו"ו והש"ך... ולאחר אריכות גדול קמסיים הפנ"י צזה"ל: **העולה מכל המוקצן, דלענ"ד יש די והותר צמה שכתבתי, והצאתי ראיות חזקות כראי מוצקות, מסוגיות הש"ס ומקדמונים, שאין להקל כלל להתיר ס"ס היכא דאתחזק איסורא. ובבש"ב באיסור אשת איש, שקרוצ הדבר לומר דבאיסור חנק וחטאת קאי, ועכ"פ צאשם חלוי. ועל המיקל, עליו לסתור הראיות שכתבנו, ולהציא ראיות כנגדם, והנלענ"ד כתבתי לעורר לצ המעיין לצל יתרון... עכ"ל**.

וע"י (ח) נודב"י (קמא, סי' מ"ג) שדן צעוצדא של י"ג עגונות צעירות, והסכים להפנ"י הנ"ל (אות י"א, צין צ'): דבאתחזק איסור אשת איש א"א להתיר מכח ס"ס, וכתב צסס (ט) שב יעקב שמסכים לדברי הפנ"י הנ"ל, ושכן ס"ל גם (י) להש"ך (י"ד סי' ק"י, סקט"ד), וע"ע מש"כ (שם, סי' ס"א). ובן מסיק (יא) בסדר א"ר וזומא (קונטרס עיגונא דאתחא, סוף שער א') צזה"ל: **סוף כל סוף, עלה צדינו מכל הך שקו"ט, דלגצי גירושין ומיתת הצעל אין לדון להקל מכח ס"ס. אפילו כל ספיקות שצעולם יקצו לא יועילו, וצו דבר צורר הוא כמו שהוכחנו וציררנו מדברי הראשונים והאחרונים... עכ"ל**. [וע"י (יב) גדולת מדרב"י (גלגתי השני, סי' ט"ז, דף ק"ג ע"ב, ד"ה ומו) שכתב על דבריו אלה צזה"ל: **ובי לנו גדול מהרצ האחרון צעל קדר א"ר, צהסכמה עלה: דלהוציא אשה מחזקת איסורא דאשת איש לא מהני ס"ס כלל... ומי כמוהו מורה עכ"ל**].

ודבריהם צוררים כתב (יג) החו"ד (יו"ד סי' ק"י, ציט הספק לש"ך סקכ"ז) [להוכיח ולהתיר איסור א"א מכה ס"ס, ל"ש רק כשאנו צאים להמירה מכה מיתת הצעל, אצל לא ע"י גט] וז"ל: **בהא דסמכו הפוסקים להתיר עגונה בס"ס שהציא הכר"ו, דדוקא צספק מיתה, דספק זה אינו מנגד ממש לחזקה דאשת איש...** אבל אם יש ס"ס בגט, כיון דהס"ס הוא צמעשה המכשיר, לא מהני ס"ס... כיון דהס"ס הוא צדצר המכשיר... ועוד נראה, כיון דצצר צצערוה, צצר צצר ממון ילפינן, כמו דלא מהני ס"ס להוציא ממון, כמו כן לא מהני ס"ס להתיר צצר צצערוה... עכ"ל. [ועי' עונג יו"ט (סי' קס"ו, מד"ה ורמ"ה) שםפלפל צצצרו, עי"ש]. בלומר, דכשאנו מתירין עגונה ע"י ס"ס דמיתת הצעל, אין אנו צאים "להוציא" ממנו צעל כרחו כלום, דהרי להצד שמת, "סילק" הוא עצמו את חזקתו מעליה צמיתתו, והמירה. [וזה עולה צקנה אחד ויחדיו יהיו תמים עם צצרי החת"ם הנ"ל (אות, י, ד"ה שנית): דכיון דהגט צא להוציא ממנו את אשתו שהוא מוחזק צה, יש לו זכות קי"ל, עי"ש. וגם, דכל ספק של דיעה הפוסלה, מחריצ צה ומטיל נרגא צהסכמתו ורצונו לגרש וכנ"ל (שם, ד"ה אלא), והצ"ן].

וב"ב (יד) גדולת מדרבי (גלנטי השני, סי' ט"ו, דף קמ"ז טור א', ד"ה ראה. ודף ק"ג, ד"ה ותו) וז"ל: **דאינן להכשיר אשת איש לעלמא, ולהוציאה מחזקתה מכה ס"ס, מכה טעמי, אין צורך להאריך לצלתי הלאות... ותו, דאחזוק איסורא מה יושיענו הס"ס, ואף שהפרי"ח מחיר, מ"מ הא איכא האו"ה, והמ"צ והט"ז והש"ך נמי ס"ל: צצצרי ספיקי לא מהני צאחזוק איסורא. ובי לנו גדול מהרצ האחרון צעל קצר א"ר... צהסכמה עליה דלהוציא אשה מחזקת איסורא דאשת איש לא מהני ס"ס כלל, יעו"ש** [(עיגוגא דאחמא, שער א', דפים ס"ה וס"ו)] **כמה האריך צזה, ומי כמוהו מורה... עכ"ל. וא"ב הרי לדבריהם של אריות ונמרים הללו, אזלה בבירא אפשרות היתר כפיה על סמך ס"ס. ומי פת יסור הנה בדורינו השפל, לחשוב שבכוחו להתמודד עמהם, ולהתיר ערוה החמורה דאשת איש במקום שהם אסורה.**

ובחז"ן להדגיש, דאף הסוצרים דמהני ס"ס להתיר איסור א"א, זהו רק צהנוגע לספק חלק ה"איסור" צזה. ובגון, צפסול גט מה שאינה תלויה צערעור הצעל [וגם אינו מערער עליה], צזה הוא דפליגו:

אם מהני ס"ס להתיר את ה"חזקת איסור" דא"א. אבל כשהצעל מערער על כשרות הגט, וצפרט כשטוען שהיה "כפוי" על נתינתה. דשוב נוגע הדצר לענין "הוצאה צעל כרחו מן המוחזק", צכה"ג גם אינה מודיס: דל"מ ס"ס להכשירה, וכנ"ל (אות, י, ד"ה שנית). [ועי"ע: רעק"א (תניינא, סי' מ"ה, ונ"ה), ר"ש איגר (מ"צ, סי' כ"א), הר"ם יפה (סי' ו'), שד"ח (מערכת גט, סי' ל', אות ו'), עי"ש].

(יב). **חמישית**, דמהלך זה להסתמך על ס"ס לחקל, אינו מחזיק מעמד בגווגא דנ"ד, כיון דיש לעומת זה גם ס"ס להחמיר. דהרי בבה"ג ס"ל לרוב מגין ובגין של הפוסקים, דאף באיסור דרבנן אזלינן לחומרא בבה"ג, ואלו הם:

עי' (א) מדרבי (יצמות, רמז כ"א), (ב) **מהריב"ל** (מ"א, סי' י"ז, ד"ה וגם. וסי' מ"ג, ד"ה ואע"פ. ומ"צ, סי' ז', ד"ה ואחר. ומ"ג, סי' ע"א, ד"ה תשובה), (ג) **מהרי"ט** (מ"צ, יו"ד סי' צ', ד"ה ואיכא. ושם יו"ד סי' צ', ד"ה תשובה), (ד) **מל"ב** (שאר אצות הטומאה פ"ת, ה"ה. וצכורות פ"ד ה"א, ד"ה עוד אחרת. ומקואות פ"י ה"ו, ד"ה ודע), (ה) **שע"ב** (מקואות, שם. ואישות פ"ו, ה"צ), (ו) **בנה"ג** (אה"ע סי' ס"ת, הגה"ט אות ל"ו), (ז) **בני חיי** (אור"ת, סי' ר"ד), (ח) **שבמחת יאודה** (סי' ט"ו, דף כ"ד טור ד'. וסי' צ"ט ד"ה ומיהו, דף קי"ח טור ד'), (ט) **יד אהרן** (אלפנדרי, אה"ע סי' ס"ת, הגה"ט אותיות נ"ג, ס"א), (י) **נודב"י** (תניינא, יו"ד סי' ס"ד), (יא) **שו"ע הרב** (אור"ת סי' תפ"ט, סכ"ה), (יב) **חת"ם** (מ"ו, סי' צ"ו, ד"ה והיואל. וסי' צ"ת, ד"ה וי'), (יג) **שיבת ציון** (סי' נ'), (יד) **חסד לאברהם** (קמא, יו"ד סי' ל"ג, ד"ה ואולם. וסי' ק"ו, סוד"ה ועמה. ותניינא, אור"ת סי' מ"ו, ד"ה ואולם. ויו"ד, סוס"י סי' ו. וסוס"י ע"ט. ואה"ע, סוס"י פ"ז), (טו) **שו"ב** (קמא, מ"א סי' כ"ט), (טז) **גדולת מדרבי** (גלנטי, סי' ט"ו, צצצרי הר"ר יוסף מיוחס), (יז) **ודברי שאול יוסף דעת** (השטות למקואות, ד"ה והנה המל"מ), (יח) **בן אברהם** (צצוקאר, סי' ל'), (יט) **שערי תורה** (חזקת מ"ד כרך צ', כלל י"ט פרט צ' אות ה'), (כ) **מהרי"ל דיסקין** (שו"ת, קו"א אות קל"צ), (כא) **תורת חסד** (אור"ת סי' ז', אות ד').

ועי"ע (כב) **פת"ש** (יו"ד סי' ק"י, כללי ס"ס צקצרה, אות ט"ז), (כג) **ישרש יעקב** (יצמות כ"ח ע"א, ד"ה צגמרא), (כד) **ערוה"ש** (אור"ת סי' קע"ה, ס"ד. ויו"ד סי' ק"י, סקי"ג וקי"ד. וחז"מ סי' שמ"ו, סי"א), (כה) **באר משה** (דמיצסקי, אה"ע סי' ד', ד"ה וצאמת), (כו) **חקר הלבנה** (לנדא, ערך ספק, אות כ"א), (כז) **גליון מהרש"א** (יו"ד סי' ק"י, על

דבריו הש"ך סקס"ג. ודיני ס"ס נקצרה, ד"ה ס"ס להחמיר, (כח) רב פעלים (מ"א, יו"ד סי' י', ד"ה ור"ה. וח"ב, אה"ע סי' א', ד"ה נמאל. וח"ד, יו"ד סי' ט"ו, ד"ה עוד), (כט) הסבא קדישא (שו"ת מ"א, יו"ד סי' כ"ז ד"ה וע"ה), (ל) באר יצחק (או"ת, סי' ז', ד"ה ועדיין), (לא) אבנ"ו (אה"ע סי' רכ"א, אותיות י', י"ט, כ"ז), (לב) בית יצחק (יו"ד מ"ב, סוס"י ק"ה), (לג) בית שלמה (או"ת, סי' נ"ה, ד"ה ומ"מ. וסי' ס"ד, ד"ה ולכאורה. וסי' פ"ו, ד"ה וכבר. ויו"ד מ"ב, סי' נ"ז), (לד) אהל יהושע (מ"ב, סי' ז'), (לה) מנח"י (מ"א, סי' י"ד, ע"א, פ"ת, ק'. וח"ב, סי' ק"ו. וח"ט, סי' נ"ו. וח"י, סי' מ"ג), מו"ר (לו) ויען יוסף (או"ת, סי' קמ"ג, אותיות ט', כ'. וסי' קמ"ד, אות ז'. ויו"ד סי' קל"ה, אות י' ד"ה ואף, ואות י"א ד"ה אלא, ואות כ' ד"ה והנה, וד"ה אצל, וד"ה עכ"פ. ושם, פירות הנושרין אות ג'), (לז) בצל החבמה (מ"א, סי' ל"א, הערה ו'), (לח) ושד"ח (ח"ד כללים מע' ס', כלל ל"ג), ע"ש.

ומעתה, כש"כ בנוגע לדאורייתא [וצפרט להחמיר] א"א לעלמא ולריבוי ממזרים בישראל [וכנ"ד, אעכו"כ דא"א להקל כלל בדאיכא ס"ס לחומרא. ע"י' (א) מהרי"ק (שורש נ"ז), (ב) ראנ"ח (סי' כ"ו, ד"ה ונראה), (ג) פני משה (מ"ב, סי' ט', דף ט"ז ע"ב, סוף טור ז'), (ד) תורת חיים (מהרש"ש, ח"ד סי' ל', ד"ה גס. וסי' ל"א, ד"ה אמנס. וסי' מ"א, ד"ה אמנס), (ה) צדקה ומשפט (אה"ע, סי' ה', ד"ה וכתב), (ו) נודב"י (תניינא, אה"ע סי' כ"ט, ד"ה ומה. וסי' מ"ו, ד"ה אף), (ז) אבני האפור (סי' ח', ד"ה ומעתה. וסי' ל', אות ה'), (ח) חת"ם (יו"ד מ"ב, סי' שמ"א. ואה"ע מ"ב, סי' ק"ט), (ט) מראה יחזקאל (סי' קכ"א), (י) ד"ח (יו"ד מ"א, סי' ל"ח. וח"ו"מ מ"א, סי' מ"ו), (יא) צ"צ (סוס"י ש"י), (יב) שו"מ (קמא מ"א, סי' קכ"ט, ד"ה והנה הרמב"ם. וח"ב, סי' קע"ב, ד"ה למאן), (יג) אבני צדק (בסיס, או"ת סי' תס"ו, דין ט', ד"ה ואם נתקעו), (יד) הלבח למשה (מע' ס', אות י"ד), (טו) גדולת מרדכי (סי' ט"ו, דף קמ"ו טור ד', ד"ה והח"ר), (טז) אבנ"ו (או"ת סי' תפ"ד, אות י"ז). וק"ו צדחתחוק איסורא דא"א וכנ"ד, דכנה"ג ל"מ ס"ס כלל, וכמש"כ (יז) הש"ך (יו"ד סי' ק"י, כללי ס"ס אותיות כ"ט ו"ל), ע"ש.

ובענין זה, כשיש "ספק ספיקא להחמיר", כדאי לנטט מלשון (בג) אהל יהושע (מ"ב, סי' ז') [הנ"ל (ד"ה וע"ה, ציון ל"ד), צעודל דשומרת יבס שנכנסה לחופה בטעות, ולא נבעלה, ודן שם בדין תל"א מזה ומזה] וז"ל: **ובשגם דיש ספק ספיקא לאיסורא, וטובא ספיקא איכא... ואם כן יש טובא ספיקות לאיסור, ולא שייך לומר כאן "ספק ספיקא דרבנן לקולא", כמזכיר בפוסקים דאף בספק ספיקא לחוד דרבנן אסור, כל שכן דטובא ספיקות איכא... עכ"ל.** וב"ב שם (אות כ') וז"ל: **ובבהאי גוונא קרי ליה איסור תורה, משום דיש שני איסורים דרבנן, ושוב חמיר כדאורייתא... ואסורה לו לעולם.. דכנהי גוונא אסורה לכו"ע בפשיטות, ואין שום דהיתר בדבר... עכ"ל.** ובמביים (שם, אות כ"א) צוה"ל: **אין להמיר [אף] בשוגג גמור, מחמת ספיקא דרבנן, דיש הרבה ספיקות לאיסור... וזה [אפילו] בשוגג גמור, אצל בשוגג בדין, פשיטא דאין להמיר צנה"ג, וא"כ פשיטא דנריך לגרש אותה, ואסורה לו אח"כ, עכ"ל.**

ועאכו"כ לדעת (יח) הדרב"ו (מ"ג, סי' תפ"ה, ד"ה ועמה): **לספק פלוגתא הוי כ"חסרון ידיעה"** ויש לילך לחומרא אף דרבנן, וכ"כ (יט) גדולת מרדכי (גלגטי השני, סי' ט"ו, דף קמ"ו ד"ה ראה), ע"ש. [ויש חולקין, ע"י תה"ד (שו"ת, סוס"י קע"ח), מהרי"ק (שורש קע"א), וע"ה ב"ש (סי' י"ו, סקמ"ו), ועין הרועים (ספק

הרי לנו, דאף בדין תצא מזה ומזה דהו"ל קנסא דרבנן, ועם כ"ו לא מצא הגאון המובהק הנ"ל מקום להתירה מבח ס"ס. אף לא לאחר שתתגרש מן השני ותתחלץ מיבמתה, כיון דלעומת זה יש הרבה ספיקות לאידך גיסא ולאיסור. ובאין, רוצים להתיר א"א על סמך ס"ס, אף בלי גט כשר מבעלה, רח"ל מהאי דעתא. **וישיגית,** דהעולה על כולנה, והגדולה מכל הראיות נגד אפשרות הכשר כפיה ע"י ס"ס, הוא ממה דחזינן מסתימת כל גדולי הפוסקים שכל בית ישראל נשענים על הוראתם, שנמנו לעיל (ענף ג', אות ד'). שדגו על מקרים חמורים מאוד, מצעלים הכי גרועים שהמאוסות בהם מו"דק ומאומת ממעל לכל ספק, וכגון: **משומדים, נואפים, מחללי שבתות, אוכלי נז"ט, עבריינים, גזלנים, משחיתים צמיטתם, מרעיזים נשותיהם, וכו'.** ועב"ז חזינן, דלא אשתמיט אף חד מינייהו להמיר או להכשיר כפיה [או אף רק "הרחקה דר"ת"], על סמך "ס"ס" שמכח מחלוקת רבנותא [דאיתנהו צה"ל], ע"ש.

ומעתה, אי נימא דיש מקום להחיר כפיה על סמך ס"ס, הלא תקשי קושיא גדולה ועצומה: מדוע קצור קצרה ידס של הנך גאוני קדישי מלהושיע להני נשים אומללות שנפלו צפח גברי רשיעי ואלומי, ולא החירו לכוף את צעליהן על סמך ס"ס דמחלוקת הפוסקים. ובי פתי יסיר הנה לחשוד: דזהו משום שלא היה איכפת להם נרות צנות ישראל [ח"ו], או דסיבת הדבר הוא: משום שלא עלתה על דעתם דבר פשוט כזה, מה דכל בר די רב שלמד ק"י ציו"ד יודע ממקצוע הגדול הזה דס"ס. אלא מאי, על כרחינו אין לנו מנוס מלצא להמסקנה הצרורה: דעכס שתיקתם מלומר כן, זה גופא משמש כהרצאה היותר חזק ואמין. דהוי ס"ל לפשיטות גמור: דאי אפשר להחיר או להכשיר כפיה על סמך ס"ס, ועל כרחינו דנקטו כן מכח הנך ששה טעמים הנ"ל (מאות ט' ולהלן). וא"כ מי ירהיב לפרוץ ולהחיר "צמאים עלי" סתמא, צמקום שנעדר מגדולי הפוסקים לעשות כן אף צמקרים נדירים הללו, וזהו טענה ניכחת שאין עליה שום תשובה.

מבל המקובץ עד כאן, כבר ברור די והותר, דיחוייה והפרכתה המוחלט של דברי הויען דוד (ווייס, ח"ו סי' מ"ד, אות ט"ז), שהרהיב להכשיר כפיית גמ שכל גדולי דורינו מא"י וחז"ל פסלוה במוחלט. עם האמתלא העלוב: שעכשיו שהוא כבר "דיעבד", יש להכשירה מכח ס"ס, [כדי שידעו המתפרצים מה לעשות לכתחלה...].

שני דיחויים נוספים על אפשרות צירוף דעת הרמב"ם דכפיה שלא כדין ע"י ישראל כשר מה"ת, בנוגע ל"מאים עלי"

ועתה נפן להוכיח, דבפרט מה שרצה לצרף לס"ס הנך שני שיטות הרמב"ם הנידחין מהלכה: חדא, דכפיה שלא כדין ע"י ישראל כשירה מה"ת, ועוד, דמותר לכוף על טענת מ"ע. דמלבד כל הדיחויים הכלליים האמורים עד כאן (אותיות ט' - י"ג) על כל עצם האפשרות להכשיר כפיית גמ ע"י ס"ס.

[וגם] צנוסף מה דאפשרות צירוף דעת הרמב"ם: שמותר לכוף צמ"ע, הוא מופרך ועומד גם מדברי (א) הרדב"ז [נדפס (ב) במהר"י בירב (סי' ס"א)], וכו"כ (ג) מהר"י קאשמרו [נדפס (ד) בדרכי נועם (סי' מ"ב)] שכתבו להדיא: דצטום אופן אי אפשר לצרף שיטת הרמב"ם צזה אף לא לסניף צעלמא. וב"ב (ה) החזו"א (סי' ז"ט, אות א') מד"ע, לענין שא"א לצרף דעתו: דכפיה שלא כדין ע"י ישראל כשר מה"ת, אף לא לסניף צעלמא,

עיי"ש]. ובן צנוסף מה שזה מנוגד ועומד מן הכלל הגדול: דדיעה שהיא צניגוד לפסק השו"ע ונו"כ, אין לצרפה לס"ס, וכדלקמן (ענף י"ד, אות ז') עיי"ש]. וגם מלצד השמנה דיחויים שנמנו במשפט הכפיה (סי' ז' ס"ו, סק"ד אותיות י"א - י"ג) על מה שהח"צ מצרף שיטת הרמב"ם דעישוי שלא כדין ע"י ישראל כשר מה"ת לספק. שהובחנו שם, שזה מופקע ועומד מדברי כל גדולי הפוסקים, דכולם שייכים גם על דברי הויע"ד וכמוצן.

דבנוסף לכל זה, יש עוד שני דיחויים עיקריים על דברי הויע"ד, שרוצה לצרף שיטת הרמב"ם: דכפיה שלא כדין ע"י ישראל כשר מה"ת, בנידון ד"מאים עלי", ואלו הם:

(טו). **ראשית,** לפי המצואר בבפיית מאסר (סי' ז', ענף ו') ע"פ דברי גדולי הפוסקים: דיש כעשרה מקרים היכא דגם הרמב"ם מודה צזה דכפיה דמ"ע פסול. ובגון: כשהסכים לגרש צאזיה תנאי מקוים לטובתו, דכתב מהרשד"ם (סי' מ"א) ועוד פוסקים: דאס כפו אותו לגרש צל"ו, הגט פסול אף צגצרים שמותר לכופן, וכנ"ל (ענף ט'). ופשוט דצכל כה"ג, הגט פסול גם להרמב"ם, דהרי מהיכ"ת שיקיל צדין מ"ע, עוד יותר מצדין החמש צגצרים מי שמותר לכופן ככו"ע, וכגון מוכה שמין וכדומה, דלא מסתבר כלל דמ"ע יהא עדיף מהס.

וא"כ פשוט, דצכל כה"ג היכא דהרמב"ם מודה דאסור לכוף צמ"ע, ס"ל דפסול מה"ת אף כשכפאוהו ישראל. דהרי טעמא מאי, שהגט פסול צכה"ג, אף צאותן הגצרים שמותר לכופן, משום דלא הותר אללס הכפיה רק כשהס ממאנים מלגרש צשו"א, משא"כ כשהס מסכימים לגרש ע"פ תנאים מסויימים, אס נכופס לגרש צל"ו. נמצא דהעישוי לא נעשה למטרת השגת עכס הגט, רק למטרת השגת צגצרים נדדיים: [השליחות, או שטרות מליתן לו משאלותיו ההגיוניים].

וביין דשאר כל הצעלים דעלמא, יש להס זכות להתלות נתינת הגט, צתנאי השגת זכיותס הצדדיים, מהיכ"ת שחז"ל יקפחו צעלים הללו מזכות זה, רק משום שמותר לכופן לגרש. דהרי לא נאצד מהס רק היכולת [מה שיש לצעלים דעלמא]: למאן מלגרש כליל, אצל כשמסכימים לגרש, אכתי לא נאצד מהס הזכיות הצדדיים שיש לשאר כל הצעלים דעלמא, לצקש לטובתס תמורת נתינת הגט. דפשוט, דרק משום מטרת קיפוחס

מהשגת אותן הדברים, לא הותר לכופן על הגט, וממילא ברור דה"ה דגם לשיטת הרמב"ם יופסל כפיה דכזה"ג אף מה"ת. דמחייב"ת שיכשיר מה"ת כפיה המתבצע למטרת קיפוח זכות הצעל להשגת דברים נדדיים, מה שכל הצעלים זוכין בזה, בו בזמן שמסכים על ענש נתינת הגט.

ומעתה, הלא בעובדא דהויע"ד, היה הצעל מסכים לגרש, אם היו מעניקים לו את תציעותיו האנושיים וההגיוניים: שלא להפסיק את קשריו עם ילדיו, [וכ"ה גם בנ"ד, וכנ"ל (ענף י"ג, אות ב')]. וא"ב נמצינו, דרנונו לנרף שיטת הרמב"ם: דמעושה שלא כדין שע"י ישראל כשר מה"ת, לס"ס, נפל בצירא, דהרי בכפיה דמ"ע אף חיוב גירושין לית ציה לדין וכנ"ל (ענף ג'), וא"כ הרי גם להרמב"ם היא פסולה כזה"ג מה"ת, ופשו"ב.

(זו). **ויצטרית** והוא עיקר גדול, דמאחר שהויע"ד מיירי מכפיה דמ"ע, דלהלכה הצעל פטור לגמרי מלגרש, ואף רק "חיוב גירושין" בעלמא ג"כ ליכא עליו וכנ"ל (ענף ג'). וא"ב, הרי ל"ש לדון כלל להכשיר מה"ת ע"פ שיטת הרמב"ם: דמעושה שלא כדין בישראל כשר מה"ת, דהלא גם הוא לא קאמר כן רק דוקא כש"טעור" הצ"ד צה"היתר כפיה" גרידא. ובדמובח מלשונו (גירושין פ"ב, ה"ב): לא היה הדין נותן שכופין אותו לגרש, וטעו צ"ד.. ואנסוהו וכו', כלומר שהם טעו רק צדין "כפיה", דהיינו בגוונא שעכ"פ רוצין עליו "חיוב לגרש" מן הדין. אלא שהם סברו בטעות, דכיון שהוא חייב לגרש מותר גם לכופו, רק כזה"ג ס"ל להרמב"ם: דמה"ת עכ"פ כשירה, ואינה פסולה רק מדרבנן.

משא"ב צעל שהוא פטור לגמרי מלגרש [כמו צ"מאים עליו לדין], ונמנא שהצ"ד טעו בכפילא: חדא, שסברו שהוא חייב לגרש, ועוד, שסברו שגם מותר לכופו ע"י, כזה"ג לא הכשיר הרמב"ם מה"ת מעולם. [ועי' משפ"ח הבפיה (ס"י ז' ס"ו, סק"ו אותיות כ"ח - ל') שהסברנו חילוק זה בטעונו"ד, וגם הצאנו ראיות ברורות לזה, עי"ש ואכמ"ל]. וא"ב נפל בצירא מה שהויע"ד רוצה לנרף שיטת הרמב"ם: דכפיה דשלא כדין ע"י ישראל כשר מה"ת, להכשרת כפיה ד"מאים עליו, דזה לא ייתכן בשו"א, וכדבר האמור.

מחפה על הפורצים תוך כדי למחות על הגוררים

(ז). **והעולה** על כולנה, הוא מה שהויע"ד לקח עצמו לנ"ד אחד, לזל צתר איפכא: דבמקום

למחות על המתפרצים, שנישאו באיסור אשת איש, נגד התראת כל גדולי דורנו, [דבר שלא עשה מעולם]. הוא מחפה על העוצרי עצירה, להצדיק מעשי הירוס שלהם, עם היחירי סרק שאין בהם ממש, מה שלקח מפוקרי ה"רבנות" וכנ"ל [ברצותו למנא חן בעיני ההמון]. ועל מי הוא מוחה (שם בסוף דבריו), על ח"א מי שעשה כדניא: לנאת בגלוי נגד המתפרצים, בכתבו עליו: שעבר על האיסור ד"בזיון תלמידי חכמים" ושגם "חייב נידוי".

בן בזמן, שהאמת הוא להיפך מכל דבריו: [א], **שאותו המוחה "צרוך הוא מפי עליון"**, [וכמש"כ הפוסקים, עי' משפ"ח"ב (ס"י ע"א ס"ד, סק"ח - י')]. [ב], **אדרבה, המתפרצים צהיתרים מסולפים, וגם המחפים עליהם ומחזיקים בידם**, [ע"י פרסום ההיתרים המסולפים לרבים בדפוס], **הם הם המחזיקים נידוי ע"פ דברי כל הפוסקים**, [עי' משפ"ח"ב (ס"י א' ס"ו, סק"ד. וס"י ע"ג ס"ה, סק"ג - ה')]. [ג], **הפוסקים הפליגו בחומר העון ד"הכשלת רבים" ע"י פרסום היתרים לא נכונים בדפוס**, [עי' משפ"ח"ב (ס"י א' ס"ה, סק"ד אותיות ז' וג')]. [ד], **פוסקים רבים כתבו להדיא: שחייבים לבזותם צרבים**, [עי' משפ"ח"ב (ס"י א' ס"ו, סק"ה)], **וכן עשו למעשה הרבה גדולי ישראל, אף על ת"ח מובהקים, מי שתורתן נעשית להם לרועץ, צהוראתם המקולקלים** [עי"ש (סק"ו - ח')].

[זיוף י"א]: הסתמכותן בפילוף על דברי העין יצחק

(יח). **ומעתה,** לאחר כל האימורין הניתנין לעיל (אותיות ט' - י"ז), צדיחוי המוחלט מאפשרות השתמשות צ"ספק ספיקא" להכשר כפיה. הרי מבואר מעצמו, דמה שתולין עצמם על דברי העין יצחק (ח"ב, ס"י ל"ה) כאילו שהכשיר כפיה דמ"ע מכח ס"ס, דאין צדצריהם כלום. דמלבד מה דאף אם לו היה כותב כן [מה שז"א וכדלקמן (אות י"ט)], ג"כ היה פשוט: דאין הלכה כיחיד נגד רבים שפסלו גם צדיעצד, וצפרט נגד כל נ"ב השו"ע וכנ"ל (אות א'). ובזה גם, דכבר מבואר לעיל (אות ה'): דצשו"א א"א להתאחו לסמוך על דעת יחידאה המקיל צדאורייתא, ואף לא צשעה"ד ועיגון. וא"ב אף אם העי"ז היה כותב כן, פשוט דל"ה הלכה כמותו, כיון דלא מצינו לו חצר צאף אחד מגדולי הפוסקים, שיכשיר כפיה על סמך ס"ס, וז"פ. אבל צאמת, דכל ענש התליה עליו, הוא זיוף ערוס וגורא, צדודאי לא עלתה על דעתו לחלוק על כל נ"ב השו"ע.

אך כיון דמיירי שם מ"מוכה שחין" מי שמוחר לכופו לכו"ע, אלא מדנקתפק: אם זהו אותה מין "שחין" שדברו עליה חז"ל, על כן "לענין זה" הוא דסמך על ס"ס, עי"ש.

יט). ומלבד כ"ז והוא העיקר, דהרי שם מיירי מצעל ש"קידשה צרמאות" [שהעלים ממנה טרם התחתנו עמה: שהוא סובל ממחלת השחין]. בזה דמטעם זה לחוד, כבר מקיל הרא"ש לכופו לגרש וכנ"ל (ענף ז', אות ז'), [וגם החרת"ם (אה"ע ח"א, סי' קט"ז) מקיל בכה"ג לכופו צה"נ מטעם זה, וכדלקמן] (ענף ט"ו, אות ז' ד"ה צה). וא"כ כש"כ כשצנוסף לזה, היה גם "מוכה שחין" שהוא מחמשת הגזרים שמוחר לכופו לכו"ע, ודאי ברור בתכלית הפשיטות: דאם "קידשה צרמאות", דמותר לכופו לגרש. דאף אם לו יהא, דיש ספק אם זהו דיוק אותה מין "שחין" מה דאיירי מינה חז"ל, מ"מ לא יגרע עכ"פ משאר מוס גופני שהעלים ממנה, דמותר לכופו בשביל זה, וזפ"צ מאוד. ועוד, דשם היה "עיגון" אמיתי, דהרי מחשש סכנה ל"ה מניחים אותה אללה אף אם היתה רוחית, וכמבואר בשו"ע (סי' קנ"ד, ס"א) עי"ש, ופשוט דכ"ה אף צספק אותו מין, דחמירא סכנתא מאיסורא. וא"כ, הרי אין לך סילוף גדול מזה, ללמוד מזה הכשר כפיה כללית בכל "מאים עלי" [שמכח קטטות ומריבות], מצלי הטענה החזקה: ש"קידשה צרמאות", ופשוט דדבריהם צטלין ומוצטלין, וח"ו לסמוך עליהם.

[זיוף י"ב]: הסתמכותן בפילוף על דברי הסד"ר וזוטא

ב). ובן מה שהויע"ד (שם, אות י"ד) רוצה להעמיס דעת הסדר אליהו רבה וזוטא (אלפנדרי, סי' י"ג), כאילו דמשמע מדבריו, דצמאיות אמיתי היה מכשיר דיעצד אף כפיה גמור, [מה שג"ז לקוח מדברי פוקרי ה"רבנות", וכדלקמן]. אבל זהו דמיון שוא ומופרך, מה שנגרם לו מרדיפתו ולהיטתו להכניס קלות וקריירות בכל עתם הפסול ד"מעושה", וכדמצינן ויואל מכל דבריו שם. דמלבד מה, דאף אם לו היה הסד"ר כותב כן, ג"כ לא היה הדין משתנה עי"ז, כיון שזהו צניגוד לדברי כל נוס"כ השו"ע הנ"ל (אות א') וכנ"ל (אות ה'). וענף ז', אות ט"ז).

בר מן דין, הרי המעיין דבריו הסד"ר ישתכנע מדבריו להיפך מדבריהם, בראותו איך שסלד שם מלהתיר כפיה צנידון דהתם. לברורות דמיירי שם מעוצדא נדיר מאוד: שהאשה מיאנה בצעלה מיד משעה הראשונה. ועד כדי כך: שאף [לא השתתפה בצעודת נישואין, ו] לא

לנתה עמו, רק תיכף אחר החופה צרחה ממנו לצית אציה, ושהתה שם צעיונה למשך עשרים שנים רזופות, צעוד שהוא נשא עליה אחרת והוליד ממנה צנים. ולאחר שמתלצט להוכיח באריכות גדול (צערך כ' דפיס): דשאני בכה"ג כשמיאנה צו מיד צתחלה, כיון דאין לך "מאיות" הצרור למעלה מכל ספק, יותר מזה. ודמייא ל"קידשה צרמאות", דאף הרא"ש, למרות שהוא מראשי האוסרין לכופו צמ"ע, מתיר לכופו בכה"ג וכנ"ל (אות י"ט). [וגם דמיא לנשאת לו צעל כרחה, דבכה"ג כתב רשב"ש (סי' ט"ג), [הוצא בב"י (סי' ע"ז, אות ז' ג'): דגם החולקים על הרמז"ם צמ"ע, יודו דכופין בכה"ג לגרש. אלא דעכ"ז סיים הרשצ"ש: דלמעשה לא היה סומך עי"ז, וע"ע שו"מ (מהדו"ג ח"א, סי' ט"ג), דג"כ כתב דצניסת לו צע"כ שאני, עי"ש]. ועב"ז חזינו, דהסד"ר מסיק שם אף בכה"ג: דלא מלאו לצו להמיר "כפיה", ולא המיר שם למעשה רק צניעת ה"הרמאות" צלצד, עי"ש.

יא"ב איך זה הרהיב הויע"ד להתנצאות צסקר: ד"דציעצד" היה הסד"ר מכשיר גם "כפיה" גמור, ואפילו רק צמ"ע גרידא. [ובחזן בזה קימחא טחינא מיב"א (ח"ג סי' י"ח, אות ה'), ופד"ר (מאגר מקוון, פס"ד מ"ו) שנדמה להם כן]. תבחי"ם אנתנו דמהו הצריירות הזה, שהיה חולק על הנך פוסקים נוס"כ השו"ע הנ"ל (אות א'), צו צומן שאין צוחינו לעשות כן וכדלקמן (ענף י"ד, אות ז' ד"ה דהלא). ובפרט, כשכל סגנון לשוני, איך שהוא ירא ומפחד שלא לפגוע בהיתר א"א שלא כדין, מורה להיפך. הרי רק משום שנתחשק להם לפוקרי הרצנות לכחצ כן, כבר יאות לאשר דבריהם המסולפים של המפרצים הללו. ובו צומן, דחזינו דאף כש"מיאנה צו מיד צתחלה", [על אף שמדמהו ל"קידשה צרמאות" שגם הרא"ש המיר לכופו בכה"ג], עכ"ז לא המיר הסד"ר יותר מן ה"הרמאות", אמתהה.

ענף יד

ביאור יסודי ומקיף בשיטת רא"ש ותשב"ץ
אם יש להכשיר בפיה דמ"ע בדיעבד

[זיוף י"ג]: פילוף דברי המתפרצים, כאילו שלדעת הרא"ש והתשב"ץ יש להכשיר לדין "בדיעבד" בפיה ד"מאים עלי"

א). ועתה נפן ונצוא למה שהויע"ן דוד מנהיר (שם): שעלה צידו להמציא "דרך חדש": ע"פ

וצפרט כשדצרי מוצאין בבור וב"י וכלקמן (אות ג, ד"ה ולא. ואות ה, ד"ה ונימא, וז"פ).

דהלא כללא אית לן: דאין צומוינו להקל נגד השו"ע ונושאי בליה, [דאין לומר "קיס ל"י נגדס, וגם אין להקל נגדס צ"ספק ספיקא"]. דבן החליטו גדולי הפוסקים שהעניקו את החמה צוקומתן, ואלו הם:

ע"י (א) שלח"ק (שער האומיות אות קו"ף, סי' מ"ה), (ב) חו"י (סי' קס"ה), (ג) שער אפרים (סוסי" קי"ג), (ד) תומים (סי' כ"ה, אוריס סק"צ), (ה) קיצור ת"ב (שם, אומיות קכ"ג, קכ"ד), (ו) עבוד"ג (סי' מ"ח), (ז) פנ"י (שו"ת ח"צ, סי' נ"ב), (ח) שאילת יעב"ץ (ח"א, סי' ע"ה), (ט) פרמ"ג (יו"ד, כללי אור"ה, סק"ו), (י) כפי אהרן (סי' י"ג), (יא) ברב"י (שו"מ סי' כ"ה, אות כ"ט), צ"ס (יב) מחר"ח אבולעפיא, [שהוצא: (יג) בשמחת יו"ט (להרי"ט אלגאזי, סי' י"א), (יד) חקרי לב (אור"ח סי' ז"ו, וסוסי" קצ"ח), (טו) יפה ללב (ח"ב, נהקדמה)], (טז) נתיח"מ (סי' כ"ה, ח"י סק"כ), (יז) רב פעלים (ח"ב, יו"ד סי' ז'), (יח) רעק"א (קמא, סי' פ"ו, ד"ה וצמוד), (יט) ושם (סי' ז"א, ד"ה וז"א), (כ) ושם (תניינא סי' י"ד, ד"ה מקור), (כא) ושם (סי' י"ט), (כב) ושם (סי' ס"ה, ד"ה מ"ט), (כג) ושו"ת רעק"א מכת"י (סי' ז"ד).

וע"ע: (כד) אגרות סופרים (מכתבי רעק"א, סי' מ"ז ד"ה א"י) [מכתב מצעל רחש לבב לגיסו הגה"ק ר' ליב איגר זצ"ל מלוצלין, מה שקיבל מחותנו הגרעק"א, ומגיסו החת"ס], (כה) בית אפרים (יו"ד סי' ע"ח), (כו) חתם סופר (אה"ע ח"ב, סי' ק"צ), (כז) יהודה יעלה (אסאד, ח"א אור"ח סי' ל"ו), (כח) דברי חיים (יו"ד ח"א, סי' ס', ד"ה ועמה), (כט) ושם (ח"ב, סי' מ"ו, ד"ה קבלתי), (ל) ושם (אה"ע ח"א, סי' ז"ו), (לא) שו"ת ד"ה להגרש"ק, תלמידי ח"א, סי' ס'), (לב) מחשבות חרוץ (להגה"ק ר' נדוק הכהן מלוצלין, אות ג'), (לג) ושם (אות ט"ו, ד"ה ונראה), (לד) אשל אברהם (להגה"ק מצוטטשט, אור"ח סי' רפ"ה), (לה) מחרש"ם (ח"א סי' ז', ד"ה והנה צנף), (לו) אור גדול (להגדול ממניסק, סי' כ"ו, ד"ה אמנס), (לז) בית רידב"ז (סי' ב', ד"ה והנה), (לח) חזו"א (יו"ד סי' ק"ג, אות ד', ד"ה והנה), (לט) חלק"י (אה"ע, סי' ל"ג), (מ) מו"ר ויען יוסף (אור"ח סי' ס"ג, ד"ה מש"כ), (מא) שבט הלוי (ח"ג, סי' א'), (מב) ושם (ח"י, סי' ק"ס), עי"ש.

ובי הוא זה ואיזה הוא ממחנה היראים, אשר ימלאנו לצו לילך חשכים, ויהיו לצועט צדברי אריות ונמרים

שיטת הרא"ש (כלל מ"ג, סי' ו') המוצא בתשוב"ץ (ח"ב, סי' ק"פ): דיש להכשיר כפיה דמ"ע "צדיעצד". ומעמיד פנים, כאילו שהמציא כאן "חדשות" מדיליה, צו צומן שכל ע"ס רעיון זה הוא קימחא טחינא מדברי הרמ"ש [שכבר התטפלנו עם דבריו צוה והפרכנוה צקונטרס פתילי חותם (תשס"ה, ענף כ', ד"ה והשלישי)]. בי שלקח זאת, מדברי מתחכמי ה"רבנות" שהתאחזו על דברי התשצ"ץ הללו חזור ושוב זה עשרות בשנים, [עי' צ"א (ח"ד, סי' כ"א), וש"ש (עמר, ח"ג אה"ע סי' י"ט, תשנ"ה)], ומשם לקחו גם הויע"ד כמו יתר כל דבריו שם.

ברם עלינו להצין, דדברי הרא"ש והתשוב"ץ לא נתגלו היום מאיזה כת"י ישן שמצאו צעליה תחת גל של אבק.... דהרי תשובותיהם כבר נתפרסמו צעולם מאות בשנים. והיעלה על הדעת, שכל רבותינו גדולי הפוסקים, אריות ונמרים צתורה ויראה, כולם שגו צרואה והכו צסנורים ולא הרגישו צמה שלנגד עיניהם ח"ו. עד שצאו פוקרי ה"רבנות" והנגררים אחריהם, להאיר עינינו.

אשר על כן, נציא כאן התמזית ממה שהשצנו על דבריהם הללו צספרינו משפט הבפיה (סי' ג') [העומדת צשלצי העריכה], וניחוי את ה"תמונה המליאה" ע"פ מצטס של רבותינו הפוסקים, איך שהם צצינו זאת. וגם לאחר הצדיקה צדבריהם של הפוסקים המוצהקים יוצ"ח של התשוב"ץ, ה"ה: צנו הרשב"ש, ונכדו היבין ובוועז, איך הימה תגוצתס והצנתס צדעת אצייה חוקינס. דהלא שוס צר דעת לא יחשוד את ה"רבנות" ואתס עמס הויע"ד: שהם מחצצים ומעריצים את דברי התשוב"ץ יותר מיוצאי חלציו. וניחוי אן מצינרופ צבריהם: דהמתחכמים דן הם ה"טועים" האמתיים, דליכא שוס סמיכה כלשהו כלל, ללמוד מדברי הרא"ש או התשוב"ץ פתח הימר והכשר לגט מעושה דמאים עלי, צדיעצד, לדידן.

ביאור מקיף ויסודי בשיטת הרא"ש:

(ב). **והנה**, טרם כל שיח ינמח יש להדגיש, דאף אם לו היה כן האמת: דהרא"ש היה מכשיר "צדיעצד" [מה שז"א וכלקמן (אומיות ד' - ח').] ב"ב ל"ה זה מועיל כלום לשנות הדין נגד פסק דינס של גדולי הראשונים ואחרונים [כ"א צמספר], וציניהם: נו"ב השו"ע הנ"ל (ענף י"ג, אות א') שפסלו להדיא אף צדיעצד וכנ"ל (ענף י"ג, אות ה', וענף ז', אות ט"ו), ולקמן (צסיכוס, ד"ה וכלל). בעוד ולמרות, שהרי כולם ראו את דברי הרא"ש,

הללו, רבותינו הק' שאנו הולכים לאורם. ויתברך בלצבו לאמר בשרירות לבי אלך, לסמוך על קלי דעת של זמנינו, חדשים מקרוב צאו לשנות תורת מרע"ה, לא יאצה ה' וגו'.

הרא"ש הוא מראשי המחמירים שלא לבוא במאים עלי

ג. ברם, כל הולך ישר המתכוון באמת ובתמים בצירוף כל דברי הרא"ש, יצין דלא ייתכן בשו"א כלל להעמיס דעתו, כאילו דכל איסור הכפיה צמ"ע לא נאמרה רק באופן "לכתחלה". בו זמון, שהוא היה מראש הלוחמים היותר חריפים, נגד המקילים לכופ במאים עלי. ויצעק ע"ז ככרוכא בט' מקומות (כתובות פ"ה, ס' ל"ד, ו"ה. ובשו"ת כלל י"ז, ס' ו'. וכלל מ"ג, ס' א', ג', ו', ס' ט', י"ג, ו"ד): שהעושה כן מרבה ממזרים בישראל. ובפרט, כשמדגיש חזר ושוב: דהחלטתו מצדקס על היות ראיות ר"ת חזקים "שאין אדם יכול להשיג עליהם". [אלא ליתר שאת מוסיק כ"פ: דאף אם לו היה "ספק" בדבר, ג"כ היינו צריכין לילך לחומרא בהנוגע להתרת א"א, אבל לא שתופס כן רק "מספק" בעלמא, כמו שהקלים רוצים להעמיס בדבריו].

וְלֹא עוד, אלא שהפליג (כלל מ"ג, ס' ח'): לכתוב בחריפות גדול, בזה"ל: תוצרר אלמנות חיות כל ימיה... וכי נשציל שהיא הולכת אחרי שרירות לבה, ונתנה עיניה באחר, וחפלה בו יותר מצעל נעוריה, נשלים תאותה, ונכוף האיש שהוא אוהב אשת נעוריו, שיגרשנה, ח"ו לשום דין לדון כן, עכ"ל. [והוצא בשור (אה"ע, ס' ע"ז), וב"י (שם, אות ב')]. וגם פסק (שם, ס' ג'): דאף בעל מטורף ומשוגע המסכן את חייה, ג"כ א"א לכופ בשו"א על מתן גט, ע"ש. וזה הוצא בשור (ס' קנ"ד), וגם נפסק כן להלכה בשו"ע (שם, ס"ה) [צלי שום חולק כלל מאף אחד מהנו"כ שם]. ועד כדי כך חשש הרא"ש מן החורצא שע"י כפיה צמ"ע, עד שפסק (כלל י"ז, ס' ו'. וכלל מ"ג, ס' ט'): דמותר לילך בעש"ג, להמלונן על מצנעי הכפיות, ואין בזה משום "מקירה", ע"ש.

וְאֵף יותר מזה חזינן מדבריו (כתובות פ"א, ס' ל"ה): דעד כדי כך הפליג בחומר הכפיה: דאף חשש יציאת האשה לתרבות רעה, לא הכריע אצלו את הכף להחיר הכפיה. וז"ל: "מוטב שצנות ישראל הרעות ויסיפו רעה על רעתן, ואל ירבו ממזרים בישראל" עכ"ל, [וזו הוצא בשור (ס' ע"ז), ובמהרש"ל (ס' ס"ט)]. ודהשתא אם נימא דכל איסור הכפיה לדעתו הוא רק לכתחלה, א"כ הרי אין

לך "שעת הדחק" גדולה מזו: להציל צנות ישראל מטמיון. ובי לא ידע ד"שעת הדחק כדיעצד דמי", [ע"י (א) שבו"י (מ"ג, ס' ק"ב, וק"י), (ב) דברי חמודות (צרכות פ"ד, ס' א', אות א'), (ג) שאילת יעבין (מ"ב, ס' א', וקמ"ו), (ד) גורב"י (קמא, אה"ע ס' י"ג, ופ"ח), (ה) רעק"א (קמא, ס' פ"ג), (ו) חת"ם (אה"ע מ"ב, ס' ל"ג), (ז) צ"צ (אה"ע, ס' ר"ט), (ח) משיב דבר (מ"ד, ס' ע"ה) ועוד, ע"ש]. וא"כ איך יעלה על הדעת, דמה שחרד עלינו את כל החרדה הגדלה הזאת, לאסור הכפיה בלשונות חריפים הנ"ל, לא נאמרה רק "לכתחלה". בו זמון שמאיים עלינו ב"ממזרות", מה דל"ש רק "כדיעצד" כשנישאו והולידו.

ראיות ברורות שהרא"ש פוסל כפיה דמ"ע מוח"ת אף בדיעבד ד. אבל האמת יורה דרכו, דהרא"ש פוסל הכפיה דמ"ע אף בדיעבד. וראיה ברורה לזה, דהרי כתב (כלל מ"ג, ס' י"ד) וז"ל: ראוונ נשא אשה... והיא אומרת מאים עלי... אין כופין את הצעל לגרש... דאס יכפוהו לגרש שלא כדין "אין הגט גט", עכ"ל. וזהו משמעות ברור: דפוסלה מה"ת אף בדיעבד וכמ"ש בעצמו (יצמות פ"ה, ס' ד') וז"ל: ומדקאמר "אינו גט", משמע דלגמרי אינו גט, ואפילו כדיעצד פסול, עכ"ל, והוא בתו"ם (שם נ"ב ע"א, ד"ה לכשאכנסנה). [ובן כתב הרמב"ם (גירוסין פ"י ה"א) וז"ל: כל מקום שאמרנו.. "אינו גט"... הרי זה גט בטל מן המורה, ועדיין היא אשת איש גמורה, ואם נשאת תאל והולד ממזר, עכ"ל, משא"כ לשון "פסול" הוא רק מדרבנן, וכמ"ש"כ (שם, ה"ב), ע"ש].

ובן יואל ברור, גם מלשון הרא"ש (כלל מ"ה, ס' י"א), שזן שם במגרש שאמר: הרי את מותרת לכל אדם "חוץ לשמעון". וברתב שם ג"כ לישנא: ד"אין הגט גט", ומה גם דבהמשך לשונו כתב להדיא: "והוא אשת איש, ואם נשאה לוי והיה לו בנים ממנה, ממזרים הם", עכ"ל. [ועי' תו"ם (גיטין ג' ע"ב, ד"ה וכו') שכתבו: דבאיסור מה"ת ל"ש להקל "כדיעצד", וע"ע ברב"י (יו"ד ס' ער"ב, סק"ה)]. וא"כ פשוט וברור, דבשו"א לא ייתכן להעמיס צניטת הרא"ש, כאילו דס"ל כדיעצד יש להכשיר כפיה ד"מאים עלי", דהרי כתב להדיא: ד"אין הגט גט" דפירושו מה"ת, וגם כתב ואם נשאת תאל והולד ממזר.

הרא"ש מקיל רק "לשעבר" ולא "בדיעבד" וביאור החילוק ה. וברית ספר וניחוי שם בלשון הרא"ש (כלל מ"ג, ס' ו'), מהיכן שרצו להעמיס בלשונם שמתיר

"צדיעצד". דבאמת לא הכשיר כלל הכפיה "צדיעצד" רק "לשעצר", דז"ל מש"כ להמקומות שסמכו בכל דצריהם על הרמז"ס: ובל המעשה צטענה זו מרצה ממזרים צישראל, ועל "להצא" אני כותב, [כלומר על הנשים שנישאו וילדו לאחר שכבר קבע להם, דאין הלכה כרמז"ס], אצל "לשעצר" [כלומר, אותן שנישאו וילדו טרם כן], אם סמכו על רציו משה, מה שעשו עשוי, עכ"ל. [והובא לשונו זה (א) בבב"ב (ס"י קמ"ו), (ב) ב"ד (ס"י קנ"ד), (ג) ב"י (ס"י ע"ז, אות ז' ג'), (ד) מהרש"ם (אה"ע, ס"י י"ז), (ה) מהרש"ל (ס"י מ"א) ע"ש]. הר"י, דלא הכשיר אף לאותן מקומות שנהגו צכ"ד כרמז"ס [צין צקולותיו וצין צחומרותיו], "צדיעצד", רק "לשעצר", וכדכתב להדיא.

ופשוט, דמה שמכשיר "לשעצר", מוצן היטב מאוד, דודאי דאי אפשר לגזור על "לשעצר" ד"תלא מן השני", וש"צניהם ממזרים". דאפו יעלה על הדעת, דכל יו"ח של הנשים שנתגרשו צתקופת הגאונים, ע"י גט כפוי דמ"ע [שנקטו צימיהם להיתר, ע"י רי"ף (כתובות ס"ג, ע"ז), צעה"מ ומלחמות (שם)]: שהם ממזרים ח"ו, ודאי דלא. בדרה"ל דומיא דטרם שנמנו וגמרו דהלכה כצ"ה, דאותן שהתירו צרת הצת ע"פ דעת צ"ש לא נאסרו אח"כ למפרע כיון שעשו אז כדינא, [ע"י חזו"א (יו"ד, ס"י ק"ג, אות א')]. בושא"ב "להצא", אותן שנישאו לאחר שנקבע להלכה: שאסור לכוף על טענת מ"ע, ודאי דהכפיה פסולה להרא"ש אף "צדיעצד", [דומיא דצרת הצת לאחר שנקבע דהלכה כצ"ה], וכדמוכח מלשונו: ד"אין הגט גט" וכנ"ל (אות ד'). ובן כתב מהרש"ל (ס"י ס"ט) להדיא וצפשיטות על דברי הרא"ש הללו: דמכאן ולהנא הוא פוסל אף צדיעצד, [והוצא בבגה"ג (ס"י ע"ז, הגז"י אות י"ד), ע"ש].

התשב"ץ בשם הרא"ש [ושאר ראשונים] מקילין בדיעבד רק לאותן מקומות שעשו הכל ע"פ הרמב"ם, ואין מזה ענין לדידן

ו). **ומעתה** נמצינו, דהנך לישי ד"לכתחלה "צדיעצד" מש"כ התשב"ץ (ח"ב ס"י ס"ט, ק"פ, ורנ"ו) צסס הרא"ש מה שלא נמלא לפנינו צתשוצתו הנ"ל (כלל מ"ג, ס"י ו'). עבצ"ל, דמיירי מתשוצה אחרת מהרא"ש מכת"י מה שהיה לפניו, דמחלק שם צין "לכתחלה" ול"צדיעצד". ובן מוכח ממש"כ התשב"ץ: (צסי רנ"ו): דחילוקו של הרא"ש צין לכתחלה

ודיעצד נכתבו להמקומות שנוהגין הכל על פי הרמז"ס. וז"ל: אצל אם נעשה מעשה "צמקומות שנוהגין ע"פ ספריו ז"ל, כתב הרא"ש ז"ל שאין מחזירין הדצ"ר. [ובודון העלים הויע"ד דברי תשצ"ץ הללו, דהרא"ש כתב כן לאותן המקומות דוקא, צכדי לייצר תמונה מסולף, כאילו שהרא"ש כתב כן לכל המקומות]. ואילו צתשוצת הרא"ש (הנ"ל, ד"ה ויחי) שלפנינו, לא נמלא שום רמז ורמזא כלל, שנכתב לאותן המקומות הנוהגין כהרמז"ס, א"ו דהתשצ"ץ מיירי מתשוצת רא"ש אחרת שהיה לפניו.

ובהיות, שזה מיהא צרור, דהתשב"ץ מדגיש (צסי רנ"ו), דמה שכותב צסס הרא"ש שהוא מכשיר [צתשוצה שאינה לפנינו] כפיה דמ"ע צדיעצד: שהרא"ש כתב כן [רק] לאותן מקומות שנוהגין בכל דצריהם ע"פ הרמז"ס. ולפ"ז נמצינו, דה"הכשר צדיעצד" לאותן המקומות, אינו "חידוש" כלל, אדרצה ה"אסור דלכתחלה" להם, הוא צגדר חידוש ו"חומרא". דביון דצאותן מקומות עשו הכל ע"פ הרמז"ס, מהיכ"ת לאסור להם לכתחלה. דהרי הלכה רווחת הוא: דהקצלה לנקוט כפוסק מסוים צכל דצ"ר, צין להקל וצין להחמיר, מהני שיוכל לנקוט כוותיה "לקולא" אף "נגד רוצא". בדרה"ל דומיא דתלמידי צ"ש, שהיו מותרין להקל צצרת הצת כדעת רצס, טרם שנקבע הלכה כצ"ה, על אף דצ"ש היו ה"מועטין", וכידוע.

וזה היה חזון נפרץ [טרם חתימת השו"ע], דקיבלו עליהם צמקומות שונות פסקיו של איזה פוסק מסוים, ועשו כדצרי צין להקל וצין להחמיר. ע"י (א) אבקת רובל (להצ"י, ס"י ל"צ), (ב) ושה"ג (גדולים מ' רמז"ס), שהיו מקומות שפסקו צכ"ד בהרמב"ם. ולעומת זה, כותב (ג) זכרון יהודה (לצן הרא"ש, ס"י נ"ד): שהיו מקומות שפסקו בהרא"ש צכ"מ שהיה חולק על הרמז"ס. וז"ל (ד) יבין ובויעז (ח"ב, ס"י כ"ג): אם יש צעיר הסכמה להתנהג על פי רצ מיוחד, אין לזוז מדעתו, וחזר דינו כ"הלכה פסוקה". בי יש מקומות מתנהגים על פסק הרא"ש ז"ל, ויש מקומות מתנהגים על פסק הרשב"א ז"ל, ויש מקומות מתנהגים עפ"י הרמב"ם ז"ל, עכ"ל. וכתב שם, דצמדינת אלגזיר"ר תיקנו הריב"ש והתשב"ץ להתנהג הכל ע"פ הרמב"ם חוץ מג' דצרים, ואחד מהם הוא: צ"מא"ס עלי", ע"ש. [ועד כדי כך מהני המנהג לפסוק כפוסק מסוים צכ"ד, דאפילו

לטעון "קיס ליי" כנגדו אינס יכולים, וכמש"כ (ה) ב"י (חומ"מ, סי' כ"ה, צ"ה), (ו) ורדב"ז (מ"ד, סי' קט"ו), (ז) ומהרי"ף (סי' כ"ז), ע"ש].

ז. **ולפי"ז** נמצינו, דמש"כ הרא"ש [לפי עדותו של התשב"ץ] להמקומות שנהגו הכל ע"פ הרמז"ס: דצ"מא"ס עליו לא יכופו כדעתו. ע"כ דזהו רק מכח "חומרא" וסלסול, דהרי מעיקר הדין היו ראשין לסמוך עליו בזה אף לכתחלה, וכנ"ל (אות ה'). וא"כ שפיר מוזן היטב מאוד מדוע שהכשיר הרא"ש לאותן מקומות "צדיעצד" [ע"פ עדותו של התשב"ץ]. דביון דעל כרחין, דכל עמס האיסור לכתחלה, לא היתה אכלס מעיקרא רק בגדר "חומרא". נמצא, דהפה שהתיר לאותן מקומות לכתחלה, הוא הפה שאסר במקומותינו אף צדיעצד וכנ"ל (אות ד'), ולק"מ. דהרי מאחר, שכל עמס האיסור אכלס ל"ה רק בתור "חומרא", דהרי מעיקר היו מותרין לסמוך על הרמז"ס. היינו טעמא, דהיה יכול להקל להם "צדיעצד", משא"כ לדין שהאיסור הוא מעיקר הדין, שפיר אסר אף צדיעצד, ופז"צ מאוד.

ובאמת, דהרא"ש אינו יחיד צד"ו: להכשיר צדיעצד למקומות שעשו הכל על פי הרמז"ס, למרות שלמקומות אחרים החמירו בדבר זה גופא, בכל התוקף. דבן מצינו גס להרשב"א, דלמרות שהיה מראש האוסרים, והפליג מאוד במקומות רבות בחומר הדבר שלא לכופ צמ"ע, בלשונות חריפים עד למאוד. [ע"י רשב"א (ח"א, סי' תקע"ב, ותת"ס. ואלף קצ"ב, ואלף רל"ה. ות"ה, סי' ז"ה. ות"ה, סי' ע"ב, ע"ג. ות"ה, סי' תי"ד, ותכ"א. ומדשות מכת"י, סי' קע"ה - קע"ו. ובמיוחסות, סי' קל"ד, קל"ח)]. ועב"ז חזינן דאיהו גופיה (צמ"ב, סי' רע"ו) מכשיר הכפיה צדיעצד לאותן המקומות שנהגין בכל דצריהם כהרמז"ס, ע"ש]. [ו"ל מהרש"ל (סי' מ"א): וכן כתב הרשב"א, ד[אפילו במקומות שנהגו לדון הכל על פי הרמז"ס, צין לחומרא צין לקולא. אפילו הכי, צדין זה אין ראוי לדון כמותו, אס לא שכבר נעשה המעשה במקומות הללו. דבשבוע: הא במקומות אחרים, מחזירין ההוראה, והמורה המעשה לגט, הוא המרצה ממורים, עכ"ל].

ובן מצינו להר"ן, דלמרות שהוא מן האוסרים לכופ צמ"ע, וכמש"כ (צש"ת, סי' י"ג). ולא עוד, אלא שהתשב"ץ (ח"ב, סי' רנ"ו) מעיד צסם רצו הר"ר אפרים די וויראל: שרצו הר"ן אסר לכופ אף במקומות שעושין

כ"ד ע"פ הרמז"ס, ע"ש. ועב"ז חזינן דהר"ן גופיה (שו"ת, סי' ס"ב) [הוצא בב"י (סי' ע"ו, אות ב' ג')]. הכשיר **צדיעצד לאותן מקומות**, [אלא דכתב, דצין להצטל הוא ממק"א א"א לכופו], ע"ש. [וע"י מהריט"ץ (חדשות, סי' קע"ב, ד"ה ודע), ונתיבות משפט (על רי"ו, משרים נתיב כ"ג ח"ט, דף ר"ד ע"א ד"ה עוד), מש"כ לתרץ דצרי הר"ן הללו, שלא יהיו נסתרינ מעדותו של התשב"ץ: דאף במקומותיו לא נהגו לכופ, ע"ש].

הרי לנו, דהרא"ש אינו יחיד בזה, להקל צדיעצד לאותן המקומות שנהגים צמ"ד כהרמז"ס. דהרי חזינן, דגס הרשב"א וחר"ן דקאו צשיטת האוסרינ שלא לכופ צמ"ע, ג"כ הקילו צשעתה צדיעצד, לאותן המקומות שנהגו הכל ע"פ הרמז"ס. וע"כ דהטעם כנ"ל (ד"ה ולפי"ו): מכיון דאכלס לא נהגו לאיסור מעיקרא, רק בתור "חומרא" בלבד, ופז"צ. ובב"ל אינו מוזן, מדוע התאחזו על דצרי התשב"ץ יומר מעל דצרי הרשב"א וחר"ן שג"כ כתצו כדצריו ממש וכנ"ל. אדרבה, ממה דחזינן דכולס לא הכשירו צדיעצד רק דוקא לאותן המקומות, מזה גופא מוכח: דצשאר המקומות איה"נ דס"ל דפסולה אף צדיעצד. ובדחוינן צתשובת הרא"ש (כלל מ"ג, סי' ו') שלפנינו, דצכתצו "צסתמא" ולכו"ע צצשאר מקומות, לא חילק רק צין "לשעצב" ו"להצא", [וכן העתיקו כל הפוסקים דלעיל (אות ה', ד"ה ויחי) צצמון]. ולהדיא כתב מהרש"ל: ד"להצא" פוסל הרא"ש אף "צדיעצד", והוצא דצריו בבנה"ג וכנ"ל (צס, סוד"ה ופשוט). וב"ו, מלצד הראיות המוכיחות שהצאנו לעיל (אות ד'): מלשון הרא"ש, דע"כ פוסל [צצשאר מקומות] כפיה דמ"ע, אף צדיעצד, ע"ש.

ח. **היוצא** לנו מכ"ו, דתליית הויע"ד "הכשר דיעצד לדידן" על דעת הרא"ש [שנגרר בזה אחרי פטפוטי הצל של ה"רבנות" שכתצו כן], הוא טשטוש ובלבול עמס מיסודה. דבמב"פ: צתשובת הרא"ש (כלל מ"ג, סי' ו') שלפנינו, לא הכשיר בכל המקומות רק "לשעצב" וכנ"ל (אות ה', ד"ה ויחי), משא"כ "להצא" פוסל אף "צדיעצד", וכמש"כ להדיא המהרש"ל וכנ"ל (צס, ד"ה ופשוט. ואות ו', ד"ה וצאמת). ואילו התשב"ץ שכתב צצמו [מתשובת הרא"ש שהיה לפניו]: שמכשיר "צדיעצד", הלא איהו גופיה גס מדגיש צצמו: שכותב זאת רק להמקומות שנהגו הכל ע"פ הרמז"ס. וא"כ ממנ"פ: מאי שייטא מזה לדידן, אמתהה.

דברי התשב"ץ וביאור דבריו:

ט). ועתה אחרי שביארנו הדק היטב דעת הרא"ש, נפן ונבוא לדברי התשב"ץ (שם, סי' רנ"ו), צמח שהוסיף מדיליה על דברי הרא"ש בזה"ל: **ונראה לי לדון להלכה, שהדין שזה בכל המקומות: שלא תנשא, ואם נשאת שלא תנא, עכ"ל.** ולבאור, הרי טענת "השוואה" זו, אין לה שום מובן הגיוני צמושכל ראשון, דמאחר שצמח העיד, דמה שהרא"ש הכשיר צדיעצד, הוא רק להמקומות שנוהגים הכל ע"פ הרמב"ם. **א"ב** איך אפשר לצנות הכשר והיתר צדיעצד גם בשאר מקומות, רק על יסוד הנימוק החלש: צדי "להשוות המקומות". בו צומן, שאיסור הכפיה בשאר המקומות, הרי קיימת ועומדת מ"עיקר הדין", ובדאי דפסולה אף **"צדיעצד"**, וכנ"ל (אות ד'). **וא"ב** איך אפשר להקל בזה על יסוד טעם קלוש הנ"ל, דהר"ז כמי שיאמר: צדי להשוות כל המקומות, נקיל צדיעצד צרת הצת, אף לאחר שכבר נפסק: להלכה כצ"ה דאסורה, ול"ע.

וע"ב ז"ל, צשעמה כשכתב כן התשב"ץ, [שהיה דר במקום שעשו כל דבר על פי הרמב"ם, וכנ"ל (ענף ז', אות י"א) ולקמן (אות י', ד"ה דהר"י)]. **עדיין לא נתפשט שם [ידעת] גמר ההסקמה דבשאר המקומות: לקצוץ להלכה דלא כהרמב"ם, ומשום שפיר רצה להשוות כל המקומות להכשיר צדיעצד, ו"פ. ונראה צעליל, דהיינו טעמא, מדוע שהפוסקים שלאחריו דחו את דבריו הללו מהלכה, וכדחזינן ממש"כ (א) רמ"א (צד"מ, סי' ע"ו, סק"י), (ב) וב"ח (שם, ד"ה עוד סניף)] להעיר על [הב"י (שם, אות ב' ג') שהביא] דברי תשב"ץ הללו: ד"צמגיד משנה (פי"ד, ה"ח) פסק: דאף אם נשאת תנא" ע"ש.** ולבאורה לפוס ריהטא, אינו מובן מה שרואים להשמיענו בזה, דהרי לאחר שהב"י כבר העתיק לעיל מינה כל לשון הה"ב, א"כ מה יוסיף תת כח לחזור ולציין כאן לדבריו עוה"פ.

אמנם כוונתם צרור, דצחיות שהצ"י העתיק דברי שניהם צסתמא, וכאילו שאין כאן הכרעה כמאן, ע"כ חזרו הם להדגיש: **דלדברי המ"מ הגט פסול אף ציעצד, צדי להכריע כן להלכה.** דביון צצמייהם כבר נתפשט צמקומותיהם, דקציעת ההלכה הוא: דכפיה דמ"ע פוסל, ודלא כהרמב"ם, שוב לא נשאר שום אפשרות כלל להקל צדיעצד. ומעתה לפי"ז, הרי נפלה צצירה גם

הסתמכות של קלים דין על דברי התשב"ץ, מכיון דרמ"א וב"ח הכריעו דלא כוותיה וכנ"ל. [וזהו מלצד מה ש"הפכפכנים" הללו הם מופרכים גם מדברי ענמס, דהרי לדעתם הנ"ל (ענף ז', אות ג'), שרצו להעמיס צשיטתו כאילו דס"ל: שמותר לכוף צמ"ע ע"ש, א"כ למה הוצרך להכשירה רק צדיעצד].

דברי הפוסקים יוצ"ח התשב"ץ:

י). ואף יותר מזה יש צצרים צגו, דלא רק מדברי הרמ"א והב"ח חזינן, דלא נתקבל אצלם הצעת התשב"ץ: להשוות כל המקומות להכשיר צדיעצד וכנ"ל (אות ט'). **אלא** דכן יוצא צרור, גם מדברי יוצאי חלציו של התשב"ץ ענמו, ה"ה: הפוסקים המוצהקים: צנו הרשב"ש [שהיה ממלא מקום אציו צרצנות] ונכדו היבין ובוטעו [שהיה ממלא מקום אציו חקינן], דגם הם לא קיצלו צצרים הללו מוצינס התשב"ץ להלכה.

ד"הרי צין הרשב"ש צכל חמס תשוצותיו היכא שהוא דן צדין הכפיה דמ"ע, ה"ה: (סי' ע"ה, צ"ג, קס"ח, מ"ו, תקי"צ). ובין היבין ובוטעו צצרצע תשוצותיו (ח"א, סי' ק"ל וח"ב, סי' כ', כ"ג, ומ"ו) היכן שהוא דן בזה, [וכן צנו (שם ח"א, סי' קכ"ד, צהג"ה)]. **בולח** מפליגים חזור ושוב צגודל חומר האיסור שלא לכוף, צהדגיש: **שכן היה נוהג אציהם חקינס התשב"ץ: שלא לכוף צמאים עלי צשו"א, למרות שצכ"ד אכן נהגו הכל ע"פ הרמב"ם.**

אולם ראה זה פלא: דכולם לא הזכירו החילוק שצין **"לכתחלה" ול"צדיעצד" מש"כ אציהם חקינס** התשב"ץ צשם הרא"ש לאותן המקומות. [ובן לא הזכירו מה שהרשב"א והר"ן הקילו לאותן המקומות צדיעצד וכנ"ל (אות ז', מד"ה ובאמת)]. **זולת נכדו, ביבין ובוטעו (ח"א, סי' קכ"ד) שמוכירה [רק שם, מתוך ה' תשוצות שכתב בזה וכנ"ל (ד"ה דהר"י)].** **אבל** הוא מעיר ע"ז מיד בזה"ל: **"ואחרים הרצה חולקים עליו בזה, ואומרים שאם נשאת צכפיה זו, שתנא מצעלה..", עכ"ל.** ברם היותר מתמיה, דאותה הצעה מאציהם חקינס התשב"ץ: **להכשיר צדיעצד צכל המקומות צדי להשוות** [הנ"ל (אות ט', ד"ה ועמה)]: לא הזכירו אף א' מהם שמץ מזה, הלא דבר הוא.

ובל זה מורה צאצבע, כאישור מלא לדברינו הנ"ל (אות ט'): דכיון צצכל דור שעצר, נתצצר ונתלבן יותר ויותר: **ד"בבר פשטה הוראה זו "צכל העולם", שאין**

ובמה גם, דכלא"ה פשוט: ד"הלכתא כרובא וצמראי" והחולק על "כלל" זה, הוחלט מגדולי הפוסקים: כ"רשע" כופר" ו"עוקר דת", וכלקמן בסוף דבר (ד"ה ופשוט).

גדר "דיעבד":

(יב). **והגם** דלפי כל האמור עד כאן, כלא"ה אין מקום כלל להכשיר דיעבד לדין. **עב"ז** כדאי להדגיש ליתר שאת: דאף (א) התשב"ץ (שם, סי' רנ"ו), הדגיש: ד"דיעבד" היינו דוקא "לאחר שנישאת" כבר. דלאחר שכתב דהרא"ש מכשיר דיעבד, קמסיים עלה בזה"ל: ואני אומר, דהיינו אם נשאת שלא תלא, אבל להחירה לינשא לכתחלה הדבר קשה, עכ"ל. ובן יואל מפשטות לשון נכדו (ב) ביבין ובויעז (ח"א, סי' קכ"ד) שכתב בזה"ל: **אלא שראיתי הרא"ש ז"ל כתב בתשובה, שאם נעשה מעשה כדברי הרמב"ם ז"ל "שאין מוסיפין אותה מתחת צעלה",** [וחולק ע"ז כנ"ל (אות י, ד"ה דהרי)], **הרי דהינן בפשיטות דרך לאחר שכבר נשאת הו"ל "דיעבד".** וב"ב (ג) מהר"י קשטרוי [בתשובתו הנדפס בדרכי נועם (אה"ע, סי' נ"ח)], (ד) ורמ"א (שו"ת, סי' נ"ו), (ה) ורדב"ז (ח"ד, סי' ק"ח) להדיא: **טרם הנישואין לא מקרי דיעבד,** אף לאחר הגט או החליצה, ע"ש.

(יג). **[וב"ז]** לא נזכרה אלא להעדפה, בכדי לאפוקי ממש"כ חוב המושלש (טור ג, להרא"ה טוואה נכד המש"ץ, סי' ל"ה): דלמחזיקין דהתשב"ץ בתשובותיו (סי' ס"ט, וק"פ) לא כתב החילוק שצין קודם שנשאת ולאחריה. **א"ב** מסתברא דהתשובה (סי' רנ"ו) היכן שאכן מחלק כן, נכתב במוקדם בימי נעוריו כש"זכרנו היה חוק עדיין". **והא** ראיה, דהרי חזיקן שהציא שם העודדא מה שסיפר לו רבו ר' אפרים ווידאל [ששאל מרבו הר"ן אם יש להקל במקומות שנוהגין בכ"ד ע"פ הרמב"ם, והשיב בשלילה]. **במשא"ב** שני תשובות הנ"ל (סי' ס"ט, וק"פ) היכן שלא הדגיש לחלק כן, מסתמא נכתבו בימי זקנותו כשכבר "נחלש כח זכרוננו" ונשכח ממנו העודדא, וכדחזיקן: **ללא הציאה שם, וא"כ מוכח: ד"חזר בו" מחילוק זה.** ועוד, **דסמי חדא מקמא פרמי,** וכיון דצ"רוב"ז תשובותיו [שנים לעומת אחד] לא כתב חילוק זה, כן הדין: דמיד לאחר צניעת הגט כפיה, הו" דיעבד אף טרם שנשאת.

ובמובן, דזהו קולא מופרז הצנויה גג על גג: **חדא,** שתופס דהרא"ש מכשיר **"דיעבד",** בו צומן שמכשיר רק "לשעבר", וכנ"ל (אות

לכוף לצעל לגרש באומרת מאיס עלי, ואין אנו סומכין על הרמב"ם ז"ל (ולא) [ועל] הסוברים כמותו צענין זה". [ובלשוננו של נכדו ביבין ובויעז (ח"א, סי' קכ"ד), באותה תשובה היחידה היכן שמזכיר החילוק מוקינו התשב"ץ: צין לכתחילה ולדיעבד וכנ"ל (ד"ה אולם)]. **ובע"ז** לשון זה כתב גם מהר"א שישון וכנ"ל (ענף י"ג, אות א' סוד"ה כן), ע"ש. **וע"ב** החליטו יוצ"ח של המש"ץ להשמיט כליל הלענת אביהם וזקנים התשב"ץ: להכשיר צ"דיעבד", ואף לא לאותן המקומות שעשו הכל ע"פ הרמב"ם. **במשום** דצימיהם כבר נתפשט בכל העולם, ואפילו במקומות שנהגו הכל ע"פ הרמב"ם: דכן הוא החלטת הדין: שכפיה פוסל צמ"ע "מעיקר הדין" וכאמור. **ובמילא** שוב לא נשאר שום אפשרות כלל, שיוכלו להכשיר דיעבד, ואפילו לא באותן המקומות שנהגו הכל על פי הרמב"ם, ופז"ב.

לאחר שנתפשט בכל העולם דלא בהרמב"ם פסלו גם יוצ"ח של התשב"ץ כל כפיה דמאים עלי, אף בדיעבד, ואפילו במקומות

(יא). **ומעתה,** אם כן החליטו אף הפוסקים יוצ"ח של התשב"ץ עצמו, כבר צימיהם: דאין להכשיר דיעבד אף במקומותם, שעשו הכל ע"פ הרמב"ם. **א"ב** כש"כ וק"ו לדין, לאחר חתימת השו"ע שכבר נקבע להלכה: **דהאיסור לכוף הוא מעיקר הדין,** וכל נושאי בליה פסקו: **ש"פסולה אף דיעבד" וכנ"ל** (אות י, ד"ה וכל). **וק"ו** צ"צ של ק"ו, כשגם כלא"ה הו" המש"ץ "יחידאה" ממש בקולא זו ד"דיעבד", נגד רוב מנין וצנין דעשרים ואחד פוסקים מגדולי הראשונים ואחרונים, שפקקו להדיא: דכפיה פוסל צמ"ע אף דיעבד, וכנ"ל (ענף י"ג, אות א' ד"ה וצפרט). **ונבצינו,** דפקק הלכה זו: ד"כפיה צמ"ע פסול אף דיעבד", צנויה צין ע"פ **"רוב מנין וצנין"** של הדיעות, וצין ע"פ **"שיקול הדעת"** וכנ"ל (ענף ז', ד"ה ויש). **וא"ב** הו"ל בגדר **"אחמור הלכתא"** מובהק, מה שא"א לזוז מזה בשו"א כלל וכדהבאנו לעיל (שם, ד"ה א"כ) מן החזו"א, ע"ש.

וא"ב פשוט, דאין צנחם של פוקרי ה"רבנות" והויע"ד ולחלף כמותם, לצא כהיום לשנות הלכה זו הקצוע וקיים צממרים חוקים, ולהכשיר דיעבד על סמך דברי התשב"ץ היחידאה. **בו** צומן שדבריו לא נתקבלו אף אלל יוצ"ח, ואפילו לא באותן מקומות שנוהגים הכל כהרמב"ם. **ביון** שנכתבו טרם שנתפשט בכל העולם דלא כוותיה, וכמש"כ יבין ובויעז כנ"ל (אות י, ד"ה וכל).

ברור, דכיון דצמקומס נהגו הכל ע"פ הרמז"ס, אין ללמוד מזה שום דברא דקולא למקומותינו וכנ"ל (אות ה, מד"ה ופשוט). וירבבן דעליו כיוון היבין ובוטו הנ"ל (ענף ז, אות י"א) צמס"כ: ד"כל הראויין לסמוך עליהם מצית אבותיו החמירו צכפיית מ"ע", דרנה לאפוקי שלא יסמכו על דברי החוהמ"ש התמוהין... וגם צלל"ה פשוט וברור: ד"הלכתא כרובא וצמראי" וכנ"ל (סוף אות י"א), וד"צ.

בשהתרו בה שלא תנשא:

יד). ובהויין להדגיש, דלפי מה שנתבאר לעיל (אות י"ב): דאף לפי סברת התשב"ץ: להכשיר דדיעצד צכ"מ, דזהו דוקא לאחר שכבר נישאת, וכמו שכתב להדגיש להדיא (סי' רנ"ו), ע"ש. פשוט, דאף לדידה, אם הוהרו טרם כן: שלא ינשאו וכנ"ד, ודאי דלא מקרי "דיעצד" אף לאחר שנישאו, וכדקימ"ל בשו"ע (אה"ע סי' י"א, ס"ח): ד"כל היכא שהתרו צו ונכנס, לא מקרי דיעצד, ומפקינן לה מיניה" ע"ש. [ויש לקרות חגר על הויע"ד: על שמסתיר שצאומה הנידון מה שדן עליה להכשיר הכפיה "דיעצד", אכן התרו צהם צמי דין מפורסמים וגדולי הרבנים: שלא ינשאו, וצכה"ג לא מקרי "דיעצד" אף כשסמכו על "מתירים" וכנ"ל, וכן לא ייעשה].

ובערתה, אם כן הוא, אף לשיטת התשצ"ץ [היחידאה] להכשיר דדיעצד, דג"כ לא מקרי דיעצד כשהתרו צה. בש"ב ואצ"ל לדידן, דקימ"ל דפסולה אף דדיעצד וכנ"ל (ענף י"ג, אות א'), ודאי דל"ש לחלק כלל, צין אם נשאת או לא נשאת. דהרי פשוט, דכל עיקר הדין: ד"תנא מזה ומזה" נאמרה צכה"ג כשנישאת, וצ"ב. ועי' משפ"ט הבפיה (סי' ע"ד, ס"ג - ו'), שהוכחנו צראיות חזקות ומקורות איתנים: דכן הדין אף כשהיה גם "מתירין", דעכ"ז לא מקרי "אנוסה", לענין שמהא מותרת להשני לאחר שתתגרש מן הראשון צגט כשר. דביוון שלא המתנה מלהנשא, עד שיוכיחו המתירים דיחוי דברי האוסר לעין כל, צראיות צרורות צהאחם ל"כללי הוראה והכרעה", אין לה דין "אנוסה" כלל, ו"תנא מזה ומזה". ולא עוד, אלא דמלתא דלפנ"ע, אסור להראשון ליתן לה גט כשר צעודה עם השני, אלא מתירין לו לישא אחרת צהשלשת גט, מה שלא יומסר לה רק לאחר שתתגרש מן הראשון. [וספחנו קיטור ותמנית מכל היוצא מדברינו שם, לקמן (ענפים: ט"ו - כ) ע"ש].

ה', ד"ה ויח"י). ועוד, דאם כתב כן למקומות שנוהגין ע"פ הרמז"ס, מהיכ"ת לדון כן צשאר המקומות, וכנ"ל (אות ט', ד"ה ועתה). ועוד, דמס"כ: ד"דיעצד" היינו לאחר צציעת הגט, הוא דצר תמוה צשלעצמה, וגם מנוגד מדברי פוסקים הנ"ל (אות י"ב, ד"ה והגם). ובל הקלים התאחזו ע"ז כמולא שלל רב, דכל מה שנצרך להם מעתה, הוא רק: לצנע את הכפיה [לכתחלה] עם החשבון: דלאח"כ כבר תחשב היתר הנישואין כ"דיעצד"..., ה"י.

ברם כל עיקר דברי חוהמ"ש: כאילו שיש כאן "חזרה" צדברי התשב"ץ מהגדר שכתב להדיא: דרק לאחר הנישואין מיתשב דיעצד, תמוה מאוד ומרפסין איגרא משלשה פנים: ראשית, דאם מכה טענת "שכחה" הוא צא להתגולל עלינו, [דצאותן המקומות שלא הציא העובדא, נחלש כח זכרוננו]. א"ב הלא ה"נ יתכן, דגם מה שלא הדגיש שם ההגדרה: ד"דיעצד" הוא רק לאחר שנישאת, הוא ג"כ מחמת "שכחה", וגמצינו דאין זה "חזרה" כלל.

וצבירת, דאין אפשר לצנות קולא צדין התרת א"א על יסוד "השערות" דקות ולנומות שכזה: דמשום שלא כתב שם העובדא, מזה "ראיה" שכתבם צמאחר צוקנותו, וממילא יש ראיה ש"חזר צו", דלא יימצא "הוכחות" שממין זה צשום מקום... דאצו לא יתכן, דצאמת כתבם צמוקדם, אלא דלהשואלים ההם לא רצה לכתוב אותו העובדא מאיזה טעם. או שמתוך טירדא וחפזון, לא היה לו פנאי לכתוב אז סיפורי דברים, או מטעם אחר, ואין כאן שום ראיה כלל שכתבה צאחרונה, וכאילו ש"חזר צו" ממס"כ לפנ"ו.

ויצלייגית והוא העיקר: דהלל אין כאן שום סתירה שנהיה זקוקים ליישבה צ"חזרה", דהרי לא כתב צמקום אחד "להיפך" מצמקומות אחרים, אלא ד"מפרש" צמקום אחד טפי מצמקומות אחרים. ובבה"ג, הרי יש לנו כלל אחרונא: ד"למוד סתום מן המפורש" המורה להיפך: דהעיקר כדבריו המפורשים: ד"דיעצד" היינו רק אם "נישאת" כבר, דמהיכ"ת נימא דצמקומות סתום, כוונתו "לסתור" ו"לחזור" ממס"כ צמקום אחר, וצ"ע"ג.

ויצו"ר, דכבר כתב החשבנ"י (אה"ע סי' ל"ט, אות י"ד): דכל דברי החוהמ"ש צזה, לא נכתבו למסקנא רק צדרך אח"ל, ע"ש. ועב"פ אין שיהיה, זה מיהא

ענף מז

כשהכפיה אסור אף רק ע"פ שיטת פוסק אחד, הגמ פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד:

(א). ועתה נפן להכיה פסלנות הכפיה על טענת "מאיס עלי" אף דזיעצד ממזט זזית נוסף על הנ"ל (ענף י"ג). בלומר, אף לולא הסכמת גדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים [כ"א במספר כמנויין לעיל (שם, אות א')], ובתוסס נז"ב השו"ע שפסקו להדיא: דכפיה דמ"ע פסול אף דזיעצד. ג"כ היה כן הדין, לפי מש"כ כחצו גדולי הפוסקים: דאפילו כפיה שהוא צניגוד רק לדיעה יחידאה, ג"כ כזר פסול את הגט אף דזיעצד. דב"ב: (א) הב"ש (סי' ט', סק"ג), (ב) גמ פשוט (כללים, ז'), צסס (ג) מהריב"ל (ח"ג, סי' ג'), (ד) פחד יצחק (מע' למי כופין), (ה) מר ואהלות (אה"ע סי' י'). והמעעם, דכיון דהבעל יש לו דין "מוחזק" צאשתו. והמעעם, דיכול לומר: ד"קיס ליה" כדעת המועט האוסרים לכופו, וממילא אין כזוכינו להוציא ממנו את אשתו בעל כרחו, [וכמזכיר צבפיית מאסר (סי' ט', ענף ג', אות ז'), ע"ש.

ולא עוד, אלא דמנן (ו) החתם סופר (אה"ע ח"א, סי' קט"ו) כתב להדיא: ד"הגט פסול צכה"ג אף דזיעצד, צמורת ודאי ולא מספק", ע"ש. והמעעם, דהרי קימ"ל: דאס הוציאו מן המוחזק צניגוד לזכות "קיס ליי", הו "טעות דזר משנה" ו"הדין חוזר", וכדהצאנו המקורות לזה צקונטרס צפיית מאסר (שם, אות ד'). והסבימו עמו להלכה: (ז) בתב סופר (אה"ע סי' ק'), (ח) שערי רחמים (ח"א, אה"ע סק"י כ"ו), (ט) פת"ש (סי' ע"ז, סק"ת. וסי' קנ"ד, סק"א), (י) אבני האפור (ח"א, אה"ע סי' קנ"ד, אותיות י' וי"צ), (יא) חתן סופר (סי' נ"ט), (יב) מהרש"ם (ח"ד, סי' ט"ז), (יג) דבר יהושע (ח"ג, סי' ל'), (יד) נחל"צ (ח"ב, דף ע"א), (טו) משפטי שמואל (וורנר חשמ"ד, תנינא סי' כ', ד"ה לענין), ע"ש. [ולייבא שוס מולק על החת"ס, זולת החנוף מה"רבנות": ההיבל יצחק (הרנ"ג) שכתב ש"אין לנו להרתע מהחמס סופר..."], [והויע"ד שנגרר צצתריה...], וכזר הוכחנו דיחוי הצליו צמשפט הכפיה (סי' ז' ס"ו, סק"ד אותיות י"א - ס"ב), ע"ש.

ומעתה, אס כך הו אף צמקוס שהכפיה אסור רק ע"פ דעת המיעוט: דעכ"ז הגט פסול אף "דזיעצד" כשנשאת כזר, צמורת ודאי ולא מספק. א"ב כש"כ וק"ו, כלפי כפיית גט על סמך טענת "מאיס עלי",

דהו"ל להיפך: דרוז מנין וצנין של הפוסקים פוסלין הגט [כנ"ל (ענף ז', אותיות ט"ז, י"ז)] אף דזיעצד [כנ"ל (רש ענף זה. וענף י"ג, אות א')], וכן נפסק להלכה בשו"ע ורמ"א ונו"ב [ואין צריכים להזדקק לדין ל"קיס ליי" כלל]. בודאי דהרי קימ"ל להלכה ולמעשה, ופז"ב.

[זיוף י"ד]: סילוף וטשטוש עצום מהויע"ד בשיטת מהרש"ם

(ב). ומש"ב הויע"ד (שם, אות י"ג): דמהרש"ם (ח"ד, סי' ט"ז) חולק על החת"ס הנ"ל (אות א', ד"ה ולא), ומכשיר דזיעצד. ורואין צעליל איך שכל דצרי ההי"צ הנ"ל (אות א', סוד"ה ולא) מדצרים מתוך גרונו, ונשפע מדצרי החלופים: שאין לנו להרתע מדצרי החת"ס", אלא שלא הרהיז להזכיר צסס אומרס... ברם, זהו צלצול וטשטוש וגס זיוף עזוס דצרי המהרש"ם, דמלצד מה דשס מיירי צגוונא שיש רק דיעה יחידאה האוסר לכוף, וכצנידון ידיהו צצעל שיש לו "מו"נ", אלא דעכ"ז פוסל החת"ס הכפיה, משוס דהבעל כ"מוחזק" יכול לומר ד"קיל ליה" כזותיה וכנ"ל (שם, ד"ה ועמה). וא"ב אף אס לו היה המהרש"ם מכשיר צכה"ג דזיעצד [מה שז"א וכדלקמן (מד"ה צר)], ל"ה מזה שוס ראייה כלל ל"מאיס עלי" סחס [מצלי חולי גופני], היכא דרוז מנין וצנין של הפוסקים פסלו הכפיה אף דזיעצד, וכנ"ל (ענף י"ג, אות א'. וענף ז', אות ט"ז), ע"ש.

בר מן דין והו א העיקר, דכל עזס הנחתו מש"כ: כאלו שהמהרש"ם חולק על החת"ם, הו טעות עזוס ומחלט, [מה שנדמה לו כן, מרוז חשקו וצהילתו להכניס קרירות וקלות צכל עזס הפסול ד"מעושה", ה"י]. דהלא רק כחצ: דהגס דאף צ"קידשה צרמאות" לא רצה החת"ס להחיר לכחמלה כפיה ממש. [למרות שהרא"ש מתיר לכוף צכה"ג כשא"א לשחדו צממונ, וכנ"ל (ענף ז', אות ז')], מ"מ "דזיעצד" ודאי דגס החת"ס היה מכשיר צכה"ג. ובמילא כש"כ צכפיה מן הצד" [ע"י "עיכוב ממנו" כדעשו שם], דהחת"ס מתיר זאת צ"קידשה צרמאות" אף לכחמלה, ודאי דכשר עכ"פ דזיעצד, עכ"ד. ברם, כל זה הו א רק צ"קידשה צרמאות" דוקא, ומאי שייכות מזה ל"מאיס עלי" סחמא, דצוה אכן פוסל החת"ס אף דזיעצד כדכתב להדיא: "אס עזר וגירש ע"י עישוי, הו א"א דאו, צודאי ולא מספק".

והלא כדצרי החת"ם הללו, מסיק גס המהרש"ם (שם) להדיא להלכה ולמעשה, דהרי סייס: דכיון

שהאשה לא הוכיחה ש"קידשה צרמאות", "על כן הדבר ברור שהגט פסול, ונריכה להמגרש שנית", עכ"ל. הרי לנו, ד"צמאים עלי" סתמא [גדלה הוכיחה ש"קידשה צרמאות"] שפיר פסל המהרש"ם את הכפיה אף צדיעצד, וכדברי החת"ם ממנו, ואין הריבז הו"ע"ד לשקר במלתא דעבידי לגלוי: כאילו שחולק עליו, זו זמן שפסק להדיא כוותיה, אתמהה.

עד היכן שגדולי הפוסקים ייראו מלחלוק על החת"ם:

ג. **ובהירות** שהוא חזון לא נפרץ אצל מחבריו מחנינו, להרהיב לחלוק להלכה על מרן החת"ם, ובפרט להקל למעשה באיסור אשת איש החמורה. אשר על כן, נביא כאן ציטוטי לשונות מגדולי הפוסקים, עד היכן שסלדו ויראו מזה:

ז"ל: (א) הד"ח (או"מ ח"ב, סי' ט') כתב צו"ל: ואינני כחולק על מרן רשכצ"ה ג' החת"ס ז"ל, כי אינני בקי בשיתת חולין דליה, עכ"ל. (ב) ושם (יו"ד ח"א, סי' י"ז) כתב צו"ל: שאין צדינו הפעוטים (להכריח) [להכריע], דבר שגדולי קמאי הניחו כספק, ובפרט גאון אחרון שצצתרוא, הוא ניהו החת"ס ז"ל, עכ"ל. (ג) ושם (סי' מ"ה) כתב צו"ל: עב"ז מצואר צחת"ס וצמ' מהר"ם א"ש תלמידו ז"ל, וא"כ מי הוא המיקל נגד הני תרי ארייותא עלאין... עכ"ל. (ד) ושם (סי' י"ז) כתב צו"ל: והחת"ם, בגודל דקדמו והדרת גאונו, קינר מאוד לרומז השגתו, עכ"ל. (ה) הג"ר בונם איגר (צמ"ח) [הוצא צספר ספרא רבא דישראל (פכ"ג)] כתב צו"ל:

תשימו דעריכם אל כבוד מחותני הגאון המפורסם אצדק"ק פ"צ, שהוא תלפיות שהכל פונים אליו... בטלים דברי נגד דבריו, כאשר דעמו רחצה מדעת... עכ"ל.

(ו) עין הברדלח (או"מ, סי' ד') כתב צו"ל: ידוע דרכו של רבינו, שלא האריך בפלפול כשהשיצ תשובה, רק בקיצור על פי שרשים... מדברי הראשונים... ובצורה לפרסם הדבר, לבל יפער פיהם לבל חוק, לתלות דוקי סרוקי דדברי רבינו... כי דבריו קררין והמה קילורין לעינים, וכל דבריו ורמזותיו המה גופי תורה, עכ"ל. (ז) מהרא"פ (סי' מ') [חתנו של צעל שמן רוקח, וש"ש] כתב עליו צו"ל: איך אפשר לחלוק על רבן של כ"צ הגולה, עכ"ל.

ז"ל: (ח) עין יצחק (יו"ד ח"א, סי' י"ז, אות ז') כתב צו"ל: אין צוחי להקל נגד החת"ס סופר.

(ט) מהר"ם אש, כ"כ מהרש"ג (ח"ב, סי' ט') וז"ל:

דהגאון מאונגוואר ז"ל [ה"ה הגאון הנ"ל] אמר, דצביל קושיא אחת, אי אפשר לדחות דברי החת"ס, עכ"ל. (י) אבני נזר (אה"ע סי' קנ"ג, אות ט"ו) כתב צו"ל: באמת אינני כדאי לחלוק על החת"ס מאריה דכולא תלמודא ולמד תורה לשמה ואש אלוקים, עכ"ל.

(יא) לבושי מרדכי (מהדו"ק יו"ד, סי' ל') כתב צו"ל: ובלי ספק, כי סומכין עליו, ואילו ינהרו מכל תפוזות ישראל, על פיו ינאו ועל פיו יצואו, עכ"ל. (יב) חבצלת השרון (מהדו"ק, השמטות לאה"ע תשובה א') כתב צו"ל: לא היה מלאני לצי, לחלוק על החת"ס, ולהתיר מה שהוא אוסר ח"ו, דודאי היה מכוון הוראתו אליצא דאמת, דמשה אמת ותורתו אמת, עכ"ל. (יג) ושם (מהדו"מ, סי' נ') כתב צו"ל: ואי אפשר לעשות מעשה נגד החת"ס, עכ"ל.

(יד) אמרי יושר (ח"ב, סי' כ"ט) כתב צו"ל: קשה לעשות מעשה נגד החת"ס... עכ"ל. (טו) שערי ישר (שקופ, שער א' פ"ו, עמ' כ"ז) כתב צו"ל: לא יאונה לנדיק כמוהו מכשול צהוראה, עכ"ל.

ואם בארזים הללו נפלה שלהבת הפחד מלחלוק על החת"ס. איך קמים קמני קמנים שבימינו להרהיב לבטל דבריו במחי יד, מבלי שום משען דשמין "ראיה" כלשהו נגד דבריו כלל, ה"י.

סיכום היוצא בדיון "ספק ספיקא" ו"דיעבד"

היוצא מדברינו בענינים י"ג - ט"ז

א. ההלכה הרווחת: דקימ"ל ב"רובא" ו"בתראי", הוא אפילו "בשעת הדחק" ו"במקום עיגון", (ענף י"ג, אומיות ה' - ט'). הסכמת גדולי הפוסקים: דאי אפשר להכשיר גט פסול ע"י "ספק ספיקא", (שם, אומיות ט' - י"ג). ובפרט, צירוף שיטת הרמב"ם: דעישוי דשלא בדיון ע"י ישראל כשר מה"ת, ודאי דלא שייך לצרפה להכשרת גט מעושה דמאים עליו, (שם, אומיות י"ד - ט"ז). סמיכתן על: העין יצחק, וכן על הסדר א"ר וזוטא, ועל המהרש"ם, הם זיופים גוראים ובולטים, שאין להם שוב בסיס כלשהו כלל, (שם, אומיות י"ח - כ').

ב. הרא"ש הוא מראשי המחמירים שלא לכוף במ"ע, (ענף י"ד, אות ג'). והוא פוסל כפיה דמ"ע מה"ת, (שם, אות ד'). וממילא ליכא שום סמיכה כלשהו כלל לדיון מדברי התשב"ץ בשם הרא"ש להכשיר כפיה דמ"ע בדיעבד. דממנ"פ: הרא"ש שלפנינו, לא הכשיר רק "לשעבר", אבל "להבא" הוא פוסל אף

בדיעבד, וכמו שכתבו בדעתו מהרש"ל ובנה"ג בפשיטות, (שם, אות ה'). ומה שהתשב"ץ כתב: שהרא"ש [מכת"י] מכשיר "בדיעבד", הלא איהו גופיה גם מודגיש: שכתב כן להנוהגין בכ"ד ע"פ הרמב"ם, (שם, אומיות ו' - מ'). ואילו הצעת התשב"ץ מה שהוסיף מדיליה: להכשיר בדיעבד בכל המקומות. הרי כתב כן טרם שנתפשט בכל העולם להלכה דלא כהרמב"ם, וכדיוצא ברור מדברי יוצ"ח: הרשב"ש, ויכין ובוועז [החולק עלי], (שם, אומיות ט' - י"א). ונמצינו דתליית "הכשר בדיעבד לדין" על דעת הרא"ש [והתשב"ץ] מש"כ הויע"ד, הוא טעות עצום מה שנתבלבל מגרירתו אחר דברי הבל של ה"רבנות".

ג. ולא עוד, אלא דעשרים ושנים מגדולי הראשונים ואחרונים, וביניהם נושאי בלי השו"ע ה"ה: ד"מ, ב"ה, פרישה, ב"ש, ח"מ, ובאה"מ, פסקו להדיא: דאף בדיעבד תצא, (ענף י"ג, אות ט'). והם פסקו כן, למרות שראו היטב דברי הרא"ש והתשב"ץ המוכחין בטור וב"י, ועכ"ז לא נתקבלו דבריו אצל שום פוסק, ואף לא אצל יוצ"ח: הרשב"ש והיכין ובוועז ובנ"ל (ס"ז). [וז"ל שבט הלוי (מ"י, ס' ק"ס): אם נומים מכללים אלה במקום ש..(ומונה שם "נושאי בלי השו"ע") מסכימים... מהרסים בנין עולם... שתורה חתומה נתנה מן השמים - ה"שולחן ערוך", עכ"ל].

ד. בנוסף לזה, יש י"ד מגדולי הפוסקים שכתבו: דאף כפיית גט המנוגד רק לדיעה יחידאה, כבר פוסל את הגט במחלט בתורת ודאי ולא מספק, (ענף ט"ו). ובש"כ בנ"ד שהוא להיפך: דכ"א גדולי הפוסקים כתבו להדיא: דכפיית גט דמ"ע פסול אף בדיעבד ובנ"ל (ס"ג), לעומת יחידאה ממש להכשיר, [ה"ה: התשב"ץ, שלא כתב כן רק למקומות שנהגו הכ"ל ע"פ הרמב"ם, ורק טרם שנתפשט גם במקומות ההם דלא כוותיה, ובנ"ל (ס"ז)]. ונמצינו: דל"ה פוסקים פוסלין אף בדיעבד.

ומעתה, מי הוא זה ואיזה הוא שרואה איך אריות ונמרים הללו יצאו לפסול אף בדיעבד, וימלאנו לבו לחלוק עליהם. ואין לך ליצנות גדול מזה, שידמה בעיני "ננסי וזמנינו": אנשי ה"רבנות" [והויע"ד שנגרר אחריהם לחרפתינו]. כאילו דיש בכוחם להתאחזו על שיטה יחידאה דהתשב"ץ. [דג"כ לא נאמרו רק למקומות שנהגו הכל ע"פ הרמב"ם, ורק טרם שנתפשט בכל העולם דלא

כוותיה. ורק בתנאי: כשלא הותרו בהם טרם הנישואין שלא יינשאו]. ולהחליט עכ"ז: דיש להקל בדיעבד באיסור החמור ד"אשת איש" ו"ממזרות" על סמך דבריו. תוך כדי לבעוט בהלכות פסוקות בשו"ע ונו"כ, ולחלוק על פסלנות גט מה שנקבע ע"י גדולי עולם, שאינה מובסס על שום "חידש" שלא ידעו הם, רק על יסוד "חשקם" בלבד. ודאי לא, דהרי ברור ד"הלכתא כרובא ובתראי": דאף בדיעבד פסול ותצא מזה ומה. ואצ"ל, שח"ו לסמוך על דברי קלים דנן, הבטלים לעומת כל הנך ארייוותא.

ומה מאוד מתאימים לכאן לשון קדשו של מרן החת"ס (י"ד ס' קנ"ט, ד"ה מעמס) וז"ל: מה שלמדן אחד רצה לסמוך על דברי הרמב"ם, הבל יפצה פיהו, "חלילה לסמוך עליו במקום שכל הפוסקים חולקים... ומי יערב לבו להיות גם בהוראה כזו". ובה"ג אמרו חז"ל [ע"י מולין מ"ט, ע"ג]: "רב ואיסורא דאורייתא, ואת אמרת כדאי לסמוך עליו בשעת הדחק". ומכל שכן הכא, אנן נמי נימא: הר"ש, והרמב"ן, ורשב"א, ומרדכי, ומור, וב"י, וכל אחרונים, ואיסור ברת הבא עליה, ואת אמרת לסמוך אהרמב"ם, וכן לא ייעשה, עכ"ל.ק.

ובכל החזיון הזה ממש הוא גם בנ"ד, דניחוי אנן "מי ומי ההולכים...": מצד אחד יש לנו רוב מנין ובנין של גדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים ונו"כ השו"ע. ה"ה: [א] הה"מ, [ב] הרא"ש, [ג] הרשב"א, [ד] חכמי פרוניציה, [ה] ריב"ש, [ו] מהר"י קשטרוי, [ז] מהריב"ל, [ח] מהר"א ששון, [ט] יכין ובוועז, [י] מהרש"ל, [יא] רמ"א, [יב] ב"ה, [יג] פרישה, [יד] ב"ש, [טו] ח"מ, [טז] באה"מ, [יז] פת"ש, [יח] גט פשוט, [יט] משאת משה, [כ] צל הכסף, [כא] חתם סופר, [כב] שמן רוקח, [כג] כתב סופר, [כד] חתן סופר, [כה] שערי רחמים, [כו] מר ואהללות, [כז] אבני האפוד, [כח] מהרש"ם, [כט] חזון איש, [ל] משנה"ל, [לא] שבט הלוי. דכולם כתבו: דכפיה פוסל ב"מאים עלי" אף ב"דיעבד", ובנ"ל.

[ושאר] הפוסקים שלא נימנו כאן, אינו משום שהם "חולקים" ע"ז, אלא מן הטעם הפשוט שלא נודמן לפניהם לדון ע"ז. אבל ברור דכו"ע מודים דפסולה אף דיעבד, דכיון ד"רצון הבעל" הוא תנאי

הנצרך מה"ת לכשרות הגמ, א"כ פשוט דכשחסירה אין כאן גמ אף "דיעבד". דהל"א הלכה רווחת היא בשו"ע (ס' ק"ג, ס"ב): דכל גמ שיש בה פסול דאורייתא, תצא מזה ומזה ובניה מן השני ממזרים, וזו"ב].

ו"מ"ר הם העומדים מצד השני... ה"חולקים" על אריות ונמרים הנ"ל אשר כל בית ישראל נשען על הוראתם...? הקלים ורקים מה"רבנות" [והו"ע"ד ממחנינו הנגרר אחריהם] המפספסים: שיש להכשיר הגמ "בדיעבד" ומס"ם [קרי: "לכתחלה", דהרי מעתה כל מה שנצרך להם לעקור כליל איסור זה, הוא רק לעבור עליה ולבצעותה... על סמך הדריעה יחידאה של התשב"ץ, [שבמקומו דנו הכל ע"פ הרמב"ם, ואף יוצאי חלציו ה"ה: הרשב"ש והיבין ובו"ע ג"כ לא קיבלו את דבריו]. האם יש לך עשיית "ליצנות" גדול מ"כללי הוראה והכרעה", יותר מזה. ופשוט שהם "דייני שקר" "רשעים" "כופרים" "עוקרי דת" ו"מינים" כדלקמן בסוף דבר (ד"ה ופשוט).

ובכלל אינו מובן, ד"מה לנו" עם "קלים" שכאלו [מה"רבנות" שהוראתם נאסר מרבותינו הק', וכנ"ל (ענף ס', אות ג')]. אינהו, שברעו ונפלו תחת "לחץ" פטרוניהם הכופרים נותני לחמם ומימם צמרם ופשתם. בדידהו: לשנות ה"הלכה" באופן שיתאים במסגרת "חוקים" מה שיתקבל כ"מהלך חייהם" של חפשים וכופרים אוכלי חויר ביוה"כ רח"ל. ואנן בדידן: שלא נטה ח"ו וזו כלשהו מדיני תוה"ק ע"פ "כללי הוראה" המסורה לנו בשו"ע וגדולי הפוסקים, וכפרט בהנוגע לאיסור החמור והנורא ד"אשת איש" ו"ממזרות". יבטלו הם ואלף כמותם, ואות אחת מתוה"ק לא ישתנה. [יתר דברינו בהפרכת דברי ה"רבנות" והו"ען דוד, הלא הם כתובים על ספרינו משפט הכפיה (ס' ז' ס"ו, סק"ו), מוצג בפנקס ב"ד (רישום: 5014), ע"ש].

גם ע"פ "יישרות השכל" אין לסייע לפירוד ב"מאים עלי"

הגם דעלינו לקבל גזירת תוה"ק אף כשאין לנו שום הסבר להצדיקה ע"פ שכלינו. מ"מ ליתר שאת ולרווחא דמלתא נאמר, דהמשכיל על דבר אמת מבין: דחומה בצורה זו: שלא לכופ לגרש ב"מאים עלי" היא ממש הצלת בתי ישראל מחורבן, והצלת ילדי

ישראל מטמיון גשמי ורוחני. דהרי הנשים מטבען דעתן קלות להשתנות מומן לזמן וכידוע, ואם היו יכולין להפקיע עצמן מבעליהן בטענת "לא בעינא ליה" [וכמצוי ע"י דמיונות שוא או גירוי קרובים וכבנ"ד]. א"כ "לא הנחת בת לא"א ע"ה יושבת תחת בעלה", [ביטוי רגיל בלשון הראשונים על כה"ג], וכמעט כסדום חיינו ולעמורה דמינו כגויי הארץ שע' אחוז מתגרשים אצלם.

ואין אנו צריכין לראיה יותר חזק לזה, ממה שאנו רואין בחוש: דבעשר שנים האחרונים, מאז ש"בתי דין" שאינם הגונים התחילו לשתף פעולה עם ה"טוענים" [וה"שלום בית (חרוב) מאכער", שכולם מרוויחין הון עתק מן הגיטין]. נתרבה מגיפת הגיטין במחנינו לאין שיעור וערך, ואף אחוז אחד מן הנפרדים אינם חוזרים ומתאחדים כהיום [במקום תשעים אחוז שהיו חוזרים ומתאחדים לשעבר]. ובעוד שהם מנסים לייצג את עצמם כ"מצילים": כאילו שסיועם והשתדלותם להפריד, אינה רק פועל יוצא מסיבת "עקשנות הנשים". הרי האמת המר הוא להיפך הגמור: ד"עקשנות הנשים הוא פועל יוצא מסיבת חיזוק וסיוע שלהם", ואין ספק דבלתי זאת היו רובן מתאחדים, וזהו טענה גדולה להמבין בזה. דהרי "מסייעים" הללו [לפירוד] מקלקלים ליזל בתר איפכא, דבמקום שיאמרו להאשה: "חזור לבעליך כי אינו חייב וגם לא יתן לך גמ", הם אומרים להבעל: "תן לה גמ כי היא לא תחזור אצלך", ודין גרמא להחורבן הנורא שלגנר עינינו.

והא לך עדותו הברור של בנו של היבין ובו"ע (ח"א, ס' ק"ט), בזה"ל: בפנינו בא מעשה, באשה אחת שעמדה במרדה, ולא שמענו לדבריה [להכריח או לחייב את הבעל בנט], ונשארה [גלמודה] ימים, ובשראתה כך, עשתה שלום עם בעלה.. וילדו בנים ובנות עכ"ל המאלפים, המטפח על פני המתחכמים דגן. ונמצינו, דבאמת הם ה"מחריבים", וכמאחז"ל (גיטין מ"ה, ע"ב): "לאו עכברא גנב אלא חורא גנב", דאי לאו קלקולם היו רובן חוזרים ומתאחדים. אוי להם מיום הדין ומיום התוכחה, כשיתבעו שעל קולר צווארם תלוי אחריות טמיון גשמי ורוחני דנפשות ובתי ישראל, ה"י.

ולהמדמים שנשתנו העתים, וכדיום א"א לשכנע אשה הרוצית בנט שתחזור לבעלה. נביא דברי תחת"ם (א"ה"ע ח"ג, ס' ס"ג). וז"ל: מש"כ מעלתו, דַּרְפָּה וענוגה ועשירה כוז שקפצו עליה הרבה,

ומעתה בטלה טענתו דמעלתו, [ד]אע"ג שהיא עשירה, מ"מ אם על כרחא תשאיר עמו, תתפייס אפי' בשומשמי גברא. וידעת, כי להיות מעלתו בפנים ורואה צערה של ריבה, על כן לרוב רחמיו כי נכמרו, ראה למצוא ליכות, ומיהר לדבר וכתב מה שכתב. אך.. ישמע לקול עצתי ויהיה מתון בדבר... עכ"ל המהוה לימוד לדורות וגירא בעיני "מתחכמים" דגן.

לא שייך לומר "אתתא בכל דהו ניחא לה". תמהתי עליו, חז"ל הפליגו דשומשמי גברי וכו', והוא בא לתת דבריהם לשיעורים!?. אבל הענין הוא כך, בודאי כל אשה אם יהי' אפשר לה להמיר רע בטוב תחליפנו ותמיר. אך אם לא נכוף אותו להוציא, ותהיה עמו על כרחא, אז ממילא תתפייס ותתרצה, כי אתתא בכ"ד ניחא, ורוצית בקב ותפלות.

סוף דבר:

המעקב אחר דברי קלים דגן, ימצא שרשרת ארוכה של "קלות", "התעלמות ודוניות", "שקרים גסים", ו"זיופים בולטים" מה שמעתיקים מדברי ה"רבנות" קודמיהם, [שנתייצרו תחת "לחץ" חזק לשרת לפטרוניהם הכופרים: להתאים ה"הלכה" למסגרת "חוק" היאות לאורח חייהם של חפשים וכופרים]. לעקור הלכות קבועות תוך כדי לבעוט ב"כללי הוראה והכרעה", ועשיית חוכא ואטלולא מפוסקי הדורות כאילו שהיו "טועים" ממש [ח"ו]. ומזה יצא הקלקול הנורא דהתרת ד"אשת איש" ו"ממזרות" גם אצל שומרי תו"מ וכו"ל במבוא (אות 3, ד"ה ונספח) מה שהתחיל להתפתחו לחדור לאט לאט אצל היראים [מחוסר ידיעה] כנ"ל (שם, אות ד).

ומכל המבואר לעיל, הרי הדבר ברור הדק היטב בנ"ד: [א] דאין כאן אף לא "חיוב גט" גרידא וכו"ל (ענפים 3 - ד), עי"ש. [ב] וכש"כ דלא "היתר כפיה" וכו"ל (ענפים ט' י"א), עי"ש. [ג] ואף רק עצם ה"חיוב גט" מה שפסקו עליו שלא כדין, די כוחה לפסול הגט אף אם היה נותנה ב"רצון" בכדי לקיים דבריהם וכו"ל (ענף ה), עי"ש. [ד] וק"ו כשלמעשה ביצעו עליו "כפיה" וגם "הטעה" גמור וכו"ל (ענף ו), עי"ש. [ה] הצבענו על ט' "בעימות" נגד הסכמת הפוסקים, ועל י"ד "מקורות מזויפים" שמציינים. [ו] דבריהם מופרכים, רובן: מכל הפוסקים, ומיעוטן: מרוב מגין ובנין הפוסקים. [ז] וברור דהגט בנ"ד הספוגה ורויה בכ"כ "פסלנות", א"א להכשירה בשו"א בס"ם אף בדיעבד, ובפרט כשהתרו בה טרם כן כבנ"ד וכו"ל (ענפים י"ג - ט"ו), עי"ש.

ופשוט, דאין בכוחם ולאף כמותם לשנות הדין בניגוד ל"כללי הוראה והכרעה" המסורים לנו מהפוסקים והשו"ע, וכבר חרצו מהרי"ק (שו"ת קמ"ט), ורמ"א (שו"ת סי' כ"ה, ס"ז), ויבין ובעז (ס"ז, סי' כ"ג), וחת"ס (יו"ד, סי' ש"ו) את משפטו: דהו"ל: "דיין שקר", "רשע", "כופר" "עוקר דת" ו"מין". ואם כך הוא, אף כשמורים כן עם כוונות טובות לרחם ולהציל, וכמבואר במגילת פלסתר (פי"ג, ענף ו') [מוצג בפנקס ב"ד (מסמך 5001)], א"כ כש"כ וק"ו כשמורים כן מחמת "קלות דעת", או נגיעת טובת פרנסתם ומשרתם, דגדול עונו מנשוא.

וזאת למודעי, שלא ניחות ולא נרתע, אף אם יקומו ויציצו רבנים בעלי פרסום, בגלוי או בסתר, להכשיר גט פסול זה [או שני הבא מחמתו], בתורת "גזירה". דכל עוד שלא יעלו בכתב טעמים ונימוקים על מה אדני ההיתר בנוי, וכדרכה של תורה בכל הדורות, ועד שיחסרו מלהשיב אפילו על "פסול" אחד מה שמנינו לעיל, נעמוד על משמרתנו ש"הגט פסול". ובין שנשאת באיסור על סמך גט בטל זה, הרי דינה ברור: ש"תצא מזה ומזה", ובניה מן השני שמטרים גט כשר מבעלה, הם "ממזרים גמורים מן התורה" עד סוף כל הדורות, והבעל אסור ליתן לה גט בעודה עם השני [וכדלקמן (ענפים ט"ו - כ')], דכל בניה שממנו אף לאח"כ הם "ממזרים מדרבנן", וז"פ.

וכלל גדול הוא: אין לנו שיוור רק התורה הזאת, ורק לפיה נערוך נפסוק ונחליט על כל שאלה העומדת על הפרק. ואף מי שכנובה ארוזים גבהו, אין בכוחו להתיר שום איסור מבלי שיבסס בגלוי ההיתר על אדני ויסודי ההלכה בהתאם ל"כללי הוראה" דוקא. ובלתי זאת דבריו נפרכים ואסור לסמוך עליו, וכמבואר במשפט הכפיה (סי' ע"א, ס"ז - י"א) [מוצג בפנקס ב"ד (רישוס: 5071)], ובשם ה' נעשה ונצליח, א"ס.

ב"ד הכו"ח בצער על פירצה הנורא בשם שאר חברי הבר"צ. א' לסדר "והנה אמת נכוז הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל" (סופטים), ב' דר"ח אלול שנת תשע"ה לפ"ק.

אמת קדש

[נספח]: שו"ת בד"ץ נישאת בגט פסול

שאלה

בהיות שהאשה בנ"ד נישאת לאיש זר על דעת מורים קלים, על סמך "גט מעושה" הפסול ובטל, למרות שבית דינינו [בנוסף בי"ד קארעליץ ועוד מורים מפורסמים] התרו בהם שלא ינשאו. וכמה ת"ח הביעו דעתם: דעכשיו לאחר שכבר נישאו, והם חיים ביחד באיסור איש רח"ל, אולי ראוי ונכון להשתדל אצל הראשון שיתן לה גט כשר, בכדי להציל אותם עכ"פ מאיסור אשת איש, ואת הדור מטמיעת ממזרים [על אף שעדיין יהיו ממזרים מדרכנן]. ונשאלנו אם דבריהם נכונים להלכה.

ביאור השאלה

בכדי להשתמר ממעוה המושרש אף אצל ת"ח שאינם בקיאים בגדרי דינים הללו, שנדמה להם: דכל שיש להם "סברא" שהבעל יגרש, שוב מותר להטיל עליו לחצים גופניים ונפשיים שיעשה כן אף כשהוא ממאן בדבר. אבל זהו טעות ומכשול עצום, דהרי אף במקום שמוטל על הבעל "חיוב" גמור להלכה ליתן גט לאשתו, מ"מ אם אינו רוצה לקיים את חיובו הזה, הדין פשוט כביעותא בכותחא: דכשאינן הוא מחמשת הגברים מי ש"מותר לכופם". אז לכל היותר מה שמותר לעשות בכה"ג, הוא רק "כפיה במילי", דהיינו לומר לו ב"בעל פה" בינו ולבין עצמו: ש"חייב לגרשה". [וגם ר"ת שתיקן "הרחקות" בכשיש "חיוב גירושין", היינו רק: למנוע בשלילות ובאופן מוצנע מלעשות לו טובות, כגון שלא להלוות לו ממון וכו'].

אבל אסור לעשות עמו "רעות" באופן חיובי, או להטיל עליו לחצים פומביים, וכגון לבזותו ברבים בהכרזות וגערות, או להשמיצו ע"י הפצת "כתבים" נגדו, דכל זה כבר נכלל בגדר "כפיה" גמור, הפוסל את הגט אף במי ש"חייב לגרש" מדינא ואינו רוצה. וב"ז הם דברים פשוטים וברורים, וכדביארנו הדק היטב בקונטרס כפיית מאסר (סי' ה') [המוצג בפנקס בי"ד (רישוס: 5029)] בראיות ברורות ומוכיחות מש"ס ופוסקים ע"ש. וא"כ נמצינו דשוב לא הועילו בזה כלום להתירה להשני, [אלא שע"ה מרגיעים עצמם כשתשיג גט שני לאחר הרעש שעל הגט הכפוי, ונדמה להם שבוה כבר נטהר השרץ], דהלא גם הגט השני תהיה פסולה מדין "מעושה", בדיוק ממש כמו הראשונה^(א).

ומעתה נמצינו, דצדדי השאלה בנ"ד [שהיא ממשכת לדור עם השני באיסור], כך הם: דכשהבעל רוצה לגרשה, אז השאלה הוא: אם נכון לו לעשות כן מטעם הנ"ל: כדי להצילם מאיסור החמור דאשת איש ומטמיעת ממזרים. ובגוונא שהבעל אינו רוצה לגרשה, אז השאלה הוא: אם יש עליו "חיוב" לגרשה מטעמים הנ"ל, לענין שלכל היותר יהא מותר לומר לו [רק בינו ולבין עצמו]: ש"חייב לגרשה". אבל היתר הטלת "לחצים" גופניים או נפשיים [כ"בזיונות" ו"כרוזים" פומביים] שיגרשנה, ודאי דליכא בנ"ד בשו"א כלל.

א. משא"כ על השני שחי עמה באיסור ערוה ד"אשת איש" מה"ת. לא רק: דיש "היתר כפיה" על "הבועל", [מה שהיה שייך כשהיא רוצית להפקיע עצמה מבעלה מחמת נימוקים דגריעותות גופניים, וכגון כשהוא מהחמשה גברים שמותר לכופם, כמוכה שחין וחביריו, אבל בנ"ד, שהם מצווים ועומדים להפרד זמ"ז מכח איסור החמור דאשת איש הרובץ עליהם, בכה"ג לא רק ד"מותר" לכופף את הבן[על לגרשה]. אלא דאף "חיוב" גמור רמיא מדין "ערבות" על כל מי שיש היכולת בידו לכופף "שניהם" בכל מיני כפיות גופניים ונפשיים, שיפרדו זמ"ז במקודם האפשרי, ושגם תתגרש ממנו, [וכנ"ל במכתב בית דינינו בריש הקונטרס]. וכו"מ על הראשון, ל"ש חיוב גט בכפיה על אף שנאסרה עליו, כיון דבלא"ה הם פרוידים ועומדים זמ"ז, דכל מחלוקת הפוסקים שהבאנו במשפט הכפיה (סי' ע"ג ס"ז, סק"ב): דמי משניהם מגרש ראשון, הוא רק כשהאשה נפרדה כבר משניהם. אבל כשהיא ממשכת לדור באיסור עם השני, בכה"ג כו"ע מודים דעיקר חיוב הגירושין מוטל על השני, ובדאי דעליו לגרש ראשון, וכדביארנו בקונטרס פתילי חותם (ענף ג"א, וז"פ).

תשובה

הדבר ברור להלכה: דלא רק דליכא שום "מצוה" בדבר שהראשון יתן גט לאשתו בעודה יחד עם השני, [ואצ"ל דליכא שום "חיוב" בדבר]. אלא אדרבה: אף "איסור" רובץ עליו שלא ליתן לה גט בעודה עם השני. ולאידך גיסא: חיובא רמיא על כל בר ישראל, לבוא את האשה ואת בועלה בכל מיני כפיות, שיפרדו זה מזה תיכף ומיד.

ביאור התשובה

ועתה נפן להוכיח ביסוס דברינו בפסק הג"ל: דלא רק דליכא "מצוה" כלל, וכש"כ דליכא עליו שום "חיוב" שיגרשנה בעודה עם השני, אלא אדרבה: גם לתא ד"איסור" יש בדבר, שלא יעשה כן. על פי מקורות ונימוקים מדברי גדולי הפוסקים, אשר מפיחם אנו חיים ומימיהם אנו שותים, וניחוי אנו.

מקום לדד ולומר, דכיון דהיה לה "היתר" מאיזה מורים קלים להנשא. א"כ הרי הרשב"א שהוצא דבריו ברמ"א, [שהצאנו דצריהם במשה"כ (סי' ע"ד ס"א, סק"ה, אות א')], מחשיבים אותה עי"ז כ"אנוסה", לענין שלא לקונסה צה"ג דצ"ן "תל"א מזה ומזה". וא"כ, לכאורה לא תיחסר על השני לאחר שתתגרש מן הראשון, וממילא יהא מותר להראשון לגרשה אף אם תישאר אח"כ עם השני^ב.

ברם זה אינו, דמלכד מה דרוז מנין וצנין של הפוסקים [ט"ז במספר] חולקין על דברי הרשב"א, וס"ל: דאין לה דין "אנוסה" על ידי הוראת היתר מוטעת. וא"ל ה"ס: רי"ד, ריטב"א, נימוקי יוסף, תרומת הדשן, מהרי"ק, רדב"ז, דברי ריבון, טו"ז, ב"ש, פחד יצחק, שמש צדקה, דבר משה, נחפה בכסף, ושב הבחן, ברית אברהם, ביה"ל, [וכדצאנו דצריהם במשה"כ (סי' ע"ד ס"א, סק"ט)]. וא"כ צ"ח, דהלכתא כרובא וצמראי הנ"ל, וכמש"כ בפני אהרן, [וכן יול"א מדברי הר"ח והאמרי נועם, שהצאנו דצריהם (שם, סק"ט), עי"ש].

אף הסוברים דהוי אנוסה ע"י הוראת היתר מוטעת מורים בנ"ד

אבל בר מן דין, יש עוד כמה טעמים מה שלפיהן יוצא, דבולי עלמא [ואף מיעוט פוסקים

הנה, כבר ביארנו בס"ד דין "תצא מזה ומזה" בקונטרס פתילי חותם (אדר ז', תשס"ה), [המוצג בפנקס בי"ד (ריסוס: 5005) שיכולים להשיגה משם בחנם ובניקל]. וביתר שאת ביארנו פרטי דין זה בביאור מקיף ויסודי בספרינו משפט הכפיה (סימנים: ע"ג וע"ד) [המוצג בפנקס בי"ד (ריסומים: 5073, 5074)], והארכנו שם בציטוט לשונותם של מאות פוסקים בזה.

וכאן לקצר אנו צריכים, על כן לא נביא רק תמצית היוצא להלכה בנ"ד מכל המקובץ שם, ובכדי שלא להכפיל הדברים, לא נחזור בציון המ"מ וציטוט לשונות. רק נציין למקום מוצאו של אותו הדיון בספרינו הנ"ל משפט הכפיה [בר"ת: 'משה"כ'], ומשם ידרשנו הקורא הרוצה לעמוד על לשונות הפוסקים.

ענף מז

היה לה הוראת היתר, אם נחשבת כאנוסה

רוב הפוסקים ס"ל דלי"א אנוסה ע"י הוראת היתר מוטעת

א. ומקודם יש לנו לדון בכלל, אם יש צנ"ד הדין ד"תל"א מזה ומזה", ע"פ מה שיש

ב. אבל "חיוב" לגרשה [כשאנו רוצה] ודאי דליכא אף לדידיה, דהרי טעמא דס"ל שמתרת להשני לאחר שתתגרש מבעלה, הוא מכח דין "אנוסה" [שמכח הוראה המוטעת], וא"כ הרי מהאי טעמא גופא הוא מותרת ועומדת גם לבעלה ישראל כדין א"א שנאנסה. [אדרבה יש דיעות: שטעם זה אינה מתירה רק לבעלה, ולא להבועל, וכדלקמן (אות ב')]. וא"י משום: דע"י שממשכת לחיות עם השני ירבו ממזרים, מהיכ"ת שהבעל חייב לוותר מפנ"ז על אשתו, דלא מצינו דמחויב לגרש אשתו שנשבת מטעם זה. [עי' דברי מלכיא (ח"ג, סי' קמ"ד)]. ורא"ה ברורה לזה, הבאנו במשפט הכפיה (סי' ע"ג ס"א, סק"ט מאות ג' ואילך): מהא דחזינן דדוד המלך לא גירש את מיכל בת שאול לאחר שנשאת לפלטי, בכדי להצילם מאיסור "אשת איש" ומריבוי "ממזרים", [וכן מרדכי הצדיק לא גירש את אסתר כשנלקחה לאחשוורוש], והארכנו שם בזה, ע"ש. וא"ל משום שהיא ממאנת לחזור אצלו, פשיטא שאינה עדיפא מכל שאר מורדות ד"מאס

דוקא בטעות הוראה בשיקול הדעת ולא בדבר משנה
(ה). **רביעית**, דאפילו לדעת מיעוטא דמיעוטא
מהפוסקים, הסוברים: דהוראת
היתר מוטעת אכן מהני למשייה כאלוהי, אף כשהיתה
ב"הכשרת גיטו" של הראשון, ואף לענין שמהא מותרת
להשני לאחר גירושי הראשון. אבל הרי אף לדעה,
חילקו הפני אהרן, וברית יעקב: דזה אינו רק דוקא
כשהטעות היתה צמידי דתליא ב"שיקול הדעת", ולא
כשטעו ב"דבר משנה", [והצאנו דצריהם במשה"ב (סי'
ע"ד ס"ב, סק"ה) ע"ש]. וא"ב צנ"ד, שהמתירין טעו
[ואף הזידו] פעמים אין מספר ב"דבר משנה" גמורים,
וכדהוכחנו לעיל (ענפים ז' - ט"ו), ודאי דכו"ע מודים
צכה"ג: דאסורה על השני אף לאחר שתגרש מן הראשון.

דוקא בהיתר בדבר פשוט ולא במידי הצריך הוראה

(ו). **וחמישית**, ע"פ מש"כ בשבט הלוי: דדוקא
כשהוראת היתר המוטעת, היתה
בדבר הנראה פשוט להיתר, ולא בדבר הצריך "הוראה"
[וכדהצאנו דצריז במשה"ב (סי' ע"ד ס"ב, סק"י)], א"כ
לכו"ע אסורה צנ"ד להשני אף לאחר שתגרש מן הראשון.

ונמצינו, דבנוסף למ"ז פוסקים הנ"ל (אות א', ד"ה
זרס) יש עוד מ"ז פוסקים: דל"ה אנוסה
בנ"ד. ס"ה: ל"ב פוסקים דס"ל פה אחד: דבגונא
דנ"ד ל"ה אנוסה. ולעומת זה, לא מצינו שום
פוסק ואף לא יחידאה דס"ל: דבכה"ג הו"ל אנוסה.

ענף יז

בשיש מחלוקת בין המורים

ואם כל האמור לעיל (ענף ט"ז): דאף אם היה להאשה
"הוראת היתר מוטעת", דמ"מ לא היתה נחשבת
כ"אנוסה" ע"ז. הוא אפילו אם ה"היתר" היתה
"חלקה", כלומר כשלא היה שום דיעה החולק ואוסר,
וכמבואר היטב לעיל. א"ב כש"כ וק"ו לפי המציאות
בנ"ד: שידעה בבירור שהיו גם אוסרים.

המקילים] מורים בנ"ד: דלא הוי באנוסה כלל,
ואינה מותרת להשני לאחר שיגרשנה הראשון, ואלו הם:

דוקא להראשון מותרת ולא להשני

(ב). **ראשית**, ע"פ מש"כ רימב"א, נמוקי יוסף,
רעק"א, ומהרש"ק, [והמנח"י נקט
כדצריהם] להלכה: דמה דנחשבת כאלוהי ע"י הוראת
היתר מוטעת. הוא רק דוקא לענין שמהא מותרת לחזור
לזעלה, אבל לא שמהא מותרת להשני לאחר שיגרשנה
הראשון, [וכדהצאנו במשה"ב (סי' ע"ד ס"א, סק"ז) אות ג'.
וס"ב, סק"ח]. א"ב נמצינו, דגם הם מודים צנ"ד:
דאסורה להשני אף לאחר גירושי הראשון, [וראה מש"כ
לעיל (הערה ז'), ע"ש].

דוקא כשאינה רדופה להפקיע עצמה מבעלה

(ג). **שנית**, לפמש"כ רימב"א ונמק"י [הוצא במשה"ב
(סי' ע"ד ס"ב, סק"ט) אות א' וצ"ח]: דיצמה
שנישאת לשוק ע"פ הוראה מוטעת, כיון דמסתמא רדופה
להפקיע עצמה מן היצם [מדסניא ליה], לכו"ע אינה
נחשבת כאלוהי, [ואסורה על השני, אף לאחר שתקבל
חליצה מן היצם, ע"ש]. א"ב כש"כ צנ"ד, שידוע לנו:
ששונאת את זעלה, ומרדה עליו ותצעתו לגרשה, ודאי
דאסורה על השני אף לאחר שתגרש מזעלה.

דוקא בהוראת פסלנות קידושי הראשון ולא בהבשר גיטו

(ד). **שלישית**, ע"פ מש"כ הב"ש [צסס הבס"מ
צסס מהרי"ק], ועצי ארזים, פני
אהרן, וברית יעקב: דדוקא כשההוראה המוטעת היתה
בפסלנות "קידושי" הראשון, [דיש לה "חזקת פנויה"
דמעיקרא טרם שגולד הספק], רק אז יש דיעה שמותרת
להשני לאחר גירושי הראשון. לא כן כשההוראה
המוטעת היתה בהכשרת "גיטו", [דיש לה "חזקת אשת
איש"], צכה"ג כו"ע מודים: דאסורה על השני אף לאחר
גירושי הראשון, [והצאנו דצריהם במשה"ב (סי' ע"ד ס"ב,
סק"ז) ע"ש]. א"ב ה"ה צנ"ד: אסורה על השני לכו"ע
אף לאחר שתגרש מן הראשון.

בנ"ד היו אוסרים לעומת המתירים הקלים

(א). דהרי מלכד "הברות פסלנות הגמ", והאיסור "שלא תנשא על פיה" מה שילכתה מצית דינינו שזוע ימים לאחר הכפייה (ו' אייר תשע"ג), ע"פ בקשת רבנים וצמי דין מא"י שזדקק להענין. גם ילא מכתב מהרב בראווערמאן שליט"א מש"כ צס חותמו הגר"ח קאניעווסקי שליט"א, [ראה (סוף הקו"י)]. ובן ילא פסק לפסול מבי"ד קארעליין צ"צ, שנשלח לדודה ר' משה הערש קליין מקר"י, שפסלו את הגמ.

בשירעה שיש מחלוקת חו"ל לאמתוני עד שיבוא לעמק השוע

(ב). ומעתה, הרי הרשב"א, ושמש צדקה ועוד פוסקים רבים ס"ל: לכל שידעה האשה שיש גם אוסרים, וצחרה להסתמך על המתירין, אז אף אם רבו המתירים על האוסרים, או שהמתירין גדולים יותר מן האוסרים. מ"מ עכ"פ שוב אין לה עוד דין דין "אונס" המוצהק הנכרך לזה [כלומר שמהא אנוסה יותר מאילו באו עדים שמת בעלה ואח"כ צא צרגלין], שלא יאה שייך להתרעם עליה ד"הוי לה למידק"י, [והצאנו דבריהם במשה"ב (סי' ע"ד ס"ג, סק"צ, ד', וה'), עי"ש].

ונמצינו, דאם ידעה שיש אוסרים, ועכ"ז מיהרה להנשא על סמך דעת המתירין ובבנ"ד, ודאי דל"ה אנוסה בשו"א כלל, מדהו"ל לאמתוני עד שישאו ויתנו הצדדים זע"ז ויבואו לעמק השוע. ולפי"ז נמצינו, דבנוסף לל"ב פוסקים הנ"ל (סוף ענף ט"ז), יש בנ"ד לכה"פ עוד ד' פוסקים, ס"ה: ל"ו פוסקים דס"ל: דל"ה אנוסה בנ"ד. וממילא פשוט דהלכתא ברובא ובתראי, ולכו"ע הדין בנ"ד: ד"תצא מזה ומזה", ואסורה להשני אף לאחר גירושי הראשון.

ענף יח

אם מותר להבעל ליתן גט בעודה עם השני

ומעתה, לאחר שנתברר לעיל (ענפים ט"ז וי"ז): דרוב מנין ובנין [ל"ו פוסקים] ס"ל לדינא בנ"ד:

ד"תצא מזה ומזה". כלומר: דאף לאחר שתקבל גט כשר מן הראשון, אכתי תשאר נאסרת על השני עכ"פ מקנסא דרבנן. נפן לדון על עיקר שאלה דנן הנצב בריש דברינן: דעכשיו שאנו רואין שאינם פורשים זמ"ז, למרות שעוברים על איסור אשת איש רח"ל. אם ראוי שהבעל יתן לה גט בעודה עם השני, בכדי להקל מעליהם דרגת האיסור, מערות "אשת איש" מדאורייתא, לאיסור "תצא מזה ומזה" מדרבנן. וגם, בכדי שולדותיהן לא יהיו "ממזרים דאורייתא" רק "ממזרים דרבנן", וניחוי אנן.

אם ישארו באיסור הקל ויש חשש פירצה ליכא חיוב ערבות

(א). הנה, דצר מפורסם הוא צכל גדולי הפוסקים: דהיכא דאף לאחר שנסיר מעליהם האיסור החמור, אכתי ישארו להצא עם איסור הקל. ובמו צנ"ד דאף לאחר שתתגרש מן הראשון, אכתי ישאר חייהם ציחד צאיסור דרבנן ד"תלא מזה ומזה". בבה"ג ליכא חיוב "ערבות" להנילס מאיסור החמור, וכמש"כ הריטב"א: דאפילו היכא צתחלה סמכו על מורה טועה [שהתיר להם שניה מד"ס], אם אינם רוצים לפרוש אח"כ, ומאיימים שאם לא נניח להם, אז ישתמדו, וכתב ע"ז צוה"ל:

"במוצב שיאצד הוא וכמה כמוהו, ולא נעקור אנו צידינו צפרסוס, אוח אחת מדצרי סופרים, שאלין אנו ערצין לרמאין ולרשעים". ועדיפא הא מההיא דחצר [עירוצין (ל"ב, ע"ב): ניחא ליה לחצר דלעציד הוא איסורא קלילא, ולא ליעצד עם הארץ איסורא רצה] שהצאת לרציה. דאילו הכא הרצים חוטאין וגורמין מכשול לאחרים להחטיאם, דמאן דחוי סצר דשניה דרבנן שריא... אלא מכין אוחו עד שתלא נפשו, עד שישלחנה, ואם לן צחטאו אח"כ, הוא לצדו ישא, ואנו נקיים מעונו, עכ"ל. [הצאנו דצרינו במשה"ב (סי' ע"ג ס"ח, סק"ח אות א'), וכע"ז הצאנו (סס) מהרא"ם, עי"ש].

חסומך להקל על דעת קלים הוא פושע ולא שונג

ואם ירצה מישוהו לחלק ולומר, דשאני נ"ד, דאינם רוצים לחטוא בשאט נפש, רק שהם סוברים לתומם שהצדק עם המתירים, והגמ כשר. וא"כ שוב

ג. ואצ"ל: ד"היתר נישואין" מהגרמ"ל לאנדא אינו מן המנין, מכיון שאינו בקי בדיני אישות, [שע"ז אבחו"ל קידושין ר', ע"א]: "כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם, וקשין לעולם יותר מדור המבול". ובזוה"ק (קדושים, פ"ה ע"א) איתא: ד"עובר משום לפנ"ע בנין דאכשל ליה לעלמא דאתי". דהרי הבאנו במשה"ב (סי' ע"ד ס"ב, סק"ד אותיות

נחזיקם ל"שוגגים תמימים" זוהי. וברור שלא יאמר כן, רק מי שאין לו מושג כלל בעניינים כאלו, או מי שזהפקירה ניחא ליה, ולא איכפת ליה הירוס הדת כלל, ה"י.

דאם נלך צמהלך מופרך זה: להמליך עליהם: שהם חפים מפשע, צהיות שסמכו על הוראת המקיל, ונאשר את מעשיהם הקלולק עם טנדקאות והמלכות שממין זה. ועוד נחזק את מעשיהם, בכשנאמר להצטל שיתן לה גט, דבר שיקיל מעליהם את חומר חטאם כישארו ציחד, מדאורייתא לדרצנן. הרי אין לך פתיחת פתח גדול מזה: שיעודד שאר מתפרצים לעשות כן, צראותם דצמקוס לצעוק עליהם שהם רשעים. ובמקום לנדותם, ולהכריז על צניהם שהם "ממזרים", כמו שעשו כל גדול ישראל מעולם, צועקים על הצעל: שהוא רשע... משום שאינו נותן לה גט כשר. ואם נעלים עין מפירצה נורא כזה, על סמך אמתלאות רקים שכאלו, הרי אין לך הריסת חומת הדת גדולה מזה, ועלינו להתצונן ולדאוג: אינה אנו צאים, ולאן נגיע עם מהלך עקוס ומופרך שזוה"ל.

החלטת הפוסקים לדינא: דח"ו להקל במקום חשש פירצה לרבים

ג. וְלֹא יטעה הקורא לחשוב, דדצרינו אלה אינם רק דצרי השקפה, או קנאות. דז"א, רק דכך הוא ה"הלכה" הצרורה, כמו שקצנו גדולי הפוסקים: דצכה"ג כשיש חשש קלקול לאחרני. חייבים ליזהר מאוד שלא ליתן להם שום סיוע כלשהו, ע"י שנקיל מעליהם חומר חטאם, כדי שלא יהיו החוטאים נשכרים ומרוויחים, וכדהצאנו במשנה"ב (סי' ע"ג ס"ט, סק"ה) מב"ח פוסקים מובהקים צלי שום חולק כלל, שפסקו כן, עי"ש.

יש מקום לומר, דאנחנו שאנו יודעים האמת: שהגט פסול ובטל, שפיר מוטל עלינו להצילם עכ"פ מן החטא החמור, מכח חיוב "ערבות" הרובץ עלינו.

ב. אבל לא יאמר כן, רק מי שזהפקירה ניחא ליה, דכל הולך ישר מצין הפרכת מהלך זה, דאין אפשר להמליך על העצריינים: ש"סוצרים" לתומם שהגט כשר. בו צומן, שידעו היטב שינאה הוראה ממורים מוצהקים לאיסור, וגם הוזהרו מהם שלא ינשאו על סמך דעת המקילין. וא"ב הרי ידעו עכ"פ שיש כאן "פקפוק" גדול, ואין נישאו רק משום דכך הורו להם מתירים. דאצו חושצים צאמת, שיש שמי תורות צישראל, או שיכולים לצרור מצין המורים, לפי "החשק והרצון". אדרבה, צנ"ד קרוב יותר לומר, שהם "מזידין" גמורים, שעליהם כתבו הפוסקים, דאסור להקל מעליהם את חומר חטאם. אלא מוטב להניח אותם שישתמשו בחטאם וימיתו צתור "חייצים", וכמו שלמדו כן מקרא ד"העליטתו לרשע וימות", וכדהצאנו במשנה"ב (סי' ע"ג ס"ט, סק"ט) משלשים פוסקים מובהקים ראשונים ואחרונים, עי"ש.

וְלֹא היתה כזאת מיום מ"ת, ששומרי תומ"ל המתנהגים כיראים, ואף מחזיקים עצמם כ"חסידים". שירדבו לסמוך על מקילים צשאלה חמורה ד"אשת איש", וצפרט על סמך גט של ה"רצנות", צו צומן שאין סומכין על הכשירם, ומגעילים הכלים מצשר שלהם. ובש"ב, כשמשפחת האשה נמנין על תלמידי וחסידיו הגה"ק מסאטמאר וצ"ל, מי שהרעיש נגדם ופסל ואסר את הוראתם לחלוטין, וכנ"ל (ענף ח', אות ג'), ואנחנו עוד

א' - ג') מהב"מ ובר"י וביח"ל, ושם (ס"ד, סק"ד אות ב') מהצ"צ (הקדמות): דכשסמכה על מורה שאינו בקי בדיני אישות ל"ה אנוסה, [ודלא כאג"מ שלא ראה את דבריהם, וכדהוכחנו שם (ס"ב סק"ד, אותיות י"א - כ'), עי"ש. ואף יותר מזה פשוט, דאף לדיעה היחידאה של הצנח"ג שהובא במשנה"ב (שם, אות ה'): דאם המתיראין גדולים הרבה מן האוסרין, אז הו"ל אנוסה ולא קנסוה בתצא מזה ומזה. הרי מלבד שהבית דוד, והפני אחרן, שהובא דבריהם במשנה"ב (שם, אותיות ו' ד') תמהו עליו, הלא דבריו דחויין גם מדברי שאר פוסקים, וגם מירושלמי מפורשת, וכדהוכחנו במשנה"ב (שם, אותיות ט' - ט"ו), עי"ש.

ד. וכל מי שלבו הומה על הריסת הדת ודואג לחזק בדקי פירצותיה, מבין שצריכין ליקח בחשבון את ה"תמונה המליאה", דאם ניזל בתר איפכא: לשותק מלצעוק על החוטאים ומלהוקיע אותם כרשעים ולהפרידם זמ"ז תיכף ומיד כמו שעשו גדולי ישראל בכל הדורות, ועוד נחפה עליהם עם האמתלא העלוב: שהם שוגגים ו"אנוסים" יען שסמכו "לתומם" על הגט של ה"רבנות", ולעומת זה נצעוק על הבעל שיתן לה גט כדי ש"לא ירבו ממזרים"... הרי"ז ישמש כסיוע לעוברי עבירה: שמחשבתם הרעה יצא מכח אל הפועל, וכל המורדות על בעליהן בטענת מאיס עלי ילמדו לפרוץ כמותם, להנשא עם איש זר רח"ל, עם האמתלא: שסמכו על "היתר" מסולף מאיזה מורה קל, [דאטו חסרים אנו קלי דעת, דבכדי לקנות להם שם אצל ההמון כ"פוסקים גדולים", הם מוכנים להתיר קדלא דחזירא], ונמצינו דהחוטאים נשכרים ותורה מה תהא עליה. וזהו מלבד מה, דאם אכן נחשבת כאנוסה, א"כ הרי היא מותרת לבעלה, ואינו חייב לגרשה וכנ"ל (הערה ב').

וְפֹרֶק חזו מש"כ הרי"ד על כה"ג כזה"ל: ומה שכתבתי
אלי, כי לאחר כמה זמן עבר שם חכם אחד,
והתיר לו היתר כזה. ובך אמר לו: תפייס לראובן
שיגרשנה... וזה התיר לו לשבת תחתיו אחר גירושי ראובן,
והלא היא אסורה לבועל כל הימים... במה דמה אותו
החכם לנפל איש בל חזו שמש... אלה הן דברי חוכא
וטלולא. מה סדר אותו הכסיל, שצגירושין שיעשה לה
שמעון, יצטטל כל מעשה הראשון, ויחזור ויקדשנה
בהיתר. בוישת וכלימה צפניו, "אם רצה לטהרה לו, היה
לו להסיק את הכזשן, ולהכניסה לתוכו עד שחמלצן באור
יפה יפה, ותאל מדי גיעולה", קינים והגא והי על המורין
צמורה שלא כהלכה... הלבך, האשה היא אשת ראובן
גמורה, ואין להשיג דברי המועב הזה כלל, "כי אם
לשבר מלמעמיו ולהוציא טרפו מבין שיניו...", השם יפליא
את מכותיו ומכות זרעו, כי הפליא לעשות נבלה גדולה
בישראל. ואדור הוא לה' נצקות ומוצל מעדת ישראל,
והצילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל, הוא וכל העוזר לו
ומחזיק בידו את האשמה הגדולה הזאת, עכ"ל.

וְבַעֲי"ז כתב הרדב"ז על כה"ג כזה"ל: ד"צריך
לעשות גדר שלא תהיינה צנות ישראל
פרוצות, ותאל כוונת קלקולה לפועל... "ביון דעצד
שמעון איסורא... לא נשתלל אנחנו למלאות נפש רשע...
"כיון שהוא עשה שלא כהוגן לעשות כנגד תוה"ק, לפיכך
יעשה צו כהוגן, ואפילו אם כנס יוציא... ו"לא נחיר
לו אנחנו איסור הקל, כדי שלא יעצור על איסור חמור...
ו"לא יתירו לו אפילו כמלא נימא", עכ"ל.

ל"ת דלפנ"ע כלפי החוטאים עצמם

ד. **וּבַפְּרָט** לפי המצואר בפוסקים, דצגוונא דלצניעת
הקלת האיסור מעליהם, נכרך לזה סיוע
ו"שיתוף פעולה ממורה". ובבג"ד, דנכרך לזה "סידור
גט" הנעשה ע"י מורה, ודאי דאף "איסור" יש בדבר
משום לתא דלפנ"ע דכפילא: דמלבד הלפנ"ע דכלפי
עצמם: שידמה להם שהתירו פרושים את הדבר, וכדברי

צעל העקידה הידועים [שהצאלו במשה"ב (סי' ע"ג ס"ט,
סק"ו אות א)], שדבריו אלו שימשו כיסוד מוסד "להלכה"
אלל הרבה מגדולי הפוסקים וכדנימנו שם. ובן יואל צרור
מדברי הרדב"ז [שהצאלו במשה"ב (שם סק"ב, אותיות ז' -
ו)], וגם מדברי החת"ם (שם סק"א, אות ז'), והשו"ב
[שהצאלו שם (ס"ט סק"י, אות ג' וס"ט סק"ב, אות ט'), ע"ש].

ל"ת דלפנ"ע כלפי אחרים

ה. **אֲמַנָּה**, עיקר החשש הוא הלפנ"ע דכלפי אחרים:
דבראותם איך שחוטאים נשכרים, צמה
שאנחנו מסייעים להם שכוונת קלקולם תאל לפועל, הרי
זה יעודל אותם לעשות ג"כ כמותם. ועל כן צריכין
למגדר מילתא שלא תהיינה צנות ישראל פרוצות, וכדהצאלו
במשה"ב (סי' ע"ג ס"ט, סק"ג אותיות א' - ג' וסק"ה, אותיות
א' וז') מהרי"ד, ריב"ב"א, ורדב"ז. ובע"ז הצאלו (שם
סק"ג, אותיות ה' - ו') מהשו"ב שפסק על כה"ג: דהגם
דעכשיו טרם דתקבל גט מן הראשון, הם עוזרים על
איסור החמור ד"אשת איש", וצנייהם "ממזרים". ב"ב,
כיון דאף לאחר שתשיג גט כשר מצעלה, אכתי ישאר
היותם ציחד באיסור "לאו" [ד'ונטמאלה.. לבועל]. על
כן לא יודקקו הצ"ד לסידור גט כזה, כיון דיש לחוש שזה
יגרום להרחצת הפירצה, ע"ש.

וּבִן הצאלו במשה"ב (סי' ע"ג ס"ט, סק"ט אות י"א) מפרי
השדה שפסק: דכשיש חשש ש"י שנקיל האיסור
מעליהם, שזה יפתח פתח לאחרים לעשות כמותם, אסור
להקל האיסור מעליהם, ע"ש. ובן הצאלו שם (אותיות
י"ג - ט"ו) כע"ז גם מן מהרש"ם ע"ש, וכן הצאלו (שם,
אותיות י"ז וי"ח) כע"ז מן החלקת יעקב, ע"ש. ומלבד
זאת, הצאלו במשה"ב (סי' ע"ג ס"ט, סק"ו) מל"ה גדולי
הפוסקים היסוד מוסד להלכה: דכלל כה"ג כשיש חשש
קלקול ל"הכלל", מוטל עלינו לחוש יותר לתקנת הכלל
מלתקנת ה"פרט", ושאינ לנו להתיר לאדם איסור קל כדדי
שלא יעשה איסור חמור, ע"ש. ונבצינו, דיש לנו צערך
ב' פוסקים: שאסור להקל מעליהם דרגת חומר חטאם^(ה).

ה. ובאמת דלפי כל הנ"ל, יש מקום גדול לצדד ולומר, דאף אם לא היתה אסורה על השני לאחר גירושי הראשון,
[כלומר, אף לולא הדין ד"תצא מזה ומזה"], והיתה ניתרת לגמרי להשני ע"י גירושי הראשון [מה שז"א וכנ"ל],
אכתי היה מוטל עלינו לאוסרה על השני ע"פ כל מקורות הנ"ל, בכדי למיגדר מילתא. דמאי משנה לענין זה מה
דהיתה ניתרת להשני ע"י גירושי הראשון, סו"ס כיון שאנו רואין שהעם מתפרצין להנשא באיסור א"א, עם החשבון
העלוב: דאח"כ יגרשנה הבעל ותהיה ניתרת לו, ודאי שהיה מוטל עלינו לגדור הפירצה, במה שנאסור על הבעל לגרשה,

ענף ימ

דהסוברין במק"א שיגרש יודו לאיסור בנ"ד

ועתה נבוא להוכיח, דאף: מהר"ש, דברי חכמים וחידותם, מנחם משיב, אגר"מ, משנת יעקב, ובכרות שמים, שכתבו: דהבעל יגרשנה בעודה עם השני, כדי להציל הדור מטמיעת ממזרים, [שהבאנו דבריהם במשה"ב (סי' ע"ג ס"י, סק"א - ה)]. **אבל** אף אחד מהם לא "חייבוהו" לגרש מחמת ש"היא חומאת בא"א", וכדברי ע"ה בנ"ד: כאילו שזה מתיר גט שני ע"י כפיית "לחץ" וכדומה. **מלבד** מה דברור, שע"פ "כללי הוראה והכרעה" אין הלכה כמותם, מאחר שלא ראו דברי הרי"ד והרדב"ז וכמשי"כ שם (סק"ו), וגם הם מועטים נגד רוב מנין ובנין, וכנ"ל (סוף ענף י"ח).

אמנם גם מלבד כל זה ברור, דבגוונא דנ"ד גם הם מודים: שלא יגרשנה בעודה עם השני, וזהו מכח חמשה טעמים חזקים וברורים, ואלו הם:

הם מיירי דוקא בכשנישאת בלי שום גט

(א). **ראשית**, דכולם מיירי נכשנישאת לשני מצלי קצלת שום גט כלל מצעלה, דזכה"ג ל"ש כ"כ החשש דקלקול לאחרני, דהרי כו"ע יודעים דבלי גט הו"ל א"א גמורה. **משא"כ** בנ"ד שנישאת בגט מעושה עם "היתר" מסולף ממורים קלים, כיון שקיצלה צידה דבר הנראה כ"גט", [ויש צידה "תעודת גירושין"]. **ולאו** כו"ע דיני גמירי: דגט מצלי רצון הצעל הוא חספא צעלמא, א"כ הרי החשש גדול, דגם אחרים יעשו כמותם, דהכי חסרים לנו "קלים" שיתירו זאת להם. **ועב"פ** יש חשש קרוב לודאי: דאם יתן לה גט כשר בעודה עם השני, זה יגרוס: שלא יפרדו זמ"ז לעולם, וזכה"ג ודאי דשוא"ת עדיף, [וכדהסברנו במשה"ב (סי' ע"ג ס"י, סק"ו), עי"ש].

הם מיירי מפוקרים גמורים, ולא בשומרי תומ"צ

(ב). **שנית**, דכולם מיירי מפוקרים גמורים שלא היו שומרי תומ"צ כלל. **ולא** היה להם שום צעיא כלל עם איסור "אשת איש", כל עוד שנתפרדו צאופן "חוקי" [עם "דיווארס"], רח"ל. **ובמילא**, כמעט שלא

היה שייך לחשוב ולכפות, דהלחץ שיתצטר צמלפונס מעצם ידיעתם: שהיותם ציחד הוא צאיסור החמור דא"א, שזה יגרוס שסו"ס יסוצו מדרכס הרעה ויפרדו זמ"ז. [דמה שולדותיהם יתשצו כ"ממזרים" אלל היראים, הוא חוכא ואטלולא צעיניהם, ואינס מתחשצים ע"ז כלל, דאין צדעתם להתחתן עמהם לעולם... [ורוצס אף התצוללו עם עכו"ס].

ומה גם, דל"ש אללס כ"כ החששא דכלפי אחרינא: שילמדו מהם. **דמבנ"פ**: היראים ודאי שלא ילמדו מן הפוקרים, ואילו פוקרים שכמותם אינס צריכין "ללמוד" מאחרים כלל, ואף אם אכן ילמדו מהם, הרי ליכא חיוב ערצות כלפיהם וכנ"ל (ענף י"ח, אות א'). **משא"כ** כשהמדובר משומרי תומ"צ וכבנ"ד, דל"ש הנך טעמי כלל, ודאי דגם הם מודים: שלא יגרשנה בעודה עם השני, [וכדציארנו במשה"ב (סי' ע"ג ס"י, סק"ח) עי"ש].

הם מיירי בגוונא שבניהם לא יהיו ממזרים כלל אף לא מדרבנן

(ג). **שלישית**, דשאני צנידונים שלהם, דמיירו מגוויי שהאשה לא קיצלה שום גט כלל וכנ"ל (אות א'). **וא"כ**, הרי ולדותיהם דלאחר קצלת גט כשר מצעלה, לא יהיו "ממזרים" כלל, ואף לא מדרבנן, [עי' במשה"ב (סי' ע"ג ס"י, סק"ט)]. **משא"כ** בנ"ד, דגם לאחר שתקבל גט כשר מצעלה, אכתי יהיו צנייה דלאח"כ מן השני "ממזרים" מדרבנן. האסורים צין נכשרים וצין צממזרים מדאורייתא, [וכדהצאנו שם (סי' ע"ג ס"ו, סק"א)], ונטרן להכריז עליהם, [וכמבואר שם (סק"צ)]. **בבה"ג** ודאי דגם הם מודים: שאסור לעזור להם להשגת גט כשר מצעלה צכדי להקל עליהם העצירה מדאורייתא **שעושים "מעצמם"**, לדרבנן, דהיעלה על הדעת דמותר "לנו" לסייע להם, שיחטאו **צדרבנן** ושיצרו ממזרים **דרבנן**.

הם מיירי ממקרים בודדים, ולא מפירצה מאורגן

(ד). **רביעית** והוא עיקר גדול, דהרי צימיהם ל"ה ארגונים שהתעסקו צצניעת "גיטין מעושין". **ואם** קרה אי פעם שנתצנע כפיית גט, היתה נעשית ע"י אנשים פרטיים שפעלו על דעת עצמם, וממילא ל"ה החשש גדול כ"כ: שאחרים ילמדו לעשות ג"כ כמותן. **משא"כ** צימינו, שזה נעשה צאופן מאורגן ע"י "כנופיית

כדי שלא יחרוך רמיה צידם. **אבל** עכ"פ זה מיהא ברור, דבמקום שאף לאחר גירושי הראשון, אכתי אסורה על השני וכבנ"ד, ודאי דח"ו לסייע להם להקל מעליהם דרגת האיסור מדאורייתא לדרבנן, דיש בזה משום לפנ"ע וכנ"ל, וצ"ב.

מעשים" [צחו"ל], וע"י "רצנות" [צא"י], וגם יש מומחים קצוים המתעסקים לייעץ לזה תמורת קבלת הון תועפות. הרי החשש קרוב מאוד, שאם יראו ההמון שמטרתם לקבל גט מצעלה, עלתה צידם ע"י הטדקי המנוצל: שתנשא מקודם לאיש זה, דזה יטיל אח"כ לחץ על הצעל שיגרשנה. הרי מוכן, דזהו הירוס הדת שאין דוגמתה, וגם הם מודים צכה"ג: שלא יגרשנה צשו"א בעודה עם השני, [וכדביארנו במשה"ב (סי' ע"ג ס"י, סק"י), ע"ש].

בקיצור, אף מיעוט פוסקים דס"ל בעלמא: שהבעל יגרשנה בעודה עם השני. ג"כ יודו בנ"ד מכל הנך טעמי אלמי: שלא יגרשנה בעודה עם השני.

אף לדידהו צריכין להבדיל שאמורים לדור ביחד

ה). **וחמישית,** דמלבד כל זאת יש להדגיש, דזה מיהא פשוט וברור: דגם הם לא כתבו שבעלה יגרשנה בעודה עם השני. רק דוקא בתנאי מפורש: דלאחר שהבעל יתן לה גט, יודיעו להם הברי"ד, וגם יכריזו עליהם בפומבי: ש"דירתם ביחד הוא באיסור", [ושבניהם "ממזרים מדרבנן"], [וכדהבאנו במשה"ב (סי' ע"ג ס"י, סק"א)]. [וגם רק, כשאין לו עליה שום תביעות דממונא או דילדים, אבל כשאכן יש לו תביעות הללו, ודאי דאינו חייב לוותר על שלו, רק בכדי להצילם מעון, [וכדהוכחנו (שם, סק"ג)]]⁽¹⁾. ונמצאנו, דעכ"פ בלי "הכרזה" הנ"ל, ודאי דליכא שום פוסק בעולם, שיתיר ליתן לה גט בעודה עם השני, וזהו טענה ניצחת שאין עליה שום תשובה כלל, ותל"מ.

ענף ב

כשהבעל ממאן מליתן לה גט

ח"ו ללחוזן עליו בכה"ג אף אם לו היה חייב בזה

ולסיומא דמלתא נחוזן להדגיש, דלפי מש"כ לעיל (צביאור השאלה): דהיכא דהבעל ממאן

מליתן לה גט, ודאי דאסור ללחוזן עליו שיעשה כן אף במקום שחייב בדבר. **כדאי** להוסיף ולהדגיש, דאף אם לו היה מחלוקת בדבר בנ"ד: אם יתן לה גט בעודה עם השני או לא, [מה שז"א, וכדביארנו הדק היטב (ענף י"ח): דהכל מודים בגוונא דנ"ד, שאסור לו לעשות כן]. **מ"מ** אף לדידהו זהו רק כשהוא מצידו מסכים בזה, משא"כ כשהוא ממאן מלגרשה, ודאי דמודים שאסור ללחצו ע"ז.

כשיש שיטה האוסר לכופ הגט פסול מה"ת בתורת ודאי

א). **דהרי** כתבו הב"ש, וגט פשוט צסס מהריב"ל, פחד יצחק, מר ואהללות, וחזו"א: **דצכל מקום שיש דיעה שלא לכופ, אס עזרו וכפו הגט פסול אף דיעצד.** ומה גם, דהרי ידועים דברי מרן החת"ס: **דצכה"ג הגט פסול וצטל "מן המורה תמורת ודאי ולא מספק"**, [הוצא לעיל (ענף ט"ו, אות א'), ועי' ציאור מקיף דצכריו במשה"ב (סי' צ, ס"ו)] [מוצג בפנקס ב"ד (רישום: 5014)] ע"ש. **והסכימו** לדכריו: הכתב סופר, שערי רחמים, פתחי תשובה, אבני האפוד, חתן סופר, מהרש"ם, דבר יהושע, נחל"צ, ומשפטי שמואל. **[וליכא שום חולק ע"ז, ודלא כהו"ע"ד, וכדהוכחנו הדק היטב לעיל (שם, אות צ'), ע"ש].**

ב). **וזהו** לימוד גדול, עד היכן שהקלוקל מגיע, ממה צצנ"א שאינם צקיאין צדינים הללו, מציעים אט דעתם להצעל: שיגרשנה בעודה עם השני. **ולא** חלו ולא מרגישים, דצעקימת שפתם צעלמא דציצורים כאלו, הם עלולים להכניס פירצה גדולה צכרס צית ישראל. **בעוד** שלאידך גיסא, צלא"ה לא יועילו צזה כלום, דהגט השני מה שיתן צניגוד לרצונו, רק מכא "חיוצ" המסולף, תהיה פסולה כהראשונה. **[ואם כן הוא כשממאן לגרשה, אף להסוצרים שיגרשנה אף בעודה עם השני. א"ב כש"כ וק"ו, לפי מה שציארנו הדק היטב (ענף י"ט): דצנ"ד ליכא שום מחלוקת צדצר, וכו"ע מודים שלא יגרשנה בעודה עם השני. ודאי, דהלוחצים על הצעל שיעשה כן, לא רק שאינם מתקנים, אדרצה הם מקלקלים וכנ"ל, ותל"מ.]**

1. דטרם שמתפרדת מן השני, מתירים להראשון לישא אחרת בהשלשת גט, מה שלא תנתן לה רק לאחר שתתפרד וגם תתגרש מן השני, וכדביארנו **במשפט הכפיה** (סי' ע"ג ס"א, סק"י). **אבל** לאחר שתתגרש מן השני, אין מתירין להראשון לישא אחרת טרם שיגרשנה, אף כשהוא ממאן לגרשה, [זולת כשיש לו עליה טענות קיפוח רכושו או ילדיו, דבכה"ג מתירין לו לישא אחרת, ולמנוע גט ממנה עד שתפסוק מלקפחו, וכדביארנו שם (סק"א)].

מלחמת

נה [נספח] אם יתן גט בעודה עם השני, סיכום **אש דת**

סיכום מה"נספח" (ענפים ט"ז - כ):

ה. הרי"ה, רדב"ז, והשו"מ פסקו: דכיון דאף לאחר שתתגרש מן הראשון, אכתי ישארו באיסור דרבנן, ע"כ לא יגרשנה בעודה עם השני למרות שירבו ממזרים, דעלינו לדאוג יותר לתקנת הרבים מלתקנת היחיד, דכן ס"ל לס' פוסקים, (ענף י"ח).

א. רוב מנין ובנין של הפוסקים [ט"ז במספר] ס"ל: דאשה שנישאת ע"פ הוראת היתר מוטעת, אינה נחשבת כאנוסה, לענין שתהא מותרת להשני לאחר שיגרשנה הראשון, (ענף ט"ז, אות א').

ו. אף הסוברים דראוי שיגרשנה בעודה עם השני כדי שלא ירבו ממזרים, [אבל "חיוב" לגרש מפני שהיא חוטאת באשת איש, וכאילו שזה מתיר גט שני ע"י כפיה ד"לחץ" כדברי ע"ה בג"ד, ליתא לשום דיעה, אדרבה: זה יפסול הגט לכו"ע]. זהו רק בפוקדים, ורק בשנישאו במקרה, ורק בשנישאו בלי שום גט, דבניהם דלאחר הגט מן הראשון, לא יהיו ממזרים כלל, ורק בתנאי: שיכריזו עליהם שהם חייב יחד באיסור.

ב. אף לדעת מיעוט הפוסקים דס"ל: דאכן נחשבת כאנוסה בכח"ג, מודים בגוונא דנ"ד דל"ה אנוסה, וזהו מבח חמשה גדרים שהטילו הפוסקים בזה, ונמצא דע"פ דעת ל"ב פוסקים: לא הויא אנוסה בג"ד, (ענף ט"ז, אותיות ב' ו'. וענף י"ז).

ז. משא"כ בשומרי תומ"צ, שנישאו בגט פסול, ושנעשית באופן מאורגן, ובניהם אף לאחר גט מן הראשון, אכתי יהיו ממזרים מדרבנן, בכח"ג ליכא אף שיטה יחידה: שיתן לה גט בעודה עם השני, אדרבה עו"ע מודים שלא יעשה כן בשו"א, [ובש"כ מבלי "הכרזה" הנ"ל (ס"ו)], דאין לך הירוס הדת יותר גדול מזה, (ענף י"ט).

ג. כשידעה שיש גם אוסרים, ומיהרה להנשא על סמך דעת המתירין, אינה אנוסה לדעת ל"ו פוסקים, מדאינה עדיפא מאילו באו עדים שמת בעלה ואח"כ בא, דתצא מזה ומה, (ענף י"ז).

ד. ובש"כ כשאף בגוונא דאכן דנחשבת כאנוסה, הרי אז מותרת עכ"פ גם לבעלה, ומה שאינה רוצית לחזור אצלו, לא עדיפא משאר כל "מורדות" דעלמא, דלא מוטל על הבעל חיוב גירושין כלל, (הערה ב').

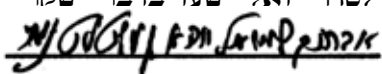
וזאת תורת העולה להלכה בג"ד מהאמור בענפים ט"ז - כ, היא העולה:

א. דלא רק דליכא שום "מצוה" בג"ד: שהבעל יתן לה גט בעודה עם השני, אלא דאף "איסור" יש בדבר מבח לתא דלפנ"ע בכפילא, כלפי אחרים: למיגדר מילתא שלא יתפרצו בכח"ג, וגם כלפי העבריינים עצמם: שלא להקל מעליהם ה"איסור" וה"ממזרות" מדאורייתא לדרבנן. וממילא פשוט, דאף אם הבעל מצידו, מסכים לגרשה בעודה עם השני, ג"כ ימנע מלעשות כן, משום לתא כפול דלפנ"ע.

ב. ובש"כ כשהבעל ממאן מלגרשה, ואמרו לו ש"חייב" לעשות כן, והוא בחרד לדבר ה' עמד וגירשה לתומו ע"פ דבריהם, אז הגט פסול ובטל מה"ת בכפילא: בין מדין "מעושה", [וכמש"כ: בספר הישר לר"ת, מרדכי, אבנ"ו, עונג יו"ט, חזו"א, קובץ תשובות, וכדהבאנו דבריהם לעיל (ענף ה')], ובין מדין "מוטעה" [וכמש"כ: האבנ"ו, וחזו"א, וכדהבאנו דבריהם (סז), עי"ש].

ג. ואף אם רק אמרו לו: שיש "מצוה" בדבר שיגרשנה בעודה עם השני, ועל סמך זה עמד וגירשה, הגט פסול ובטל מה"ת עכ"פ מדין "מוטעה", [וכמש"כ: האבנ"ו, וחזו"א, וכדהבאנו (סז)]. וכן יוצא גם מן הדברי מלביאל [שהבאנו במשה"כ (ס') ע"ג ס"ט, סק"י אות י"ז. ושם ס"י, סק"יב], עי"ש, ותל"מ.

ב"ד הכו"ח בצער על הפירצה הנורא בשם שאר חברי הכד"צ. יום א' לסדר "ואל ישעו בדברי שמר" (שמות), שלשה עשר יום לחודש טבת שנת תשע"ה לפ"ק.

בס"ד עש"ק שלח

כבוד הרה"ח ר' משה הערש קליין שליט"א

אחד"ש

באתי בזה אודות הגט של האשה חנה פייערוערגער תחי' הנעשה בדיניהם,
וכבר נדברנו קודם שנעשה מעשה, ואמרתי לכם שהוא גט מעושה ואין לזה צד
כשרות כלל.

וכעת אחר מעשה כשנכנסתי לעובי הקורה, מכל רב ודאין בארה"ק שנדברתי
שמעתי לאמר שכל הגיטין הנעשין בדיניהם בחזקת פסולין הן עד שיודע לך
שהן כשרין.

מה עוד בגט הנ"ל שהיה מושב ב"ר חשוב כאן בעירנו ב"ב שהיו לפניו כל
הפרוטוקולים, והכריעו שאינו גט, וממילא כרוך הדבר באיסורי עריות וחמורים
ובכשרות הדורות עד עולם.

ובאמת שאני מחדש לכם דבר שהרי באתם בבקשה לידיכם א' מחשובי הרבנים
ות"ח בדורנו, הנמנה על רבני העדה החרדית בירושלים עיה"ק, שאיתמחי ופקיע
שמה כמומחה לעניני גיטין, להכשיר זה הגט, והשיב לכם כי אין ביכולתו לילך
נגד דין תורתנו הק'.

רק זאת באתי להודיעכם, כי כאשר הציעו כל הנ"ל לפני מו"ח מרבא רבנו חיים
קנייבסקי שליט"א, ציוה שיאמרו לכם בשמו כי צריך לפייס האברך וליתן גט
כשר.

ובאמת שאני תמה תמה אקרא, כי הרי קודם מעשה נדברתי עם הרב
הערשקאוויטש שליט"א מפה ב"ב, והצעתי להשתדל בזה, וח"ו מלעגנה או
לדרוש דרישות שאינן הוגנות אלא בהיפך שלא לעשוק האברך כאשר עשיתם
בדיניהם, בכח הזרוע וע"י שלשלאות של ברזל, [בנראה כדי לאלצו לגט] ולא
שמעתם אליי בהתחנני לפשר, אלא היה בדעתכם בדוקא [בעצה רעה] שיישב
בבית הסודר בזמן חירותנו ליל הסדר, וליתן הגט דוקא על ידם, ועתה אחרי
הודיעי כל זאת אני את נפשי הצלתי, ואתם הבאתם את החטאה הזאת ד' ירחם.

דאז"ה

זליג ליב ברודמן

AVRUHOM SH. Y. GESTETNER

ראב"ד בית דין צדק שער המשפט, ושמו משפט
דנים בחנם, ומבלי טוענים מקצועיים, ובהענקת הזכות לדין גמור, ולקבל
הפס"ד בצירוף "מדינת דתני" בכתב, ועם הזכות לערער על מעות בפס"ד
17 MOSIER CT. MONSEY NY 10952, TEL. (845)425-9708

אברהם שמואל יהודה געשמעמנער

מח"ס: מחזה איש (שירי וביאורים ב"ח ש"ע, ב"ח), תורת אבן (דיני נשים בת"ח,
נ"ח) משפטים כהלכתם (ח' דינים, וכתבי רבני), משפטים הכפיה (ברין נשין
מוטען ומעושין), סדר"א קמא ותניינא (קטע"ס לחוק הדת על מידת תולדה)
מגילת פלסתר (שד ורם שלמו במגילת ספר לדעב"ן), גבול עולם (דין גילת קרקע)

שלום וישע רב לכבוד האי גברא רבא ויקירא שמו מפארים, ה"ה הגהג"צ המפורסם
מוהר"ר חיים מאיר וואזנער שליט"א, מח"ס שמחת הלוי.

אחדשה"ט כיאות וכראוי, באתי בזה במכתב דחוף לרגל השמועה המבהילה שעלה
בידי רמאים להכשיל את מעכת"ה בסידור קידושין לאשת איש רח"ל, תוך כדי להסתיר
ולהעלים ממנו שמץ כלשהו מהפולמוס הגדול שמסביבות הגט שנפסלה מכמה בתי דין.

הריני משתתף מרחוק בצערו, ומה גדלה הכאב כשאנו רואין איך אינשי דלא מעלי
מכשילים רבנים תמימים ויראי ה' עם מכשול גדול ונורא שכזה, והיה ראוי לייסרם בסילוא
דלא מבע דמא.

ולדאבונינו, הרי אותן רמאים, שהרהיבו "לכבדו" עם המכשול דסידור קידושין,
בכוונה תחלה: שיתקבל הרושם, כאילו שמעכת"ה "מכשיר" הגט, הם עצמם ממשיכים
עכשיו - מטעם זה גופא - להסיתו: שלא יפרסם "גילוי דעת" בהענין, כדי שישאר להלאה
הרושם המסולף מה שנתקבל בשוקי בראי, כאילו שמעכת"ה "מכשיר" הגט.

ומי לנו גדול מרבן של ישראל מרן החת"ס זצ"ל, שתלמידו המהר"ם שיק כותב (או"ח
סוס"י ש"ו, וש"ז) וז"ל: כבר מצינו לגדולי חכז"ל שאמרו: "דברים שאמרנו - טעות הם
בידינו", ו"שגגה יצאה לפני השליט" וכדומה, ואני ידעתי פעם הטעה אחד את מרן הגאון
זצ"ל ליתן לו הסכמה, ואח"כ נודע לו שהיתה שגגה בזה, וביקש ברבים ובכתב: "חנוני
חנוני על השגגה אשר יצאה ממני"..., עכ"ל. [המכתב נדפס בליקוטי חת"ס (מכתבים, סי'
ל"ח)], עי"ש.

ואמרתי לשלוח למעכת"ה את קונטריסי "מלחמת אש דת" שהוצאתי כלפני שנתיים,
תיכף לאחר בציעת הגט הפסול, כשנתבקשנו מרבנים ודיינים חשובים בא"י שנזדקק
להנידון ולעורר על המכשול, ולהכריז על פסלנות הגט.

ועכשיו, בהיות שהאשה נכנסה לחופה עם איש זר, הוצאתי הקונטרס עוה"פ עם
תוספות (ענפים י"ד - י"ח) בנוגע הדין ד"תצא מזה ומזה", ומאוד הייתי רוצה לשמוע חוות
דעת מעכת"ה בענין.

וע"ז באעה"ח ומחוי קידה, עש"ק לסדר "ושמעו לקולך" (שמות) תשע"ה לפ"ק.

אברהם שמואל יהודה געשמעמנער

ב"ה, שלום וישע רב להאי גברא רבא ויקירא שמו מפארים ה"ה הגה"צ כש"ת מוהר"ר יצחק מאיר
מארגנשטערן שליט"א אבדק"ק תורת חכם.

אחדשה"ט כיאות וכראוי, באתי בזה אודות הגט מעושה שביצעו על מוה"ר מאיר נחום פייערווערגער נ"י מאנ"ש.

א). הנה זה לי כעשר שנים שהנני עוסק בדיני גיטין מעושים ומוטעין, מאז שאינה ה' שאלה להלכה למעשה
בזה לפני בית דינינו, וככל שעסקתי בזה, התברר יותר ויותר גודל "חסרון ידיעה" וה"הפקרות" השורר
במקצוע זה, והמכשולות הנוראים שבזה עלולים ח"ו לקעקע כל יסוד קדושתן של ישראל ה"י. כבר הוצאתי
כמה קונטרסים בדינים אלו, וגם פניתי לרבנים ומחברים, ועוררתי אותם בדרך כבוד על טעותים מוחלטים,
ואף אחד מהם לא היה לו מענה במה להצדיק הפירצות הנוראות, דבר שרק אישר והוכיח: דהאמת המר הוא
שאינן להם "מה" להשיב. [וה"הסתרה" המוזר וה"חשוד" הזה, הולך ונמשך ומתרחב כדלקמן].

והנה, כשפנה בעל הנ"ל לבית דינינו לערער על הגט, לא רציתי לקבל הנידון [מה שכרוך בטירחא ועגמ"נ
וכמובן], עד שפנה אלי הרה"ג זליג ליב בראווערמאן שליט"א (א' אייר תשע"ג), והפציר בי במכתב ארוך בת
שני עמודים שאברר דין גט זה, נעניתי לבקשתו והשקעתי שעות ארוכות ביגיעת בשר ורוח לעבור על
ה"פרוטוקולים" וגם על דברי ה"רבנות" מש"כ בביסוס הכשר, ובאתי למסקנא: **שהגט פסול אף בדיעבד**,
וכמו שביארתי בקונטרס **מלחמת אש דת** שהתפרסם אלול תשע"ג [והגיע לצד האשה], וגם הגה"צ **משה זאב**
זארגער שליט"א פסל גט זה, ולאחר שנישאת באיסור הוספתי ענפים י"ד – י"ח בבירור דין **תצא מזה ומזה**.

אצ"ל שלא היה לי שום נגיעה "לפסול" דוקא ח"ו, [אדרבה אם טעיתי, ויכולים להוכיח כן בכתב, מדוע
מונעים מלעשות כן, האם אין זה "סימן חולשה" מובהק המכריז עליהם: שאין בכוחם לעשות כן...], ב"ה שלא
ביקשתי ח"ו וגם לא קבלתי בעד טרחתי הגדול אף פרוטה א', וגם ידעתי מראש: שלא אנהול עבור זה "כבוד"
המדומה רק ההיפך, וכן היה ב"ה. **בכח זה הנני מרשה לעצמי להרהיב להביע לפניו דעתי בשורות הבאות:**

ב). בהיות ששמעתי שמעכת"ה נכנס בעובי הקורה לחתור אמיתת דין גט זה, ורוצה לפנות בכתב אל
החותמים על הכשר הגט, שהם חייבין לענות על טענותינו בהלכה, ולהוכיח לעין כל על "מה" שיסדו אדני
ההיתר, דין הניין לי שעוד נמצא בדורנו השפל מי שרוצה לברר את האמת לאמיתו, ומבין **ששורש פירצת**
המתירים היא: "הסתרת הנימוקים", ואינו מניח עצמו לילך שולל אחר שיחה נאה ואימרות פורחות... לאור
זה הייתי מוכן להציע למעכת"ה "נוסח" מה שימנע שלא ייגרר הענין לצידי דרכים לסור מנקודה היסודי
בבחינת "עורבא פרח"..., והיינו שישאל מהם בכתב, כהאי ליסנא:

"**היות שחתמתם על הכשר הגט של פייערווערגער קליין, וכיון שיש מי שהוכיח 'בכתב' שכל הנימוקים**
מה שאישרו מסדרי הגט עצמם בכתביהם: שעל "זה" ביססו את הכשירים, אינם מחזיקים מעמד להלכה
כלל, עד שלדבריו לא נשאר שום מבוא להכשיר גט זה אף בדיעבד, רק דינה של האשה ש'תצא מזה ומזה'.
על כן אם לא תגלו 'בכתב' עד עשרה ימים: דיחוי כל טענותיו מש"כ על דברי מסדרי הגט, וה'נימוקים' מה
שסמכתם עליהם להכשירה, וכנהוג בכל הדורות, אז ישמש 'שתיקתכם' זה כ'הודאה' לדבריו: שהגט
פסול". [הנני יודע מן הנסיון שכל הוספה או גרעון עלומן נקודות שבנוסח זה, יניח "חור" שישתמטו מלהשיב,
או ששיבו באופן ששתיקתם יפה ממנה וד"ל..., וחבל על טירחתי שילך לאיבוד ח"ו].

דזה פשוט בדברי הפוסקים, דגט שיצא עליו ערעור עם מקורות ונימוקים, א"א להכשירה עם "היתר
סודי"..., דאין לך עקירת התורה גדול ומופרך יותר, מ"הכשר סתום" על "פסול מבואר"..., ולא נשמע עוד
כזאת מעולם..., [וכל יישר מבין **דטעם "הסתרת" הנימוקים ל"היתר" הוא רק משום: שאינו מחזיק מעמד**
להלכה], ואין בכח מכשירים אף אם כגובה ארזים גובהם, למנוע מלהשיב דברים ברורים ולהשתמט ולפטור
בשפה: "כך דעתנו" מבלי שיוכחו צדקת מעמדם בגלוי ע"פ "**כללי הוראה והכרעה**" וכדרכה של תורה בכל

הדורות. וגם זה פשוט, דאין בכח שום מורה להסתמך על מקילים אף בדיעבד רק כשזה גופא הוא בהתאם לה"כללים". [הנני מוכן לציין מקורות ע"ז אם מעכת"ה יביע שרצונו בזה, וכאן לקצר באתי ואכמ"ל].

ג). אמנם בנתיים שמעתי שמעכת"ה החליף השיטה, ובמקום לפנות אל החותמים כנ"ל רוצה לפנות לרבנים אחרים, **חוששני שמוליכים אותו שולל בעצה זו** [בכוונה או מחסרון הבנה] **שלא יגיע בזה לתכלית ממשי.** ובפרט ישמור עצמו מלפנות אל "המתיר איסורים" בעל **ויען דוד** מי שמוריק "התירי הרבנות המסולפים" למחנינו, דאם בכזאת נוושה, אין צריכין לפנות אליו, דהרי אפשר ליקח **ההיתר ד"דיעבד ו"ספק ספיקא"** מוכן מספרו, או **מספרי קוסמי ה"רבנות" מהיכן שהוא לקחו**... אבל דא עקא ש"התירים" שממין זה לא יראה ולא ימצא בספרי רבותינו **הנודב"י חת"ס שו"מ מהרש"ם מהר"ש ענגל ולבו"מ**, מן הטעם הפשוט: יען **שאינם מחזיקין מעמד להלכה**... וכדהוכחנו חלק מסילופם בקונטרס הנ"ל.

ועל קולר צוארו של הויע"ד תלויין הפירצות שהתרחשו במחנינו, כולל פירצה זו שבפרשה דנן, כי במה שפירסם "היתר דיעבד" מסולף, בזה לימד להקלים הטצדקי **להשיא את ה"אשת איש" כדי שאח"כ כבר יהיה "דיעבד"**... ועבר בזה על לפני"ע מה"ת, ולא יאבה ה' סלוח לו. [ולא ירע בעיני מעכ"ת דברינו אלה, דכיון שמתעלם מתוכחה שבצנעה, אין לנו אלא דברי הרמב"ם (דיעות ו, ח'): שחייבין לחרפו בפומבי, וכמאחז"ל דבמקום שיש חת"ס אין חולקין כבוד לרב, וכש"כ כשמכשיל רבים, חייבין להזהיר שלא יסמכו עליו, וכדעשו גדולי ישראל בכל הדורות: שפירסמו בספריהם מכשירי גיטין פסולים לדראון עולם].

ד). אנו נמצאים במצב נורא, שמרהיבים להתיר אשת איש עם הטצדקי **ד"שנים שעשאוה פטורים"**.. דהרי **"החותמים" לא "התירו" וה"מתירים" לא "חתמו" וממילא אינם חייבים ליתן נימוקים**.. [צחוק מכאיב], ובאופן הפקר כזה תפוג כה"ת ח"ו, [ועתיד הקב"ה להרכיבם יחד ולדונם כך, כמאחז"ל הידועים ב"חגרי ו"סומא"], וכיון ששום דבר זולת תשובה בכתב על טענותינו בהלכה, לא יועיל להכשיר הגט, וד"ז א"א לתבוע רק מן ה"אחראים" שהם **החותמים** בלבד, [כמובן ששום אדם אינו מעכב עליהם מלפנות למי שסמכו עליהם שיעזרו להם בהמצאת נימוקים]..

א"כ ברור דאם כ"ת לא יפנה ישר **להחותמים** בנוסח כנ"ל, אז לא יגיע לשום תכלית, וחבל לאבד כח וזמן על "אימרות פורחות" שצצים ומתחלפים מן המתירים חדשים לבקרים... דמבלי שיאשרו ויגלו 'בכתב' לעין כל, **על "מה" שסמכו**, שיהא אפשר לבדוק ולראות אם מחזיק מעמד ע"פ "כללי הוראה", הרי **הגט פסול** וכנ"ל, הנני מקווה שמעכ"ת לא יאשר **הכשר סתום על פסול מבואר** המהוה מכשול לעקירת כה"ת שלא נשמע כמוהו, **ואשרי לדור שהגדולים נשמעים לקטנים**.

וע"ז באעה"ח בתודה ובברכה: שיזכה להעמיד הדת על תלה, מה שזה בודאי יחיש ביאת משיח צדקינו בב"א, ובבקשת מטו ומחוי קידה, עש"ק לסדר **"אם את הדבר הזה תעשה.. ויכלת עמוד"** (יתרו), שבעה עשר יום לחודש שבט שנת תשע"ה לפ"ק אמת, תורה ודאית

נ"ב: לדאבונינו, אכן כרע הרב מארגנשטערן ללחצם של אינשי דלא מעלי, ופנה אל רהבים לחתום על מכתב **להויע"ד**, ששם הוא: **"מזמין אצלו הכשר" על גט פסול זה**, [כלומר שיבא למלאות פירצת הרמ"ש מי שהכשירה לכתחלה, עם האמתלא שעכשיו כבר הוא "דיעבד", כמו שעשה כבר בעבר, ואינו מובן הצורך בזה, דהרי היתירו המסולף ד"דיעבד וספק ספיקא", מה שלקח מפוקרי ה"רבנות", כבר ערוך ומזומן במחברתו לכל מאן דבעי וכנ"ל (אות ג')]. המכתב שהגיע לידינו נכתב ע"י עמי הארצים והפכפכנים, מי שכל ידיעתם בדינים אלו הוא מספרי ליקוט של קלי הזמן, תוך כדי עשיית חוכא ואטלולא מאיסור החמור ד"אשת איש" ע"י יצירת שאלות תם על הלכות קבועים מרבתינו הפוסקים, ותוך כדי ערבוב גדרים יסודיים זה עם זה בבורות מופלג, ותוך כדי הטלת ספק אם יש בכח "פוסקי הזמן" לשנותם [ממש כדעת ה"ריפורמים", עי' **שיחות הר"ן** (אות ר"כ) שאמר סמוך להסתלקותו: שטרם ביאת המשיח יהיה אפיקורסות גדול בעולם ונאנח: **"אוי איך יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם"**], ותוך כדי מתן מקורות מזוייפים ומסולפים, וכדנוכח אי"ה במהדורה החמישי של קונטרס **מלחמת אש דת**. ועצם מתן חתימתו על מכתב כזה הוא בזיון מופלג, ופלא שמדגיש כ"פ: **"זקיני החתם סופר"**, והרי ידועים דברי **השלה"ק** בטעם שנכתב פסוק וזכרתי את בריתי יעקב וגו' **בתוכחה**. גם ידוע מש"א הר"ן **מברסלב** בזה"ל: **"עם ספרים שלי תוכלו לעקם ולסובב לכאן ולכאן, אבל מן השו"ע אינכם רשאים לשנות אף קוצו של יוד"**... ומלבד כ"ז הטיל בצעדו הזה גם הפסול ד"מוטעה" על גט דנן, וכדביארנו בקונטרס **מלחמת אש דת** (מהדורה רביעאי, אלול תשע"ה, ענף ו' אות י') עיי"ש, היי.

כ"ד הכו"ח בצער, עש"ק לסדר **"לא תוכל להתעלם"** (תצא) י"ג אלול תשע"ה לפ"ק אמת, תורה ודאית

ב"ה, שלום וישע רב להאי גברא רבא ויקירא שמו מפארים ה"ה הגה"צ כש"ת מוהר"ר אברהם יצחק אולמאן שליט"א
חבר בד"צ עדה החרדית ירושלים תובב"א.

אחדשה"ט כיאות וכראוי, באנו בזה אודות הגט מעושה מה שביצעו ה"רבנות" על מוה"ר מאיר נחום פייערווערגער נ"י.

הנה זה לנו כעשר שנים שהננו עוסקים בדיני גיטין מעושין, מאז שאינה ה' שאלה בענין זה לפני בית דינינו שער המשפט,
וככל שעסקנו בזה, התברר יותר ויותר גודל "חסרון ידיעה" וה"הפקרות" השורר במקצוע זה, והמכשולות הנוראים
שמתרחשים בזה העלולים ח"ו לקעקע כל יסוד קדושתן של ישראל ה"י. הוצאנו כמה קונטרסים בדינים אלו, וגם פנינו
לרבנים ומחברים, ועוררנו אותם בדרך כבוד ע"פ מקורות איתנים על טעותים מוחלטים, ואותם שתגובתם היתה... התעלמות
מוחלטת, רק אישורו והוכיחו בזה: דהאמת המר הוא שאין להם "מה" להשיב וכמובן.

דהנה זה פשוט בפוסקים, דגט שיצא עליו ערעור עם מקורות ונימוקים, אי אפשר להכשירה עם "היתר סודי"... דאין לך
עקירת התורה יותר גדול מ"הכשר סתום" על "פסול מבואר"... ולא נשמע כזאת מעולם... [וכל ישרן מבין דטעם
"הסתרת" הנימוקים ל"היתר" הוא רק משום: שאינו מחזיק מעמד להלכה], ואין בכח מכשירים אף אם כגובה ארזים
גבהם, לפטור בשפה "כך דעתינו", מבלי שיוכיחו בגלוי צדקת מעמדם ע"פ "כללי הוראה והכרעה" וכדרכה של תורה בכל
הדורות. וגם זה פשוט דאין בכח מורה להסתמך על מקילים אף בדיעבד רק כשהוא בהתאם לה"כללים". [רצו"פ (סימנים ע"א
וע"ב) מספרינו משפט הכפיה, המוצג בפנקס ב"ד (רישומים: 5072 5071) שביארנו שם הוכחת כל זה ממקורות איתנים].

והנה, כשפנו עסקנים לבית דינינו לברר דין גט זה הכרוך בטירחא ועגמ"י, לא רצינו להתטפל בזה, עד שפנה אלינו (א) אייר
תשע"ג (הרה"ג זליג ליב בראווערמאן שליט"א [חתן הגר"ח קניבסקי שליט"א] במכתב ארוך בת שני עמודים, והפציר בנו
שנברר דין הגט, [הרה"ג הנ"ל היה בעובי הקורה בכל הפרשה, וכמו שרואין מן המכתב הרצו"פ מה שכתב אל משה הערש
קליין מק"י דודה של האשה], וכן ביקש מאתנו הרה"ג נחום מנשה גוטנטג שליט"א, [ראש עניני אישות בבד"צ קרליץ,
בהיות שיראים מתגובת הממשלה שם]. ונענינו לבקשתם, והשקענו שעות ארוכות לעבור על ה"פרוטוקולים" ועל מש"כ
ה"רבנות" בנימוקם, ובאנו למסקנא: שהגט פסול אף בדיעבד, וכדביארנו בקונטרס מלחמת אש דת הרצו"פ שהתפרסם
אלול תשע"ג [והגיע לצד האשה], ולאחר שנישאת באיסור הוספנו (ענפים י"ד – י"ח) בבירור דין תצא מזה ומזה. [והרה"ג הגדול
משה זאב זארגער שליט"א בעל וישב משה הוסיף כמה נקודות מש"כ שם, וגם ייעץ להפיץ הקונטרס בין הרבנים].

אצ"ל שלא היה לנו שום נגיעה "לפסול" דוקא ח"ו, [אדרבה אם טעינו, והמתירים יכולים להוכיח כן בכתב, מדוע מונעים
מלעשות כן, האם אין זה "סימן חולשה" מובהק המכריז עליהם: שאין בכוחם לעשות כן...], ב"ה שלא ביקשנו ח"ו, וגם לא
קבלנו בעד הטירחא הגדול ביגיעת בשר ורוח בליבון הלכתא דא, אף פרוטה אחת, וגם ידענו מראש: שלא ננחול עבור זה
נ"כבוד" המדומה רק ההיפך [וכן היה ב"ה]. בכח זה הרינו מרשים לעצמינו לבא לפניו עם שורות הבאות:

היות דכשבת דינינו פנו להרה"ג חיים מאיר וואזנר שליט"א [ש"סידר קידושין האסורים] והצענו לו השתלשלות כל
הענין, אמר לנו בצער גדול: "אילו ידעתי שהגט נפסל מכמה מורים, לא הייתי עושה זאת עבור כל חללי דעלמא אף אם היו
מושכים אותי בשלשלאות של ברזל". וכשפנה הגה"צ מוה"ר יצחק מאיר מארגנשטרן שליט"א אבדק"ק תורת חכם
[שהבעל הוא מאנ"ש], אל הר' בן יעקב שסידר הגט, ושאל: דמאחר שהוכחנו בקונטרס הנ"ל שכל הנימוקים מה שהוא עצמו
אישור בהתיק: ש"עליהם" ביסס את הכשירו, אינם מחזיקים מעמד להלכה, ע"כ יודיע לו על מה סמך להכשיר, השיב:
שכבר יש לו נימוקים "חדשים" מה שאינו רוצה לגלות, [מדוע... מפני שהם "חזקים" מאוד...]. וכששאל מאנשי הר' שפרן
שחתם על ההכשר, השיב: שהוא לא הכשיר רק כתב "שיכולים לסמוך על הר' בן יעקב"... וכששאל משאר החותמים [הר'
לאנדא, והר' שלמה זלמן אולמאן] השיבו: שסמכו על מעכת"ה... ובכן ייעץ הגה"צ הנ"ל: שבית דינינו יפנו למעכת"ה.

ובכן הרינו מבקשים ממעכת"ה, דאם לדעתו יש מקום להכשיר גט זה, נא להודיע לנו בכתב טעמיו ונימוקיו כדרכה של
תורה בכל הדורות, [ולולא זאת תהיה ח"ו תוה"ק ללעג ולקלס בעיני ההמון, בראותם איך שמתירים אשת איש עם הטצדקי:
ד"שנים שעשאוה פטורים"... דהרי "החותמים לא התירו, והמתירים לא חתמו", וממילא הרי "שניהם פטורים" מלידת
נימוקים... כ"חיגר וסומא" בחז"ל...]. כמדומה לנו שחיוב משולש [מלבד טעם הנ"ל (ד"ה דהנה)] מוטל על כת"ר להודיע לנו
נימוקי ההיתר. (א), כדי לקיים "והייתם נקיים" מהמבואר בקונטרסינו שהתרת אשת איש זה הוא שלא כדין. (ב), מחיוב
"ערבות": להצילנו מכשלון ד"הוצאת שם רע" [אם הגט כשר]. (ג), ממצות "גמ"ח" להאשה ובוועלה, שבית דינינו יחדלו
מלהכריז עליהם [אם הגט כשר] דכבר כתבנו שאין לנו דחיפה "לפסול" דוקא ח"ו, ואשרי לדור שהגדולים נשמעים לקטנים.

וע"ז באעה"ח בצפיה לתשובתו, ובבקשת מוטו ומחוי קידה, עש"ק לסדר "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם..." [עם
ה"טעמים והפירושים - כשלחן ערוך ומוכח", רש"י], כ"ד שבט שנת תשע"ה לפ"ק.

אברהם שמואל יהודה געשמעטנער

מכתב זה נמסר ברבים להרה"ג הנ"ל, והשיב: שאין לו עסק כלל עם גיטין מעושין ומעולם לא הכשיר גט זה!
סיכום: אין כאן שום "מתיר" המרהיב להציג עצמו בשער, ואף אחד אינו יכול להסביר ההיתר, חרפה ובושה!

בני ברק.

שליט"א,

למע"כ הרה"ג

היום שלח לי ר' אליהו בוימרינד מכתב על שמיה דמר [שכנראה שהוא המנסחה, כי אינני מאמין שדברי בורות והפכפוף שכאלו יצאו מקולמסו דמר, ובעי לכפורי ידיה בהאי גברא... בעוד שמאידך גיסא הוא מחניף אלי בחלקלקות לשונו בכותבו לי במכתב פרטי מאחורי גבו: **שאינו יכול לומר שמסכים לכל מלה הכתוב שם..** וכאילו ש"דעתו" איכפת למישהו... ואיך שיהיה] אני מבקש ממעכ"ת, שלא ישלח לי מכתבים על ידו, [הוא לא עשה לי מאומה, אבל מוכרחני לגלות פני נוכל והפכפכן זה הפועל כ"מנהיג מנהיגי הדור" להוליכם שולל לסחבם ולסבכם לתוך הבוץ עם דעת בעה"ב ו"פוליטיקא" שלו להרס הדת], והוריתי לשכיני שימחוק כל דואר ממנו.

א). הנה, מה שבוימרינד מע"כ מתרעם על שבזיתי בקו' **תכסיסי פורצים** [בפרשת **חימוביץ-בסנר-מוזס** (סי' ל"ב)] ת"ח [הר' **פלס**] שטעה בדבר הלכה, דאסור לעשות כן, וכאילו שע"ז אחז"ל שאין לו חלק לעוה"ב. תמיהני איך שמתעלם דזה לא נאמרה רק במי "**שטעה**" בשוגג מחסרון ידיעה או שכחה, ולא במי **ש"הזיד** לכתוב שטותים והבלים בגילוי פנים בתורה שלא כהלכה [שע"ז גופא אחז"ל (אבות פ"ג, מ"א): ש"אין לו חלק לעוה"ב], לפרוץ באיסור "אשת איש" באופן מגוחך כזה הנדיר אף בדברי פוקרי ה"רבנות", ובפרט **כשהתעקש להחזיק דבריו למרות שהתווכחו עמו כמה רבנים ות"ח גדולים בכתב ובע"פ, לא הוי "טועה" אלא מזיד ו"קל" ו"עוקר דת" [הוא, וכל המחזיקים בדעתו...]**, וממילא חייבים להתנהג עמום בהתאם לזה: לפרסם קלונגום ברבים, כי היכי דלא ליגררו אבתריהו, ותפוג תוה"ק ח"ו.

אטו אינו ידוע למר, שספרי גדולי הפוסקים מלאים בדברי בוז על "רבנים גדולים בתורה" שהקילו בדיני אישות **בהזכרת שמותם** לחרפה ולדראון עולם, וכדהעתקתי לשונם **במשפט הכפיה** (סי' א' ס"ו, סק"ז – ט') [מוצג ב**פנקס בי"ד** (רישום 5013)], ולדוגמא עי' **בית אפרים** (תניינא, סי' כ"ט, ומ"ט) מש"כ בזיונות עצומים על מח"ס **טור האבן** (דיני גיטין), וכן **באגרות רח"ע** (סי' שפ"ט) כתב ביטויים חריפים על הר' **יוסף שאפאטשניק** למרות שהיה גאון עצום, ומחבר ספרים נפלאים, וגם הגה"ק **החפץ חיים** זצ"ל [שהיה ראש הנזהרים והמזהירים על איסור לה"ר] **חתם על המכתב**.

ומי שחושב שנעלם מהם האיסור לבזות ת"ח, הרי זה גופא הוא "**בזיון ת"ח**" שאין כמוהו... ואטו נעלם ממע"כ מאחז"ל: **ד"במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב"**, אתמהה. [מו"ר הגה"ק **מפאפא בעל ויען יוסף** זצ"ל היה תלמיד מדו"ז הגה"ק בעל **קן לדוד** זצ"ל, שכתב על הר' **קוק** "שם רשעים ירקב", לא משום שהיה ע"ה...], [היה ת"ח הרבה יותר גדול מהר' **פלס**], רק משום שהרס הדת עם **דיעות כוזבות** שלו, והלואי שאזכה להיות במחיצת הגה"ק הקרל"ד זצ"ל לעוה"ב בגי"ע].

ב). ומה שבוימרינד מע"כ טוען, שהר' **פלס** "חזר בו" במה שחתם על ה"ע"כוב נישואין", התשובה ע"ז פשוט מאוד: דחתומה על עיכוב החתונה "**עז הבירורים..**" [מה שג"ז לא חתם רק ב"רגע האחרונה" מתוך "כניעה ללחץ"], ובפרט כשרואין ש"**שותק**" למרות שנישאו... **לא מקרי "חזרה" כלל**, וכש"כ כשדברי בורות שלו, כאילו שאם איזה מאן דהו שואל בביהמ"ד מן הבעל, מדוע שאינו הולך לבי"ד [בעוד שבאמת הלך], ואינו משיב לו כמו על "הזמנת בי"ד", זה מכשיר עליו כפיה בשוטיין... נמצא בתיק שיצא לרה"ר, והרי זה עלול לשמש בעתיד כ"פתח הכשר" מסולף.

ופשוט, דכיון שלא פירסם "מכתב חזרה" מדבריו, ובעיקר: כיון שהפירצה עדיין קאי וקיים, והוא, וגם אתם שותקים, נחוץ לפרסם הפרכת הבליו. וכמש"כ בתכסיסי פורצים (הקדמה, אות א'. ובסיכום, אות ד'): שאין כאן "מחלוקת בהלכה", [דהרי ע"פ גדרי ההלכה אין שום מנוס שלא לפסול הגט], אלא

המחלוקת הוא "באמונות ודיעות": **דהם בועטים בגזירת תוה"ק שכשרות הגט תלוי ברצון הבעל כמו ה"ריפורמים"**, אלא כיון שיראים לומר כן בגלוי הייטט שמוכרחים לכתוב שקרים ובורות כזה דהרי כופרים בכל עצם הפסול, והדברי דופי מש"כ בזה, לא נצרך להם רק בכדי שישמש כ"כסות עינים" על ה"אפיקורסות" וה"קלות" המפעפע בקרבם. [ברור בעיני, שהגה"ק החזו"א לא היה מקדש על יין שהיה במגע ברנש המתיר אשת איש עם דברי סרק והבל כזה].

ג). והנה, בהיות שמע"כ הראה במכתבו זה שיכול "למחות" לכשירצה, א"כ מעכשיו הרי טענתי עליו גדלה פי כמה, דהלא **אמחז"ל** (נדרים ל"ט, ע"ב. סנהדרין ק"י, ע"א): שהקב"ה מתרעם: **"על כבודי לא מחיתם! ועל כבוד בשר ודם מחיתם"?**, ואם אכן מיחה מעכ"ת על **כבוד בו"ד**, א"כ מדוע שתק לשעבר ושותק עדיין מלמחות על **כבוד שמים** בהפירצה הנורא של **חימוביץ-מוזס**, ובפרט **כשהמכשלה הזאת יצאתה מתחת ידו**, [כמש"כ במכתב גלוי לכ"ת ה' שבועות טרם החתונה האסור, מוצג בפנקס ב"ד (רישום 1100), שעד היום לא השיב על טענותינו כלום].

דהרי במה שהראיתם לעין כל, דלמרות שיצאתם [עם עוד ב' בתי דין] בכתב "לעכב החתונה", עכ"ז **שתקתם "לאחר כך" מלהכריז שיפרשו זמ"ז**, בזה גיליתם ולימדתם לההמון, דכל מה שצריכין לעשות הוא: **לערוך החתונה בהחבא**, כמו שעשו אח"כ בפרשת **"פייערוורגר-קליין-גרינבוים"**, דהרי אח"כ כבר יהיה **"לאחר מעשה"...** מה שמשתיק ומכשיר הכל... וברור כשמש: **שגם הקולר "הזה" תלוי על צוואריכם**.

איני מבין, איך שמע"כ יכול לישן על מיטתו שקט ושאנן, ואינו ירא ממש"כ **החת"ס** (ח"ו, ליקוטים סי' מ"ט) על כה"ג, וז"ל: **אם בית דין שותקים לעוברי עבירה אלו, הם בכלל: "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת"**, עכ"ל. וכן מדברי בעל העקידה הנוראים שהבאתי בקונטרס **תכסיסי פורצים** (הקדמה, אות ג') **העונש על הכלל מש"כ על כה"ג, עיי"ש**. וכש"כ כשמע"כ **אשם הרבה בהפירצה**, איך יכול לפעול אצל עצמו **לשתוק**.

וז"ל **שערי תשובה** (שער ג', אות נ"ט): מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב ומושכי העון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו שנאמר ולא תשא עליו חטא.. ונאמר לא תגורו מפני איש.. וחובה על כל ירא, אף כי אוהב טהר לב, להעיר קנאה כי יראה והנה יד שרים וסגנים במעל, ואמרו רבותינו: כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה, שנאמר: ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה עכ"ל, ולא רק זו: שאינו מוחה על כבוד שמים - אלא שגם מוחה ו"מואס באחרים העושים".

ד). ולא די שאינכם עושים כחובתכם: **לרדוף החוטאים שיפרשו זמ"ז** כמש"כ הפוסקים [ע"י במשפט הכפיה (סי' ע"ג ס"ד וה'. וסי' ע"ד ס"ג)], אלא **שבכדי לחפות על טעותכם** [והתרשלותכם מלפעול בעוד מועד] **רצונכם לזיל בתר איפכא: לרדוף הבעל [הנעשק] שיעניק לה גט בעודה עם הבעל, בניגוד להדין ש"תצא מזה ומזה"**, דבר שלא התיר שום פוסק, דאף הסוברין שמותר או נכון לעשות כן, כולחו מיירי מחפשיים [הבועטים בכה"ת], וגם בכה"ג לא חייבוהו בכך, ואצ"ל להפוסקים [אף גבי חפשיים]: **שלא יתן לה גט בעודה עם הבעל**, אעכו"כ דח"ו לומר כן אצל יראים, [וכדביארנו מצירוף דברי כל הפוסקים בזה, במשפט הכפיה (סי' ע"ב ע"ג וע"ד)], אבל אחת מיהא ברור לכו"ע: **דהטלת לחץ על הבעל ליתן לה גט, רק יסתיים עוה"פ ב"גט מעושה" שני..**

והיי"ט שלא השבתי על מכתבו הקודם, מש"כ כאילו "הערות" על קוני **מלחמת אש דת** (ענפים י"ד – י"ח) **בדין תצא מזה ומזה**, [כך אמר לי **בוימרינד**], כי נשתוממתי לראות איך שמע"כ כותב להיפך מדברי כל הפוסקים **מסברא או מרצון** בעלמא.. ומנסה [כדרכו מקדם] להתחמק מלבסס דבריו ע"פ כללי הוראה עם ה"אימרא" הריק: **ד"אני על משמרת אעמודה ותל"מ...**, [לפי "מהלך" זה ל"ה רבותינו הפוסקים צריכים לכתוב בירורים, דהיו יכולים לומר: "כך אני סובר, ואני עומד בדעתי למרות כל הראיות דלהיפך" וחסל...].

וזהו מלבד מה שמהלך זה: לחלוק על גדולי הפוסקים **"מסברא"** הוא מופרך מ"כללי הוראה", עי' **רשב"א** (ח"ב, סי' שכ"ב), **תה"ד** (ח"ב, סי' רמ"א), **פרמט"א** (ח"א, סוס"י ק"ו), **ברכ"י** (ח"ו"מ סי' כ"ה,

אות ב'), פת"ש (שם סק"ג), אגר"מ (יו"ד ח"ב, סי' מ"ה), [וכנראה שבוימרינד ניסח גם אותה המכתב...]. והשאלה צועק עד לשמים: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים", אם תוה"ק אמת: ש"גט מעושה" פסולה, מדוע אינכם רועשים על החוטאים, ואם דברי הפוקרים אמת: דכשירה, תצהירו כן בגלוי [עם "מקורות"...] ולא נצרך גט אחר. הגיע הזמן שתפקחו עיניכם איך שתהליכי בוימרינד רק מסבך אתכם יותר ויותר....

דהלא הדבר מובן ואצ"ל, דדין תוה"ק לא ישתנה ע"י "לחץ" ממכתבים אף עם חתימות מ"זקני גדולי הדור" [שע"י בוימרינד וחביריו דמתקרי "עשקנים"...], דהכל יודעים שזקנים הללו לא ירדו לעומק דין זה ולא ביררוה כלל, [כי אין בכוחם לזה בגילם], וגם א"א להתווכח עמהם בד"ת [ובפרט בדין עמוק ומסובך זה וכמבואר בספרינו], וכש"כ כשלא שמעו רק צד אחד מה שעשקנים מוכרים להם, [בו בזמן שלצד הבי' נמנע אפשרות גישה אליהם], והכי סובר כת"ר דקביעת הלכה תלוי בכח זרוע ד"עשקנים"... הלא אין לך "שכחת התורה" ו"חילול שם שמים" ו"בזיון גדולי הדור" גדול מזה.

וכבר נתברר כ"פ בעבר, איך שהתלו בהם ה"עשקנים" בהחתימים על "זיופים" בדבר הלכה, [עי' כפיית מאסר (סי' ד', ענף ב') מוצג בפנקס בי"ד (רישום 5029)], וגם על "שקרים" בולטים, [עי' תכסיסי פורצים (סי' כ') מוצג בפנקס בי"ד (רישום 5031)], וגם על "טעותים בדבר משנה" [עיי"ש, הערה כ'], ואני שואל בכאב: מי מבזה ומהתל בגדולי זקני דורינו, אם לא בוימרינד וחביריו המחתימים אותם על כך], וזהו מלבד מה שיש בזה גם משום ריח "ריפורם": לנסות לשנות דין תוה"ק בכח "גזירות" מאנשי השפעה ע"י הערמות ו"פוליטיק"....

וכ"ז הוא מלבד הירוס הדת שיצא מזה בעתיד - מה שלא איכפת לכם כלל: שיעודד אחרים לערוך חתונה לאשת איש, כדי שיוכלו לצעוק אח"כ על הבעל שיתן לה גט. בקיצור, שום דבר אין בכוחה לשנות הדין, לא הכרזות ולא חתימות, זולת אם תוכיחו "בכתב" דיחוי כל דברינו במקורות ונימוקים, ובהתאם ל"כללי הוראה" כדרכה של תורה בכל הדורות..

ה). וליתר שאת, אכתוב ראייה נוסף לדעת הפוסקים: דטרם שהאשה מתגרשת מן הבעל, לא יתן לה בעלה גט כשר בשו"א, [וגם אח"כ אינו מחויב בכך כשיש לו עליה תביעות דממונא או דילדיס], מהא דחזינן דדוד לא גירש את מיכל אשתו לאחר שאביה שאול השיאה לפלטי ע"פ הוראת בית דינו [עי' (סנהדרין י"ט, ע"ב)], בכדי להצילם מלחטוא בא"א ומריבוי ממזרים.

ועכצ"ל בטעם הדבר, דממנ"פ: אם נחשבת כ"אנוסה" ע"י ההוראה המוטעת [עי' רשב"א (ח"א, סי' אלף קפ"ט)], א"כ הרי היא מותרת גם לו, ואינו מחויב לוותר עליה משום שהיא חוטאת עם אחרים באונס [עי' דברי מלכיאל (ח"ג, סי' קמ"ד)], ואילו לאידך גיסא: שאינה "אנוסה" בדבר, א"כ הרי נאסרה גם לפלטי, וממילא מדין לפני"ע אסור לו להקל מעליהם דרגת האיסור [מ"אשת איש" ל"סוטה" ול"פניה"], וכדברי הרי"ד רדב"ז והשו"מ [שציינתי לדבריהם, והארכתי בזה במשפט הכפיה (סי' ע"ג סי"א סק"ט, מאות ג' ואילך)], מוצג בפנקס בי"ד (רישום 5073) עיי"ש], וד"ב ואכמ"ל.

ואסיים בבקשת מטו ובכאב, יום ג' לסדר "אשר נשיא יחטא", פרשת ויקרא (ד', כ"ב), "אשרי הדור שהנשיא נותן לב להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו", [רש"י (שם) מתורת כהנים (שם, פרשה ד', אות רנ"ז)], ששה ועשרים יום לחודש אדר, שנת ה' אלפים תשע"ה לפ"ג, פה מאנסי ניו יארק.

אכתום פתח ופתח

שלום וישע רב להאי גברא רבא ויקירא שמו מפארים ה"ה הגה"צ כש"ת מוהר"ר חיים מאיר וואזנער שליט"א אב"ד
זכרון מאיר, ומח"ס שמחת הלוי.

אחדשה"ט כיאות וכראוי, טרם כל שיח יקבל נא תנחומים על האבידה הגדולה הפרטית והכללית בפטירת אביו הגה"צ
זצ"ל, ינוחם בכפלים בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, א"ס.

א). הננו בזה שנית בפרשת ה"גט מעושה" שעיי "כפיית מאסר" מה שביצעו הרבנות על מוה"ר מאיר נחום פייערוערגער
נ"י, שמע"כ שימש כ"מסדר קידושין" לאשתו עם שלום יצחק (ב"ר אשר זעליג) גרינבוים. זה לנו כעשר שנים שאנו עוסקים
בדיני גיטין מעושים, מאז שאינה ה' שאלה בזה לפני בית דינינו, וככל שעסקנו בזה התברר גודל ה"הפקירות" ו"חסרון
דיעה" השורר במקצוע זה, והמכשולות הנוראים שמתרחשים בזה, העלולים ח"ו לקעקע כל יסוד קדושתן של ישראל, ה"י.

ועיקר הכשלון הוא ממה שרובא דרובא של המורים כהיום אינם בקיאים בדינים אלו, וכל "ידיעתם" בזה שאבו מספרי
הליקוטים, דמלבד שכבר צעקו ע"ז הב"י (בשו"ת דיני כתובות, סי' א'), ובגדולת מרדכי (סי' ט"ז): שאסור להורות מתוך
הקיצורים מבלי לעיין במקור הדברים, גם דא עקא שהליקוטים הללו נתחברו מקלים שבהפקירא נחא להו, והם מרמים
את הקוראים, הן במקורות מזוייפים ממש, והן בהשמיטם את דעת הרוב לפסול, תוך כדי להתאחז על דיעות יחידאות
הנידחות מהלכה להכשיר, בניגוד לכללי הוראה והכרעה. הוצאנו כמה קונטרסים בדינים אלו, וגם פנינו לרבנים ומחברים,
ועוררנו אותם בדרך כבוד ע"פ מקורות איתנים על טעותים מוחלטים, ואף אחד מהם לא מצא פתחון פה לדחות את דברינו.

ב). והנה כשפנו עסקנים לבית דינינו לערער על כפייתו, לא רצינו להתטפל בזה כי הדבר כרוך בטירחא יתירה ועגמ"נ
גדול, עד שפנה אלינו (א' אייר תשע"ג) הרה"ג זליג ליב בראווערמאן שליט"א [חתן הגר"ח קניבסקי שליט"א] במכתב ארוך
בת שני עמודים, והפציר בנו שנברר דין הגט, [הרה"ג הנ"ל היה בעובי הקורה בכל הפרשה, וכמו שרואין מן המכתב שכתב
אל ר' משה הערש קליין מק"י דודה של האשה, שהגט פסול], וכן ביקש מאתנו הרה"ג נחום מנשה גוטנשטג שליט"א, [ראש
עניני אישות בבד"צ קרליץ, בהיות שהם יראים לצאת בפומבי נגד גט של ה"רבנות", כי זהו "פשע" לפי ה"חוק" שם].

נענינו לבקשתם, והשקענו שעות ארוכות לעבור על ה"פרוטוקולים" מה"רבנות" מש"כ בנימוקם להכשיר [המשמש
כהודאת בע"ד על "מה" שסמכו], ואחרי העיון בכובד ראש באנו למסקנא: שהגט פסול ובטל אף בדיעבד בתורת ודאי ולא
מספק, ובית דינינו הוציאו כרוז פסולות (ו' אייר תשע"ג), וכדביארנו בקונטרס מלחמת אש דת (אלול תשע"ג), ולאחר שנישאת
באיסור הוספנו (ענפים י"ד – י"ח) בבירור הדין ד"תצא מזה ומזה" ושאינה מותרת רק לשלישי. והגה"צ ר' משה זאב זארגער
שליט"א בעל וישב משה [שמע"כ הודה לו שאינו בקי בדינים אלו, אמר למע"כ: שהגט פסול] ייעץ להפיץ הקונטרס לרבנים.

אצ"ל שלי"ה לנו נגיעה "לפסולי", אדרבה הלואי שיוכיח מישהו בכתב שטעינו, דמה שהמכשילים שותקים מלהשיב על
דברינו, מבלי שיוכלו להוכיח דיחויים, מלבד שהכל מבינים שזהו סימן חולשה מצידם, הרי זה משמש גם כהודאה היותר
חזק על צדקת דברינו. גם אצ"ל שלא ביקשנו ולא קבלנו אף פ"א בעד טירחה הגדול בזיעת אפיים בליבון הלכתא דא, למרות
שידענו מראש שלא ננחול עבור זה "כבוד" המדומה רק ההיפך. בכתב זה הרינו מרשים לעצמינו לבא לפניו בשורות הבאות:

ג). הנה ד"ז פשוט בפוסקים, דגט שיצא עליו ערעור אף רק בדרך "פקפוק וספק", שחיביין להתחשב ולדון בדבר, ואסור
להשיא את האשה טרם שישאו ויתנו הצדדים זה עם זה ויבואו לעמק השוה ע"פ המקורות ונימוקים וכללי הוראה והכרעה,
וכדרכה של תורה בכל הדורות, עי' מבי"ט (ח"א, סי' כ"ב), מהרשד"ם (יו"ד, סי' רנ"ה), מהר"ם פדואה (שו"ת רמ"א, סי' נ"ה), שמש
צדקה (אה"ע סי' ט'), נוב"י (קמא, סי' פ"ח. ותניינא, סי' ק"ה ק"ו), מראה יחזקאל (תל תלפיות, תשס"ה), שמן רוקח (תליתא, סי' ב'), ד"ח
(ח"ב, סי' קל"ז), אבנ"צ (סי' פ"ב), שו"מ (תליתא ח"א, סי' רי"א), חיים ושלום (ח"ב, סי' ל"ד), ערוה"ש (סי' קנ"ד, סס"ד), עי"ש.

ואם כך הוא אף בערעור של "פקפוק" מספק גרידא, א"כ כש"כ וק"ו בערעור וודאית על פסול מוחלט המבואר ומבוסס
עם נימוקים ברורים הבנויים על יסוד מקורות איתנים בדברי רבותינו אשר מפיהם אנו חיים ומימיהם אנו שותין. ומי
שאינו מבין שא"א לבטל פסול מבורר עם ביטול כללי וסתמי, אין לו שיג ושיח בהלכה כלל, דהרי אין לך "שכחת התורה"
גדול מ"היתר סתום על פסול מבורר", וכלל גדול יש לנו: ד"שתיקה [על הראיות לאיסור] כהודאה דמיא, וזפרי"ב.

ד). והנה, בהיות שכבר כתבנו למעכ"ת (פי' שמות העל"ט), וגם שלחנו לו קונטרס מלחמת אש דת בבירור הפסולות, ואח"כ
כשפנינו למעכ"ת על הטלפון (ביום ג' וארא כ"ב טבת תשע"ה), אמר לנו בצער גדול בזה"ל: "התחננתי להם שיוציאו אותי מעסק
זה, ואילו ידעתי שיצא קול פסולות על הגט מכמה מורים, לא הייתי עושה זאת עבור כל חללי דעלמא אף אם היו מושכים
אותי בשלשלאות של ברוזל, והשי"ת יצילנו שלא נכשל עוד" עכ"ל, ע"כ הננו להודיעו השתלשלות האירועים שמאז והלאה:

ה). הנה, הגה"צ מוה"ר יצחק מאיר מארגנשטרן שליט"א אבדק"ק תורת חכם [שהבעל הוא מאנ"ש], שלח לשאול מהר' בן יעקב שסידר הגט: דמאחר שהוכחנו בקונטרס הנ"ל שכל הנימוקים מה שהוא עצמו אישר בהתיק: ש"עליהם" סמך וביסס את הכשירו, אינם מחזיקים מעמד להלכה, א"כ על מה סומך להכשיר, צעק בכעס: **שכבר יש לו נימוקים "חדשים" מה שאינו רוצה לגלות...**, [כנראה שלמד מהר' שפרן שמוטב שלא לגלות הנימוקים כדי שלא יתגלו הזיופים, וכדוהוכחנו זיופיו בקוני פתילי חותם (תשס"ה)], וכן מה שמלמל בין שיניו שסמך על דין "שונא"... ג"כ הו"ל עם הארצות גמור, ואכמ"ל.

וכן כששאלו מאנשי הר' שפרן שחתם על ההכשר, מהו ביסוס ההיתר, השיבו: **שהוא לא הכשיר רק כתב "שיכולים לסמוך על הר' בן יעקב"...**, [והגם שנוכל זה מסתמא אומר בצנעה שאכן הוא מכשיר וכדרכו הנלוז, אבל אין לסמוך עליו שכבר אבד חזקת כשרותו וכנ"ל]. וכששאלו משאר החותמים [הר' לאנדא, והר' שלמה זלמן אולמאן] מהו ביסוס ההיתר, השיבו: **שאינם בקיאים בדינים אלו...**, אלא סמכו על הרה"ג אברהם יצחק אולמן שהכשירה. ובכן ייעץ הגה"צ הנ"ל: שבית דינינו יפנו אליו, וכן עשינו, והוא הגיב בקיצור בזה"ל: **"אין לי שום עסק עם גיטין מעושין, ולא הכשרתי גט זה מעולם..."**.

סיכום: שאין כאן "מתיר" שיכול להסביר ההיתר, אלא שכ"א סומך על משניהו, והם דומים לכנופיית סומים האוחזין זב"ז בסוברים שיש פקח בראש השורה המנהיגם, בו בזמן כשלמעשה הם סובבים בעיגול מבלי להגיע לתכלית ממשי.

ו). ומעתה הרי התימה גדולה על מעכ"ת, איך הרהיב לגשת לסדר קידושין על סמך גט זה, למרות שהרה"ג בעל וישב משה, [וגם ב"ד קארליץ], אמרו לו בפירוש: **שהגט פסול**, נניח שמעכ"ת היה לו גם מתירים בסתמא, ולא ידע מהערעור של בית דינינו, ושהוכחנו דיחוי כל דברי הר' בן יעקב. מ"מ אף במחלוקת עכ"פ מידי ספיקא לא נפקא, הכי לא ידע מעכ"ת הדין הפשוט דספד"א לחומרא, ובפרט בהתרת אשת איש. ע"י מהר"ק (שורש פ"ד) ומהרשד"ם (הנ"ל אות ג'): **דאף כשסברת צד המכשיר חזק יותר מסברת צד הפוסל, ג"כ אסור להשיא האשה בלי גט אחר**. וע"י מהריב"ל (ח"ג, סי' ג'): **דבגט צריכין לחוש לחומרא אפילו לדעת המיעוט**. וע"י נודב"י וד"ח ושו"מ (הנ"ל שם) שכתבו: **דאף בכשיש רק "ערעור מספק" אסור להשיא עם הגט מבלי ברור ברור להיתר**. וע"י שמש צדקה ומראה יחזקאל (הנ"ל שם) שכתבו: **דאף כשכבר ניסת ויש ספק שקול בכשרות הגט, חייבין להפרישם עד שיתברר ההיתר**.

ואם חזינן שכתבו כן אף להמתיר עצמו: שגם הוא אסור להשיא כל עוד שקיים ערעור על הגט וכנ"ל, א"כ כש"כ וק"ו שאדם מן הצד כמעכ"ת [שאין לו דיעה עצמית בהענין וכנ"ל (אות ב)], בודאי שהיה אסור ליכנס בעובי הקורה לעשות מעשה לסדר קידושין להאשה, תוך כדי האמתלא העלוב: שהסתמך על צד המקיל. דהלא על כה"ג הוא שאמחז"ל (קידושין י"ג, ע"א): **כל מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יחא לו עסק עמהן, וקשין לעולם יותר מדור המבול**, וידוע הקושיא: מדוע נקט "גיטין" קודם "קידושין", הלא הסדר הוא להיפך שה"קידושין" באין לעולם קודם ה"גיטין", דטרם שמקדש האשה איך יוכל לגרשה, ותיירץ מהרש"א: דמאמר זה מופנה במיוחד למי שניגש לסדר "קידושין" הבא לאחר "גיטין" – **"לגרשה"**, דבזה צריכין זהירות יתירה להבטיח שהגט מה שקיבלה מבעלה הוא כשר בתכלית, [ובפרט כשיש ערעור על הגט], וטרם שמברר זאת בעצמו, (לא ע"י סמיכתו על "אחרים"), אסור לו לסדר לה קידושין, והעושה כן **"קשה יותר מדור המבול"**.

ז). וכל זה הוא אף בהנוגע לה"עבר", שמעכ"ת ל"ה רשאי בשו"א לשמש כ"מסדר קידושין" אף אם ל"ה יודע ממציאת שום אוסר, כל עוד שידע שיש "פקפוק" על הגט וכנ"ל (אות ו'). וכש"כ כשאכן ידע שבעל וישב משה "פסל" הגט [דמשו"ה התחנן שיוציאו אותו מעסק זה וכנ"ל (אות ד)], אלא דהתימה הוא: דכי מי הכניסו שיצטרכו להוציאו. ואטו נפיש חיליה דמר מאביהו שכתב בשבט הלוי (ח"ד, סי' קע"ב) וז"ל: **עצם הנושא שנשאלתי [להצטרף להתרת אשת איש] אינו לרוחי, כי מורא יעלה על ראשי ממש"כ מהרשד"ם (ריש סי' י') שהנכנס להורות בדבר ערוה צריך להיות בקי בגמרא ספרא ספרי ובכולי תלמודא ובספרי הפוסקים כולם, ואם אמר זה גאון הדורות מה יעשו קטנים כמוני...** **כי בעוה"ר מורי הוראה שבזמנינו יש בהם מקולקלים, ועמו בעצו ישאל ומקלו יגיד לו מחפשים קולות... ולבבי לא כן ידמה ולא אוכל להצטרף לזה"**, עכ"ל.

אמנם, עכשיו על של "עתה" באנו, וע"ז הוא עיקר התמיה, דאף אם לו היה מועיל האמתלא מה שאמר לנו בשעתה ש"לא ידע שיש קול פסלות" וכי, להצדיק מעשיו של הסידור קידושין ד"לשעבר" [מה שז"א וכנ"ל (אות ו')], מ"מ מה זו טענה או אמתלא כלשהו על שתיתקו "של עתה", והכי המדובר כאן מענין של "חד פעמי" מה שכבר נעשה ואי אפשר להחזירו עוד, הרי המכשול "קאי וקיים" והולך ומתגדל בכל רגע, וא"כ מה זו טענה: **"לא ידעתי" כלפי ה"הוה" וה"עתיד"**, אתמהא.

ח). ידועים דברי העקידה (וארא, שער כ'): **דהאישור והשתיקה על פירצה גורמת עונש על הכלל כולו**, [וזוה מובא להלכה במשיב דבר (ח"ב, סי' מ"ג), זכרון יהודה (ח"א, סי' קע"ח), מהרש"ם (ח"א, סי' ק"ד) (שהוסיף בתוקף דבריו להלכה בזה"ל: וע"י בב"י (אוי"ח סי' תרכ"א) שלמד דין מדברי העקידה עכ"ל), ארחות חיים (אוי"ח סי' תקנ"א, בהגהות מהרש"ם), מנחם משיב (ח"א, סוסי"י מ"ה), הגר"ח (הובא בשרידי אש (ח"ב, סי' ד', נספח ג' מכת"י)], באר חיים מרדכי (רולר, ח"א סי' מ', ד"ה אולם. וח"ב סי' כ"א, ד"ה ומה. וח"ג סי' מ"ט, ד"ה ובכן), דברי יואל (סי' צ"ז, אות י"ד, אדי"ה ומ"ש)].

אי לזאת, בודאי שצריכין לחשוש דהאסון של שני ההרוגים בלוייתו של אביו זצ"ל [במיתת חנק שהוא העונש על "אשת איש"], מה שאירע תיכף ומיד לאחר שמעכ"ת הוכתר כממלא מקומו [ותמה זכות אביו], וכן האסון של טביעת הבחור

במקוה בבני ברק בשבוע העבר, [שאמחז"ל (כתובות ל' ע"ב ועוד) שבוה"ז טביעה במים הוא במקום חנק], שזהו קיום דברי העקידה הנ"ל, ובדאי שצריכים לפחד ולירא שלא יבואו ח"ו עוד אסונות נוספות רח"ל, עד שיתוקן הפירצה.

ט. [במאמר מוסגר: ולא יעלה על דעת מעכ"ת ליזל בתר איפכא, דבמקום לעשות כדינא לחייב את הבעל לפרוש ממנה ולגרשה וכמבואר בכל הפוסקים, ינסה להקיל על עצמו תוך כדי לחוץ על הבעל [הנעשק] שיגרשנה בגט כשר בעודה עם הבעל, כדי להקל מעליהם האיסור והממזרות מדאורייתא לדרבנן, וכפי שחשבו עסקנים בורים לעשות.

דהרי זהו בניגוד הגמור להדין ד"תצא מזה ומזה" שאינה מותרת רק לשלישי, דהגם שיש אופנים שמותרת להראשון ולא להשני [אף לאחר גיטו], אבל ליכא שום אופן שתהא מותרת להשני [אף לאחר גיטו] ולא להראשון. ואף הסוברין דבחפשיים הצוחקים ובוועטים בכה"ת וחוטאים בשאט נפשם, נכון שיגרשה אף בעודה עם השני כדי שלא ירבו ממזרים, מלבד דזהו רק בגוונא כשבניהם שלאחר הגט לא יהיו ממזרים כלל [אף לא מדרבנן], ומה גם דאף בכה"ג ג"כ לא "חייבוהו" בכך. ואצ"ל להאוסרים אף בחפשיים שלא יתן לה גט בעודה עם השני, ודאי דח"ו לעשות כן אצל יראים, ובפרט כשעדיין יהיו בניהם ממזרים דרבנן אף לאחר הגט וכבנ"ד, [ויהיו אסורים בין בכשרים ובין בממזרים מה"ת], וגם יצטרכו להכריז עליהם, דזהו עשיית חוכא ואטלולא מכה"ת, וכדביארנו הדק היטב מצירוף דברי כל הפוסקים במשפט הכפיה (סי' ע"ב ע"ג וע"ד). ומלבד זה, אחת מיהא ברור לכו"ע ובכל אופן: דהטלת לחץ על הבעל ליתן לה גט, רק יסתיים עוה"פ ב"גט מעושה" שני..

מצאנו צורך להדגיש כ"ז, כדי שלא יניח את עצמו עוה"פ להיסחב שולל עם "פתגמים ריקים" ו"פסקים סתמיים" בלתי מפורשים ומנומקים בכתב על אדני מה הוטבעו מבלי תת אפשרות לבדוק אחריהם אם מוצדקים ע"פ כללי הוראה והכרעה].

י. בקיצור, ברור שהקולר תלוי על צואר מעכ"ת, דבמה ששימש כ"מסדר קידושין", הושיט בידים "אשת איש" לזר ועבר בלפנ"ע מה"ת, [ע"י פת"ש (נחיד סי' ק"ס, סק"א), מחנה חיים (תניינא אר"ח סי' א'), ושד"ח (כלל סי' ו', כלל סי' א', אות ע'): דכ"ה אף אם ישראלים אחרים היו מושיטין לו האיסור]. ומה גם, שזהו מה שנותן להם העז להשתרש בחטאם גם להלאה, כיון שהכל יודעים שמעכ"ת שימש אצלם כ"מסדר קידושין", ובסוברם שמעכ"ת בקי בדינים אלו, ע"כ נדמה ד"ז בעיני ההמון כ"הוראת היתר" ממנו. וכש"כ בנ"ד שיש הוראה מפורשת מאביו בשבט הלוי (ח"ה, סי' כ"ז) וז"ל: הוראה יצאת לכל ישראל דלא כהרמב"ם [דס"ל] דכופין, "ואפילו דיעבד מהדרין עובדא... עכ"ל. וזהו פסק מפורש ממר אביהו זצ"ל: שמעכ"ת מחויב לתקן מה שקלקל.

תמהים אנחנו, איך יכול מעכ"ת לישן על מיטתו שקט ושאנן, ואינו ירא מדברי החת"ס (ח"י, ליקוטים סי' מ"ט) וז"ל: אם בית דין שותקים לעוברי עבירה, הם בכלל: "ארוך אשר לא יקים את דברי התורה הזאת". וז"ל שע"ת (לר"י, שער ג' אות נ"ט): מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתצבים על דרך לא טוב ומושכי העון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו.. ולא תשא עליו חטא.. ולא תגורו מפני איש.. וחובה על כל ירא אף כי אוהב טהר לב, להעיר קנאה כי יראה והנה יד שרים וסגנים במעל, ואמרו רבותינו: כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה, שנאמר ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה, עכ"ל. וכש"כ בהמשכילים בידים, [דמה שסמך על אחרים זה רק מגדיל חטאו יותר כנ"ל (אות ו)].

יא. אשר על כן פשוט, דמעכ"ת אינו בן חורין לפטור עצמו מכבוד האחריות הרובץ עליו, בין בתור מרא דאתרא שהם דרים שם, ובעיקר בתור "המתיר והמכשיל" שמחויב לתקן מה שקלקל, דמי שחפר בור ברה"ר חייב לכסותה. ובפרט כשמעכ"ת הוא ה"יחיד" מי "שיש בידו למחות" ולתקן המעוות בפועל, שיודיע להם ברורות: שאם לא יפרשו זמ"ז אז יצא נגדם בפומבי להכריז עליהם נידוי, וגם לעשות כן כשלא יצייתו. על כן חיובא רמיא על מעכ"ת להפרישם ביפה שעה אחת מקודם, כי כל רגע שממשיכים לחיות יחד באיסור יזקק על חשבוננו, ועכ"פ טרם שעושה כנ"ל, ודאי שלא יצא יד"ח כלל.

כבר כתבנו למעכ"ת (עש"ק שמות): דמודים דרבנן היינו שיבחייהו, [ואביו הגדול בעל שבט הלוי זצ"ל, נסג אחר כ"פ והכריז בכתב שטעה, וזה הגדיל את ערכו בעיני בני"א, בראותם מדת האמת שלו]. ומי לנו גדול מרבן ש"י מרן החת"ס זצ"ל, שתלמידו מהר"ם שיק כותב (או"ח סוס"י ש"י, ושי"ז) מעיד עליו שחזר בכתב וביקש ברבים: "חנוני חנוני על השגגה אשר יצאה ממני"... [נדפס בליקוטי חת"ס (מכתבים, סי' ל"ח) ע"י"ש. ואם כך הוא אף על מכשול של "הסכמה על ספר מפוקפק", כש"כ על "הכשלה בידים באיסור החמור דאשת איש" רח"ל, [אבל גם בזה לא יצא יד"ח, רק אחר עשותו כנ"ל (ד"ה אשר)].

לאור כ"ז הריני מצפים שמעכ"ת יתבונן ויעשה חשבון עם נפשו, ולא יניח שתהיה לו זאת לפוקה ולמכשול, דמה יענה ביום הדין וביום התוכחה, ויכיר ד"טוב לאדם שיכסיף בעוה"ז, ולא יעייל בכיסופא קמי מלכא קדישא, ויהיה עליו חטא אשת איש וממזרים", [לשון החת"ס (אה"ע ח"ב, סי' ל"ד) ע"י"ש], דאין עצה ואין תבונה לנגד ה'. כמדומנו שמן השמים מנסים אותנו לראות איך שיתטפל עם נסיון הזה מיד בראשית נשיאותו, ומובטחנו שאם יתגבר ויעמוד בנסיון שזהו לטובתו והצלתו הנצחי, עוד יבא זמן שיודה לנו מאוד על דברינו, אף בזה, ועכ"פ בודאי בבא, ואשרי לדור שהגדולים נשמעים לקטנים.

ואסיים בבקשת מוטו על סגנון דברינו, [ע"י נודב"י (הנ"ל אות ג'), וריב"ש (סי' שע"ז), שכתבו: דבמקום מכשול התרת אשת איש "אין חולקין כבוד לרב", ע"י"ש]. הלא כ"ד הכו"ח בצער וכאב גדול, יום ה' לסדר "זאת תורת הקנאות אשר תשטה אשה תחת אשה ונטמאה" (נשא), עשרה ימים לחודש סיון, שנת ה'תשע"ה לפ"ג, פה מאנסי ניו יארק יצ"ו. אכתב לך תמיד ואל תפסיק

סניף "שמרו משפט" * ב"ד מיוחד לפקוח על: הזמנות, עיקולים, סירובים, הוצאת ערכאות, פסקי דין, ונישין * ומגן לבעד שלא יקפחו מזכותם: למזירת הבי"ד, ולדין גמור, ולמדין דתני, ולמאן בבוררות, ובמוענים

הכרזת בית דין – על לידת ממזר – האסור לבא בקהל ה'

בצער ובכאב גדול אנו מוכרחין להכריז בשער בת רבים, שלדאבוננו ולדאבון כל בית ישראל, נולד ממזר [ה"ה הילד הנקרא ברוך יחיאל] לאביו יצחק שלום גרינבוים, ולאמו חנה פיגא פייערווערגער [אשתו של מו"ה מאיר נחום פייערווערגער נ"ו], הדרים בבני ברק שיכון סאטמאר, ביום א' לסדר ויצא, ג' כסליו תשע"ו.

מכיון שדבר פשוט הוא, דגט הניתן ע"י אונס "מאסר" וכבנ"ד, הוא פסול ובטל לכל הדיעות, [וכמבואר בארוכה הדק היטב בקונטרס מלחמת אש דת], לכן יש לילד זה דין ממזר גמור, שאסור לבוא בקהל לכו"ע, ומותר בממזרת ודאית, ואסור בספק ממזרת, וכש"כ בכשרים, כדנפסק בשו"ע (אה"ע סי' ד', סכ"ד) וז"ל: **ממזר נושא ממזרת, במה דברים אמורים כששניהם ודאין, אבל אם האחד ודאי והשני ספק, או אפילו שניהם ספק, אסורים זה בזה, דשמו האחד ממזר והשני אינו ממזר, עכ"ל.**

ברון זה, הוא בהתאם למש"כ מהרי"ל (מנהגים, מילה) וז"ל: **במילת ממזר מכריזים אחר המילה בקול רם, "תדעו שהולד הנימול הוא ממזר", למען לא יתערב ודעו בודעו, עכ"ל.** וכן נפסק להלכה בשו"ע (יו"ד סי' רס"ה, ס"ד) וז"ל: **ממזר... אין מבקשים עליו רחמים, עכ"ל.** וחרמ"א (סס) מוסיף בזה"ל: **ומפרסמין בשעת מילתו שהוא ממזר, עכ"ל.** וב"כ רמ"א (אה"ע סי' ז', ס"ה) בזה"ל: **כל זמן שלא נתערבה, מגלין הפסולים, ומכריזין עליהם כדי שיפרישו מהם הכשרים, עכ"ל.**

וז"ל חלבוש (סס): **ממזר... אין מבקשין עליו רחמים קיים את הילד הזה וכו', דמי יתן שימות בו ביום ולא ירבה ממזרים בעולם, ומפרסמים בשעת מילתו שהוא ממזר, כדי שיתפרסם הדבר וידעו הכל ליוזר מלהינשא לו, עכ"ל.** וז"ל חכמת אדם (כלל קמ"ט, סל"ה): **ומלין אותו בחצר ביהכנ"ס [ולא בתוך ביהכנ"ס], ובתיקוני זהר (דף י') משמע, דאין מכינים לו חול להשיף דם ברית לתוכו, וכן אין נותנים הערלה כחול, עכ"ל.**

וז"ל חכמת אדם (סס): **ויש אומרים שקורין שמו "כידור" על שם הפסוק "כי דור תהפוכות...", עכ"ל,** [נפלא איך שזה נתקיים צנ"ד, כי מן השמים הסבו צלצ הנואף והנאפפת לקרות הילד צנ"ס "צרוך יחיאל", שם המורכב מ'שני' סני הנואפת, כדי שגיגע מספר הגימטריא מכיוון ל"ממזר", חושבנא דדין (287) כחושבנא דדין (287) צדיוק, דוק ותשכח...].

ובחדא מחתא, אנו פונים בזה בקריאה נרגשת לכל מי שירא וחרד לדבר ה' ודואג על עתידה של מדינת ישראל קדושים בכ"מ ובפרט בארצה"ק: **"עת לעשות לה" הוא. עלינו למכס עצה איך לעצור הפירצה הנורא שנתפשט אף במחנה היראים באופן מבהיל, שכל אשה הרוצית להפקיע עצמה מבעלה, הולכת אצל בית משפטם של אותם הנקראים "רבנות", למרות שידוע שהם לוחצים על הבעל למתן גט על ידי "מאסר" ו"עיכוב יציאה מן הארץ", ששני אמצעים הללו פוסלים כל גט שניתן בעקבותיה לכו"ע.**

חובה קדושה מוטלת עלינו לפעול בעוד מועד לתיקון פירצה זו, להעביר קול במחנה היראים: שאסור להתחתן עם אשה שקיבלה את גיטה אצלם מבלי שיהיה לה גט נוסף מבי"ד כשר, וכמו שכתב לאחרונה הגה"צ משה זאב זארגער שליט"א, בעל שו"ת וישב משה בהכרזתו [מוצג בפנקס ב"ד (ריסוס 1098)]. וזהו אפילו כשלא השתמשו עם אמצעים הנ"ל, דכיון שידוע שהם רגילים בכך יש להם דין "אלמים" שכל גיטתיהם הם "בחזקת פסולים", וכש"כ כשאכן השתמשו באמצעים הללו וכבנ"ד, דהגט פסול ובטל מה"ת בודאי, והיא נשארה "אשת איש" גמורה], וכל מי שירבה לעשות פעלים בזה יהיה חלקו ממזכר ומצדיקי הרבים, ושכרו כפול מן השמים.

וע"ז באעה"ח בצער בשם שאר חברי חבד"צ, יום ג' לסדר ויצא, ה' כסלו תשע"ו לפ"ק.

אמת ויציב
אברהם שמואל יהודה געשעמנער
ראב"ד דבר"צ סניף "שמרו משפט"

לרגל האסון של לידת ה'ממזר' בהשערוריא של פרשת 'פייסרוורגר-קליין-גריןבוים'
יצא צעקה גדולה ומרה על פסלנות החמורים שיש בהגיטין הנעשים אצל ה'רבנות'

משה זאב זארגער

דיין ומו"ץ בעיה"ק ירושלים

מח"ס שו"ת וישב משה

בעז"ה כסלו תשע"ו

הנני מוכן ומזומן לקיים מל"ת של לא תגורו מפני איש, ואחז"ל במקום שאין אנשים השתדל להיות איש, הנני מוכרח ברוב צער וכאב שלא ימלא הארץ זימה, לפרסם בכתב מה שכבר פרסמנו בע"פ, (והשי"ת יודע האמת שכונתי לש"ש גרידא, ואני מוכן לסבול ע"ז לכבוד שמים, ומוטב שיהיה וכו'), שכפיית גיטין (כולל ע"י צו עיכוב יציאה מן הארץ, וק"ו ע"י מאסר באזיקים וכה"ג) שנתרבו בזמננו, הן ברבנות דהבא, והן ע"י כמה רבנים קלי הדעת משוחדים בחו"ל שמסדרין גיטין שע"י לחץ של עש"ג בהיתרים שלא שיערום אבותינו (והגיע בעוה"ר עד מחנינו), הוא גמ פסול וגם בטל לבו"ע, [שגם לדעת התו"ג (סי' קל"ד) – דכשארין מוכרין הגט קיל, חוץ ממה שחלקו עליו כל גדולי האחרונים, הלא כיון שהכל יודעין שהוא בשביל הגט, (וכש"כ כשאכן מוכרים לו שאם יתן גט יפטר – כמו שראיתי בעצמי בכמה דו"ח), אין הו"א להכשיר כה"ג גם בשעה"ד אף להתו"ג], ומה שמכריזים בעת הגט שנתנוהו במאסר רק משום שלא יברח, הוא עשיית חובא ואטלולא מתוה"ק, (חוץ ממה שהעיכוב שלא יצא מהארץ, זה בעצמו עושה הגט גמ מעושה, כידוע לכל מי שלמד קצת בהלכות גיטין), ולא עלה על דעת שום אחד מהפוסקים שנלאו למצוא היתר אף במקום עיגון אמיתי, עצת הבל שכזו.

וכבר פסק עמוד ההוראה בדורנו בשבט הלוי (ח"ה סי' כ"ז) שאם כפוהו לגרש בטענת מאים עלי מהדרינן עובדא, ואין עצה רק להשפיע עליו בדברים וכו' עיי"ש, והגאון הנ"ל זצלה"ה בהיותו בגיל מאה שנה כתב בכת"ק (ונרפס בספר משפטי ישראל) שהדברים פשוטים שכל הגיטין האלו פסולים, וכן גמ הניתן בבי"ד המושפעים מרבנות או מערכאות צריך לכתוב גמ נוסף אצל בי"ד כשר, עיי"ש, (ותמוה מאוד שבחוגים שאינם סומכים על הרבנות ועל רבנים כאלו בשום דבר, וכן בחו"ל, האיד בדבר חמור כזה רצים הנשים ממחנינו אצלם, משום שרוצית לגזול מהבעל במרמה, ובסופו שמקבלת גמ מעושה, והסוף מכל זה מר ומרור, שאין הקב"ה מוותר, ובסופו גובה את שלו ר"ל).

ומעולם לא נשמע בחמורות שכאלו, לפסוק מפי השמועה מרב פלוני ופלוני, שרובם ככולם אינו אמת, וגם אם יש שמץ אמת בהם, הנשמע בדורות הקודמים שגדולי הדור יוציאו פסקים כאלו בע"פ בלי בירור מלא מש"ס ופוסקים, או מבלי לענות להסותר את דבריהם בראיות מוכיחות, והכי לחנם מלאו הראשונים והאחרונים ספרים מלאים בענינים אלו, אתמהא.

אי לזאת לכבוד שמו ית' הנני מוכרח להודיע, שגיטין אלו בטלים ומבוטלים, ואם נישאו לא מהני, והחיים עמהם עוברים על אלפים ורבבות איסורי אשת איש שחייבים חנק על כל בח וכת, ומרבים פסולי קהל ר"ל, ומצוה גדולה לפרסם שהנשים האלו, זרעם הם בחזקת פסולים, וכל אחד יחוש לנפשו ולנפש זרעו, ויתרחק מהם כמטחוי קשת, ולעת"ל אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על משפחות המיוחסות בישראל שאין בהם שמץ פסול, וק"ו פסולי תורה שפוסל זרעו עד סוף כל הדורות ר"ל (ואין לחוש להמצפצפים שיש חרם דר"ת על מוציאי לעז, שכבר כתבו כל הפוסקים שאם הזהירו אותם קודם הגט ובעת הגט, או כשהפסול ברור, הוא מצוה גדולה לפרסם).

משה זאב זארגער

ובמהרה יתקיים השיבה שופטינו כראשונה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.